

WENCESLAI TRNKA

DE KRZOWITZ

S. R., I. EQUITIS MED. DOCT. ET IN REG. UNIV. PESTI-

SENSI PRAX. MED. PROF. P. O.

HISTORIA
RACHITIDIS

OMNIS ÆVI OBSERVATA

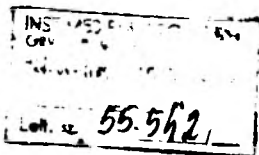
MEDICA CONTINENS.

VINDOBONAE

Prostat apud R. GRAEFFERUM 1787.

5007
M. A.

ILLUSTRI
MAGNIFICO ET EXPERTISSIMO
VIRO

JOANNI
INGEN-HOUSZ

SACR. CÆS. REG. MAJEST.
CONSILIARIO

ARCHIATRO

REG. ACAD. SCIENT. LONDIN. ETC.

MEMBRO

HANCCÉ
RACHITIDIS
HISTORIAM

IN

PERPETUUM

GRATITUDINIS

OB
METHODUM OPTIMAM INSEKENDARUM
CURANDARUMQUE VARIOLARUM OLIM
SECUM EX ASSE COMMUNICATAM
MONUMENTUM

AUCTOR,

SERIES OPERIS.

P A R S I.

	Pag.
CAPUT I. Definitio	1
CAPUT II. Epocha morbi	5
CAPUT III. Genera	22
CAPUT IV. Symptomata	24
I. Habitus corporis	26
A. Universalis	ibid.
1. Carnes	ibid.
2. Cutis	28
3. Statura	ibid.
B. Partialis	31
1. Caput, ejus	32
a) Moles	ibid.
b) Sicut	34
c) Facies	39
d) Vasa	42
2. Thorax	45
3. Abdomen, ejus	49
a) Aquosa colluvies	50
b) Aer contentus	51
c) Mesenterium	53
d) Lien	54
e) Hepar	55
4. Ar-	
)(2	

	Pagina
4. Artus	65
5. Ossa, eorum vitia	67
a) Communia	ibid.
α . Osteogenia	ibid.
β . Mollities	69
γ . Fragilitas	81
b) Singularia	83
α . Dentes	ibid.
β . Spina dorſi	86
γ . Costae, earum	95
a) curvitas	ibid.
b) nodi	97
c) situs	ibid.
δ . Artus, eorum	98
a) nodi	ibid.
b) curvitas	102
II. Functiones laesae	118
1. Debilitas	ibid.
A) Loquetur	120
B) Incessus	121
a) tempus	ibid.
b) gradus	122
c) cauzae	124
2. Appetentia	125
3. Spiratio	127
4. Decubitus	134
5. Sensus	ibid.
6. Convulsiones, spasmi	138
7. Vacuationes	141
a) Alvus	ibid.
b) Urina	143
c) Sudor	ibid.
d) Haemorrhagiae	144

	Pag.
CAPUT V. Proegumenta causa	147
1. ¹ Sexus	ibid.
2. <i>Ætas</i>	148
3. <i>Hæreditaria labes</i>	159
4. <i>Parentes</i>	167
a) <i>laxi</i>	ibid.
b) <i>cacheectici, ex labo</i>	158
α . <i>arthritica</i>	169
β . <i>leucorrhœica</i>	ibid.
γ . <i>scorbutica</i>	ibid.
δ . <i>scrophulosa</i>	170
ϵ . <i>purulenta</i>	ibid.
ζ . <i>typhylitica</i>	174
CAPUT VI. Procatartica causa	176
1. <i>Dixta, seu ingesta</i>	ibid.
a) <i>acescentia, acida</i>	177
b) <i>saccharata</i>	179
c) <i>saturnina</i>	181
d) <i>lenta</i>	182
2. <i>Dentitio</i>	183
3. <i>Morbi ossium alii</i>	185
4. <i>Frigus humidum</i>	ibid.
5. <i>Contagium?</i>	190
CAPUT VII. Proxima causa	191
CAPUT VIII. Diagnofis	196
I. <i>Abfoluta, rachitidis</i>	ibid.
1. <i>Imminentis</i>	ibid.
2. <i>Præfentis</i>	197
II. <i>Relativa</i>	ibid.
CAPUT IX. Prognofis	198
1. <i>Duratio morbi</i>	ibid.
2. <i>Cu-</i>	

	Pag.
2. Curabilitas	201
3. Solutio	204
a) Ætare	ibid.
b) Meraſtaſi	206
c) Febre	208
4. Reliquæ	209
a) Scrophuloſa cachexia	ibid.
b) Loquelæ vitia	211
c) Deformitas corporis	ibid.
5. Effectus	214
a) Febres variæ	217
b) Pleuritica, calculoſa pulmo- num diſpoſitio	219
c) Abortus	220
d) Tumores	221
α. Serofi artuum vel totius ib.	
β. Oſſei	222
e) Caries, ulcera	225
f) Paralyſis ?	230
g. Letalia in rachitide	232
a) Conſtans morbus	ibid.
b) Hydropes	ibid.
c) Hæctica	233
d) Inſenſibilitas pedum	ibid.
e) Convulſiones aſſidua	ibid.
f) Halitus teter	234
g) Facies vetula	ibid.
h) Peripneumonia	ibid.

P A R S II.

PROLEGOM. Summa medendi 238

S E-

S E C T I O I.
P H A R M A C A.

	Pag.
CAPUT I. Emetica,	239
Cathartica	243
CAPUT II. Antacida	245
1. Alcalina	246
a) Sal tartari	ibid.
b) Sapo Venetus	248
c) Cicuta	250
2. Abforbentia (ostracoderm.)	253
CAPUT III. Mercurius	255
CAPUT IV. Topica	257
1. Rubia tinctorum	258
2. Osmunda regalis	264
3. Sarsaparilla	266
4. Martialia	272
a) Ens veneris BOYLEI	ibid.
b) Tinctura vitrioli martis aurea	279
c) Mars aromatizatus	281
d) Mars catharticus	282
e) Aquz ferratz	283
5. Peruvianus cortex	284
6. Glandium decoctum.	ibid.

S E C T I O II.
C H I R U R G I A.

CAPUT I. Sanguinis missio	286
----------------------------------	-----

CAPUT II. Enemata ;	Pag.
Topica	289
a) Litus	290
b) Suffitus	ibid.
CAPUT III. Balnea	295
a) Calida	ibid.
b) Frigida	301
CAPUT IV. Ulcera artificialis	305
a) Vesicantia	ibid.
b) Fonticuli	306
CAPUT V. Machinz	308
a) Loricz	ibid.
b) Brachialia	312
c) Ocrez, cothurni	ibid.
SECTIO III.	
DIAETA.	
CAPUT I. Alimenta	316
CAPUT II. Motus corporis	318
CAPUT III. Aer	322
CAPUT IV. Amictus	324
Lectus	326

HISTORIAE.

1. HEISTERI	330
2. ejusdem	332
3. HOFFMANNI	333
4. LENTILII	335
5. ejusdem	337

HISTORIÆ
RACHITIDIS
PARS I.

NATURA VARIETATÈ ET
CAUSIS RACHITIDIS.

CAPUT I.
DEFINITIO.

. 9. 1.
RACHITIS (*ραχίτις* a *ράχις* *spina dorsi*,
seu *νόσος τῆς ράχεως* i. e. *morbus spinæ dor-*
si, quod hæc isto in morbo vitiose flectatur),
Veteribus ignotum nomen P. GLISSONIO

A

de-

debetur, qui primus ordinatam hujus ægritudinis historiam condidit, & A. 1650, ut apud J. A. VAN DER LINDEN (a) videre est, in lucem dedit; ut ut haud abs re ipse suspicetur GLISSONIUS (b) nomen rachitidis huic morbo, ubi primum ocepit, ab nō nemine Græcarum literarum perito fuisse inditum, quod postmodo a plebe Anglica corruptum in vernaculum illud *the Rickets*, hodieum solenne, degenerarit. A. BOOTIUS (c) Græci forte vocabuli impatiens Latinum, at inconditum ineptumque morbo *tabis pectoræ* nomen appegit, a posteris repudiatum. Gallis malum *la Chartre* (atrophia) audit, vel *la Nouure des Enfans*, infantesque illo affecti *Enfans noueux* (nodosi) compellantur. Itali *mal del Scimmio*, Batavi *Lendenvang* aut *engelsche Siekte* vocant. Germanis denique, apud quos affectio serius innotuit, *die englische Krankheit*, *der Ribbe-Kuchen* (male vulgo *Röte-Kuchen*) a tumore hypochondrii dextri, *die doppelte Glieder* (Anglis perinde *doubling of the Faints*), ægri autem *die Wechselbälge* (a superstitione vulgi opinantis id genus deformes infantes

pro

(a) De scriptis medicis p. m. 286.

(b) Tract. de rachitide seu morbo puerili *Rickets* dicto. 8. Londini apud SADLERUM 1650.

(c) De affectibus omīssis Cap. 12.

pro legitimis clam surreptis a sagis, dæmone, &c. subtrudi) nominantur.

§. 2.

Definitio porro hujus morbi, etsi ab integro retro seculo & amplius ex asse cogniti, ab nemine (quod sciam) ita condita est hætenus, ut omni solique rachitidi aptari possit; quippe quam alii e causa ejus proxima haud dum rite perspecta, alii e symptomatibus neque omni in ægro neque omni morbi tempore præsentibus, (pathognomico signo hodiernum nos latente), alii ex utroque horum genere concinnarunt. Sic J. G. BRENDÉLIO (a) „rachitis est atrophia infantilis cum „tumore abdominis, capitis, vasorum jugularium & articularum, succedente ossium „incurvatione ac sterni carinatione „. Perinde etiam C. G. GRUNERO (b) „rachitis „vera infantum ἀτροφία est cum tumore articularum, membrorum omnium marcore, „scædaque corporis totius deformitate „. Brevior his in definiendo est J. P. BÜCHNERUS (c), cui „rachitis . . . est morbus,

A 2

„ bus,

(a) Opusc. mathem. & med. argum. P. 2. Diss. I: §. 9. p. 8.

(b) Morbor. antiquit. S. 2. C. 6. p. 141.

(c) Disp. de rachitide §. 1. in A. HALLERI disput. med. pract. T. 6. Nro. 202. p. 277.

„ bus, sub quo articulares ossium processus
 „ intument, ipsaque ossa incurvantur, &
 „ dorsi spina ex naturali situ suo distorque-
 „ tur „. Contra vero prolixior F. HOFF-
 MANNUS (a) „ rachitis . . . inæqualis (in-
 „ quit) nutritio est, qua partes aliæ debito
 „ suo nutrimento orbatæ contabescunt, aliæ
 „ plus justo nutritæ augmentum recipiunt, &
 „ cum ossium spinæque dorsi incurvatione ma-
 „ jores fiunt „. Denique L. D. C. MIT-
 TELHAUSER (b) „ rachitidem febrim esse
 „ continuam remittentem (asserit), deprava-
 „ ta & inæquali corporis nutritione & tumo-
 „ re abdominis conjunctam „. Atque ad
 hosce modos plerique alii etiam Pathologi de-
 finitionem rachitidis adornarunt. Sed causam
 proximam (isthic in inæquali corporis nutri-
 tione repositam) perperam in definitionem
 traduci jam BRENDEL (c) monuit; sympto-
 mata vero, quæcunque illa fiunt, nec in omni
 rachitico nec omni morbi tempore constanter
 adesse deinceps (d) visuri sumus: unde satis
 liquet, definitionem rachitidis hisce modis,
 nisi

(a) Supplem. ad T. 4. P. 4. med. rat. syst. Cap.
 9. thes. pathol. §. 1. Opp. T. 3. p. m 438.

(b) Progr. de nodis articular. & incurv. ossium
 rachitica. 4. Jenæ 1747. p. 4.

(c) l. c. nota (s).

(d) Vide §. 9. sqq.

nisi pathognomicum symptoma vel detegatur, vel ex cognitis hæctenus phænomenis concinetur, obtineri haud posse.

C A P U T II.

E P O C H A.

§. 3.

EP O C H A *rachitidis* hodiædum satis est ambigua. Sunt, qui morbum hunc Veteribus asserant; alii non multo ante nostram ætatem caput extulisse pertendunt. Posterius multis tuetur GLESSONIUS (a) cum plerisque aliis. Et SWIETENIUS (b) sagax Veterum lector, ex iis omnia de quibusvis morbis notatu digna excerpere suaque in adversaria conjicere solitus, dum evolvo (ait), quæ de „ rachitide collegi, vidi, quod de hoc morbo nihil exscripserim ex veteribus medicis: unde saltem hoc concludere mihi licebit, non adeo obviam esse rachitidis descriptionem in veterum medicorum monumentis, ut ab omnibus facile observetur „. Neque sane virum hunc latebat

A 3

no-

(a) l. c. Cap. I p. I.

(b) Comment. in aphor. H. BOERHAAV. ad §. 1480.

notissima illa HIPPOCRATIS (a) sententia
 „ qui gibbosi ex anhelatione & tussi fiunt,
 „ ante pubertatem moriuntur „: ex qua rachitidem non nulli exsculpere voluerunt. Alii contra plus æquo Veteribus tribuentes hunc quoque morbum iis ignotum non fuisse contenderunt, quos inter BÜCHNERUS (b)
 „ non ipsa (inquit) rachitis, sed observatio
 „ rachitidis sola mihi nova esse videtur „: siquidem gibbum ex rachitide nasci, atque hanc a Coo in paulo ante allata prædictione indubie fuisse intellectam clarum esset; quasi vero iste non aliunde etiam progigni perinde posset. GRUNERO (c) quoque morbus hic a Coo (d) descriptus esse visus est, verum locum hunc rachitidi tam parum congruere, quam parum illum, quem SPONTIUS (e) olim huc trahere voluit, in confesso est. Neque magis huc alia faciunt HIPPOCRATIS sententia, quas a multis in rachitidem detortas BRENDELIUS (f) collegit. At vero

§. 4.

(a) Sect. 6. aphor, 46.

(b) l. c. §. 21. p. 292.

(c) l. c.

(d) De internis affectionib.

(e) Comment. in HIPPOCR. Sect. 3. §. 71. Ex lib. 2 de morbis sub voce ἀνάπτυξ.

(f) l. c. §. 2. nota (c).

§. 4

G. V. ZEVIANI (a) notitiam rachitidis Veteribus majore studio connifus est asserere, ratus omnes, a quibus morbus hic pro novo habetur, non aliunde id quam ex GLISSONII auctoritate tueri (b); ab hoc vero rachitidem binis potissimum de causis pro novo morbo fuisse habitam, nimirum ob narrationem illorum, quorum opera mali originem indagavit, & omnium ante se Scriptorum de eodem silentium. Quod enim ad investigantium narrationem attinet, dicere GLISSONIUM (c) „ nemo haectenus inveniri potuit, „ qui sciret aut ostenderet vel primum nominis (*Rickets*) auctorem vel ægrotum, cui „ primum nomen morbi accommodatum fuit, „ vel locum peculiarem, ubi id factum, vel „ modum etiam, quo inde in vulgus dispersum fuit, „ unde arguit ZEVIANI (d), rachitidem ad multo antiquiora tempora, quam 30 tantum ante annorum intervallum, quam suum de illa GLISSONIUS (e) commenta-

A 4

rium

(a) Della cura de' Bambini attaccati della rachitide Cap. 2. p. 15. sqq.

(b) Ibidem §. 23. p. 17.

(c) l. c. p. m. 4.

(d) l. c. §. 25. p. 18.

(e) l. c. p. m. 3.

rium absolvisset, esse removendam; siquidem incredibile sit, qui intra tricenorum annorum decursum origo tanti mali superstitis multis etiam tum ejus testibus oculatis obscurissima fieri potuerit, manente nomine usque adeo recepto & unico. Quantum vero ad Scriptorum silentium, contendit partim notum fuisse Veteribus morbum, at sub alio nomine (gibbi, tabis, hydrocephali, &c.) descriptum, partim vero uberiores ejus a posteris descriptionem fuisse neglectam; quandoquidem apud HIPPOCRATEM & GALENUM cum tabes infantum (hodie rachitis dicta) describitur, tum de spina quoque curvatione ac pulmonum tuberculis, ægritudinis hujus effectibus, agitur (a). Existare porro scriptores GLISSONIO antiquiores, qui HIPPOCRATE clarius rachitidem ad posteros descriptam dederint, hos inter esse H. REUSNERUM, qui A. 1582 edita Basileæ disputatione medica historiam narrat morbi infantibus Batavis & Helvetis per id tempus proprii ac per familiaris cum tanta carniū extenuatione, ut vix ossibus hærent, vigente licet appetentia, cum obstructionibus insuper, & crurum introrsum curvatione, laterumque thoracis compressione. Neque ad rem magno-

pere

(a) HIPPOCR. de dentit. & de articulis. GALEN. comment. 3. in lib. de artic. & de differenc. febr. L. 1.

pere facere, quod non adeo proluxa apud Veteres, ac hodie, morbi hujus reperiatur descriptio; si enim solo hoc argumento rachitis pro nova ægritudine esset habenda, plures perinde alios morbos fusius hodie atque sub aliis nominibus literis proditos, quam in monumentis Veterum exstant, pro totidem novis fore habendos (a). Cuius autem uberior rachitidis descriptio ad GLISSONII usque ætatem fuerit neglecta, complura in causa esse potuisse, ac imo quidem tantam olim Veterum venerationem, nihil ut eorum scriptis adjici posse crederetur, sed commentariis tantum viderentur illustrandi (b): 2do raritatem forte rachitidis calidis in climatibus majorem, quam in frigidis, ad quæ scientia medica ferius penetravit (c): 3tio denique occasionem morbos infantum tractandi medicis rariorem; ut quos plerumque mulierculæ curent, præ primis apud supersticiosam plebeculam malum hoc fascino, incantationi, &c. tribuentem (d). Crescente demum scientia medica apparere cœpisse, rachitidem multo ante, quam credebatur, existisse; sed quam medici plerumque ad alios morbos retulerint,

A 5

ut

(a) ZEVIANI l. c. §. 29. p. 22. sq.

(b) Ibidem.

(c) Ibidem §. 31. p. 24.

(d) Ibidem §. 33. 34. p. 25. 28.

ut ex J. J. WALDSCHMIDTII (a) verbis
 clare patefcit fcribentis : „ dabimus etiam
 „ plurimos infantes hoc morbo fuiffe fubla-
 „ tos, multosque eodem morbo adhuc affli-
 „ gi Medici hujus mali ignari vel hydro-
 „ cephalum effe dixerunt, vel fpeciem ca-
 „ chexiæ, vel fcorbutum, vel tabem, vel
 „ vermes, vel dentitionem difficilem, & ne-
 „ fcio quid non „ . Atque ita morbum
 quoad fuam propriam indolem fuiffe præter-
 vifum; quem tamen H. BOERHAAVE b)
 ad A. 1540 referens antiquiorem, quam
 GLISSONIUS ftatuit, crediderit, forte quod
 e lue venerea natum eodem cum ifta tempore
 ocepiſſe putarit. Denique & ante GLIS-
 SONIUM jam luculentam rachitidis hiftoriam
 ab A. BOOTIO (c) fuiffe in lucem datam.
 Mitto alia minoris commatis!

Verum enim vero fingula hæc ZEVIA-
 NI momenta haud ejusmodi funt, quæ anti-
 quitatem rachitidi adftuant. Nam etſi HIP-
 POCRATES & GALENUS aliique vetuſtiſſi-
 mi medici de infantum tabe, gibbo, simili-
 bus-

(a) Colleg. med. præct. ad caſus medic. TIMBI
 L. 5. caſ. 23.

(b) Aphor. de cogn. & cur. morb. §. 1480.

(c) l. c.

busque egerint; nemo tamen ignorat, hæc mala non e sola rachitide sed pluribus quoque aliis morbis progigni posse Neque etiam inficiaremur auctori antiquiorem rachitidis epocham; modo eam non erronee ivisset probatum. Nam quantum ad BOERHAAVIUM (a) attinet scribentem „ medio fere „ labente seculo 16° . . . ortus est morbus novus . . . rachitis „ optima, qua semper fuit, fide hanc in rem interposita affirmat G. SWIETENIUS (b), typhotetarum id errore accidisse, ut pro seculo 17° in textu seculum 16 poneretur: „ novit enim „ certo optimum præceptorem circa epocham „ rachitidis ejusdem cum GLISSONIO fuisse sententiæ, neque hoc tempus rachitidis „ voluisse propinquius reddere origini luis „ veneræ „. Quod vero BOOTTIUM concernit, prodixerant ejus *observationes medicæ de affectibus omiffis* 12mo Londini 1649, recusa dein semel iterumque in Germania, quarum in postremo capite *de tabe pectora* (ita rachitidem, ut superius (c) dixi, vocavit) agens historiam succinctam totius morbi dedit: unico proinde ante anno, quam prius memoratus GLISSONII liber prælum subiisset. Quis autem ambigat medicos Londinen-

(a) l. c.

(b) l. c.

(c) Vide §. 1.

nenses quinque in annos rachitidis phænomenis rite colligendis intentos sua mutuo contuiffisse observata, sicque morbum omnibus coævis (ut erat GLISSONII BOOTIUS) prius innotuiffisse, quam suum GLISSONIUS librum ad calcem perduxiffet; quem prolixius ac forte etiam paulo segnius scribentem BOOTIUS in edenda sua rachitidis synopsis 3 vel 4 pagellas implente facile potuit prævenire. SWIETENIUS (a) tamen editionem GLISSONII, quæ A. 1650 inscriptum habet, secundam jam esse monet; mihi primæ exemplum annuinquæ hactenus videre non obtigit. Neque etiam REUSNERI observatio GLISSONII epochæ magnoperè adversatur; nam si duo temporum intervalla, primum a prima GLISSONII editione ad alteram usque elapsum, alterum vero 30 annorum, per quos rachitis Anglis ante innotuit, quam fuiffet a medicis descripta, in unum juncta ab A. 1650 secundæ editionis demantur, prodibit tempus ab A. 1582 vix 30 annis discrepans, quæ rachitis prius in Belgio ac Helvetia quam in Anglia occipit. Verum admodum veri est simile, in Anglia quoque morbum hunc multo citius caput exferere debuiffisse, quam a 30 ante ejus descriptionem annis; cum jam nemo superstes repertus sit, qui vel primos rachiticos vel nomi-

---

(a) l. c.

nominis *Rickets* auctorem vel primum morbi locum memoria tenuisset. Atque sic epocha rachitidis in Anglia, Belgio, ac Helvetiæ cœptæ una eademque prodit. Sed quantum hæc adhuc ab HIPPOCRATIS ævo distat! Minutiora alia ZEVIANI momenta fatis superque SWIETENIUS diluit.

§. 6.

Cum de Anglica rachitidis epocha sic fatis constet, quæsitum est, quo potissimum tempore alibi quoque gentium initium cœperit? Plerique fere pro certo tenuere, rachitidem ex Anglia in Galliam Hiberniamque, inde in Belgium, ferius in Germaniam trajecisse; at perperam omnino: quandoquidem rachitidis vestigia apud Belgas, Gallos Italosque paulo etiam antiquiora est reperire. In Belgio enim atque Helvetia rachitidem A. 1582 jam fatis fuisse frequentem ex H. REUSNERI memorata superius dissertatione (a) clarum est. In Gallia vero procedente seculo 16° jam perinde invaluisse testis est S. FORMIUS apud L. RIVERIUM, ubi inter observationes a variis communicatas existat etiam FORMII fasciculus observationum ab A. 1593 (ut observatio ima innuit) cœptarum, quarum 30^a, sub titulo *crura va-*
ra

(a) Vide §. 4.

ra ita habet: „sæpe pueri in ætate duorum
 „annorum, cum progredi incipiunt, vari
 „esse consueverunt; de quo matres sollici-
 „tæ auxilium quærunt a chirurgis; qui ple-
 „rumque variis machinis tibias & crura exi-
 „gere conantur; sed frustra; quia sponte
 „naturæ ut plurimum circa ætatem 3 aut 4
 „annorum tibias & musculi firmantur, &
 „partes ad naturalem statum redeunt „
 Chirurgus iste Gallus artem a 50 annis (ut
 in fronte harum observationum legitur) ex-
 ercuit, dicitque sæpe . . . . .
 ut plurimum ea, quæ spatio 50 annorum
 vidit, evenire: qua propter nequit 30^a
 hæc observatio ad causas externas violentas
 trahi, ut quæ non tam crebræ sint, neque
 curatio in malo a vi externa profecto sine
 machinis perficiatur, ne dum sponte naturæ;
 nisi sola in rachitide, cujus isthoc est velut
 caracteristicum. Italica autem epocha cete-
 ris omnibus antiquior esse videtur; nam apud
 J. B. THEODOSIUM (a) Bononiensem ex-
 stat casus, cui titulus præfixus: „pro puero
 „ex canfri & hum. multis malis affectibus
 „laborante consilium „. Huic subjicitur
 morbi historia in hæc verba: „oblatus est
 „Alemani de illustri SALVIATORUM fa-
 „milia

(a) Medicinales epistolæ 68 (posthumæ a filio e-
 ditæ) 8vo. Basileæ apud N. EPISCOPIUM
 juniorem 1553. Epist. 42. p. 250.

„ milia infantis casus, qui pluribus malis af-
 „ fectibus laborat. Primo etenim ejus tem-
 „ peramentum declinat ad frigidum & humi-
 „ dum, ex quo color totius corporis palli-
 „ dus redditur, ita ut ad cachexiam tendere
 „ videatur, & multæ in eo cruditates gene-
 „ rantur. Affectus est debilitas virtutis mo-
 „ tivæ, ita ut cum mensium jam 17 sit, non
 „ possit ullo pacto se movere nec stare, &
 „ cum in ulnis a nutrice defertur, vix ca-
 „ put potest erectum tenere. Symptoma
 „ aliud omnium sævissimum est vertebrarum
 „ trium in costis notis ad exteriora decli-
 „ natio, & est modus gibbositatis, & in mo-
 „ dum arcus costæ etiam incurvari viden-
 „ tur „. Dedicatus est hic liber posthumus
 Cardinali de CÆSARINIS nonis Aprilis
 1541 Bononiæ. Cum autem epistola 66
 scripta sit pridie nonas Januar. 1537, videtur
 omnino pueri hujus rachitiei casus, cui an-
 nus non est additus, ad non ita multo vel
 priora vel posteriora tempora circa A. 1537
 referri posse: proinde rachitis in Italia ante
 A. 1582 circiter 40 annis citius descripta
 legitur, quam ab H. REUSNERO. SWIE-
 TENIUS (a) quidem THEODOSII casum
 negat esse rachitidem; nam „ si quis hæc (in-
 „ quit) conferat cum rachitidis signis diagno-
 „ sticis . . . videbit facile magnam esse ho-
 rum

(a) l. c.

„ rum signorum inter se diversitatem. Nul-
 „ ia fit mentio in textu hoc tumoris abdo-
 „ minis, protuberantiæ ossium ad juncturas,
 „ nec præmaturi ingenii acuminis, nec appe-
 „ titus & digestionis bonæ satis, &c. Ino
 „ costas in arcus incurvari in hoc puero di-
 „ citur; cum in rachitide thorax ad latera
 „ compressus sit, & sternum in acumen af-
 „ surgat, nodosis costarum extremis „. Ve-
 rum si omnes casus e rachiticorum numero
 expungerentur, in quibus recensita a SWIE-
 TENIO phænomena desiderantur, & qui ta-
 men manifeste rachitidem sapiunt alioquin,
 vix ulla daretur inchoata rachitis. In Sym-
 ptomatologia visuri fumus, nodos articulo-
 rum alias profus abesse, alias paulo ante
 mortem primum oboriri. Ingenii quoque acu-
 men adeo non est constans, ut non pauci ra-
 chiticorum stupidi reperiantur. Appetentia
 porro si bona fuit, medelaque egere haud
 videbatur, non censuit medicus ejus esse
 mentionem faciendam; tumorem abdominis
 ad multas cruditates videtur retulisse, vel
 etiam fallente memoria in scribendo omis-
 sisse, aut ob mediocritatem forsan haud tanti æsti-
 masset. Præcipuum vero, quod alienum ab
 rachitide eique oppositum sit, censuit esse
 SWIETENIUS costarum in arcus curvatio-
 nem, quæ in rachitide potius minus evadunt
 arcuatæ. Sed si rem rite expendas, nihil
 hic a rachitide alieni reperies; quandoqui-
 dem

dem vel p. n. alterutro in latere costarum situs, vel earundem in uno tantum latere compressio, vel major anteriori posteriorive in loco curvatio apparentem id genus protuberantiam costarum efficere valet (a). Ceterum ætas, muscularis debilitas, capitis nutatio, & gibbus, satis superque rachitidis in hoc pusione indolem produunt. In Germania denique rachitidis epocha cum Anglica congruere sic satis videtur, ut quam J. STORCH (b) ante medium seculi XVII notam fuisse referat. Siquidem exeunte hoc seculo noti ipsi fuerint 80 & 90 annos nati, manifestas rachitidis in infantia toleratæ reliquias ostentantes, & quorum progenies usque ad A. 1750, quo suum de morbis infantum opus edidit, perinde rachitica satis probavit, rachitidem his in familiis fuisse hæreditariam. Allato rei exemplo (c) demum subjungit e LENTILIO rachitidem ea tempestate Germanis sub nomine duplicis cordis fuisse notam. Ex his itaque omnibus satis liquet, manifesta hujus morbi vestigia ante 16 seculum haud exstare, ac proinde inter novos morbos rachitidem esse habendam.

§. 7.

(a) Coufer §. 10. I. B. 5. b. γ. a. c.

(b) Abhandlung von Kinderkrankheiten 3 Band
16 Cap. p. 245. sq.

(c) Ibidem p. 249.

§. 7.

Tametsi vero rachitidis incunabula apud Veteres necquicquam hæctenus a variis fuerint peruestigata, erutzque ejus epochæ ex ævo nostro ad prisca tempora transitum velut abruperint; haud tamen omnis propterea suspicandi ratio subtracta est, rachitidem Veteribus, etsi non eatenus, ut hodie illam tenemus, descriptam, existisse tamen debuisse. Ausam id suspicandi præbent non pauca nec proletaria momenta, & quidem

I. *Gibbi* omnis generis (puta kyphosin, lordosin, scoliosin) Veteribus noti fuere tamquam vulgari, non rari, morbi, ut id ex GALENO (a) discimus. Porro COUS (b) ipse præfagiit infantibus: „ qui gibbosum ex „ anhelatione & tussi fiunt, ante pubertatem „ moriuntur „. Hanc certe prædictionem veteranus ille senex non ex uno alterove sed numerosis casibus congruentibus eruerit, necesse est. Denique gibbos e morbis internis nasci fatetur ipse HIPPOCRATES (c) scribens: „ quibus spinæ vertebræ ex morbis „ gibbum contrahunt, ea quidem magna ex „ parte solvi nequeunt. . . . Et quibus cer-
„ te

(a) In HIPPOCRAT. de articul. comment. 3.
Nro. 2.

(b) Sect. 6. aphor. 46.

(c) De articulis p. m. 806. sq.

„ te adhuc pueris ante perfectum corporis
 „ augmentum spina in gibbum attollitur, iis
 „ quidem corpus ad spinam augeri non so-
 „ let. . . Quibus etiam supra septum trans-
 „ versum gibbus fit, iis quidem non in la-
 „ tum augeri sed in anteriorem partem co-
 „ stæ solent, neque pectus in latum sed in
 „ acutum tendit, ipsique spiritum difficulter
 „ & cum stridulo sono trahunt &c. „. Si
 verb causas, a quibus gibbi nascuntur, cum
 externas tum internas ex fide observatis in
 seriem cogamus, facile patebit, eas, si unam
 rachitidem demas, & oppido paucas esse, &
 studiose insuper vitari. Atque ut demus lor-
 doses scoliosesque a variis posse præsertim
 externis nasci causas, kyphoses tamen una
 cum sterni in acumen elevatione unde alio-
 quin quam a rachitide produci queant, vix
 reperio. At at „coquo ex phrenitide gib-
 „ bosa spina facta est (a) „? Sit ita! Vi-
 derit C. O. S. kyphosim natam e phrenitide
 vel, ut mavult D. W. TRILLERUS (b), ex
 nephritide; certe non hæc illa kyphosis est,
 quæ sterni simul gibbum habuerit comitem,
 & quam patrum memoria non aliunde quam
 ex rachitide nasci novimus.

B 3

2.

(a) Epidem. L. 5. Nro. 52. & L. 7. Nro. 80.

(b) Opusc. medic. Vol. 1 Part. 2. Exercit. 5. p.
431. sqq.

2. *Pigmæi* seu *pumiliones*, præsertim capite grandi curvisque cruribus deformes haud alium J. STORCHIO (a) videntur habere ortum, quam ex rachitide, quæ corporis incrementum in longum inhibet (b); cum autem hi ab hominum memoria essent: rachitis quoque iis cœva sit, oportet. Quam etiam rem vero propiorem facit auctoris observatio inferius (c) referenda.

3. *Crura* vitiose curvata infantili in ætate rachitico morbo ita sunt propria, nulla ut alia causa hæctenus (præter externam forte vim, sed cui tot varietates visarum in cruribus curvaturarum (d) tribui nequaquam possunt) nota sit, a qua perinde repeti possent. Omnia vero crurum id genus vitia Veteribus cum Græcis tum Romanis fuere notissima, singulaque suis insignita nominibus, ut sunt pedes

a) *Compernes*, qui *PESTO* sunt genibus plus conjunctis, seu homines, qui pedibus ad genua convergentibus abhinc vero deorsum versus divergentibus incedunt, Græcis notante SCALIGERO (ad *PEST.* & *VARRON.*) γονυκρότης.

b)

(a) l. c. p. 272.

(b) Vide §. 10. I. A. 3.

(c) Ibidem.

(d) Ibidem I. B. 5. b. δ. b.

b) *Scauri*, quibus malleoli pedum magnopere protuberant.

c) *Valgi*, dum crura extrorsum sunt curvata. Contra ea

d) *Vari* (vatii), quando crura sunt introrsum recurva. Insignis hanc in rem locus est A. PLAUTI (a):

Metuerem . . . .

. . . ne uxor mihi insignitos pueros pariat postea,

Aut varum aut valgum aut compernem, aut partum aut broncum filium.

Satis hinc liquet, non hic de crurum vitiis ab externa vi conficitis Poetam loqui, sed de talibus, quae ab interna causa jam in utero matris posita efficiuntur. Apud LUCIL- LIUM b) legimus:

Compernem aut varam fuisse Amphitruonis *ἄνοϊτιν*

Alcmenam atque alias.

MARTIALIS (c) valgo Deo ita insultat:

Cum sint crura tibi, simulent quae cornua lunae,

In rhytio poteris Phœbe lavare pedes.

B 3

Si-

(a) In milite glorioso Aët. 3. Sc. 1. v. 226.

(b) Satyrar. L. 12.

(c) Epigr. L. 2. Nro 35.

Similia & apud HORATIUM aliosque Veteres Scriptores est reperire. Quæ cum ita sint, propius verum est, rachitidem Veterum infantibus non pepercisse quidem; at rario-rem tamen ac levio-rem, nec toties letalem fuisse, sicque medicorum perspicaciz ac scrutinio fuisse subtractam: dum in Anglia gra-rior ac per hæreditatem crebrior etiam seu-
 sim facta medicorum oculos studiaque in se convertit. At hæc non ultra conjecturam dicta prolataque velim.

GENERA rachitidis GLISSONIUS (a) a variis illius stadiis, quæ percurrit usque ad sui finem, desumpsit, ita ut ipsi rachitis sit sextuplex, nimirum *incipiens* in aggres-
 sione, *confirmata* in sui incremento, *confir-
 stens* in statu, *deplorata* ex statu in mortem
 tendens, *remittens* in declinatione ex statu
 in sanitatem, *migrans in alium morbum*,
 dum e statu declinat in aliud malum. A-
 ptius

(a) l. c. Cap. 20. p. m. 251. sqq.

ptius tamen pro duplici gradu a J. P. BÜCHNERO (a) duplex statuitur:

1. *Imperfecta* vel inchoata „quam diu „ ossium processus (epiphyses) solum tumescunt; ingredi vero ægro per morbi vim „ adhuc licet „. Mihi vero omnis ea imperfecta est, quæ non dum omnia sibi solennia symptomata exseruit, seu æger incedere queat, seu assiduo jacere cogatur. Hocce in morbi gradu tres BÜCHNERI (b) puellæ erant, totidemque HEISTERI (c) infantes, HOFFMANNI (d) puer, quatuor STORCHII (e) ægri, atque TACCONI (f) femina. Contra vero

2. *Perfecta* rachitis (g) est, ubi incessus tardior, minus firmus, facillique cum lapsu & assidua fessione vel decubitu, nec non universa fere symptomatum rachiticorum syndrome est junctus, velut in quinque BENEVOLI (h) totidemque BÜCHNERI (i)

B 4

in-

(a) l. c. § 1.

(b) Vide §. 11. Nro. 6. & §. 27. a).

(c) Vide §. 28. c) & histor. 2.

(d) Vide histor. 2.

(e) Vide §. 11. Nro. 7. d). §. 14. §. 27. §. 33.

(f) Vide §. 25.

(g) SWIETEN l. c.

(h) Vide §. 10. I. B. 5. a. β. & § 29.

(i) Vide §. 10. I. B. I. b. c. 5. h. d. b. §. 11. Nro. 7. a. §. 29.

infantibus ac puero CAMERARII (a); quos inter & quadrimulus STORCHII (b) infans prope biennium, & ejus puella (c) 2½ annorum a fefquiennio incidere non valentes sunt accensendi.

C A P U T IV.

S Y M P T O M A T A.

§. 9.

SYMP TOMATA rachitidis pro ratione mali vel occipientis vel adolescentis vel maturi cum numero tum intensitate variant: unde V. HOFFMANNUS (d) „probe omnino tenendum est (inquit), quod certi dentur rachitidis gradus & durationis modi, qui non eadem in omnibus symptomata, sed in non nullis graviora in non nullis leviora producunt, . Perinde J. STORCH (e) „morbi hujus (ait) gradus admodum differunt, „ adeo ut non nulli infantes facile atque uno „ al-

(a) Vide §. 10. I. B. 5. a. β.

(b) Observ. clinic. ann. 5. April. Cl. 3. p. 105.

(c) Ibid. ann. 6. Octobr. Cl. 3. p. 710.

(d) l. c. §. 2.

(e) Von Kinderkrankh. l. c. p. 273. sq.

„ alterove phænomeno illius affecti evadant;
 „ alii contra diu multumque ab illo patian-
 „ tur, imo etiam morti in prædam facile ce-
 „ dant. Aliquibus tantum modo epiphyfes
 „ utrorumque artuum intumescunt, neque
 „ præter debilitatem crurum ambulandique
 „ impotentiam quidquam aliud experiuntur;
 „ aliis forsan costæ aliquatenus inæqualiter
 „ crescentes metum gibbi parentibus incu-
 „ tiunt; sed lapsò tempore hæc inæqualitas
 „ vel omnino evanescit, vel vestigium tan-
 „ tum illius superest „. Quod quia & alii
 Practici sæpe ab se testantur observatum, haud
 visum est symptomata usque adeo variantia
 in duos rachitidis imperfectæ ac perfe-
 ctæ gradus (velut ab aliis factum video) dis-
 pescere, verum una omnia complecti serie
 cum omnibus, quæ sæpius in iis occurrunt,
 varietatibus. Neque porro visum est sym-
 ptomata ex pathologicis ratiociniis explana-
 re; quod causa rachitidis proxima adhuc igno-
 ta veritati hic eruendæ obstet, ambiguis ve-
 ro chartam implere nec lubeat, nec vacet;
 neque operæ pretium hac in re vel BREN-
 DELIUS (a) vel PETITUS (b) tulerit. Uni-
 versa autem rachitidis symptomata duas in

B 5

clas-

(a) l. c. §. 13. sqq.

(b) Traité des Maladies des Os. T. 2. C. 17. p. 549. sqq.

classes dirimere libuit, quarum prior habitum corporis rachitici sensibus conspicuum, altera læsas functiones complectetur.

§. 10.

I. *Habitus* rachitici corporis duplici se fe ratione offert expendendum, videlicet in toto primum, tum in singulis seorsim partibus.

A. *Universalis* tria in primis suppeditat oculis usurpanda, nimirum carnes, cutem, staturam.

1. *Carnositas* cum a torolitate muscutorum & copia pinguedinis omnem cellulofantelam obtinentis mensuretur; in rachiticis utroque ex titulo est imminuta: unde *macies* est maxime familiare morbi hujus symptoma, ob eamque rem non pauci auctores rachitidem per atrophiam infantum definiverunt (a). Insignis certe macies visebatur in STORCHII (b) trimulo quodam infante, ex utroque parente rachitidem nato, binisque ejusdem (c) puellis. Eandem quoque suis in rachiticis pueris viderunt BURGGRAFIUS (d),

CA-

(a) Vide §. 2.

(b) Observ. clin. ann. 6. April. Cl. 3. p. 538.

(c) Vide sequ. B. 5. b. β. & §. 29. d. β.

(d) Ibidem.

CAMERARIUS (a), KLEIN (b) & VOGEL (c), nec non suo in infante RUOFF (d). Macies hæc ita interdum invalescit, ut corpora ægrorum skeleton referant pelle vestitum, velut in ABILDGAARDII (e) puero ac LENTILII (f) puella est observatum. Qui vero ex morbo hoc eluctati adultiorem attingunt ætatem, junceum nihilo minus corpus haud raro retinere solent, ut R. LENTILII (g) adolescens. Interea tamen hæc atrophia rachitidi nequaquam ita comes est, ut nunquam absit; siquidem cum Dresdz, narrante C. S. WOLFFIO (h), quadam in familia jam 3tia proles (quarum nulla annum explevit) corpore bene conformata ex rachitide mortua fectioni subjecta esset, pinguedo toto corpore pollicem crassa erat. In abdomine omnia sana, renesque multo adipe valati; at hepar circiter lib. 1½ appendit, atque
in

(a) Ibidem a. β.

(b) Vide §. 13.

(c) Vide sequ. B. 5. b. β.

(d) Ibidem a. β.

(e) Vide §. 34. Nro. 1. a)

(f) Vide §. 11. Nro. 7. c).

(g) Vide sequ. B. 2.

(h) Annal. Vratislav. Tent. 36. A. 1726. Junii Cl^o
4. art. 16. p. 729.

in cystide fellea pro bile aqua limpida omnique saporis expers reperta.

2. *Cutis* vero pro vario carniū extenuatarum gradu evadit plus minus laxa, flaccida ac pendula, de qua GLISSONIUS (a) „ cutis (ait) universa tum vera tum membrana carnofa & adiposa flaccida & quasi pendula, laxæque instar chirobecæ apparet, ita ut multo plus carniū eas continere posse putes „: quemadmodum se res habuit in binis BÜCHNERI (b) infantibus, LANGGUTHI (c) puella pneroque STORCHII (d). Imo vero notante BÜCHNERO (e) „ a morte quoque flaccidum corpus non obrigescit, nec innatum calorem omnem mox exiit „. Idcirco abunde liquet, maciem rachiticorum ab hectica macie in eo præsertim dissidere, quod in ista cutis evadat arida, squallens, duræque Pergamenæ similis, in illa contra mollis ac pendula.

3. *Statura* denique corporis raro admodum in rachiticis ætati respondet; sed pene semper humilior est solito, (excepto unico

HOPP-

(a) l. c. Cap. 2. p. 10.

(b) Vide §. 11. Nro. 7. a) & §. 32.

(c) Vide sequ. B. 5. h. d. b.

(d) Vide §. 14.

(e) l. c. §. 14. p. 257.

HOPPMANNI (a) puero) cujus vitio rachitici ad pumilionum classem recidunt. Ita C. VATERUS (b) „vidit a Pastore quodam ad „modum valetudinario & phthifico cum uxore non minus morbosa & phlegmatica tres successive filias progenitas fuisse, omnes autem rachitide adeo affectas, ut licet sub optimo diætæ regimine remediorumque aliorum applicatione in vita conservatæ sint, ad debitam tamen (ob mollitiem & flexuram ossium) magnitudinem non pervenerunt, & proinde in pumilionum numero adhuc vivunt „. BÜCHNERI (c) quoque puella exactis 16 vitæ annis integro pede ab justa solitaque altitudine abfuit; altera (d) trimula mortua „crescendo staturam infantis annum unum nati non excessit „. LANGGUTHI (e) vero puella dimidio minor, quam par erat, fuit. Sic & sceleton Erlangensis viri, cujus ISENFLAMM (f) meminit, non nisi sesquialtatum altum est, ejus-

(a) Vide histor. 3.

(b) Diff. de morbo infantum rachitide (4. Vitemberg. 1713. Resp. J. F. HENNING) thes. 8. p. 11.

(c) Vide sequ. B. I. b).

(d) Vide §. 11. Nro. 6.

(e) Vide sequ. B. 5. b. d. 5.

(f) Vide §. 28. c).

ejusdemque (a) adolescens 22° ætatis anno demum mortuus non ultra 3' 2" porrigebatur. Et sane pumilionum ac pygmæorum ortum soli ferme rachitidi tribuendum vult J. STORCH (b): „ si in originem pumilionum, „ præ primis grandi capite cruribusque re- „ curvis deformium, serio inquireretur (in- „ quiens), dubito, num aliam, quam ex „ hoc ipso morbo profectam reperire esset: „ Novi feminam ab omnibus pro pygmæa „ habitam, cujus e fratre proles rachitidem „ in infantia curvis cum cruribus usque ad „ eo manifestam habuere, ut eam novissimus „ medicinæ tiro prætervidere non potuisset. „ Mater horum pygmæorum Galla affirmavit, „ omnes suas proles hoc morbo laborasse, „ præsentem vero filiam omnium gravissime. „ Illustrem perinde familiam novi, duosque „ ex illa pygmæos, in qua pene omnes pro- „ les rachitidem sunt perpessa „. N. RO- „ SENSTEIN (c) „ tamen duas novit (ra- „ chiticas) personas sic fatis in altum elucta- „ tas, queis spina dorsi non erat vitiose in- „ flexa, id quod cum observatione HIP-

P O-

(a) Vide seq. B. 5. b. §. 6.

(b) Von Kinderkrankh. I. c. p. 250. sq.

(c) Anweisung zur Kenntniss und Cur der Kin-
derkrankh. 21 Abschnitt p. 387.

POCRATIS (a) congruit. Unde neque humilis hæc corporis statura est ab rachitide inseparabilis. Mirum tamen videri debet, rachiticorum corpora, dum ab justa statura absunt, ponderis tamen majoris esse, quam vel ætas vel moles promitteret. Namque referente GLISSONIO (b) „observarunt „aliqui se pueros non nullos hoc morbo „affectos ponderosiores deprehendisse, quam „alios ætate & statura pares. Si hoc ita se „habeat, tribuendum id est partim facilitati „partim inæqualitati nutritionis ossei generis „in hoc affectu. Etenim cum auctum hoc „pondus carnibus adscribi vix possit, quippe quæ hic extenuatæ sunt, videtur id osseo generi attribuendum. Cumque ossa in hoc morbo non dum observata sint secundum longitudinem præter modum excrescere, restat, ut id eorum crassitie superflue auctæ imputetur. Verum hoc phænomenon haud dum a quoquam alio porro etiam est observatum.

B. *Partialis* vero membrorum singulorum organicarumque partium habitus rachiticus longe plurima oculis spectanda objicit, quæ inter

1. Ca-

(a) Vide §. 7. Nro. I.

(b) l. c. Cap. 21. p. 272.

I. *Caput*, in eoque volumen, situs, facies ac vasa humores ad encephalon trajicientia, præ primis consideratione digna sunt.

a) *Moles* enim capitum rachiticorum plerumque insignis majorque est, quam oporteat; de qua SWIETENIUS (a) „ in omnibus „ (ait) rachiticis observatur, quod caput justo majus sit, & facies magis tumeat, quam requiritur proportionem habitam ad reliquas partes corporis. Sæpe satis bonus faciei color manet; sed semper adest simul laxitas. Illi, qui voluerunt rachitidem veteribus medicis cognitam fuisse, licet alio sub nomine descriptam, crediderunt, quod apud illos sub hydrocephali titulo latuerit, & a magnitudine capitis, quæ semper hunc morbum comitatur, hoc probare conati sunt. Aliquos rachiticos hydrocephalo laborare certum est; sed in pluribus caput proportionaliter majus est, licet nulla feri hydropici copia adsit. Præterea hydrocephalo decumbentes fiunt hebetes & obliviosi, dum copia extravasatæ aquæ augetur; cum econtra . . . rachitici præmature ingenii acumine & sensuum sincero exercitio a cœtaneis distinguuntur. Omnes auctores, qui de hoc morbo scripserunt, mentionem fecerunt illius magnitudinis capitis auctæ; imo GLISSONIUS

(a) l. c. ad §. 1485. Nto. 4.

„ NIUS (a) testatur, quod in omnibus hoc
 „ morbo extinctis, quos hætenus viderat,
 „ obtinuerit aucta hæc capitis moles, unico
 „ tantum excepto, qui simul cum hoc affectu
 „ suppuratos habuit pulmones, & phthisi
 „ confectus est; sed & ille habuit per totum
 „ fere morbi decursum caput majusculum fa-
 „ ciemque pleniorē; 14 vero ante obitum
 „ diebus subito collapsæ sunt partes carnosæ
 „ circa caput, faciesque Hippocratica facta
 „ est, stupentibus omnibus subitam hanc mu-
 „ tationem „ Prægrande certe caput na-
 „ ctæ sunt duæ BÜCHNERI (b) puellæ, puer
 „ item ac puella FICKII (c), tum puellæ
 „ LENTILII (d) ac STRACKII (e), pueri
 „ HOFFMANNI (f) & PREUSSII (g), in-
 „ fansque MORELI (h). Hæc autem capitis
 „ magnitudo eo etiam apparet grandior, dum
 „ totum corpus macies depasta colli quoque
 „ muscu-

(a) l. c. Cap. 2. p. 10.

(b) Vide sequ. b) & §. 11. Nro. 7. a).

(c) Vide §. 46. b).

(d) Vide §. 11. Nro. 7. c).

(e) Vide sequ. Nro. 5. a. β.

(f) Vide histor. 3.

(g) Vide §. 11. Nro. 7. d).

(h) Vide §. 12.

musculos adeo extenuavit, ut grande caput extenuatissimo collo insidens tanto etiam majus esse videatur. Aliquando tamen moles capitis non usque adeo conspicua est, nec magnitudini rachitidis respondens, velut in puella LANGGUTHI (a), puerisque BURGGRAFII (b), CAMERARII (c), KLEINII (d), & adolescente LENTILII (e). Imo vero sunt, quorum caput ab justa magnitudine nil prorsus abludat, uti STORCHII (f) puella; nec in virili sceleto Erlangensi ISENPLAMMII (g) caput vel figura vel magnitudine vitiosum observatur: ut proinde neque isthoc symptomata rachitidi sit pathognomicum.

b) Situs porro capitis rachitiei, si & prae grande sit, & muscoli colli extenuatissimi ac debiles, erectus est impossibilis, & „mi-
 „ ferrimum visu est, ait SWIETENIUS
 „ (b), quo modo caput mole auctum, dum
 „ ad-

(a) Vide sequ. Nro 5. b. δ b.

(b) Ibidem b) β .

(c) Ibidem a) β .

(d) Vide §. 13.

(e) Vide sequ. Nro 2.

(f) Vide sequ. Nro 5. b) β .

(g) Vide §. 28. c).

(h) l. c. ad §. 1485. Nro 2. sub finem.

„ adultior morbus jam est , tenui collo susti-
 „ neri amplius nequeat ; sed nutando in hanc
 „ illamve partem dilabatur „ . Vidit J.
 STORCH (a) puerum bimulum , qui dum
 gestabatur , non poterat caput dextrorsum
 reclinare ; sed ejus gerula , si lævo ipsius bra-
 chio puer insidebat , dextram ei manum por-
 rigere debebat , ut suo super illa capite re-
 quiesceret . Miserum id genus spectaculum
 vidit R. RUSSELL (b) : „ ad puellam quam-
 „ dam (ait) anno ætatis 4° accerserbar , cu-
 „ jus caput in incredibilem magnitudinem ra-
 „ chitidis affectione adactum fuerat . & pe-
 „ ctus adeo a naturali figura declinaverat ,
 „ ut non tantum asthma verum etiam paraly-
 „ sis inferiorum membrorum a relaxatione
 „ vertebræ accesserint . Vertebram de die
 „ in diem capitis pondus prægravabat , & fa-
 „ cta consuetudine caput propemodum inter
 „ genua dependebat . Tentare igitur statue-
 „ bam , si quid forte ad pravitatem trunci
 „ corrigendum funiculus , quo se se tamquam
 „ libraret , sustentato interim per torquem
 „ capite , prodesse posset . Sed mihi post
 „ aliquod tempus roganti ; quid de puella
 „ factum esset , nunciatum est , quemdam car-

C 2

„ mi

(a) l. c. p. 259

(b) Oecon. naturæ Cap. 4. §. 77.

„ minibus magicis rem agere, urinam ægro-
 „ tantis igne fervere, me parum morbi
 „ causam intellexisse: quippe malæ linguæ
 „ fascinatione puellam laborare. Ea, ut
 „ postea zudiebam, mortua est „ . Haud
 „ minori commiseratione digna fuit J. P. B Ü C H-
 „ N E R I (a) „ puella, (quæ) $\frac{1}{2}$ annum nata
 „ ab lactabatur; sana nihilo minus & vegeta
 „ erat: donec 2° demum anno, postquam &
 „ loqui & ire jam didicisset, dentes erum-
 „ perent, absque convulsionibus quidem, sed
 „ magno cum æstu corporis & delirantis ani-
 „ mæ ludibriis, cum modo equorum modo
 „ aliarum rerum phantasmatis territa tre-
 „ misceret. Ita dentitio cum articulorum
 „ nodis ad 5um usque annum successerat,
 „ sternum elevabatur, abdomen & caput in-
 „ tumescebant, nec pedes amplius ad præ-
 „ standum suum officium tam prompti vege-
 „ tique erant. Mox vero dentes primo fla-
 „ vi post nigri redditi iterum exciderant;
 „ Septimo autem ætatis anno reparabantur.
 „ Eodem hoc anno antica tiliarum parte pro-
 „ xime infra genua candenti ferro admodum
 „ comburebatur; atque ab eo tempore, etsi
 „ feliciter consolidato ulcere, morbus tamen
 „ spinalis incrementum, non dum vero per-
 „ fectum statum seu ἀκμὴν acquisivit, quem

„ 11°

(a) l. c. § 3. p. 278.

„ II° primum anno attigit. Hic enim simul
„ & semel una nocte omnem gradiendi po-
„ tentiam amisit; postea longitudine ita cor-
„ pus detruncabatur, ut integro pede bre-
„ vius redderetur, & magno capite ac inter
„ elevatas scapulas quasi gomphosi immisso,
„ brachiis & pedibus curvatis mirumque in-
„ tortis, elevato sterno & eminente abdomi-
„ ne ex homine in monstrum degeneraret.
„ Tunc ne quidem sedere valens ex brachiis
„ & dorso (miserandum spectaculum!) sus-
„ penda erat; & retro, nisi caput perpe-
„ tuo muniretur, mox totum cadebat, quo
„ nempe curvatura concava vertebrarum col-
„ li divertebatur. Præterea continuo quodam
„ interno æstu aut lenta febricula combure-
„ batur. Intellectu semper pollebat, & ex-
„ pleto 16° ætatis anno vespertino tempore
„ vita sub levibus nervorum distensionibus
„ functa est. . . . Extremo vitæ tempore hy-
„ drophobiæ quadam specie per 4 aut 5 heb-
„ domades ita correpta fuit, ut etiamsi siti
„ detenta bibere tamen semper prohiberetur,
„ facta sensatione, quasi quid ex vertice in
„ os descenderet quantocyus, ac poculum
„ labiis admotum esset. Sub hoc statu 8 an-
„ te obitum dies pedibus & manibus præci-
„ pue sinistris intumescere, sinistro quoque
„ oculo illacrimari cœpit, ac brevi post po-
„ tum quoque assumere, quo sumpto tumor
„ etiam increvit. Tribus ante mortem die-

„ bus pedibus emori, ita ut nihil amplius
 „ sentirent, & visio obscurari incœpit. Per
 „ totum vitæ decursum frequentibus narium
 „ hæmorrhagiis subjecta erat, quæ primo sen-
 „ sationem vermīs ex fronte in nares descen-
 „ dentis & iterum recedentis, supremo au-
 „ tem tempore sensationem quasi gladii ex
 „ infimo abdomine sursum ea doloris pote-
 „ state protrusi, ut in clamores misera puel-
 „ la effunderetur, sequebantur. Perpetuo
 „ duro fibulatorio thorax includendus & cu-
 „ stodiendus erat; quo semel ablato in suffo-
 „ cationem & gravem hæmoptoen incidit.
 „ Iisdem extremis temporibus femur supra
 „ genua levissima vi fractum disiliit. . . .
 „ Ab esu qualiumcunque dulcium (ut saccha-
 „ ratorum, pomorum, pirorum, passularum)
 „ tam male habuit, ut inde in horrores, æ-
 „ stus, continuos vomitus per 3 aut 4 dies
 „ sævientes inciderit. Eadem mala semel a
 „ comesto raphani frustulo per 8 dies per-
 „ pessa est. Rheno navi descendens pessime
 „ habuit; dein a thermis Baadensibus quo-
 „ que. . . . Adhuc addes, quod 15° ætatis
 „ anno de dolore intra articulationum emi-
 „ nentes nodos fervescente majorem in mo-
 „ dum conqueri inceperit. Demum tussi &
 „ dyspnœa semper angebatur, eaque extre-
 „ mo vitæ die in orthopnœam aucta ex bra-
 „ chiis continuo suspendi voluit, una ore
 „ tetram mephitim expirans, a qua sanissi-
 „ mus

„ mus volucris cavæ, quæ puellæ vertici
 „ pendens imminebat, inclusus mox eneca-
 „ tus est „. Hæc de capitis situ.

c) *Facies* quoque rachiticorum non pauca
 exhibet notatu digna, aliqua etiam admira-
 bilia. Nam ut de oculis magnis plumbeique
 coloris, quorum STORCH (a) meminit, &
 de faciei pallore in ABILDGAARDI (b)
 puero dicam nihil, facies certe alia est occi-
 piente morbo, alia eodem jam manifeste præ-
 sente, alia denique eodem provecto & per-
 fecto, exitiumve minante. C. STRACK (c)
 a mutato faciei habitu sano morbum prope-
 diem affuturum præfagit, dicens: „plurimum
 „ interest ante nosse, quam morbus expli-
 „ cuit se, puer quod rachiticus futurus sit;
 „ in hac enim notitia facilius curationis atque
 „ prompti successus cardo vertitur. Hujus
 „ hoc indicium est: si puer (maximeque jux-
 „ ta decimum quintum sextumve ætatis men-
 „ sem) faciem pallidam & veluti per tumo-
 „ rem rotundam accepit, inque ea id, quod
 „ ex genis rubellum esse debet, citrei sul-
 „ phureive coloris flavum habet. Ubi id
 „ obtinet, paranda medicina est. Si curatio

C 4

„ ne-

(a) l. c. p. 258.

(b) Vide §. 24. Nro. 1. a).

(c) Act. Hassiac. Vol. 1. art. 24. p. 163.

„ negligitur, topi post aliquot menses arti-
 „ culos certo certius occupabunt. Istud si-
 „ gnum patres inatresque familias sæpe mon-
 „ strans docui; qui ubi id in sua prole eo
 „ tempore perspiciunt, ad me mittunt medi-
 „ cinam præscriptam,,. Et vero faciem tu-
 midulam suis in rachiticis BÜCHNERUS (a),
 CAMERARIUS (b) ac HOPPMANNUS (c)
 observarunt; quæ tametsi haud paucis venusta
 simul sit, qualem tres BÜCHNERI (d) in-
 fantes habuere, plerumque tamen laxæ ac
 veluti pendulæ sunt genæ, ut in duabus
 BÜCHNERI (e) puellis. Admirabile autem
 illud est, morbo ad interitum vergente faciem
 subito collabi, mortualemque effici, ut ex
 GLISSONIO superius (f) vidimus; atque
 tunc infantes vultum senum decrepitorum præ-
 se ferunt, id quod KLEINII (g) accidit
 puero, & BÜCHNERI minimæ natu puellæ
 (h), ejusdemque puellæ (i), qui . . . .
 „ fe-

(a) Vide §. 32.

(b) Vide sequ. Nro 5. a) β.

(c) Vide histor. 3.

(d) Vid. N. 11. Nro 2 c) & Nro 6. & mox di-
 cenda.

(e) Ibidem Nro 6.

(f) Vide præced. a).

(g) Vide §. 13.

(h) Vide §. II. Nro. 6.

(i) l. c. §. 7. p. 282.

„ sequiori sexu non fortior ejusdem morbi
„ tyrannidi, postquam 7 annos & aliquot
„ dies vivendo attigit, succubuit. Balbuti-
„ re, ire poterat, & facultatibus animæ præ-
„ mature valebat, antequam ætatis anno su-
„ per 3 menses expleto sub plurimis convul-
„ sionibus & nervorum distensionibus dentes
„ fudisset. Quo tempore nodosus fieri &
„ difficilius gradi incepit, ita tamen, ut ad
„ eundem æstate expeditior quam hyeme ef-
„ set. Sexto ætatis vix exacto anno omni
„ eundi potentia intercepta in perfectam spi-
„ nam incidit. Quoque verno tempore ex-
„ anthema purpureum rubrum expertus est,
„ quod copiosissima cutis desquaminatione
„ solvebatur, atque ab eo per æstatem me-
„ lius habuit. Sexto anno antequam in per-
„ fectam rachitidem ageretur, bis æstate va-
„ riolas discretas, aquosas, nec recte sup-
„ purantes, per 3 dies præeuntibus & con-
„ comitantibus quoque convulsionibus, pas-
„ sus est. Dyspnœa subinde summopere an-
„ gebatur, quæ in ferream tussim copiosum
„ sanguinem excutientem solvebatur. Quare
„ per 4 hebdomadas nihil solidi, nil certius
„ quam hanc dyspnœam illaturi, sed fluida
„ solum assumebat. Huic hæmoptysi 4 ante
„ obitum septimanis largissima narium hæ-
„ morrhagia successit. Plenaria etiam alope-
„ cia $\frac{1}{2}$ anno, & major pedum tumor, non
„ tamen ultra malleolos assurgens, 4 hebdo-

„ in adibus mortem antevertit. Quatuordecim quoque ante obitum diebus facies, quæ plena, flaccida tamen & pulchro rubore tincta erat, ita collapsa & in rugas contracta est, ut vetulam referret; atque singulis noctibus sordibus oculis & naso effusis ita conspurcatur, ut purgatu difficilis esset. Per eosdem 14 dies urinam, nisi epithemate ad hypogastria admoto urgeretur, per 2 dies retinuit. Porro admodum addephagus erat, nec cibo unquam satiandus. Et vere epilepticus, spuma oris & in pugnum coactis digitis, cum malis suis dimicabat. Dimidio jam ætatis anno per 9 dies identidem sibi succedentibus paroxysmis & cum singultibus, æstu corporis & frequenti frontis frictione junctis, dein 2 dierum induciis factis per 4 alios vexabatur. Ita quoque mane in lecto mortuus repertus est, ad amussim tota dextra corporis medietate cæruleus, aperto oculo dextro, sinistro clauso, & spumæ quid ore adhuc referens. Quibus addere potes immanes tenesmos, quibus perpetuo, præsertim ad vitæ finem, urgebatur, ita ut eadem hora repetitis vicibus fellæ imponendus fuerit, modo particula exeunte scybalorum, modo inani conatu, .

d) *Vasa* capitis denique solito capaciora, ceteris corporis vasis gracillimis, anatomie rachiticorum exhibuit, id quod aliquoties

ab se visum testatur **ELISSONIUS** (a); subdit vero, se id pro constanti phænomeno haud venditare, ut ut semper & ubique obtinere suspicetur; siquidem haud prius sibi in mentem venerit ad hoc phænomenon animum advertere, quam in novissimis tantum cadaveribus sectis. Nihilo minus tamen (b)

„ hoc signum fortasse (inquit) pathognomi-

„ cum est, quamvis observatu difficile, nec

„ dum nobis fatis exploratum „. Ex hac autem cephalicorum vasorum amplitudine plerique insolitam illam capitis molem in rachiticis repetunt, existimantes per hæc vasa plus humorum nutrientium ad caput advehi, dum ad reliquas partes ob aliorum vasorum exilitatem minus defertur. **SWIETENIUS** (c) dictam capitis magnitudinem tribus adscribit causis, nimirum mollitiei ossium rachiticorum, absentibus tenerrima in ætate futuris (nec nisi per membranas coherentibus ossibus), ac denique jugularibus vasis solito amplioribus. „ Si jam consideretur (ait ille), „ copiam & impetum humorum versus caput „ augeri ob magnitudinem arteriarum & venarum jugularium, patet evidenter, cur

„ ob

(a) l. c. Cap. 2. p. m. 15.

(b) Ibidem Cap. 21. p. m. 271.

(c) l. c. ad §. 1487.

„ ob tres has causas concurrentes , ossium
 „ mollitiem , partem insignem calvariae ad-
 „ huc membranaceam, & copiosioreni sangui-
 „ nis appulsum capitis moles augeatur, dum
 „ reliquæ partes decrefcere videntur po-
 „ tius „. Forte hinc etiam ratio fuit, cur,
 ut obfervavit J. STORCH (a), fontanella
 rachiticis infantibus vulgo diu maneat, per
 quam excurrit vafa fanguine turgida, dia-
 metro calamum fcriptorium quandoque æquan-
 tia. Sed quid illud eft, quod in rachiticis
 vafa ad caput euntia ufque adeo ampla effi-
 cit? ROSENSTEIN (b) fpirationem difficil-
 lem in caufa elle vult, quæ fanguinis a ca-
 pite verfus cor refluxum moratur: quo fit,
 ut vafa dicta a collecto uberiori fanguine fen-
 fim evadant ampliora faciesque turgida; ve-
 rum fi confideremus grande fuiffe caput pue-
 ris ABILDGAARDII (c), FICKII (d),
 HOFFMANNI (e), PREUSSII (f), STOR-
 CHII (g), ac STRACHII (h) FICKII que
 (a)

(a) l. c. p. 258.

(b) l. c. p. m. 397.

(c) Vide §. 34. Nro 1. a).

(d) Vide §. 46. b)

(e) Vide hiftor. 3.

(f) Vide §. 11. Nro 7. d).

(g) Vide §. 14.

(h) Vide fequ. Nro 5. a) β.

(a) puellis, nec non gemellis fororibus BUCHNERI (b), quin ulla tamen spirationis impeditæ in horum omnium rachiticorum historiis reperitur mentio, neque omiffum hoc fymptoma vel ex oblivione, vel quod prætervifum fuerit, in tot ægris quisquam dixerit; non facile inducemur, ut credamus amplitudinem vaforum capitis impeditæ fpirationi effe tribuendam.

2. *Thorax* porro e vertebris, fterno, costisque conflatus quoad fuam inde figuram magnopere vitiatur; namque GLISSONIO (c) notante „pectus exterius macrum & „valde anguftum, præfertim fub alis, & a „lateribus quali compreffum confpicitur, „fternum vero non nihil acuminatum inftar „carinæ navis aut pectoris gallinæ „. Et J. STORCH (d) „confitutio thoracis (inquit) in rachiticis infantibus ita habet: „fternum exterius vifitur elevatum, & apud „non nullos a claviculis ufque ad fcrobiculum cordis figura ac longitudine naturali; „quibusdam autem breve eft ac fornicatum, „ita ut fuper illo confpicuus emineat gibbus: in fcrobiculo porro cordis profunda „re-

(a) Vide §. 46 b).

(b) Vide §. 11. Nro. 6.

(c) l. c. Cap. 2. p. m. 11.

(d) l. c. p. 261.

„ reperitur fovea ; ita tamen , ut abdomen
 „ turgidum nihilo minus apicem ejus , carti-
 „ laginem ensiformem , iterum extrorsum
 „ propellat „ . Quod foveam modo dictam
 attinet , nemo (quod sciam) illius mentio-
 nem attigit præter STORCHIUM ac BOO-
 RIUM (a) scribentem : „ costæ inferiores ad
 „ latus foveæ ventriculi introrsum retrahun-
 „ tur , ac quamdam utrinque velut scrobem
 „ faciunt „ . Cum autem vitiosa hæc tho-
 racis figura vel maxime a vitiosa sterni co-
 starum spinæque dorsi configuratione ac situ
 proficiscatur , videre illa hic & jungere oportet , quæ inferius (b) de costis ac spina dorsi
 adferuntur . Porro „ horum omnium , inquit
 „ STORCH (c) , sæpe post morbum jam su-
 „ peratum vestigia adhuc supersunt ; imo
 „ gibbi adeo etiam increfcunt , ut ad spitha-
 „ mam alti promineant , dum interea cur-
 „ vata femorum ossa post morbum in plerif-
 „ que iterum emendantur „ . Exempla ho-
 rum omnium videre est in 5 ægris BUCH-
 NERI (d) , tribus LENTILII (e) , tribus
 STOR-

(a) l. c. p. m. 30.

(b) Vide sequ. Nro 5. b) β . γ .

(c) l. c.

(d) Vide præced. Nro 1. b) , & §. II. Nro 2. c)
 6. 7. a) §. 30. e).

(e) Vide §. II. Nro. 7. c) , & histor. 4. 5.

STORCHII (a), & quorum historias dederunt CAMERARIUS (b), KLEIN (c), LANGGUTH (d), RUSSEL (e), STRACK (f) & VOGEL (g). In MORELI (h) omnino infante thorax campanam vitream figura sua referebat. Meretur his adjungi casus a R. LENTILIO (i) literis proditus : „ A. „ 1696 die 23 Januar. filium suum 14 annorum adolescentem mihi obtulit. . . quidam Nobilis asthmatis peculiari quodam genere correptum, de quo mihi sequentia narravit: a prima infantia nil quidquam sequioris observavimus in pultione, quod valetudinem ejus posset nobis suspectam reddere, præter ea, quæ infantibus quasi connasci solent, torminum, dentitionis, &c. malz. Loqui autem cum inciperet, vitium quoddam tulotiloquentiæ & præcipitati sermonis observatum, neglectum tamen; quia leve visum malum. Informan- „ dus

(a) Vide sequ. Nro 5. b) β . §. 29. d) β . §. 14.

(b) Vide sequ. Nro 5. a) β .

(c) Vide §. 13.

(d) Vide sequ. Nro. 5. b) δ . 6.

(e) Vide præced. Nro 1. b).

(f) Vide sequ. Nro 5. a) β .

(g) Ibidem b) β .

(h) Vide §. 13.

(i) Misc med. præct P. 1. p. 15.

„ dus hinc post aliquot annorum decursum
 „ traditus oppidi. . . vicini ludimoderatori ;
 „ ab eo , ut articulatus loqui disceret , sæ-
 „ pe duriter est habitus , & quod prompte
 „ legere didicisset , id potius pro assuetudi-
 „ ne prava quam morbo quodam aut natu-
 „ rali vitio reputatum. Quoties enim 3 vel
 „ 4 verba loquendo proferebat , abrumpere
 „ spiritumque e profundo pectoris haurire
 „ cogebatur. In aliud oppidum studiorum
 „ causa delatus vitium sermonis constanter
 „ retinuit cum asthma vel dyspnœa potius,
 „ & conqueri cœpit , quoties vel 4 passus
 „ ambularet , de spirandi difficultate absque
 „ tussi , ronchis , exscreatione aut alia qua-
 „ vis molestia. Quæ cum latius . . . re-
 „ censeret , mihiq̄ , licet 14 demum anno-
 „ rum , nimis junceus videretur adolescens ,
 „ jussi ut exutis tunica & indusio thoracis
 „ nudi visundi copiam mihi faceret. Quod
 „ ubi factum , video pectus nimis angustum ,
 „ sternum prominens valde , subter sternum
 „ vero , ubi spuriz costæ tanguntur , utrin-
 „ que foveas magnas intro spectantes , quæ
 „ pugnum capere possent , spinam etiam pro-
 „ minulam , atque ut rem summatim com-
 „ plectar , totam cratem in utrisque lateri-
 „ bus angustiozem , antice vero & postice
 „ nimium prominentem. Caput & abdomen
 „ non quidem enormiter magna , vastiora ta-
 „ men , quam pro angusti thoracis modulo.

„ Bra-

„ Brachia & crura gracilia, rite tamen habentia. Addebat pater esse felicissimo cetera ingenio „ . Auctor respondit rachitidis esse omnia hæc reliquias.

3. *Abdomen* vero hocce in morbo nunquam non p. n. plus minus tumet, idque mox per principia morbi, ut omnia observata clinica docent, adeo ut non nullis prætumidum sit, veluti in duabus BÜCHNERI (a) puellis, totidemque FICKII (b) ac LENTILII (c) ægris, & infante RUOPPII (d). In puello GHERDII (e) tanta illius moles erat; totus ut pufio ranæ instar nil nisi venter esse videretur. Tametsi vero tantopere venter turgeat; externa tamen ejus tegumenta ob deficientem pinguedinem sunt flaccida, ut in ABILDGAARDII (f) puero. Unde etiam GLISSONIUS (g) „ abdomen (ait) „ exterius quidem, respectu nempe partium „ continentium, macrum est; interius vero „ respectu partium contentarum non nihil „ pro-

(a) Vide præced. Nro L. b) & §. 11. Nro 7. a).

(b) Vide §. 46. b).

(c) Vide §. 11. Nro. 7. c), & histor. 4.

(d) Vide sequ. Nro 5. a) β.

(e) Vide §. 38.

(f) Vide §. 34. Nro 1. a).

(g) l. c. Cap. 2. p. m. II.

„ prominens & tumidiusculum fertitur „ .
 Causæ abdominalis hujus tumoris cum perplures in medium afferantur, singulas seorsim expendere oportet, ut quid cuique hic tribuendum sit, elucescat. Duplicis autem generis universim causæ tumoris hujus incusari solent, nimirum vel p. n. abdominalium viscerum jam horum jam illorum magnitudo, vel p. n. collectio fluidi cujuspiam in abdominis cavo.

a) *Aquæ colluvies* in abdominali rachiticorum cavo reperitur quidem interdum, at nec ita crebro nec ea unquam copia, ut illi dictus ventris tumor & constans & insignis adscribi posset. Quid enim cochlear feri rubelli in STORCHII (a) puella ibi repertum huc contulerit? Ac tamen in LANGGUTHI (b) puella copiosum ferum olidum repertum sit, ventris tamen tumentis alia simul causa propior (hepar nempe duplo majus) præsto fuit. Et cum ceteri observatores nullius aquæ in ventre collectæ meminerint, HEISTERUS (c) de sectis ab se rachiticorum cadaveribus diferte notat, nec aquam nec aërem in abdomine fuisse repertum; GLISSON-

NIUS

(a) Vide sequ. Nro 5. b) β .

(b) Vide sequ. N. 5. b) δ . δ .

(c) Vide sequ. e).

NIUS (a) vero „ aquar. ferofam in cavita-
 „ tem abdominis elapfam aliquoties vidit,
 „ fed neque frequenter neque eam valde co-
 „ piofam „: ut proinde idem hic, quod de
 encephalo, valeat, poffe nempe ad extre-
 mum aquis ventrem inundari, at rarius id,
 ac diu jam ante tumente aliunde abdomine.
 „ Notum est, inquit SWIETENIUS (b);
 „ in cadaveribus post morbos chronicos &
 „ languidos fere femper in corporis cavis ali-
 „ quam copiam feri extravafati reperiri „.

b) *Aer* ventriculi & intestinorum in
 cavo contentus & expansus a multis pro cau-
 fa dicti tumoris abdominalis habebatur; nam-
 que CAMERARI (c) in puero ventriculus
 & intestina ab aere fuerunt inflatiffima, per-
 indeque in PREUSSII (d) puero est obser-
 vatum una cum ileo intestino gangranoso. In
 puella STORCHII (e) ventriculum ac te-
 nuia, non item crassa, intestina flatus reple-
 vere. In BÜCHNERI (f) porro puella fo-
 la intestina aerem continebant, cujus in HEI-

D

STERI

(a) l. c. p. m. 12.

(b) l. c. ad §. 1485. Nro 6.

(c) Vide sequ. Nro 5. a) β .

(d) Vide §. II. Nro 7. d).

(e) Vide sequ. B. 5. b) β .(f) Vide sequ. Nro 5. b) δ . b:

STERI (a) rachiticis tanta vis adfuit, non sine vermibus, ut inde intestina duplo evaserint ampliora. Contra vero in LANGGUTHI (b) puella sola intestina crassa turgebant ab aere; imo BURGGRAFII (c) in puero colon tantum modo aerem continebat. RUOFFII (d) autem in ægro tubum intestinalem flatus non usque adeo distenderunt. Quid quod in binis STORCHII (e) puellis cum ventriculus tum intestina secundum naturam reperta sint? GLISSONIUS (f) quoque in rachiticorum cadaverum ventriculo ac intestinis aerem reperit; sed non nisi mediocriter has partes ultra morem distendentem, id quod ad memoratum abdominis tumorem augendum tantum, haud vero ex toto producendum aliquid conferre posse recte censuit. Quapropter cum tumor abdominis in rachitide semper adsit conspicuus, intestinorum autem ab aere distensio saepe reperitur exigua, & interdum nulla, constans ille ventris insignis tumor aliunde, quam ab aere tubum intestinalem

---

(a) Vide sequ. e).

(b) Vide sequ. Nro 5. b) δ. b.

(c) Ibidem b) β.

(d) ibidem a) β.

(e) Vide §. 29. d) β. & §. 10. I. B. 5. b) β.

(f) l. c. p. m. 12.

lem inflante, sit oportet. A flatibusne intestina distendentibus notabilis ani introtractio in rachiticis est repetenda? „ Non est prætereundum . . . signum rachitidi perquam familiare, inquit ZEVIANI (a), ab uemine Scriptorum observatum, videlicet arctissima ani contractio & corrugatio, qua cutis vicino ossi sacro & coccygis magno-pere adhærescit. Solo hoc signo feminæ nostræ rachitidem a quovis alio malo discernunt; at exiguo discrimine; siquidem & aliis familiaribus malis commune sit, . .

c) *Mesenterium* autem in rachiticis sæpius vitia, unde venter tumere queat, in se continet, præsertim quoad vasa & glandulas; harum enim tumores duros cum illorum infarctu in cadaveribus repererunt cum BURGGRAPHIUS (b) tum MITTELHAUSERUS (c). Neque secius tumidas durasque glandulas LANGGUTH (d) sua in puella invenit, scirrhosque in mesenterio TACCONI (e) femina exhibuit. HEISTERUS (f) glandu-

D 3

du-

(a) l. c. Cap. I. §. 8. p. 5.

(b) Vide sequ. Nro 5. b) β.

(c) Vide sequ. e).

(d) Vide sequ. Nro 5. b) δ. b.

(e) Vide §. 25.

(f) Vide sequ. e).

duas pugnum quandoque magnas observavit. Alias tamen avellanarum, fabarum, pisorumve molem haud excedunt, ut in RUOFFII (a) infante duabusque STORCHII (b) puellis. Alias denique nihil in mesenterio p. n. reperitur, quale in CAMERARII (c) puero repertum est. Hanc ipsam in mesenterio varietatem GLISSONIUS (d) observavit „mesenterium (inquiens) aliquando in„ culpatum, aliquando glandibus justo majo„ ribus, si non strumis, affectum „: ut proinde abdomen rachiticorum nunquam non tumidum a mesenterii glandulis interdum leviter tantum, alias nullatenus infarctis repeti nequeat; inflatas autem has glandulas ad tumoris abdominalis augmentum non parum conferre, in propatulo est.

d) Lien quoque non eadem semper mole ac facie reperitur; jam enim secundum naturam est, jam solito vel major vel minor, &c. de quo GLISSONIUS (e): „notavi„ mus . . . lienem ut plurimum (quantum „ nempe hætenus nobis vidisse licuit) non „ con-

(a) Vide sequ. Nro 5. a) β.

(b) Ibid. b) β, & §. 29. d) β.

(c) Vide sequ. Nro 5. a) β.

(d) l. c. p. m. 12.

(e) Ibidem.

„ contemnendum, siue magnitudinem siue co-
 „ lorem & substantiam ejus spectes; quam-
 „ vis propter complicationem cum aliis mor-
 „ bis aliter accidere posse non negemus „.
 Solito sane majorem **BENEVOLI** (a) repe-
 rit; magnus quoque ac sanus erat in **GRAS-
 SII** (b) puero; scirrhusus contra omnium-
 que abdominalium viscerum maximus in
PREUSSII (c) puero: angulosus vero tan-
 tum, cetera sanus obtigit **STORCHII**
 (d), atque in plurimis aliis ex toto secun-
 dum naturam, imo in **BÜCHNERI** (e) puel-
 la minor etiam solitoque durior comparuit.
 Qui proinde etsi, dum solito major est, mo-
 lem ventris intendere possit, omni tamen in
 casu pro ventris inflati causa haberi neuti-
 quam potest.

e) *Hepar* autem haud dubie princeps est
 causa, cur venter in rachiticis p. n. tumeat;
 quippe quod nunquam non insolitæ molis ac
 ponderis, ut ut cetera sanum, in cadaveri-
 bus fuerit notatum: unde factum, ut non
 pauci morbum rachiticum nomine magni he-

D 4

patis

(a) Vide sequ. Nro 5. a) β.

(b) Vide §. 29. e).

(c) Vide §. II. Nro 7. d).

(d) Vide §. 29. d) β.

(e) Vide sequ. Nro 5. b) δ. b.

patis donarint; præfertim cum in vita circa
 dextrum vel maxime hypochondrium tumor
 sit conspicuus. SWIETENIUS (a) „ cu-
 „ rados sæpius habuit infantes, quos ma-
 „ tres sollicitæ dicebant laborare *magno he-*
 „ *pate*, dum rachitide ægrotabant manife-
 „ ste „. Unde & A. BOOTIUS (b) „ dex-
 „ trum (ait) hypochondrium tumescit totum
 „ tumore æquali magno ac renitente, sic ut
 „ digitos sub costas nothas adigere non pos-
 „ sis. Et sane omnis mali vel origo vel fo-
 „ mes latet hoc in loco. Tumor iste
 „ cum pectoris aliqua angustia statim in ipso
 „ morbi initio apparent, sic ut interdum
 „ quidem ambo ista simul eodemque tempo-
 „ re se prodant, alias vero vel hoc vel il-
 „ lud altero non nihil antè fit „. Per-
 „ inde etiam J. STORCH (c) „ abdomen (ait)
 „ magnum durumque efficitur, jecurque gran-
 „ de dextro præfertim in latere visu tactu-
 „ que manifeste detegitur „. Luculentum
 hujus rei specimen in propria sua prole intue-
 ri ipsi contigit (d). Et vero quod in vita
 loci tumor innuit, a morte sectiones confir-
 ma-

(a) l. c. ad §. 1480.

(b) l. c. p. m. 31.

(c) l. c. p. 258.

(d) Vide §. 11. Nro 1. B. c).

inarunt. Enim vero „ notavimus , inquit
 „ GLISSONIUS (a), hepar in omnibus a
 „ nobis dissectis justo majus , alias autem
 „ non male coloratum , neque valde indura-
 „ tum , aliove aliquo vitio notabili contami-
 „ natum. Excipienda hic volumus non nulla
 „ corpora , in quibus ante obitum alii mor-
 „ bi cum hoc implicati fuerunt , quem ad
 „ modum in hydropico & extreme tabido
 „ meminimus „. Et SOORIUS (b) „ ego
 „ sane (ait) cum complura corpora utraque
 „ hujus morbi specie extincta fecerim ,
 „ autopsia deprehendi rem ita se habere ;
 „ neque unquam mihi adhuc infantis isto
 „ morbo defuncti corpus aperire contigit ,
 „ in quo non przgrande ejusmodi hepar re-
 „ pererim „ quale & in puero GRASSII
 (c) repertum. Mirum autem est , jecur tan-
 tæ molis nihil plerumque morboſi exhibere ,
 sed per omnia sanum esse , si RUOFFII (d)
 easum demas , ubi maximum jecur simul du-
 rum pallidumque fuit , coloris autem velut
 ex inflammatione cæruleo-rubri in bimula
 STORCHII (e). Sæpe vero insignis omni-

D 5

uo

(a) l. c. p. m. 11.

(b) l. c. p. m. 33.

(c) Vide §. 29. e).

(d) Vide sequ. Nro 5. a) β.

(e) Vide §. 29. d) β.

no est hujus visceris magnitudo, testo BOOTIO (a) „ita ut plerumque duplo imo fere „ triplo majus sit, quam par erat, totam- „ que anteriorem epigastrii partem occupet, „ & ipsum quoque sinistrum hypochondrium „ attingat, interdum quoque impleat „ . Duplo certe majus erat sanumque in LANGGUTHI (b) puella; vitulino majus, exterius maculosum, sanum intus in CAMERARII (c) puero. In J. F. DILLENII (d) pusione fere bimulo ex tabe rachitica, crebris in fine abortis convulsionibus, egesto ante per anum longo lumbrico, repente inortuo, præter ventriculum extenuatum & vix 7 transversos pollices longum, pulmonesque sat vastos & pro parte lividos ac nigricantes, vivumque in tenui intestino lumbricum repertum, hepar appendebat amplius unc. xj, in bimula STORCHII (e) unc. xv, in WOLFFII (f) infante unc. xvij, inque alia STORCHII (g) puella unc. x. Unde
fatis

(a) l. c. p. m. 32.

(b) Vide sequ. Nro 5. b) δ . b.

(c) Ibidem a) β .

(d) Misc nat. cur. dec. 3. ann. 9. obs. 240.

(e) Vide §. 29. d) β .

(f) Vide præced. A. Nro. 1.

(g) Vide sequ. Nro 5. b) β .

fatis liquet, tantam ejus molem cum ceteris abdominis partibus tum ipsi quoque thoraci vitalibusque organis nocuimento esse debere; in abdomine enim cetera viscera loco movet, ac præ primis intestina deorsum compellit, velut in RUOFFII (a) infante ac STRACKII (b) puella, sicque universum abdomen in tumorem durum attollit. De thorace alias (c) dicetur. Quæ cum ita sint, mirari subit, non nullos observatores nullam jecoris magni in rachiticorum cadaverum sectionibus ab se factis mentionem injecisse: J. D. MITTELHAUSER (d) in biennis pueri ab anno jam rachitici atque ex violenta cranii depressione mortui cadavere meseraicas arterias reperit sanguine subnigro adeo distentas, ut minimi etiam plexus arteriosi intestina & mesenterium ciungentes fuerint conspicui; meseraicæ vero glandulæ distentis sanguine vasis cinctæ subtumidæ, molles tamen, videbantur, ceteris omnibus visceribus (ergo etiam hepate?) secundum naturam se habentibus. Forte hepatis, ut ut grandis, rationem minus esse duxit habendam, quod nihil alioquin

---

(a) Vide sequ. Nro 5. a) β .

(b) Ibidem.

(c) Ibidem β . γ . & δ . 11. b. e. f.

(d) l. c. p. 5.

quin p. n. in eo reperisset, nec ad Auctoris theoriam quidquam faceret. At quid est, quod L. HEISTERUS (a) in complurium rachiticorum sectionibus minutissima quæque observata percensens hepatis ne verbulo quidem meminerit? Narrat ille Wetzlaræ magnam rachiticorum infantum fuisse numerum, quorum multi sub suum illuc cum MOELLER O adventum jam pessime affecti, debiles & extenuatissimi sunt inventi. Intra triennium 6 vel 7 cadavera nactus est 2 vel 3 annorum fecunda. In abdominis tempore vitæ ut plurimum prætumidi cavo nec aer nec aqua reperta; intestina vero a contentis flatibus duplo fere, quam in sanis ampliora fuere, ac vermes plerumque multo cum mucō occulere. In plerisque etiam glandulæ mesenterii induratæ, & in non nullis pugnum magnæ; hisque durities ventris major quam aliis in vita fuit. Similia etiam tubera in non nullorum pulmonibus reperta, brevis ac laboriosæ spirationis in vivis causa. Caput cerebrumque perinde omnibus fere permagnum (cui acumen ingenii debebatur), cetera nullatenus culpandum. Propter insignem spinæ dorsi pedumque in vita debilitatem foli-

lici-

(a) Medicin. und Chirurg. Wahrnehm. I Band Nro 12.

licite lustrata est medulla oblongata ac medullæ spinalis principium, semperque in hac animalis visceris parte portio aliqua durior, quam in aliis ejusdem ætatis morbis, reperta est. Ex hac anatome inferri posse videtur, hepar hisce in cadaveribus, cum nulla ejus fiat mentio, nullatenus ac ne mole quidem a statu naturali abluisse, ac proinde p. n. jecoris magnitudinem in rachitide haud ita constanter, ac prætenditur, adesse; quippe quæ, si adfuisset, tam præclari anatomici oculos in 6 vel 7 cadaveribus non effugisset. Verum SWIETENIUS (a) reponit, sectiones has ab Auctore juvenili in ætate tempore sui studii sub MOELLERO præceos magistro fuisse institutas; observationes vero exacto 70° ætatis anno ab ipso fuisse editas; proinde ea forte tantum, quæ morbosa reperit, ipsum adnotasse, neglectis non morbofis, ut erat jecur, licet mole grandius. At jure SWIETENIO reponi potest, capitis cerebrique, etsi alioquin haud morbofi, magnitudinem insolentem ab HEISTERO fuisse connotatam; cur igitur hepatis, si prægrande invenisset, non meminisset? Veri ergo similis est, aut memoriæ lapsu aut errore typographi accidisse, ut grande inventum jecur aut inter scribendum anno ætatis 70° (in juventute enim, quo

tem-

(a) l. c. ad §. 1485. Nro 6.

tempore sectiones illæ factæ erant, observationem hanc non fuisse in chartam conjectam, vel inde suspicari licet, quod numeri cada-
verum sectorum non bene memor ignoret, sex-
ne an septem fuerint, id quod ignorare, dum
fecabat, haud poterat) non succurrerit, aut
si adnotatum erat, a typographo fuerit præ-
tervisum omissumque. Permirum enim foret,
ab solo fere HEISTERO in 6 vel 7 cada-
veribus rachiticis jecur nunquam solito majus
fuisse conspectum, quod alii omnes ingentis
plerumque molis invenerunt. Sed & illud
ad hepatis rachiticorum historiam est adden-
dum, quod bilis ejusque vesicula interdum in
p. n. statu reperiantur. Justo majorem cy-
stidem felleam cum ingenti hepate STOR-
CHII (a) puella habuit; viridissimam in cy-
stide bilem reperit BURGGRAFIUS (b),
imo ejus loco aërem tantam BUCHNERUS
(c), limpida vero aquam omnisque exper-
tem saporis WOLFFIUS (d). Denique „no-
„ tatus, inquit GLISSONIUS (e), in ge-
„ nere de visceribus omnibus in hoc ventre
„ con-

(a) Vide sequ. Nro 5. b) β.

(b) Ibidem.

(c) Ibidem b) δ. b.

(d) Vide præced. A. Nro 1.

(e) l. c. p. m. 12.

„ contentis, quod licet partes ea continen-
 „ tes, ut supra monuimus, multum extenua-
 „ tæ & emaciatae occurrant, ipsa tamen æ-
 „ que magna ac plena, si non majora, ut
 „ de hepate dictum, quam in fanis depre-
 „ henduntur „ . Certe licet nec pancreas
 nec renes ipse (a) solito majores reperisset,
 STORCHII (b) tamen in puella pancreas,
 nec non in BENEVOLI (c) puero justo erat
 majus, majoresque renes reperit WOLFFIUS
 (d). Ast hæc rarius occurrunt, nullumque
 abdominalium viscerum cum hepate quoad ex-
 cedentis magnitudinis molem & constantiam
 comparari potest. Tamen si autem grande ita
 hepar cetera plerumque sanum sit, aliquan-
 do tamen etiam vitio interno haud caret, ut
 in T. BONETO (e) videre est. Verum seu
 jam solum hepar justo plus increverit, seu
 aliæ quoque hactenus memoratæ partes fue-
 rint grandiores, nunquam non abdomen ra-
 chiticorum in p. n. tumorem elevatur, præ-
 fertim circa hypochondria, ut propterea Ger-
 manis rachitis *der Ribbe-Kuchen* etiam au-
 diat.

(a) Ibidem.

(b) Vide sequ. Nro 5. b) β .

(c) Vide sequ. Nro 5. a) β .

(d) Vide præced. A. Nro 1.

(e) Sepulcr. L. 2. S. 12. additam. Observ. 2.

diat. Miror autem B. HAGENDORNIO (a) malum hoc ab rachitide vel potuisse diversum videri; quandoquidem per omnia in illo hujus symptomata elucescunt: „dudum
 „ apud nostrates pueris bene multis (narrat
 „ ille) familiaris fuit affectus quidam, mulierculis *der Ribbe-Kuchen* dictus, vel ut
 „ I. HAYNIUS (b) reddidit, *der rothe Kuchen*, vel ut alii vocant *das Herz-Gesperr*
 „ . . . *Herzgespann*, si pariter utraque hypochondria tumor ille occupat. Sunt, qui
 „ ita loquuntur, *die Kinder sind unterwachsen*. Quo symptomate affecti sub costis
 „ spuris inflationem hypochondriorum cum duritie quadam conjunctam, comite abdominis tumore prædura tympanæ instar,
 „ ostendunt; ut plurimum difficulter una respirant tussiantque: toto insuper corpore languent; difficulter vel plane non, per ætatem licet deberent, ambulant, cruribus quasi cereis & in quodcumque latus flexilibus; ut nihil de macie & carnis musculosæ flacciditate dicam. Interea optime ingerunt, adeo ut plerique ex illis potius sint voracissimi, & matres per singula momenta ad fercula offerenda sollicitantes.

„ Qui-

(a) Histor. med. phys. Cent. 7. hist. 27.

(b) De morbo tartar. p. m. 120.

„ Quidam diarrhœa simul laborant, abdomi-
 „ ne nihilo minus tumido & renitente: qui-
 „ dam vice versa alvi sunt constipatoris,
 „ non nisi continuis solutivis fatigandi. Non
 „ nulli alimenta ingesta per vomitum reji-
 „ ciunt, præsertim tussientes. Multi in som-
 „ num sunt proclives, in quo quasi athma-
 „ tici stertunt. Sunt, qui in modum rachi-
 „ tidis spinæ dorsalis curvitatem vel costa-
 „ rum extuberantiam vel excrescentias no-
 „ das circa articulos manuum pedumque
 „ experiuntur. Cujusmodi miseræ sortis in-
 „ fantes sæpenumero . . . vidi, non nullis
 „ eorum, quibus medicina non fuit fastidio,
 „ a me curatis; quibusdam vero, qui ean-
 „ dem abhorruerunt, & malum per longas
 „ invaluit moras, leto datis . . . Quis jam
 non videt, omnia hic allata symptomata non
 tam similia esse rachitidi, quam ipsam potius
 rachitidem? Notatu hic non indignum est,
 observationem hanc (quantum ex præcedente
 eam historia 21^a & sequente 28^a conjicere li-
 cet) scriptam fuisse inter annos 1670 & 1686;
 & cum dudum jam ante fuisse dicat notum
 hoc malum apud Gœrlicenses, clarum est,
 epocham rachitidis ibi observari cœptæ cum
 Anglica eandem propemodum esse debere.

4. *Artus* quoque cum superiores tum inferiores ad habitus deformitatem in rachiti-
 cis plurimum faciunt. Hæc quidem ut plu-

rum ab ossium ad eos pertinentium, de quibus paulo post (a) dicitur, vitiis pendet, sed præter vitiatam ossium figuram alia quoque his in artubus vitia in oculos incurrunt, ut sunt macies, gracilitas, debilitas, & abnormis mensura. De macie superius (b) actum est; debilitas vero totius inferius (c) adferetur: sola ergo mensuræ abnormitas hic paucis dicenda est. Observatur nempe in rachitide p. n. brachiorum longitudo, quam solus, quod sciam, ZEVIANI (d) inter phænomena hujus morbi retulit; sed nihil (me iudice) hic est præter naturam: quippe quæ insolens brachiorum longitudo tantum modo fit apparens, nimirum in comparatione ad mensuram ceterarum partium. Cum enim alibi (e) dictum sit, rachiticos statura ut plurimum esse humiliore ob impeditum omnium pene artuum debitum incrementum, sola artuum superiorum ossa, ut quæ nullam aliarum partium experiantur pressionem, justum videntur nancisci incrementum: unde eorum longitudo p. n. esse apparet. Interdum ta-

men

(a) Vide sequ. Nro 5. b) δ .

(b) Vide præced. A. N. 1.

(c) Vide §. II. Nro. 1.

(d) l. c. Cap. I. §. 9. p. 6.

(e) Vide præced. A. Nro 3.

men evenit, ut vel alterutrum brachium vel pes alteruter alterum longitudine excedat. KLEINII (a) puero dexter pes longior sinistro fuit. Constanter quoque in gibbosis ex rachitide observavi digitos in comparatione cum reliquo corpore semper esse longiores.

5. *Ossa* denique rachitici habitus lustranda supersunt, quorum a conformatione vitiosa omnis pene rachiticorum deformitas proficiscitur. In his vero numerosa prorsus vitia se se exferunt adeo, ut rachitis merito inter morbos ossium a PETITO (b) referatur. Melioris autem ordinis gratia visum est primum communia omnium ossium vitia, tum vero quæ in præcipuis eorum reperiuntur, seorsim dicere.

a) *Communia rachiticorum ossium vitia sunt*

α. *Osteogenia anomala.* D'AUBERTON (c) sceleton describit rachiticæ 3 pedes ac 2 pollices longum; licet ex ossium singularium dimensione atque ossificationis progressu observato credibile videretur, fe-

E 2

mi-

(a) Vide §. 13.

(b) l. c.

(c) Histoire naturelle avec la Descript: du Cabinet du Roy C. 3. p. 74. sq.

minam 18° aut 20° ætatis anno ex rachitide obiisse: in quo, ut ut ossa propriis ligamentis cohærentia, quantum fieri poterat, nativo in situ manserant, tot tamque varia ossium vitia visebantur, ut de exacta illorum descriptione desperarit. Præcipua tamen vitiorum capita erant mollities & osteogenia anomala. Namque ossa pleraque secundum suam longitudinem fuere diversimode complanata. Parietalia vero ossa quibusdam in locis 6 lines erant crassa, in aliis contra prætenuitate pelluentia; quæ tenuitas etiam in ossibus occipitis, frontis ac temporum passim notabatur. In alio sceleto (a) depicto notat ope literæ E medio in loco ossium humeri, radii, ulnæ, femorum, tibiæ ac fibulæ juncturarum quasi vestigia per omnem ossis ambitum; in costis quoque simile quid visebatur, a STORCHIO (b) quoque observatum. Ambigebat primum, num vestigia essent fracturarum per callos reunitarum; sed cum non satis appareret, qui tot ossa uno in corpore frangi denuoque coire potuissent: maluit omne id rachitidi tribuere, solennem osteogeniæ ordinem turbanti, ita ut, dum alias ossificatio a medio ossis occipit versus fines, hic media ossium pars diu manserit cartilaginea ob
 ossi-

(a) Ibidem p. 76.

(b) Vide sequ. b) β. & γ. b.

ossificationem a finibus eorum cœptam ac medium versus propagatam, relicto ita concursus sui ibi vestigio instar juncturarum. Plura alia osteogeniæ anomalæ exempla profert J. STORCH (a), partim ab se partim ab aliis visa. Plura huc facientia osteogeniæ vitia exhibet morbosorum ossium collectio HOVIANA ab A. BONN (b) descripta.

β. *Mollities* p. n. Mirum est negatam fuisse a GLISSONIO (c) „conjectarunt
 „ aliqui (scribente) ossa in hoc affectu inter-
 „ dum esse flexibilia instar cæræ; sed nos
 „ nusquam id vidimus, neque ab oculato te-
 „ ste fide digno relatum audivimus: quare
 „ ut fabulosum hoc signum plane rejici-
 „ mus,, . Ea propter deinde multi hujus
 phænomeni in morbi descriptione non meminerunt. Verum tamen tantus mollitiæ gradus, quantus tractabili in cera est, nunquam certa fide fuerit observatus, mollitiem tamen rachiticorum ossium indubia alia phænomena evincunt, videlicet facilis horum ossium ex compressione applanatio ac scissilitas. Lati-ora sane solito fuerant ossa longa artuum in

(a) l. c. p. 260.

(b) Descript. thesauri ossium morbosor. HOVIANI Nro 278. sqq. p. 84.

(c) l. c. Cap. 13. p. 133. Cap. 21. p. 29.

KLEINII (a) pufione, atque in BÜCHNERI (b) puella „ cavum offium fistuloforum „ ex binis oppositis lateribus admodum com- „ preffum erat, ut cavitas cylindrica in pla- „ nam & parallelogrammi formam mutata ef- „ fet „: quod utique evenire haud potuit, „ nifi ex ipfa offium alias teretium compreffio- „ ne ob mollitiem p. n. fubftantiæ compactæ. Porro in STORCHII (c) infante bimulo of- „ fa brachiorum ufque adeo fivere mollia, ut „ ceræ inftar perficendi fe fe fiverint. Ante „ mortem adhuc in antibrachii humerique offi- „ bus tactui occurrebant nodi, qui e prævia „ fractura fanata enati cenfebantur, at fefto in „ cadavere offeos reapse tumores efle appare- „ bat, ejuſdem quoque mollitiei, ut cultro „ fcindi potuerint. „ Puella, refert C. STRACK „ (d), ob rachitidem, quam ad 12 ætatis „ annum traxerat, vitioſi corporis habitus „ facta contabuit. Diſſecto cadavere ingens „ & fupra modum grande hepar conſpexi, „ quod mole ſua cetera infimi ventris viſ- „ cera alia loco pepulit, alia maximeque „ inteſtina compreffit, ex quibus hinc ali- „ qua

---

(a) Vide §. 13.

(b) l. c. p. 281.

(c) l. c. p. 270.

(d) l. c. p. 159.

„ qua portio angustata crassi lumbrici figu-
 „ ram, illinc altera ampullosa vesicarum for-
 „ mam induit: quæ res tardum difficilemque
 „ stercoris exitum effecit. Ex incurvis ossi-
 „ bus fortissimum femur perquirendum sele-
 „ gi, quod medium, qua parte substantia
 „ compacta esse debuit, tenui scalpello uno
 „ ictu quasi lardum in orbis discidi; adeo
 „ enim molle id erat „. Id ipsum quoque
 in rachitico infante 11 annorum observavit
 C. A. RUOFF (a). Fuit is 6 vel 7 annos
 rachiticus, ventre tympaniticorum ad modum
 tumente, pedibus incurvis, elevato gibbofo-
 que pectore, articulis nodosis, cum totius
 corporis inacie. A morte sectus est. Inte-
 stina aere mediocriter tantum distenta, sed
 compulsa deorsum viscebantur ab immensi he-
 patitis mole. Ex abdomine aperto penetran-
 tissimus acor expirabat. Sanguis succusque
 ex valis exstillans lentus, valde tenax, digi-
 tos conglutinabat. Glandula mesenterii, a-
 lias vix conspicuæ, hic aliæ pitæ aliæ globu-
 los æquabant. Ossa tam fuere mollia, ut
 incurva tibia aliaque scalpello discindi levi

E 4

nifu

(a) De morbis ex structura glandular. p. n. na-
 tis Cap. I. art. 2. Nro 15. (in HALLERI
 disput. medic. pract. T. 6. Nro 190. p. 11.)
 Resp. J. ZELLER.

nifu potuerint, sanguine turgentia. Utroque in latere, ubi sternum costis unitur, insignes aderant nodi; discissi sanguinem stillantes. Dorsi etiam vertebrae cultri acies facile dividit. Quænam autem hujus p. n. mollitiæ ossium causa sit, quæsitum est utile; eo quod illa cognita propius ad naturam causæ morbi proximæ detegendam adducamur. Solide hoc negotium rimatus est SWIETENIUS (a), cujus præcipua momenta hic in summam cogam. Credit ille mollitiem rachiticorum ossium defectui terræ in illis deberi; eo quod per terram cartilaginibus ope arteriarum advectam illæ in ossa debeant, & vicissim hæc ablata ex iis terra ad cartilaginum statum reducantur. Namque si in ovo incubato genesis ossium attentus observes, isthæc primo suo in ortu nil sunt aliud, quam molle gluten animale, quod in ovo incubato post breve tempus abit in pellucidam cartilagineam; hæc vero sensim in os duratur, cujus metamorphoseos occipientis signum est, dum cartilago in aliquo sui puncto incipit opacari, flavescere, ac in ea compages fibrosa apparere, prius non conspicua, apparente simul tunc ibidem rubore ab sanguine per dilatatas jam arterias fluente, quo tempore ossæ quoque

---

(a) l. c. ad §. 1485. Nro 8.

que durities eodem in loco percipitur. Illud autem, quod per dilatatas arterias cum sanguine advectum cartilaginem prius elasticam durum in os mutat, terram esse varia experimenta evincunt. Nam subducta durissimo annosoque jam ossi terra istud cartilaginis indolem rursus recuperat. Enim vero annosa cemeterii calvaria in aqua forti, copiosa aqua diluta, macerata evasit usque adeo iterum elastica, ut in pavimentum projecta pilæ instar in altum resilierit; non aliam ob causam, quam quod calva hujus terra ab acido fuerit soluta; instillato enim alcali fixo terra præcipitabatur. Porro a rubia tinctorum cum cibo animalibus data tinguntur ossa colore rubro; non aliam autem eorum partem præterquam terrestrem tingi argumento est, quod cartilagines, antequam ossescant, colore hoc non imbuantur, neque callus fracta ossa uniens, antequam ossis naturam induat. Et si ossa id genus rubra in acido macerentur, soluta in eo terra perit una omnis illa rubedo, ossaque in decolorem cartilaginem vertuntur, atque terra ossium acido unita salem neutrum præbet in crystallis. Denique in annosa gallina tophos podagricorum similes (qui nil aliud sunt, quam terra ossium) circa digitos pedis habente rubia tinctorum esui data totam horum tophorum terram saturato rubore tinxit, quæ dein in acido diluto ex toto sol-

vebatur. Tandem in juniore porco crescente, cui os femoris transversim præcisum est, experimenta cum rubia capta docuerunt, quam diu rubia tinctorum cibus addebatur, ab illa os assiduo plus rubuisse, adeo ut intra mensem insignis crassitie ossis pars rubuerit; omnia autem ex cibus rubia illam ossis partem, quæ ab hinc succrevit, nullatenus rubuisse; addita vero denuo cibus rubia ruborem iterum advenisse: sicque os circulis rubris & albis variegatum evasisse. Ubi autem in 6 hebdomades non amplius dabatur cum cibo rubia, omnem interea rubedinem ex osse evanuisse. Intra hoc igitur tempus omnes partes terræ a rubia tinctorum vi vitæ iterum ex osse detritæ, solitisque viis ex corpore eliminatæ sunt, earumque in locum aliæ decolores per vasa allatæ. Ex his itaque omnibus satis liquet, illud, cujus accessione cartilagine in ossa mutantur, nil nisi terram esse, hacque subducta duritiem ossium in elasticitatem iterum migrare; imminuta vero tantum modo terræ hujus copia ossa dura mollescere. In rachiticis autem videtur terra non sufficienti quantitate ad ossa advehi: quo fit, ut ex parciore justo terra ad cartilagine in ossa vertendas advecta medium quoddam (ut ita dicam) corpus inter os & cartilagine, vel certe imperfecta ossa generentur, i. e. corpora neque ex toto elastica neque ex co-

to dura ; sed quæ pristinam suam flexilitatem aliquatenus retineant , ac pro elasticitate duritieque mollitiem nanciscar ut. Atque ex hac ipsa mollitie ratio patet , cur ossa longa interdum reperiantur varie contorta , velut os claviculæ in LANGGUTHI (a) puella. Terræ autem in rachiticis ossibus defectus duplici ex causa promanare potest , nimirum vel quod ab acido rachitico , de quo alibi (b) , soluta terra illud nequeat excutere & solidum ad statum in ossibus pervenire , vel quod terrestres illæ partes ad ossa deveniendæ errore naturæ non tam ad ossa quam ad alias potius partes (v. g. viscera , glandulas , &c.) deponantur. Luculenta hujus rei exempla Observatores memoriæ prodiderunt. A. CAMERARIUS (c) secuit cadaver pueri rachitici (cujus fratres sororesque pene omnes rachitide laborarunt) , capite magno , turgida facie , imbecillis gracilibusque , at nec recurvis nec distortis pedibus , corpore atrophico , magno ac tenso ventre deformis , qui diu ægre spirans cum assiduo æstu ac sudore , mirabilique voracitate , pedibus ad corpus retractis diu jacens , donec octiduo ante factum

---

(a) Vide sequ. b) §. 6.

(b) Vide §. 22.

(c) Act. nat. cur. Vol. 1. Obs. 53.

tum eos iterum extenderet, demum anno vitæ 5° proxime complendo ex improvise obiit. Origo omnium horum malorum tribuebatur fracturæ ossis femoris dextri ex lapsu in planam hypocausti aream, cujus curatio protracta est in 4um fere usque mensem, puero abhinc non valente plus pedibus insistere, ne dum ambulare; qui tamen diu ante fracturam variolis feliciter functus saufque visus expedite ambulabat. Vix pes fractus meliorem in statum rediit, cum aliud successit malum, tres nempe tumores sibi per omnia similes, unus in laevo frontis cornu, alter in humero dextro supra cubiti flexuram, tertius in antico femore laevo supra genu, cuti omnes concolores. Frontis tumor ovum æquabat, durus, indolens, diu in eodem manens, nullo unquam calore ruboreve contracto: tandem ubi major penitusque mollis evasit, apertus nil nisi multo sanguine fluido effuso reliquit ad mortem usque ulcus planum sine ullo tumore. Humeri vero tumor, quod jam minui jam increfcere cerneretur, nunquam apertus fuit. In femore denique ovum anferis exæquans, cuti licet concolor, interdum tamen in medio rubescebat, at nec multum nec diu. Postremi duo tumores in sesquiannum durarunt, nunquam seu sponte seu arte aperti. A morte frontis ulcus, olim humidum, siccum repertum, cutis retracta,

sta, cranium oboli plaga pericranio nudatum, circum circa vero membrana densa, spissa, similis dicendæ iu humero ac femore. Sub hac cranium floreni amplitudine tenuè (quasi unica tabula superesset), arrosum perforatumque fuit; at nec nigrum, nec nisi levissime cariem redolens. Subjecta dura mater fuit vere dura spissa tenaxque, qua incisa plurimus prodiit sanguis fluidus, subtus pia matre cerebroque illæsis. Porro supra humeri dextri cum cubito flexuram reperiēbatur proxime sub integumentis tunica quædam spissa, quasi cartilaginea, materiam continens albam caseoso coagulo similem; qua emissâ comparuit os exesum & consumptum, ut hiatus transversus digitum caperet; reliquum ossis utrinque jam digiti latitudine arrosum perforatumque digitis prementibus cedebat. Residuum ossis ad axillam æquale, album, solidum comparuit, illæsis etiam ossibus cubiti. In femore denique secundum longitudinem inciso simillima reperiēbatur priori tunica vere cartilaginea tumorem vestiens, continensque perinde caseosum coagulum, paulo tamen spissius, inodorum, circ. ad unc. iij. Hic visu tactuque patuit, desuisse sub hoc tumore os in medio sui tractu ad longitudinem digiti prorsus consumptum, salva parte ejus superiore ad coxam & breviorē ad genu. Uti nulla in tegumentis putredo,

tredo; ita nulla in osse sub iis nigredo nec fœtor; sed quæ superfuere consumpto de osse frustula, fuere perrosa, alba omnia. Ossis defectum supplebat tumor dictus, fracturam quasi firmando, ut rectum nihilo minus maneret femur; reliquum ossis femoris nil vitii præbuit. In triplici hac carie alba nuspian ossa p. n. tangebant. Ceterum ventriculus & intestina mirifice fuere inflata. Hepar vitulino majus etiam in superficie aliquot purpureas haberet maculas, interna tamen sui substantia fuit sanum. Cetera abdominis contenta secundum naturam reperiiebantur. Pectus anticum acuminatum, costæ vero utrinque depressæ, thoracisque cavum angustatum. Hinc pulmones parvi, lividis notati maculis, ac pleuræ spinam versus aliquatenus adherentes. In corde nil momentosi. Bubbles utriusque lateris in vita frequentes, jamque majores jam minores, nunc exigui, & glandulæ ipsæ per omnia sanæ. Os femoris ante biennium fracti firmiter quidem coaluit, non in rectum tamen, sed sub angulo obtuso; callus autem repertus rubicundus, fibris ex utroque extremo quasi ligamentosis, cartilagineis, se se invicem amplexantibus firmiterque tenentibus. Nihil hic aut carioli aut consumpti. Analogum huic casum refert A. BENEVOLI (a); puer, cujus duo fratres

---

(a) Dissert. & Oss. chirurg. Osserv. 40. p. 244

tres ex rachitide perierunt, sorores vero duæ tempestive adhibitis remediis servatæ sunt, versus 14 vitæ mensem rachiticus fieri cœpit, atque intra breve tempus nactus est luridum colorem, dyspnœam, impotentiam ad motum, molestissimamque tussim, cum insigni ventris tumore & aliquali corporum intumescencia. Sub finem anni secundi Auctor accitus reperit vehementem in puero febrem, validam dyspnœam, multum inflatam faciem, fummeque projectas vires. Obiit In cadavere intestina solito ampliora, lien & pancreas justo majora; jecur tamen p. n. mole præcellebat, in reliquo sanum. Pulmo vero totus coopertus cernebatur albissimis lamellis, Julium nummum amplis, mediocriter polyposis, leviterque pulmonei cohærentibus, qui incifus ubique scatebat materia æque alba, at duplo tenaciori & crassa, quæ ex illo compresso velut e spongia agre proliciebatur. Materiam hanc Auctor pro chylo ibi durato habuit, indeque omnia morbi symptomata eruere conatus est; id quod (si præsertim cum priore conferatur observatione) veri simile haud est. Dudum ante simile quid observavit etiam S. BLANCARDUS (a), nempe infans sub dentitione evasit perdebilis, molestaque tussi ac dyf-

---

(a) Anat. pract. Cent. 1. Obs. 23. p. 77.

dyspnœa in dies crescente vexabatur. Caput solito erat grandius, artus flaccidi tumen-
tibus juncturis carporum tarforumque. In
cartilaginibus costarum nodi erant. Abdo-
men tumebat, thorax emaciatus. Infans to-
tus sensim extenuatus obiit. In abdomine
omnia contenta solito majora sine qualitatis
vicio, intestinis aere turgentibus. Os sterni
introflexum. Pulmones aridi, colore plum-
beo; extima illorum tunica aspera, promi-
nentibusque tuberculis verrucarum instar hor-
rida. Incisi pulmones multis in locis mate-
riam tartaream vel gypseam sibi accretam
exhibuere. Si jam tres has diversas obser-
vationes ad se invicem conferamus, propius
verum est, albam illam substantiam plus mi-
nus coactam nil fuisse aliud, quam ipsam os-
sium terram vel ad ipsa ossium loca advē-
ctam, at male coherentem, vel plane ad in-
congrua loca errore naturæ depositam, in pri-
mis vero ad pulmones, non sine vitalium fun-
ctionum læsione. Id unum dolendum, quod
materia dicta alba ab nemine chemice fuerit
explorata. Interdum etiam ossium illa terra
ad glandulas videtur compelli non sine insigni
illarum intumescencia. Ita GLISSONIUS
(a): „ aliquis nostrum testatur se semel vi-
„ disse glandulas strumosas tam numerosas,

„ ut

(a) l. c. Cap. 2. p. m. 17.

„ ut viderentur æquare, si non superare, ma-
 „ gnitudinem ipsorum pulmonum. Sitæ au-
 „ tem fuerunt utrinque inter pulmones & me-
 „ diastinum, & a thymo usque ad mediasti-
 „ num protensa,,.

γ. *Fragilitas* quoque rachiticorum in ossibus reperitur sæpenumero prorsus singularis, ita ut vel sua sponte vel exigua certe vi externa adhibita ocyus fraugantur. BÜCHNERI (a) puellæ exacto 16° ætatis anno ex rachitide mortuæ novissimo vitæ tempore femoris os supra genu levissima vi fractum diffiliit; licet tunc ægra nec sedere nec a multo jam tempore ambulare quiverit. Alia (b) vero 3½ annorum in platea cursitans femoris perinde os fregit. Meminit & STORCH (c) infantis quadrimuli, teneri, & ex rachitide paralytici, cui ancilla inter elevandum nates plana manu percutiens lævum femoris os in medio fregit, secuto gravissimo nycthemeri dolore; sed qui unitis ossis partibus continuo mitigabatur. Illitæ spiritu fl. sambuci & camph. parti impositum empl. diapal. cum camph. femurque ferulis firmatum. Die 16° inter deli-

(a) Vide præced. Nro. 1. b).

(b) Vide sequ. b. d. b.

(c) Quinquæ. præct. 1 Th. 3 Cl. Nro 4. p. 121.

deligandum fractum os amplitudine straminei culmi e situ recedens & curvaturam formans denuo repositum. Cumque die 29° flexile adhuc esset, ferulis rursus firmandum erat. Et quoniam infans flaccidissimas carnes nactus est, bis terve quavis hebdomade infuso leuitici lavabatur. Ab hinc intra 14 dies sanatus. Simillimum huic (ni idem sit) casum Auctor alibi (a) etiam narrat, simulque „ unus „ (subjungit) curiosissimorum eventuum ratione ossium est, qui germano meo Lic. STORCHIO Physico Waltershausæ circ. A. 1736 in una suarum prolium accidit; quippe qui a 5^a ad 10^{am} hebdomadam 5 vel 6 fracturas artuum qua superiorum qua inferiorum citra ullam causam cognitam curandas in illa habuerit: donec a me certior factus rem a rachitide, quæ illa in prole velut gentilitia consideranda esset, proficisci posse. Ipse igitur infantem deligando rem studiose celabat, in quo ego 10^a hebdomade adhuc partim fracturas etiam tum mobiles partim callos tactu manifeste percepi. Puer demum hic summa cum omnium admiratione sanus alacerque adolevit, ita ut 12° ætatis anno nil jam porro præter unicum callum in uno ossium femoris tactu reperire sit,,.

Mi-

(a) Von Kinderkrankh. I. c. p. 271.

Minus fauste cecidit id genus femoris fractura e saltu in misero ISENFLAMMII (a) adolescente. Atque hanc rachiticorum ossium fragilitatem PETITUS (b) confirmat „animad-
 „ vertere oportet (inquiens), ubi mollities
 „ ossium est magna, os humeri non modo cur-
 „ vari ita, ut extrorsum fiat convexum & in-
 „ trorsum concavum circa insertionem deltoi-
 „ dis musculi & ortum brachialis antici; sed
 „ etiam (hoc ipso in loco) reperiri sæpissime
 „ semifractum, id quod sæpius vidi. Malum
 „ hoc non modo humeri ossi accidit, sed sæpe
 „ etiam costis & parti mediæ ossium femoris
 „ crurumque. Fragilitas hæc ossium tanta
 subinde est, ut putridi ligni instar substantia
 illorum inter digitos se se conteri sinat, ut
 in ISENFLAMMII (c) adolescente. Atque
 hæc de communibus ossium rachiticorum vitiis
 dixisse suffecerit.

b) *Singularia* porro eorundem ossium, præsertim quorundam, vitia sunt, quibuscum conflictantur,

a. *Dentes* carioli effecti. Dentitionem in rachiticis tarde lenteque & inordinate sæpeque cum convulsionibus accidere, atque ra-

F 2

chi-

(a) Vide sequ. h.) d. b.

(b) l. c. p. 547. lq.

(c) Vide sequ. b.) d. b.

chitidem sæpissime (imo juxta BÜCHNERUM
 semper) a dentitione oriri, inferius (a) dice-
 tur. Id circo „ cum rachitis, inquit S WIE-
 „ TENIUS (b), frequenter invadere soleat
 „ circa dentitionis tempus, primi dentes so-
 „ lent male affici, imo & sequentes aliquan-
 „ do, si morbus in longum protrahatur, ita
 „ ut aliquot viderim adolescentes, quorum
 „ morbus in initio negligentius tractatus fue-
 „ rat, qui edentuli manserunt tota vita.
 „ Raro quidem hoc contingit; sed sæpius ob-
 „ servatur in graviori morbo, aliquot ex in-
 „ cisoribus in primis deficere dentes; quo-
 „ rum aliqui tamen circa 7um annum vel &
 „ serius aliquando, quando primi dentes la-
 „ ttei dicti vacillare solent & cadere, reno-
 „ vantur. Cum enim, si morbus validus fue-
 „ rit & diuturnus, ossa male afficiantur, mi-
 „ rum non est, dentes similiter affici. Sub
 „ adamantina crusta dicta, quæ extra gingivas
 „ prominet, tecta latet substantia ossea tene-
 „ rior, quæ dum corrumpitur, dens frustil-
 „ latim excidit „. J. STORCH (c) non pri-
 mos modo verum secundos etiam dentes ali-
 quando carie nigros factos excidisse observa-
 vit,

(a) Vide §. 17.

(b) l. c. ad §. 1487.

(c) l. c. p. 292.

vit, & in P. H. VOGELII (a) puero 11 annos jam nato dentes gingivis nudati vacillantesque (proinde casui proximi) observabantur. Varia horum omnium exempla apud BÜCHNERUM videre est. In secunda ejus puella (b) dentes altero primo anno, ubi & loqui jam & ambulare didicit, erupere cum æstu & deliriis, nascente simul rachitide: dentitio ad 5um usque annum successit; primi vero dentes flavi tum nigri facti exciderunt; 7° anno alii succrevere. Quarto loco natæ puellæ (c) dentes ad 14 usque ætatis annum corrupti semper excidebant, alique regenerabantur. Quæ huic successit (d), dentes inter convulsiones nacta est, qui flavi primum, tum nigri effecti exciderunt; inde in 5 annos edentulæ 11° demum anno unicus recrevit, quem solum tumulo intulit. CAULITZ apud L. HEISTERUM (e) vidit puerum cum 2 dentibus incisoriis, at nigris jam, partu editum, totoque corpore flaccidum & macilentum, qui post annum rachitidem nactus ex eadem obiit.

F 3

β. Spi-

(a) Vide sequ. β.

(b) Vide præced. Nro 1. b).

(c) Vide §. 27. a).

(d) Vide sequ. δ. b).

(e) Diff. de rachitide. §. 36. p. 32. (4° Helmst 1725 Resp. J. G. de BROKE.)

β. *Spina dorsi* vitiose curvata, qua licet in MORELI (a) infante secundum naturam fuerit; in rachiticis tamen triplici fere modo p. n. inflectitur, nimirum vel extrorsum in dorso lumbisve gibbum formans Græcis κύφωσις, κύρτωσις dictum, quem nacti sunt puer & adolescens LENTILII (b), infans RUOFFII (c), ac femina TACCONI (d); vel introrsum sub lumbis dorsum cavum λόρδωσις Græcis (*recurvatio*) dictum efficiens; vel denique alterutrum in latus aberrans, ac fere literam S efformans obliquatur, quod vitium Græcis σκολίωσις vel σκολιώτις (*obliquitas*) audit, uti & dum partim extrorsum partim introrsum spina dorsi flexa literam eandem æmulatur. Prioris scolioseos (ut ut, rachiticane fuerit, incertum sit) exemplum refert A. MURRAY (e) in aëtu sexagenaria, de cujus morbis in vita nil constabat, cultro a morte subjecta. Omnes dorsi vertebræ duplici flexu in latera declinarunt: quæ scoliosis efficit, ut et pulmones eadem in ratione creverint, dexterque capacius nactus cavum eva-

ferit

(a) Vide §. 13.

(b) Vide præced. Nro 2. & histor. 5.

(c) Vide præced. a) β.

(d) Vide §. 25.

(e) Act. nov. Suec. T. 2. trim, 4. Nro 3. p. 285.

ferit voluminosior ac inflatus; lævus autem compressus & in medio concretus, ambo tamen sani viderentur. Alterutra porro scoliosi erant affecti duo PICKII (a) infantes, totidemque ISENFLAMMII (b) adolescentes, LANGGUTHI (c) puella, & cujus meminit J. STORCH (d): hæc 9^a Junii 1720 in lucem edita, primo trimestri sana alacrisque, ab hinc rachitide tentari cœpit, mutata partium cum in thorace tum artubus proportione, carne vero & abdomine incrementum adeptis, quo in statu ultra $1\frac{1}{2}$ annum mansit: donec A. 1722 die 10^a Junii pectorali febre correpta ex hac nocte 15^{am} Junii consecuta inopinato obiit. Postero mane secti cadaveris caput magnitudine fuit naturali, ut ea ætate fanis esse solet, quod quia puella citra convulsiones & ulla affecti in morbo encephali symptomata observata interiit, intactum est relictum. Ex abdomine duro ac prægrandi ad primam incisionem parvum aquæ rubellæ cochlear erupit, ejusque in fundo jecur illico viscebatur mole $\frac{1}{4}$ abdomen implens, colore quidem & consistentia sanum, at pondere unc. x æquans,

F 4

ad-

(a) Vide §. 46. b).

(b) Vide sequ. d. b. & §. 27. a.)

(c) Vide sequ. d. b.

(d) Obs. clin. ann. 2. Junii Cl. 3. p. 264.

adhærente ei cystide bilis solito capaciore. Ventriculus & intestina tenuia flatibus distenta, fecibus autem vermibusque vacua; colon vèro ac rectum sine flatibus & secundum naturam reperta. Mesenterium multis glandulis tumidis oblitum, pisa aliis, aliis fabas nuceſque avellanas æquantibus. Lien renesque inculpati; at pancreas solito majus duriusque. Thorax antè elatus, ad latera profunde introſſus, emaciatis prorsus carnibus. Cor ovi gallinæ magnitudinem habens nil nisi paucum sanguinis coagulum continebat. Pulmones pone cor utrinque ex suis peculiaribus conceptaculis pene conclusis eruendi erant; nam costæ utriusque lateris in medio sui, a sterno spinam versus metiendo, usque adeo introflexæ cartilaginibusque concretæ fuerunt, ac si data opera fuissent fractæ. Harum flexurarum utrinque natarum & in medio thoracis cavo se se respicientium ac vix 2 pollicum intercapedine ab se distantium ope cor a pulmonibus ita sejungebatur, ut hisce duo postica thoracis spatia, in quibus spina dorsii rursus notabilem formabat parietem, occupantibus cor in mediastini antico sub sterno solitarium jaceret. Pulmones ubique nigricantes, paucis tantum plagulis nativum retinentibus colorem, aliquot in locis spumofam continebant materiam, manifesto indicio, prægressam in iis inflammationem ultima hac degeneratione

mor-

mortem causasse. Spina dorsi binis curvata erat modis; quousque enim in thorace visui patebat, in latus flexa visebatur, in lumbis vero introrsum curvabatur, ita ut superius scoliosis, lordosis inferius adfuerit. In vita puellæ gibbus thoraculis comprimī posse credebatur; verum novissimis hebdomadis observatum, semper inde spirationis difficultatem augeri, ut ratio ex data hic thoracis anatomicæ facile erui potest. Lordoseos alias quoque visæ idem Auctor (a) meminit: puellam nempe a 1° ad 7um usque annum adeo rachiticam novit, ut ad 7um usque annum nec loqui nec incedere quiret. Post 7um vero annum loqui primum & ambulare cœpit, multaque simul vacillantis mentis specimina præbuit. Vox ei liquidissima fuit; at sub risu vel clamore spiritus sæpenumero pene intercipiebatur. Demum 7 annis major a superveniente variolis, paucis licet ac benignis, orthopnœa extincta est. In cadavere præter alia, huc non admodum facientia, reperta ventriculus & intestina nil p. n. exhibuere, nisi quod rectum spithamam ab ano ovi gallicæ magnitudine a flatibus distentum turgere: pulmones fani; at sinister accretus &

F 5

an-

(a) Ibid. append. ad an. 4. cas. 41. p. 721. sqq.
& von Kinderkrankh. I. c. p. 264.

anteriori parte thalerum æquante mutilus, ita ut nudum sub sternone cor jaceret: unde etiam pulsatio cordis in illa insigniter percipiebatur. Cordis auricula dextra ovum gallinæ, læva avellanam æquabat. Trachæa parva & angusta, vix calamum scriptorium crassa inventa. In glottide unica pustula variolosa aderat; sed quæ sub assiduo clamore tantum causavit tumorem, ut ægram suffocarit. Illud autem singulare fuit, quod spina dorsæ 6 ultimis suis vertebrais adeo fuerit introflexa, ut eam inter ac ossa pubis vix 2 pollicum intercapedo superferret. Si proinde puella adulta facta nupsisset, uterus gravidæ in hac pelveos angustia vel dilatari satis nequivisset, incrementoque fœtus ita impedito abortum semper consequi fuisset necessum, vel si fœtus uterus ultra pelvim assurrexisset, maturus infans diætam illam angustiam transire non valens in lucem edi via consueta non potuisset. Probat id observatio FISCHERI apud A. G. RICHTERUM (a) de Leidensi muliere 22½ annorum, 5 pedes alta, & ad aspectum rite conformata, olim tamen rachitica, quæ gravida ruptis mane aquis cum parere non posset, sectione Cæsarea hora 4^a pomeridiana a PRANDT instituta puer sanus vegetusque est

ex-

(a) Chirurg. Biblioth. 7 Band 4 St. Beytr. Nro 1.

exemptus. Sub sectione visebatur major pel-
 veos diameter ab osse sacro ad osseum pubis
 arcum haud multo plus duobus pollicibus ha-
 buisse. Incisio in placentam usque penetra-
 vit aliquatenus, at citra uberem inde hæmor-
 rhagiam. Vehementissimum dolorem creavit
 futura ventris; nulli tamen vomitus secuti.
 Puerpera filium lactavit, ac spatio 5 hebdo-
 madum sanata est, superstitie cicatrice in la-
 tere dextro ab umbilico oblique versus cri-
 stam ossis ilei dextri circ. 5 pollices longa.
 Turbulenta tempestate dolores velut puncto-
 rios ibidem persentiscit. Infeliciores autem
 operationis hujus eventus fuit in PIERRET-
 TE MORNON primipara, olim perinde ra-
 chitidem perpeffa, cujus adhuc circiter 27°
 ætatis anno pusillum corpus & crura vitiose
 curva cum tumentibus femorum crurumque ar-
 ticularis reliquæ erant. Nam cum ob tresinas
 lumborum vertebrae ac superiorem ossis sacri
 partem magnopere introrsum flexa, & alia si-
 mul ossium pelveos vitia ista admodum esset
 angusta, adeo ut anterior ejus diameter vix 2
 pollices æquaret, pariendique (ut ut evoluta
 9° mense, sub sufficientibus doloribus, &
 aquis jam fluentibus) adesset impossibilitas, ini-
 to a pluribus artis peritis consilio, Cæsareanæ
 an symphyseos ossium pubis sectio facienda
 esset? plurium obtinuit sententia, ut Cæsarea
 sectio fieret. Mulier 36^a post operationem
 hora

hora vivere desit. Quam ob rem controversia inter VITET ac PETETIN cum DESGRANGES (a) coorta, illis contendentibus feminam sectione symphyseos ossium pubis minus periculosa ferveri potuisse; isto autem evincere annitente, per illam hocce in casu pelvim q. f. non fuisse ampliaturum iri, ac proinde partum hac etiam facta non fuisse futurum possibilem. Aliud lordoseos rachiticæ exemplum literis prodidit P. H. VOGEL (b): puer ad II annos natus, ultra quadriennium rachiticus, in dies magis emaciabatur cum pallore, ut ut optime appeteret. Ob genuum crassorum, at sine tumore, dolorem difficulter incedebat. Femora introrsum, crura extrorsum flexa erant. Morbo quotidie ingravescente facultas ambulandi iisdem gradibus minuebatur. Idcirco pedes fasciis ferulisque muniti; sed puero cito & jacendi & dolorum inde ortorum pertuso abstinendum his erat, ipseque ad pristinos suos labores, pectendam nempe lanam, dimissus. Verum paulo inde post observabantur sub hoc labore ossa cubitorum curvari, deincepsque etiam in tota ossium syntaxi prava conformatio apparuit, intumescen-

---

(a) Journ. de Medec. T. 56. Juillet 1781. p. 49.
Tom. 57. Mai 1782. p. 464.

(b) Annal. Vratisl. Tent. 38. A. 1726. Novemb.
Cl. 4. art. 12. p. 566.

fcentibus artuum epiphyfis, femoribus & cruribus in & extrorsum admodum recurvis, compulsis introrsum vertebrae lumborum, costarum finibus foras prominulis, thorace angustato & anterieus magnopere in apicem elato, contentisque hypochondriis & abdomine, at sine insigni duritie. Dentes ob carnem gingivarum profus consumptam plerique nudi vacillarunt. Cetera puer sic satis commode valebat; licet a 4 jam annis incedere non valens de loco in locum transferendus fuerit. Oculi mansere vividi, nec aliud quid questus est, quam interdum de sinistro latere, ut ut sine magno incommodo. Præter has autem p. n. spinæ dorsi flexuras notat porro STORCH (a) etiam vertebrae suis in processibus alterutrius lateris quandoque per excessum geneleos adeo increfcere, ut id ab adstantibus notabiliter spectari possit; imo ipsarum vertebrarum aliquas etiam p. n. majores effici: unde variæ illæ in spina dorsi flexuræ deinde proveniunt. Quod quidem pro parte ipsum etiam prægrande jecur causare videtur. Atque ex his variis spinæ dorsi vitiis ac præprimis flexuris Auctor evenire subiunde ait, ut alterutra coxa altius locetur, sicque & alteruter humerus evadat altior. Imo hinc etiam ratio proficiscitur, cur interdum alteru-

trius

(a) Von Kinderkrankh. l. c. p. 270. 293.

trius lateris costæ sint altiores (a). Accidit & quandoque, ut in exordio mali unica tantum vertebra vitiosa observetur; deinceps vero in ceteris sensim ossibus vitia emergant. Insignem hujus rei casum dat J. P. BURGGRAPIUS (b): puer ad 9um ætatis mensem optime valens, dein macrescere, ac penultima dorsi vertebra quasi luxata ipsi parumper extrorsum prominere sine ulla molestia cœpit. Cum nulla vis externa præcessisset, rachitidi ingruenti, quæ jam duos ejus fratres occidit, malum tribuendum fuit. Ad quam avertendam thorax diu noctuque gestandus, in regione prominentis vertebræ ferrea lamina præditus, imperatus, amictusque reliquus siccissimus, cum victu non pingui sed parumper calefaciente, & crebris totius corporis ope pannorum fumis aromaticis imbutorum frictionibus. Dædæ aliquoties ipecacuanhæ doses, interpolato prudenti martialium usu. At omnia in cassum. Nam puer in dies emaciari, anhelare ac febrile magis pergens ad osseam usque maciem, simul voracissimus evasit, & ad iram pronissimus, solo cibo placandus. Epiphyfes in artuum ossibus, maxime ad carpos, tumescebant, caputque grandescibat.

(a) Vide sequ. γ. c.

(b) *Act. nat. cur.* Vol. 6. Obs. 133.

bat. Demum 22um vitæ mensē agens ex improvise ferre obiit. In cadavere omnes muscoli excarnes in membranas fere mutati reperiēbantur. Hepar solito majus cum vesicula perinde grandiore viridissimam continente bilem. Ventriculus parvus & corrugatus. Intestina laxissima, colonque ob teneritudinem plane pellucens flatuque distentum. Mesenterii vasa rubra turgida, lactea chylo plena, glandulæ tumidæ. Intestinum rectum a flatu in medio sui distentum instar majusculæ nucis moschatae pressione manus ocyus subsidebat. Vertebra illa denique extus prominens interiorius reperiēbatur exactissime locum suum servasse, proindeque nullatenus luxata. Quartus hujusce frater 4um ingressus annū luridi & e pallido flavescentis coloris, manibusque semper caleus ad rachitidem perinde inclinabat. Pater 30um annū agens, calvus, olim gonorrhœam virulentam nactus ab eadem solis adstringentibus curatus est.

γ. *Costæ* porro rachiticorum tria potissimum p. n. ostendere solent, nimirum situm vitiosum, nodos, & curvitatē vel applanationem insolentem. Et quidem

a) *Curvitas* earum ita se se, notante STORCHIO (a), ut plurimum habet:
 „ costæ mediæ sub brachio ad latitudinem pal-
 „ mæ

(a) l. c. p. 261.

„ mæ manus applanatæ vel profunde Intro-
 „ pressæ sunt; imam vero costam tumidum
 „ abdomen iterum foras propellit. Hancce
 „ flexuram in aliquibus usque adeo profun-
 „ dam vidit, ut credi potuisset, costas a causa
 „ violenta fuisse ita intropressas vel plane
 „ fractas. Et dum similes thoraces inter se-
 „ candum lustraret, costæ hæ introflexæ ex
 „ utroque latere tam sibi fuere vicinæ, ut in-
 „ ter eas vix 3 digitorum interstitium inter-
 „ cesserit. In nonnullis ea introflexio mi-
 „ nus est profunda; sed tum costæ sub alter-
 „ utra scapula & opposito in latere anterius
 „ juxta os sterni in gibbum eminent, sicque
 „ thoracem anterius ac posterius reddunt in-
 „ æqualem. Interea (a) varii Scriptores af-
 „ ferunt costas spurias introflecti, at quos
 „ ego (inquit ille) lustravi, nunquam id ita
 „ in iis reperire potui, præterquam quod ra-
 „ tio suadeat, a ventre tumente præsertim
 „ vero hepate ac splene eas magis extrorsum
 „ pelli. Ceterum costæ veræ modo ante
 „ dicto introflexæ sub anatome apparent, ac si
 „ olim fractæ fuissent, atque ope cartilaginum
 „ ibidem repertiundarum iterum coaluissent (b),
 „ id quod etiam D' AUBENTON (c) adnotavit.

b) *Nodi.*

(a) Ibidem.

(b) Ibidem p. 293.

(c) Vide præced. a) α.

b) *Nodi.* „ Costarum extrema, quibus cum cartilaginibus sterni committuntur, inquit GLISSONIUS (2), nodosa sunt,„ BOOTIO (b) vero notante „ costæ . . . toto . . . sui ductu quibusdam velut nodis asperantur ac inæquales fiunt,„ J. STORCH (c) fecit quadrimum puerum, cujus thoracem & contenta ita vitiavit rachitis, ut præter pulmonem ubique accretum & ulcerosum costæ utriusque lateris alte fuerint intropressæ atque ab interna sui parte nodis cartilaginibusque distinctæ, quasi aliquando omnes fuissent fractæ. Nodos id genus etiam KLEIN (d) suo in puero, & MORELUS (e) & RUOFF (f) in suis infantibus observarunt.

c) *Situs* denique costarum in rachiticis ita quandoque ab naturali abludit, ut hæc uno in latere altius positæ sint, quam in altero, veluti in KLEINII (g) ac STORCHII (h) infantibus, quorum huic sinistrae dextris,

(a) l. c. Cap. 2. p. 11.

(b) l. c. p. m. 30.

(c) l. c. 2 Band 32 Cap. p. 375.

(d) Vide §. 13.

(e) Ibidem.

(f) Vide præced. 2) β.

(g) Vide §. 13.

(h) Obs. chin. ann. 6. Julii Cl. 3. p. 631.

dextris, illi vero dextræ sinistris altius erant locatæ. **STORCHII** quippe anniculus infans cum costas lævo ex latere in dorso altiores quam ex latere dextro haberet, cum epiphysibus artuum superiorum inferiorumque solito majoribus; pater quoque illius eodem in dorſi loco vitium conformationis gerebat: ut proinde gibbus infantis non ab externa vi sed ab occipiente rachitide fuerit repetendus. Dato itaque consilio, ut semel iterumve per hebdomadam infans in decocto malvæ & chamomillæ balnearetur, cibus non multis repleretur, identidemque catharticum sumeret, ulterior mali progressus est impeditus.

δ. *Artuum ossa* denique duplicem exhibent deformitatem, ad quam pertinent

a) *Nodi* seu p. n. tumor epiphysium in longis ossibus circa loca articulationum. Unde **A. BOOTIUS** (a), ossa articulorum (inquit) in „ brachiis ac cruribus, non omnium sed carporum ac taliorum, augentur ac tantopere protuberant, ac si duplicata fere esset eorum unoles: „ unde etiam *doubling of the joints* (id est juncturarum duplicationem) id vitium nominant „ Angli, qui morbum ipsum hoc symptomate stipatum *Tent* indigitant; cum alioquin eum generaliiori vocabulo omnemque „ ejus

---

(a) l. c.

„ ejus speciem includente *the Rickets* appel-
 „ lent,,. Ex eodem phænomeno Germani
 morbo *die doppelte Glieder* nomen indidere;
 Galli vero a nodis ægros *les Enfants nouveaux*
 vocitant. Symptoma hoc unum est ex iis,
 quæ soli rachitidi sunt propria „ & ex arti-
 „ culis corporum ac talorum, inquit STOR-
 „ CHIUS (a), certissimum indicium desumi-
 „ tur morbi vel præsentis vel propediem af-
 „ futuri in infantibus, si dicti articuli inflati
 „ ac velut duplo majores latioresque conspi-
 „ ciantur,,. Sed ut ut hic tumor in solâ
 tantum rachitide observetur; haud dum ta-
 men pathognomicon ejus signum constituit:
 cum non omni morbi tempore adsit; imo non
 raro profus etiam absit. Notante namque
 GLISSONIO (b) hæc „ ossium protuberan-
 „ tiæ nunc citius nunc ferius apparent, modo-
 „ que magis modo minus intra æquale tempus
 „ excrescunt; diu vero perseverante morbo
 „ rarissime (si unquam) abesse cernuntur,,.
 Imo BOOTIO (c) teste „ articulorum gran-
 „ ditas fere non nisi ultimo loco supervenire
 „ solet; quamquam multi sunt, qui eam
 „ nunquam patiuntur, ac moriuntur prius,
 „ quam ad eam deveniatur: sicuti rursus ex
 „ „ iis,

• G 2

,, iis,

(a) Von Kinderkrankh. 3 Band p. 270.

(b) l. c. Cap. 20. p. m. 247.

(c) l. c. p. m. 21.

„ iis, quibus illa accidit, permulti evadunt,
 „ etiamsi incuriosius habeantur,,. Nodosas
 ita epiphyfes videre est in tribus BÜCHNE-
 RI (a) totidemque HEISTERI (b), singu-
 lisque BURGGRAFII (c), ISENPLAMMII
 (d), LENTILII (e), &c. ægris. Causa
 nunc horum nodorum rogatur! Ac se eam
 tetigisse ratus est L. D. MITTELHAEUSER
 (f) statuens proximam morbi causam esse con-
 gestionem sanguinis in vasis meseraicis, quæ
 comprimendo venas lacteas ac lymphaticas
 iter chylo in secundas vias interciperent; sic-
 que cessaret deperditi restitutio, massæque hu-
 morum sensim imminutio ac vasorum omnium
 inanitio. Cumque muscoli nil nisi congeries
 sint vasorum, hisce inanitis musculos concepit
 debere collabi, extenuari, arefcere & accur-
 tari. Sub hac autem accurtatione (quam insu-
 per natus musculorum in sui contractionem ni-
 sus adjuvat) trahi versus eos partes ossium, queis
 tendines musculorum sunt affixi; istæ autem
 cum

-
- (a) Vide præced. Nro 1. b), & §. 11. Nro 7. a),
 & §. 27. a).
 (b) Vide §. 28. c), & histor. 2.
 (c) Vide præced. β.
 (d) Vide sequ. β).
 (e) Vide §. 11. Nro 7. c) & histor. 5.
 (f) Programm. cit.

cum vel epiphyfes vel diaphyfes ossium fint, evenire, ut epiphyfes dicta illa tractione loco dimotæ nodos, diaphyfes vero figuram ossium longorum arcuatam (cedente nempe illorum mollitie vi trahenti) præbeant. Nolim huic opinioni confutandæ diu immorari; quæ- rere tantum ac percontari pauca licebit, nimirum quibus rationum momentis constet proximam rachitidis causam in sanguineo vasorum meseraicorum infarctu esse reponendam? Rachitici sine atrophia, qualis erat infans WOLFFII (a), quomodo in hac hypothese concipientur? Cœliaca passio, quam Auctor in rachiticis ob impeditam in vasa lactea compressa resorptionem sæpe accidere comminiscitur, cur ab aliis morbi observatoribus nusquam memoretur visa? Cur epiphyfes tractione musculorum suis locis motæ non ex toto avellantur? Cur denique solvens therapia hic nihil possit; sed sola remedia antacida actonica omnem absolvant paginam? &c. Accommodatius sane ad rem S W I E T E N I U S (b) horum nodorum rachiticorum causam in asserta jam superius (c) mollitie ossium a deficiente in illis debita terræ copia quæsiuerat „ si jam
 G 3 „ illa

(a) Vide præced. A. Nro 1.

(b) l. c. ad §. 1485. Nro 8.

(c) Vide præced. a) β.

„ illa (inquiens) materies terrea, a qua of-
 „ sium firmitas & robur pendet, non appli-
 „ cetur copia & modo debitis, major flexi-
 „ litas ossium adest: unde dum corporis pon-
 „ dus innititur ossibus non dum consolidatis,
 „ pressæ epiphyfes prominere ac tumere in-
 „ cipiunt, & in junioribus, qui non dum in-
 „ cesserunt, præcipue in carpis tales promi-
 „ nentiæ apparent, quod sedentes sæpius ma-
 „ nibus innituntur, uti GLISSONIUS (a)
 „ notavit,.

b) *Curvitas* ossium humeri, anti-
 brachii, femoris, cruris, clavicularum, pha-
 langum in digitis varia in variis observatur,
 ita ut in quibusdam rachiticis GLISSONIO
 (b) teste toto morbi tempore absit, in aliis
 vero plus minus observetur, sitque sympto-
 ma maxime omnium fortuitum. Adfuit certe
 vario gradu in 4 ægris STORCHII (c), tri-
 bus ISENFLAMMII (d), totidemque VA-
 TERII (e), puella STRACKII (f), femi-
 naque TACCONI (g). Non nullis ossa cum
 supe-

(a) l. c. Cap. 2. p. 10.

(b) Ibid. Cap. 20. p. 247. sq.

(c) Vide §. 28. c). §. 29. d). β. §. 30. h). §. 33.

(d) Vide infra, & §. 27. a) & §. 28. c)

(e) Vide præced. A. Nro. 3.

(f) Vide præced. a) β.

(g) Vide §. 25.

superiorum tum inferiorum artuum contorta aut curvata sunt, uti in modo dictis ISEN-FLAMMII (a) agris, MORELII (b) infante, LENTILII (c) puero ac BÜCHNERI (d) puella; aliis vero inferiores tantum artus recurvi sunt, velut PREUSSII (e) puero & RUOPFII (f) infanti. Horum quibusdam, observante STORCHIO (g), genua cum tibiis introrsum, pedes extrorsum; in aliis vero genua cum tibiis extrorsum, pedesque introrsum curvantur. In non nullis tibiae tantum recurvæ sunt instar plectri fidium, idque vario rursus modo, introrsum extrorsumve aut antrorsum, atque de postrenis disterium obtinet: furas illis anterieus esse. Hinc varia illa crurum vitiosorum nomina, superius (h) jam data. Miserrandum proinde spectaculum ii præbent, qui artubus non curvis modo, sed etiam nodosis sunt,

(a) Vide præced. notam d).

(b) Vide §. 13.

(c) Vide histor. §.

(d) Vide §. II. Nro 7. a).

(e) Ibidem d).

(f) Vide præced. a) β.

(g) l. c. p. 272.

(h) Vide §. 7. Nro 3. & A. BONN l. c. Nro 280. sqq.

sunt, ut rachitici BÜCHNERI (a), FICKII (b), KLEINII (c), STORCHII (d) ac VOGELII (e). Monstruosum omnino hujus rei exemplum narrat G. A. LANGGUTH (f):

„ puella rustici filia 3 annos cum 3 mensibus
 „ nata, sed rachitica & ab ubere matris ca-
 „ chectica ex hydrope paulo post demortuæ
 „ varie vexata subita morte exstinguitur. . .
 „ pro ætatis ratione perparvula, ut dimidiæ
 „ ætatis illam vix habueris, tabe simul con-
 „ sumpta, summa partium laxitate atque mol-
 „ litie, capite justo majori, pectore a late-
 „ ribus angusto, antèrius non nihil acumina-
 „ to, abdomine tumido, paululum promi-
 „ nente, clavicula mirifice contorta, ossibus
 „ brachii & femoris non arcuati sed in me-
 „ dio ad angulum fere incurvatis, articulis
 „ valde nodosis, spina dorsi extreme vitata
 „ & figuram literæ S quadantenus exprimen-
 „ te, uno verbo & primo statim intuitu ra-
 „ chi-

(a) Vide sequ. casum & §. 11. Nro 7. 2)

(b) Vide §. 46. b)

(c) Vide §. 13.

(d) Vide §. 14.

(e) Vide præced. β.

(f) Diff. de polypto infantis rachitici. Resp. S. G. EICHLERO 4° Vitemb. 1744. in HAL-
 LERI disp. med. pract. T. 6. Nro 203. p. 305.

„ chitica; nullis ceteroquin externæ cujusdam
 „ violentiæ vestigiis . . . comparentibus. In-
 „ cisis & ad latera inclinatis integumentis &
 „ musculis abdominalibus conspiciebantur in-
 „ testina crassa flatibus turgida, inania; re-
 „ ctum vero fecibus exsiccatis ad sphincterem
 „ non nihil obturatum; intestina tenuia con-
 „ stricta, exiguæ admodum diametri, ad in-
 „ sertionem ilei in cæcum lumbricis aliquot
 „ teretibus spithamam longis, glomeris instar
 „ in se involutis, oppleta: tunica eorum ex-
 „ terna jam putredine infecta, lividaque a fe-
 „ ro in cavitate abdominis copiose collecto
 „ jam satis foetente. Glandulæ mesenterii &
 „ mesocoli distinctæ, tumidæ, induratæ. He-
 „ par præter naturam duplo majus, parte si-
 „ nistra ventriculum omnem obtegens, cete-
 „ ra sanum. Ventriculus, reliqua viscera,
 „ secundum naturam constituta. Omentum ad
 „ fundum ventriculi retractum, parvum, te-
 „ nue, nulla pinguedine distinctum. Pectore
 „ aperto pulmones comparebant exigui, col-
 „ lapsi, sani, pleuræ non adnati; pericar-
 „ dium cor laxè ambiens, sero extravasato
 „ non nihil distentum; cor ipsum parvum,
 „ contractum, omni sanguine vacuum; sed
 „ venæ ipsius coronariæ egregie conspicuæ,
 „ ad rupturam tumidæ. In primis vero au-
 „ ricula cordis dextra sinistram ex altera parte
 „ superabat, cum sinu venæ cavæ sic quidem

„ coalita, ut se invicem non distinguenda
 „ pro uno sacculo turgidiusculo habueris, sol-
 „ licite incisa polypum dabat crassiusculum,
 „ spithama longiorem, auriculam corpore con-
 „ torto replentem, venam cavam superiorem
 „ altera extremitate obstruentem, membrana-
 „ ceum, multo cruore arctius cinctum. Venæ
 „ jugulares in utroque latere plenissimæ. Ca-
 „ pite ferra dissecto calvaria cum dura matre
 „ arctissime conjuncta cernebatur, adeo ut
 „ hæc simul incidi & cum cranio auferri de-
 „ beret; tum vero penitus cum ipso coalita
 „ tamquam verum pericranium internum sine
 „ dilaceratione plenaria ab osse separari non
 „ poterat. Moles cerebri major, mollior,
 „ turgidiuscula erat. Vasa sanguifera pia
 „ matris turgidissima; & in anterioribus cere-
 „ bri ventriculis extravasati feri portio satis
 „ conspicua inveniebatur. Sic diem suum ex
 „ polypo maxime sanguinis circuitum suffla-
 „ minante puella obiisse judicata est. Longe
 „ vero monstrosior etiam fuit BÜCHNERI
 „ (a) rachitica, quæ „ variolis confluentibus,
 „ sero livido repletis, bis laboravit, 7° ni-
 „ mirum ætatis mense & 12° anno; 14° au-
 „ tem, cum superiorem annum longa tempe-
 „ „ stas

(a) l. c. §. 6. p. 280.

„ stas austrina clauderet, vesperi fatis ces-
„ sit. Per duos ferme annos lactata bene
„ habuit, increvitque, etsi a nervorum dis-
„ tensionibus non plane libera. Postea dum
„ dentes edere incepit, continuis convulsio-
„ nibus ita infestata fuit, ut sanguis e fau-
„ cibus sæpe evolveretur. Præterea meticu-
„ losa erat. Geniti demum dentes huic tra-
„ gædiæ finem dederant; sed nodosa fieri &
„ in imperfectum morbum spinalem præcep-
„ tæ, dentesque denuo flavi primo, dein
„ nigri facti excidere inceperant. Ita per
„ 5 annos sine dentibus vixit, donec 11°
„ anno novus succederet, quem ad tumu-
„ lum asportavit. Ætatis 3½ anno in platea
„ currens os femoris fregit, & cum a 1° æ-
„ tatis anno pedibus uti valuerit; ab eo ta-
„ men tempore, etsi consolidatum femur se-
„ ctio anatomica mortuæ docuerit, gradien-
„ di non solum facultate privata fuit, sed
„ miserum corpusculum in eam figuram,
„ quam huic tractatui affixa tabula exhibet,
„ degeneravit. Perfecte ergo spinosa facta
„ fuit. Porro ab eodem tempore bono ap-
„ petitu ac multo somno fruebatur. Diar-
„ rhœa ferme assidua per 14-20 dies duran-
„ te, dein per incertum & vagum dierum
„ numerum intermittente, non tamen in ob-
„ structiones ullas terminata, tenebatur.
„ Hæc autem ultimis 6 vitæ mensibus spon-
„ te

„ te cessavit, & ultimis duobus obstructio
 „ alvi successit, bis ante mortem per octi-
 „ duum durans. At vero diarrhœæ in lo-
 „ cum distensiones nervorum & animi deli-
 „ quia, quibus ingruentibus modo in præ-
 „ ceptis se se agi lamentabatur, modo auxi-
 „ lium implorabat, subrogatæ alternisque die-
 „ bus, antequam extremis temporibus in a-
 „ nomaliam abierint, exacerbatæ sunt. Præ-
 „ terea lenta febricula accessit, & ultimis
 „ duobus vitæ mensibus per 3 sæpe dies u-
 „ rinam retinuit; ultima vero 7na per om-
 „ nes fere horæ quadrantes paucam, & ulti-
 „ mo die, quo ad vesperum inclinato mor-
 „ tua est, guttis continuis stillantem misit.
 „ Flaccida & inflata facies 4 supra 10 dies
 „ circiter ante, quam decessisset, collapsa
 „ est. Pede & brachio sinistro primo intu-
 „ mit; dein ad dexteram partes tumor trans-
 „ iit, & ita quoque per 14 dies ante mor-
 „ tem ferum ex oculo dextro seu lateris ma-
 „ gis tumentis exstillavit. Tribus ultimis
 „ vitæ diebus de nebula oculos obfuscante
 „ conquesta est, & pessimam nephritim ore ex-
 „ halavit, atque extremo die ob orthopnœ-
 „ am suspensa esse voluit. Quibus junge,
 „ quod dulcibus assumptis per 3 dies pessi-
 „ me habuerit, quin tamen vomitus accede-
 „ rent; sed ut distensiones tantum nervorum
 „ & animi deliquia intenderentur. Leniores
 „ de-

„ demum nervorum distensiones vitæ impo-
„ fuerant finem. Sectio anatomica . . . .
„ hæc docuit: externa corporis facies talis
„ erat, qualem & figura exhibet, & histo-
„ ria 2^a (a) jam contemplati sumus. A
„ morte corpus non obrigit; sed extremo
„ gradu flaccidum erat, sponte propenden-
„ tibus membris, quo gravitas aut secantis
„ voluntas traheret: neque obrigit; sed
„ diu a morte caloris quemdam gradum re-
„ tinuit. Sanguis summopere tenuis, reso-
„ lutus & rutilus erat. Cutis non modo flac-
„ cida & extendenti obedientissima, sed
„ justo quoque densior erat. Flaccida & in
„ spatium justo majus propendens vulva.
„ Cellulosa omnis tam cuti substrata quam
„ omentorum & mesenterii plane evacuata
„ fuit. Nec sive in hac sive in vasis repe-
„ riri fuit, quod dextrum maxime latus in
„ tumorem levasset: hinc emphysematicum
„ aut aereum fuisse dubitare non potui.
„ Flaccidi ac cum suis tendinibus relaxati
„ muscoli a naturali sua rubedine abludentes
„ album admixtum habebant. Supra mo-
„ dum molles & scissu faciles cartilagine
„ erant. Ipsa vero ossa cartilagineam natu-
„ ram & mollitie & facie ipsa æmulata sunt;
cul-

(a) Vide præced. Nro 1. b).

„ cultro anatomico absque vi totum os fe-
 „ moris discidi. Articuli a naturali sua con-
 „ stitutione . . . degeneraverant. Ita con-
 „ tracta ac collapsa pelvis ossa erant, ut di-
 „ gitum ano immissum vix admitterent, at-
 „ que ut inde tota vesica in abdomen ex-
 „ pulsa peregrinaret. Cavum ossium fistulo-
 „ forum ex binis oppositis lateribus admo-
 „ dum compressum erat, ut cavitas cylindri-
 „ ca in planam & parallelogrammiformem
 „ mutata esset; rubellum tamen serum conti-
 „ nebat, resolutum & neutiquam pinguedino-
 „ sum, quod pressis lateribus plorabat.
 „ Spongiosa nullas cellulas exploranti exhi-
 „ buerant. In abdomine vesica urinaria stu-
 „ pendæ erat molis, urinaque tota repleta,
 „ ita ut $\frac{1}{2}$ superior pars ultra umbilicum as-
 „ surgeret, inferior vero lata basi abdominis
 „ tegmini accreta esset. Porro valde densæ
 „ ejus membranæ erant, nec dissectæ ac ex-
 „ cussa urina ullo elatere se se contrahebant.
 „ Magna intestinorum pars, præcipue coli
 „ initium, induratis scybalis repleta, altera
 „ flatibus ita distensa erat, ut diametro il-
 „ lam multo vinceret. Ventriculus vacuus,
 „ sed nequaquam pro more evacuati contra-
 „ ctus, sed flaccidus & distentus fuit. Sa-
 „ nissimum erat hepar, sed mole auctum.
 „ Vesicula fellea ne vestigium bilis aut alte-
 „ rius liquidi, sed expansa aerem contine-
 bat;

„ bat ; id quod opinionem meam confirma-
 „ bat credentis , tumorem etiam dextri late-
 „ ris emphysematicum fuisse. Sanissimi re-
 „ nes & pancreas ; sed lien iusto & minor &
 „ durior , tangentique digito sensationem cu-
 „ jusdam aspredinis exhibuit. In thorace
 „ excolores & pallidi pulmones , ceterum sa-
 „ nissimi , nullis tophis , nullis tuberculis ,
 „ nullis vomicis , nulla suppuratione , &c.
 „ læsi , nec pleuræ ullibi accreti. Sed mole
 „ cor flaccidum excedebat ; non enim puel-
 „ læ aliquot spithamarum , sed viri erat.
 „ Caput aperire & nox & defectus instru-
 „ mentorum & festinatio . . . prohibuit.
 „ Sed cum perpetuo stupida esset ægrota ,
 „ . . . non dubito , quin humidum cerebrum
 „ occurrisset ; propterea quod tale stupidis
 „ infantibus esse tot sectiones jam testatæ su-
 „ erint „ . Cum autem Auctor omnia alia
 p. n. reperta minutim percensens solos of-
 fium nodos & curvaturas , quarum grātia
 casum hunc attuli , non verbis sed adjecta
 icone expresserit , hujus defectum verbis
 conabor supplere. Primus sane dictæ iconis
 obtutus illico monstruosam nodorum & arcua-
 torum ossium ideam sistit ; namque utrumque
 humeri os non procul ab acromio scapulæ ad
 angulum , si non acutum ut minimum rectum ,
 sursum inflexum est ; antibrachia sunt extror-
 sum convexa. Ad carpos ingentes nodi , la-
 ge-

genis ventricosi similes. Femur dextrum paulo antrosum, sinistrum autem magnoperè postrosum convexum. Crurum ossa antrosum, dextri paulo infra medium, sinistri medio fere in tractu, ad angulos vel rectos vel acutos incurva. Pes extremus sinister ita contortus, ut dorsum ejus introrsum, planta extrorsum sita sit. His si grande caput immensumque ventrem & alia paulo ante enarrata addas, monstruosam humanæ figuræ depravatæ ideam tenebis. Quærere nunc libet, unde potissimum p. n. id genus longorum in artibus ossium incurvationes repetendæ veniant? Multi varia commenti sunt, ut cuivis in mentem venit, quos inter E. HAGEN-DORNIIUS (a) curva puerorum crura haud aliunde quam vel a vi externa vel assiduo corporis erecti pedibusque insistentis situ provenire putavit: „plures infantum (ait ille) „deficiente justo educationis modo membra „ostendunt curva, tortuosa, informia: hinc „vel matres vel nutrices sæpe sunt in culpa, si quando ulnis eos gestandi pertæsa „includunt fellæ (Ständer), in qua justo „diutius cruribus adhuc cereis & molliusculis stare coguntur, & ventris superioris „mole crura deprimuntur, interque conti-

„ DUA

(a) l. c. Cent. 3. histor. 31.

„ nuationem sic incurvantur. Sicuti exem-
 „ plum habui in puero quodam plebeji cu-
 „ jusdam viri, qui ob matris negligentiam
 „ tum frequenti sessione tum statione ita cru-
 „ ribus fuit depravatus, ut sexennis non
 „ dum pedibus incedere valeret. Pari mo-
 „ do culpandus & ille mos est, quando te-
 „ nellos animi gratia in mensa saltus facere
 „ cogunt, modo in altum corpuscula attol-
 „ lendo, modo eadem demittendo. Itemque
 „ cum matres, nutrices & ancillæ infantulos
 „ ulnis gestantes eorum crura tenella thoraci
 „ arctius adaptant, & tantum non compri-
 „ munt: quale exemplum in cognatæ meæ fi-
 „ liola jam trienni habeo, quæ diu ulnis ge-
 „ stata cruribusque sic compressis curvaturam
 „ utriusque contraxit falcis instar, ita ut
 „ nec dum sine adminiculo ancillæ gressus
 „ formare possit. Multum tamen causa
 „ hæc displicuit GLISSONIO (a), uti et rudis
 „ fasciatio, supponentes ambæ p. n. ossium fle-
 „ xilitatem justo molliorum, quam ipse con-
 „ trovertit, ut jam alibi (b) vidimus; ac præ-
 „ primis „quod ad nutricum vel imperitiam vel
 „ incuriam attinet, licet eam (inquit) ex
 „ „ omni

(a) l. c. Cap. 1. p. 133.

(b) Vide præced. a. β.

„ omni parte non excusamus, vix tamen me-
 „ rito hanc curvitatē iis imputare possu-
 „ mus. Videmus pauperum liberos minori
 „ cura tractari, pedibusque citius committi,
 „ quam generosorum; illorum tamen liberi
 „ rarius hoc vitio infestantur, quam horum.
 „ Præterea nutrices novimus, quæ summa
 „ etiam adhibita diligentia tum in fasciandis
 „ tum in alio quovis modo tractandis infan-
 „ tulis, quos lactarent; non tamen potuere
 „ hanc ossium curvitatē præcavere „. Id-
 „ circo opinatus est eam ab inæquali ossis nu-
 „ tritione proficisci; quæ sententiâ hodie, ut-
 „ pote nullis firmis rationibus suffulta, perin-
 „ de exolevit; atque causa hujus curvitatē a
 „ plerisque nunc in ossium p. n. mollitiem &
 „ inæqualem in eadem muscutorum actionem re-
 „ jicitur, si MORGAGNIUM (a) demas, sola
 „ ad id inæquali muscutorum actione conten-
 „ tum; nam „cum ad ossium curvaturas (ait il-
 „ le), quæ in pueris illis sunt, explican-
 „ das apta quidem sed non profus necessa-
 „ ria mihi videatur cerea ista mollities os-
 „ sium, quæ satis est multo minus quam in
 „ adultis, sicut illa ætas requirit, esse dura,
 „ ut a prævalente muscutorum vi, ad unam
 „ aliquam ossium faciem attinentium, in eam
 „ tor-

(a) De sedib. & caus. morbor. Ep. 58. Nro 7.

„ torqueantur partem „. Et sane si senum ossa durissima possunt sola id genus actione musculorum curva reddi, quid ni & infantum ossa suapte natura molliora? Enim vero retulit J. JUNCKERO (a) „ filius literatus „ de parente suo viro 75 annorum, quod ab „ hinc 16 annis post spasmos vehementes „ tibiam pedis dextri admodum incurvatam „ acceperit; de reliquo autem bene va- „ leat „. Interea tamen mollitiem vel elasticitatem fragilitatemque ossium rachiticorum majorem, quam quae illorum aetati competit, esse evincit omnium facile, quos novi, rarissimus casus ab I. F. ISENFLAMMIO (b) descriptus: adolescens 14 annorum a teneris imbecillus ac valetudinarius, malos ob mores in castigatorem datur domum. Ut ut tunc palleret, saepeque doleret venter semper tumidus, multum tamen comedebat. Idoneis remediis datis numerosi vermes magni parvique expulsi eo cum levamine, ut puer aliquibus laboribus peragendis par fuerit. Paucis inde post annis de pressione & constrictione pectoris queri coepit, observatumque est

H 2

ster-

(a) Dissert. de rachitide (4to Halz 1739. Resp. H. H. OVERBECK) Cap. 2. §. II. p. 29.

(b) Versuch einiger praktischen Anmerk. über die Knochen 2 Abschn. §. 90. p. 406. sqq.

sterni os insigniter elevatum, costæ dextræ extrorsum, lævæ autem introrsum flexæ, superioresque thoracis vertebræ dextrum in latus, inferiores vero in lævum emotæ. Deformitas hæc in dies crevit. Quo comperto juvenis in libertatem asseri jussus dum præ gaudio exsiliret, in terram inde corruens dextrum femur fregit. Post idoneam aliquot hebdomadam curationem, lectum jam deferre tentante ægro, cernebatur totum os lævi femoris curvatum & in articulo rigidum, ut ope grallarum tantum incedere laboriose quiverit. Frustra tentatis efficacissimis remediis vehementissimi potius dolores in artubus, magnaque in juncturis tubera enata, digiti que ipsi adeo curvabantur, ut æger alienis fuerit manibus cibandus. Toto adhuc bienio sævus durabat morbus sub continuo incremento, atque tum ossa femoris, humeri & antibrachii in falcem fuere curvata. Thorax semper magis angustabatur cum dyspnœæ incremento, ita ut juvenis 22° ætatis anno quodammodo suffocatus obierit. A morte longitudo cadaveris a vertice ad imum calcis 3 pedes ac 2 pollices æquabat, abdominis vero ambitus 2 pedes cum pollice. Non sine admiratione videre fuit, epiphysium tubera nunc profus evanuisse, thoracemque totum in vita usque adeo deformem ad nativam rediisse figuram. Omnia vero artuum

utrorumque ossa longa pristinam adhuc retinebant curvitatē, & in humerorum ossibus inferioribus excreſcentia reperiēbatur juglandem magna, ossaque hæc fuerant corniformia ac valde flexilia; radii vero & ulnæ multo minus ita se habebant. Contra ea ossa longa inferiorum artuum non flexilia, sed fragilia friabiliaque erant, ut putridi ligni instar inter digitos conteri potuerint, singulaque instar literæ S conflexa fuere. In loco fracti olim femoris callus aderat. Sternum, vertebræ, costæque flexiles ac spongiosæ; cæteroquin (ut dictum) situ ac directione nunc jam secundum naturam. Caput ultra proportionem magnum; sed ossa cranii sana. Ex visceribus (a) ventriculus parvus, intestina aere turgida, colon ventriculo capacius, ileon maximam partem gangrenosum. In mesenterio aliquot glandulæ induratæ. Hepar prægrande & una cum liene ex toto induratum. Pancreati singularis appendix lieniformis adhærebat. Pulmones ambo indurati ac pleuræ accreti. Cor cum renibus sanum. Ex thorace itaque ad naturalem figuram a morte reuerso concludit Auctor, ejus ossa valde flexilia & elastica esse debuisse, omnemque ejus vitiosam in vita figuram pe-

---

(a) Ibid. §. 91. p. 408. sqq.

pendisse ab inæquali in illa musculorum actione, qua post mortem cessante ossa hæc pristinum recuperarunt situm; non item ossa artuum, quorum substantia simul vitiosa evasit. Verum hoc ipsum inter thoracis artuumque ossa discrimen evincit, opinor, ossium rachiticorum carvitatem haud ex integro a p. n. musculorum in illa actione proficisci.

§. II.

II. *Functiones* autem in rachitide læsæ sunt

1. *Debilitas* muscularis, unum e præcipuis ac pene semper præsens symptoma. Graphice illam, adoptatis ad sua GLISSONII (a) simul verbis, depingit SWIETENIUS (b): „ sani infantes quamdiu vigilant, vix nunquam quiescunt, sed perpetuo artus movent & totum corpus, nisi coerceantur, perpetuo hinc inde discurrunt, quævis obvia arripiunt, quibus dum potiti fuerint, mox rejiciunt ad alia festinantes. Sic non leviter custodes suos solent fatigare parvuli. Notum est, vix non omnes morbos, graviores in primis, a lassitudine spontanea

(a) l. c. Cap. 14. p. 156. & Cap. 21. p. 264.

(b) l. c. ad §. 1486. Nro 2.

„ nea & gravitate corporis incipere; non
„ ita diu post febres vel & morbi acuti se-
„ quantur hæc morborum præludia. Ubi er-
„ go in junioribus hæc agilitas corporis &
„ puerilis petulantia incipiunt minui, licet
„ nullus alius morbus sequatur, tunc rachiti-
„ dis suspicio nascitur, quæ magis magisque
„ confirmatur, si hæc lassitudo insolita &
„ tarditas ad motum corporis diutius perdu-
„ rent, imo & augeantur. Hæc motus mus-
„ cularis debilitas incipit a primis morbi ru-
„ dimentis. Si intra primum ætatis annum
„ aut circiter pueri hoc morbo infestentur,
„ tardius solito pedibus insistant præ illa de-
„ bilitate, & plerumque prius loquantur,
„ quam incedunt. Si ambulare jam cœ-
„ perunt, antequam morbus ingruat, tar-
„ dius incedunt, pedibus infirmius insistant,
„ vacillant, titubant, cadunt. Si quando
„ lætentur, non tam profuse rident, neque
„ tanto cum vigore se excitant, artusve vi-
„ brant, ac si tractantium manibus exsilire
„ gestirent, nec irati adeo ferociter calci-
„ trant, neque tanta cum animositate plo-
„ rant, ac solent sani coætanei. Jactatione
„ corporis ab aliis præstita non delectantur,
„ nec motu violentiore, uti aliis pueris in
„ more est; imo potius prævalente morbo
„ omnem jactationem averfantur. Dum plo-
„ rant, non vehementiore aliquo lusu, aut

„ molli placidaque tractatione & quiete pla-
 „ cantur. Nec oblectantur multum crepun-
 „ diis, nec ludicra curant; nec tamen stupi-
 „ di sunt, sed ingeniosi ac ferii, & . . .
 „ vultum videre est magis compositum & fe-
 „ verum, quam ætas postularet, ac si in
 „ rem seriam aliquam meditabundi essent „ .
 Muscularis autem hæc debilitas in duabus præ-
 primis functionibus se se prodit, nempe in
 loquendi & ambulandi facultate insigniter læ-
 sa. Namque

A. *Loquela* rachiticis plerumque sero ad-
 venit; ut ut loqui nihilo minus prius quam
 ambulare condiscant. „ *Loquela*, inquit
 „ STORCH (a), non nullis cito & distincta
 „ advenit; plerisque tamen lente ac difficul-
 „ ter. Vidi complures, qui ante 4um an-
 „ num ne syllabam quidem enunciarunt, &
 „ 10° ætatis anno non dum diserte loque-
 „ bantur; licet ratione prudentiaque polle-
 „ rent „ . Quin imo non nullis a superato
 etiam jam diu morbo vitium loquelæ super-
 est, velut in LENTILII (b) puero, 14 li-
 cet annos jam nato.

B.

(a) l. c. p. 258. sq.

(b) Vide §. 10. I. B. 2.

B. *Incessus* vero impeditus plura suppeditat notatu digna, nimirum impotentiae hujus tempus, gradus varios, causas.

a) *Tempus*, quo functio hæc lædi incipit, est varium: aliis intra ¹um mox ætatis annum accidit, ita ut nunquam ante insignem morbi declinationem finemve pedibus pro sua ætate insistant, velut duo STORCHII (a) trimuli; aliis vero, queis serius rachitis supervenit, ubi jam plenis viribus ambulabant & currebant, obrepit, ut paulo ante (b) dictum. Ea propter etiam primum fere habetur rachitidis invadentis signum, si infantes, qui jam prompte & alacriter firmoque gressu ambularunt, repente occipiant incedere tardius, infirmius, titubando, vacillando, donec aucto malo debilitati perpetuo vel sedere vel plane cubare cogantur (c). Et quem ad modum rachitis vario vitæ tempore occipit, sic etiam hæc ipsa difficultas ambulandi. CAMERARII (d) puer cursu jam se se exercebat, donec fracto femore rachiticus factus ex eo tempore ambulandi amific

H 5

fa-

(a) Vide §. 27. c), & §. 46. a).

(b) Vide præced. Nro I.

(c) SWIETEN l. c. ad §. 1481.

(d) Vide præc. §. I. B. 5. a) β.

facultatem. BÜCHNERI (a) puella ad 3½ annum pedibus valens, fracto tunc femore ab hinc rachitica facta non amplius incessit. Alteri ejus (b) puero expletis vitæ 15 mensibus ambulandi facultas huc usque integra nutare cœpit, donec finito anno 6º prorsus amissa est. TACCONI (c) autem femina 7º primum ætatis anno difficulter incedere cœpit, tametsi jam a 3º anno & gibba & artubus curva evaserit.

b) *Gradus* porro, queis facultas hæc amittitur, sunt a minimo semper ad maximum, ita ut, postquam aliquamdiu difficilior in dies evasit incessus, demum prorsus evadat impossibilis, uti in vera paralyfi; tuncque assiduo vel sedere vel cubare miseri coguntur infantes, idque interdum STORCHIO (d) teste in 3 vel 4 vel plures etiam annos, quem ad modum ejus (e) puellæ 2½ annorum per sesquiannum, quadrimoque (f) puero per biennium accidit. Haud fecius ad omnimodam incedendi impotentiam redacti sunt rach-

chi-

(a) Vide §. 10. I. B. 5. b) d. 6.

(b) Ibidem B. Nro 1. c).

(c) Vide §. 25.

(d) l. c. p. 273.

(e) Obs. clinic. ann. 6. p. 710.

(f) Ibid. ann. 5. p. 105.

chitici BÜCHNERI (a), FICKII (b), HEISTERI (c), RUSSELLII (d), WOLFFII (e), &c. atque perfecta rachitide laborarunt. Aliis vero non profus quidem ambulandi facultas perit (vel ob mortem præmaturam, vel cito adhibita remedia, vel minorem morbi vehementiam); verum plus minus evadit ardua, qualem semper & HOFFMANNI (f) puer habuit, & STORCHII (g) bimula. Difficultas hæc incidendi est interdum singularis, qualem STORCH (h) in puero 4 annis majore observavit, cui spina dorsi adeo incurva gibbaque evasit, ut inter eundem manus semper genibus imponere, flexaque in terram facie reperere cogeretur: donec ob tumorem aliquot menses domo ac demum lecto se tenens fatis tandem cessit. Aliquando etiam incidendi difficultas a claudicatione occipit, quæ nil minus sæpe quam rachitidis exordium esse videtur, velut STORCHII

(a) Vide sequ. Nro 7. a) & §. 10. I. B. Nro 1.
b. c. Nro 5. b. d. f. & §. 32.

(b) Vide §. 46. b).

(c) Vide histor. 2.

(d) Vide §. 10. I. B. 1. b).

(e) ibidem I. A. Nro 1.

(f) Vide histor. 3.

(g) Vide §. 29. d) β.

(h) Obs. clin. ann. 7. Mart. Cl. 3. p. 79.

CHII (a) proli accidit, & ABILDGAARDII (b) puero, qui deinceps in omnimodam sensim ambulandi impotentiam incidit.

c) *Causæ* denique imminutz abolitzve hujus facultatis variz a variis in medium afferuntur. J. STORCH (c) p. n. jecoris molem causari videtur; namque ubi morbi nominum apud Germanos receptorum etymologiam expendit, ei etiam nomen *Ribbe-Kuchen* (i. e. placenz hypochondriacæ) impositum esse meminit, atque id non aliunde, quam quod „ dextro in latere sub costis he-
 „ par in forma rotundæ placenz visui tactui-
 „ que occurrat. Id ipsum (ait) aliquando
 „ in una mearum prolium occasionem nactus
 „ sum singulari ratione contuendi, quæ ubi
 „ post 3um ætatis annum ambulare cœpisset,
 „ incessum habuit admodum vacillantem ti-
 „ tubantemque. Visurus crurisne id alteru-
 „ trius vitio eveniret, jussi nudam per con-
 „ clave incedere. Quoties autem dextro pe-
 „ de gressum figebat, toties hepar forma
 „ ampli rotundique libonis panis in dextro
 „ hypochondrio tam fiebat conspicuum, ut
 „ cutem insigniter extensam convexamque
 „ red-

(a) Vide sequ. c).

(b) Vide §. 34. Nro. I. a).

(c) Von Kinderkrankh. l. c. p. 252.

„ redditam extrorsum propulerit „. BOO-
 TIUS (a) vero causam in artuum inferiorum
 extenuationem rejicit dicens: „ caput gran-
 „ deficit ultra debitum modum, ac propor-
 „ tione (eadem) inferiores corporis partes,
 „ coxæ, femora, crura extenuantur ac de-
 „ bilescunt: unde infantes incessui inepti
 „ redduntur, non modo illi, qui nunquam
 „ adhuc eo usi fuerant, sed & qui firmiter
 „ admodum agiliterque incedere ac discurrere
 „ re cœperant diu ante, quam hoc morbo
 „ prehenderentur „. Neque SWIETE-
 NIUS (b) ab hac sententia est alienus;
 nam „ forte (inquit) in encephalo non hæret
 „ causa labefactati motus muscularis; sed
 „ potius pendet a perdita musculorum torosi-
 „ tate & inertii languore, qui in rachitide
 „ observatur. Ubi enim per idonea remedia
 „ emendatur vappida, quæ in hoc morbo
 „ adest, cacochymia, & restituitur firmis
 „ partibus solitum hæc ætate robur, muscula-
 „ ris motus pari passu redit, quo hæc vitia
 „ solidarum & fluidarum corporis partium
 „ corriguntur „.

2. *Appetentia* in rachiticis est vel

a) *Na-*

(a) l. c. p. m. 30.

(b) l. c. ad §. 1486. Nro 3.

a) *Nativa*, uti in BÜCHNERI (a) puella 14 annos nata, puerisque HOPPMANNI (b) ac VOGELII (c); vel

b) *Excedens*, sive voracitas ob aco-rem humorum, ut in tribus BÜCHNERI (d) puellis, trimulo STORCHII (e) infante, edacissimisque BURGGRAFFII (f) & CAMERARII (g) pueris: vel denique

c) *Depravata ad frigida, sicca, dyspepta, &c.* Sic J. P. BÜCHNERI (h)
 „ puer 3 mensibus supra annum expletis le-
 „ vibus nervorum distensionibus obiit. Ter-
 „ tio ætatis mense ablaetabatur; dein per
 „ totum vitæ cursum seu per integrum an-
 „ num plane nihil amplius fluidi, sed soli-
 „ da omnia, densa & sicca assumpsit, adde-
 „ phagus erat, alvo sæpe per 3 & 4 dies
 „ obstructus. Non convellebatur. Abdo-
 „ men magnum; altum pectus; articuli non
 „ no-

(a) Vide §. 10. I. B. 5. b) δ. b.

(b) Vide histor. 3.

(c) Vide §. 10. I. B. 5. b) β.

(d) Vide §. 10. I. B. I. c), & sequ. Nro 6. 7.
 a).

(e) Vide §. 27. c).

(f) Vide §. 10. I. B. 5. b) β.

(g) Ibidem a) β.

(h) l. c. §. 8. p. 283.

„ nodosi; facies plena, pulchra, flaccidior.
 „ Quadrantem horæ ante obitum cum submis-
 „ so clamore nigram & cadaverosam alvum
 „ deposuit „. Rachitidine etiam tribuenda
 est scdissima infantis apud STORCHIUM
 (a) stercus appetentis pica, vel potius hære-
 ditariæ labi? Nam & foror pueri parentis in
 infantia limum, calcem, arenam, aliaque id
 genus appetiit. Quinquennio inde post puer
 adhuc lemis natium vescebat.

3. *Spiratio laboriosa*, ab adulto jam sal-
 tem morbo, vix unquam abest; quippe cu-
 jus complures præsto sint causæ decumanæ
 (b), videlicet

a) *Jecur prægrande* suo pondere dia-
 phragma assiduo detrahendo liberum ejus mo-
 tum impediens (c), imo & mole sua illud al-
 tius pellens; enim vero *BOORIO* (d) no-
 tante „ jecur sic adauctum cum in ipso ven-
 „ tre non inveniat spatii fatis, ubi se com-
 „ mode explicet, a thorace mutuatur, quod
 „ ipsi deest, ac versus superiora assurgens
 „ diaphragma longe impellit, adeo ut inter-
 „ dum pectoris cavo vix dimidiam partem
 „ spa-

(a) l. c. p. 266.

(b) Vide §. 10. I. B. 3. e).

(c) PETITUS l. c. p. 552.

(d) l. c. p. m. 32.

„ spatii ipsi debiti relinquat „. In TACCONI (a) utique femina ad claviculam usque pertingebat. „ Pulmones sic in arctum redacti (pergit BOOTIUS) contrahunt se se, ac in se se colligunt: unde fit, ut pectoris quoque crates ipsorum causa facta iis se accommodet, ac angustior evadat „.

b) *Thorax* male conformatus (b), ita ut capacitas cavi illius evadat justo angustior; id quod vel maxime a costis ad latera profunde introgressis evenire debere vidimus (c).

c) *Debilitas* musculorum respirationi deservientium (d).

d) *Cachexia* etiam humorum ægre meabilium? Lentum profecto digitosque glutinantem sanguinem RUOFF (e) suo in rachitico reperit. Ab acida tamen dyscrasia sanguis plerumque tenuior est fluidiorque, qualis in BÜCHNERI (f) puella & CAMERRARI (g) puero fuit, ut qui vasa ossium etiam inferciat.

e) Vi-

(a) Vide §. 25.

(b) Vide §. 10. I. B. 2.

(c) Ibidem Nro 5. b. γ.

(d) Vide præced. Nro I.

(e) Vide §. 10. I. B. 5. a) β.

(f) Ibidem b) δ. b.

(g) Ibidem a) β.

e) *Vitalia* organa vitiata vel maxime huc faciunt, cor præfertim ac pulmones, in quibus frequentissime vel situs est vitiosus vel substantia vel nexus. Si enim, quæ superius (a) de costis adeo intropressis, ut exiguo ab se intervallo flexuræ earum distent, attulimus, expendantur, facile apparebit, utrumque ita thoracis cavum in duas dirimi cameras, anticam nempe ac posticam, pulmonesque in solas posticas cameras quasi incarcerari, ubi debite se se explicare nequeant, corque nudum ac nulla pulmonum parte protectum anterius reperiri, velut hæc STORCH (b) in cadaveribus rachiticorum sæpius observavit. Hos inter miles (c) etiam fuit, subito extinctus, cujus elatum sternum ac spina introflexa illum olim rachiticum fuisse testabantur. Defuit ei perinde ac aliis pars illa pulmonis lævi, sub qua cor latere solet, istudque nudum sub sterno visebatur, pulmone ubique accreto. Ubi enim pulmones in arctas adeo cavernas impacti compressique sunt, facile cum pleura concresecunt, ut in CAMERA*

R II

(a) §. 10. I. B. 5. b. 7.

(b) Ibidem.

(c) l. c. p. 265.

RII (a) quoque & GRASSII (b) pueris, tum STORCHII (c) quadrimo ac septenni puella: ut mirum sit liberos mansisse in BÜCHNERI (d) & LANGGUTHI (e) puellis. Unde & GLISSONIUS (f) cadaverum rachiticorum anatomen suam referens „adna-
 „ scntia quædam pulmonum cum pleura (in-
 „ quit) . . . in omnibus, quos hætenus
 „ dissecimus, plus minusve adfuit,,. Ob
 impeditam vero debitam pulmonum explica-
 tionem perinde facile infarctus in eorum vasis
 accidunt, qui in inflammationem, suppurationem,
 gangrænam, tubercula, scirrhosve de-
 generant. Ita in GLISSONII (g) cadaveri-
 bus visebantur „pulmonum infarctus non mi-
 „ nus frequentes, præsertim in iplis parti-
 „ bus adnascentibus: tumores item eorum
 „ duri a sanguine crassiori, viscidiori & non
 „ nihil nigricante nati, modo in uno modo
 „ in pluribus pulmonum lobis, non tamen hi
 „ fem-

(a) Vide §. 10. I. B. 5. a). β.

(b) Vide §. 29. e).,.

(c) Vide §. 10. I. B. 5. b.) γ. b. & b). β.

(d) Vide §. 10. I. B. 5. b). δ. b.

(e) Ibidem.

(f) l. c. Cap. 2. p. m. 13.

(g) Ibidem.

„ semper conspiciuntur, frequenter quoque
 „ abscessus & empyemata. Aliquis nostrum
 „ testatur se semel vidisse glandulas strumo-
 „ sas tam numerosas, ut viderentur æquare
 „ si non superare magnitudinem ipsorum pul-
 „ monum. Sitæ autem fuerunt utrinque inter
 „ pulmones & mediastinum, & a thymo us-
 „ que ad diaphragma protensæ,,. Plura huc
 facientia alibi (a) dabimus; nunc sufficiet ad
 hætenus dicta adjecisse, pulmonem in DIL-
 LENII (b) puero repertum fuisse lividum ac
 nigricantem, in STORCHII (c) quadrimulo
 purulentum, in puella (d) gangranosum, in
 HEISTERI (e) rachiticis tuberculosum, in
 GRASSII (f) puero scirrhosum. Cor au-
 tem ejusque auriculæ a tot tantisque pulmo-
 num non sat dilatabilium vitis resistantiam ex-
 periuntur ac dilatantur: unde toties in rachi-
 ticorum cadaveribus vel cor vel alterutra au-
 ricula major solito reperitur. Majus cor erat
 BÜCHNERI (g) puellæ, bimulæque STOR-

I 2

CHII

(a) Vide §. 30. h).

(b) Vide §. 10. I. B. 3. e).

(c) Ibidem 5. b). γ. b.

(d) Ibidem b). β.

(e) Ibidem 3. e.)

(f) Vide §. 29. e).

(g) Vide §. 10. I. B. 5. b). δ. b.

CHII (a): contra vero insignem in cordis auriculis discrepantiam reppererunt CAMERARIUS (b) ac STORCHIUS (c).

f) *Extravasata* in thoracis cavis. „In
 „ cavitate thoracis vidimus, inquit GLISSONIVS (d), aliquando aquas ferofas collectas, & frequentius quidem, quam in cavitate abdominis; non tamen in omnibus. Quæ cum ita sint, facile jam liquet, quot & quantæ causæ spirationem efficiant laboriosam in rachiticis, cum varia tamen, pro vitiorum nempe varietate ac magnitudine, intensitate. Sic J. P. BÜCHNERUS (e) „rachiticos . . . agre per nasum res spiritum trahere observavit. Vidit, quibus dormientibus admodum in pectore ebulliret, qui deinde quamdam materiam in fauces tussi evolutam deglutirent. Vidit, quibus vigilantibus idem contingeret, ob mucos nempe in pulmonibus vim. Anhelarunt perinde BURGGRAFIUS (f) puer ac LENTILII

TILII

(a) Vide §. 29. d) β .

(b) Vide §. 10. I. B. 5. a) β .

(c) Vide §. 29. d) β .

(d) l. c.

(e) l. c. §. 13. Obs. 7. 8. p. 285. & §. 27.

(f) Vide §. 10. I. B. 5. b) β .

TILII (a) puella; dyspnœa laborarunt CAMERARII (b) ac LENTILII (c) pueri & STÖRCKII (d) infans, quæ septennem BÜCHNERI puerum (e) ex intervallis tantum, primam vero & alteram puellam (f) continenter (ni perpetuo alteri illi thorax duro fibulatorio muniretur) affligebat. Orthopnoica vero fuit ejusdem (g) puella 14 annorum; & molestum asthma RUSSELLII (h) puellam tenuit. ISENPLAMMII (i) denique adolescens velut a suffocatione periit. Ad easdem spirationis læsæ causas & halitus teter & tussis revocari possunt: hanc BÜCHNERI (k) puella, puerique LENTILII (l) ac

(a) Vide sequi. Nro 7. c).

(b) Vide §. 10. I. B. 5. a). β.

(c) Vide ibid. Nro 2.

(d) Vide § 34. Nro 1. c)

(e) Vide §. 10. I. B. 1. c).

(f) Ibid. b), & §. 11. Nro 7. a).

(g) Vide §. 10. I. B. 5. b). δ. 6.

(h) Ibidem Nro 1. b)

(i) Ibidem Nro 5. b) δ. 6.

(k) Vide §. 30. c).

(l) Vide §. 10. I. B. 2.

ac STORCHII (a); illum vero duo BÜCHNERI (b) infantes ac FICKII (c) puer habuerunt.

4. *Decubitus* in alterutrum vel etiam utrumque latus arduus, idque vel ob tumores pulmonum vel extravasatos humores in thoracis cavis; GLISSONIUS (d) etiam pulmonum cum pleura concretionem culpatur, hodie raro culpabilem: „ pueri hoc morbo afflicti (inquit ille) saepe lateralem decubitus, modo dextrum modo sinistrum averfantur, aut saltem ægrius ferunt; nimirum vel ob coalescentiam pulmonum cum pleura, vel tumorem in adverso latere; sapino vero decubitu ut plurimum delectantur „.

5. *Sensus* porro interni externique in rachiticis peculiariter se se habent; vel enim sub integro sensuum externorum usu interni vigent per excessum vel per defectum peccant. Communiter quidem (e) rachitici afferuntur pollere „ingenii præmaturo acumine, „sen-

(a) Vide § 30. h).

(b) Vide §. 10. I. B. Nro 1. b), & Nro 5. b).
J. b.

(c) Vide §. 46. b).

(d) l. c. Cap. 21. p. m. 271.

(e) H. BOERH. aphor. de cogn. & cur. morb.
§. 1486. Nro. 3.

„ sensuum sincero exercitio,, . Et SWIETEN (a) „ miselli illi (ait) licet debiles & „ ad motum corporis artuumque inepti, ac „ mine ingenii valent, ac quidem plus, quam „ in tenera tali ætate quis expectaret; simul „ sensuum omnium exercitium illibatum ma- „ net: hinc functiones encephali in hoc morbo „ satis integræ supersunt; deficit aut lan- „ guet saltem illa, quæ motui musculorum „ voluntario præsidet,, . Contra vero J. STORCH (b) diligentissimus rachiticorum observator non nullos eorum stupidos vidit, & ab hinc tota vita simplices; plerosque tamen supra ætatem sapuisse animadvertit: imo BÜCHNERUS (c) „ ego saltem (inquit) plu- „ res stupidos rachiticos quam facultatibus „ animæ valentes hactenus vidi; etsi hos quo- „ que viderim,, . Stupidus sane fuit sexennis ejus puer (d), aliusque sesquiennis infans (e). Interea tamen inculcat SWIETENIUS (f), discrimen esse faciendum inter imperfectos rachiticos, quosque morbus, ubi

I 4

jam

(a) Ibidem in commentar.

(b) l. c. p. 258.

(c) l. c. Obs. 4.

(d) Vide §. 29.

(e) Vide §. 32.

(f) l. c.

jam incedere didicerunt, invadit, & perfectos; namque initio morbi encephalon præter magnitudinem capitis nil vitii patitur; omnibus ergo sensibus pollere hi ægri possunt. In adulto vero morbo etiam encephalon vitari potest, præsertim a fero in ejus cavis effuso unde qui per initia morbi ingenio pollebant, sinceroque sensuum exercitio, in morbi incrementis decursu, præsertim si serum in encephalo colligatur, hebetes stupidique evadent. Enim vero GLISSONIUS (a) de cadaverum rachiticorum sectione agens „inter duram (ait) „ & piam matrem atque in ipsis ventriculis „ cerebri serosas aquas in non nullis a nobis „ dissectis reperimus: unde patet, affectum „ hunc cum hydrocephalo complicari posse. „ Cerebrum in aliis a nobis dissectis satis fir- „ mum & inculpabile, neque illuvie serosa „ inundatum deprehendimus „. Perinde GRASSIL (b) puero aqua in ventriculis copiosa erat, & LANGGUTHI (c) in puella calvaria dura mater adeo arcte adhæsit, ut simul incisa cum cranio auferenda fuerit; atque in anticis cerebri ventriculis feri copia
fatis

(a) l. c. Cap. 2. p. m. 15.

(b) Vide §. 29. e).

(c) Vide §. 10. I. B. 5. b). d. 6.

fatis conspicua inventa. In bimula quoque STORCHII (a) præter fontanellam duorum pollicum, ossa cranii mollia, tenuissimas meninges & antèrius mucosas, glandularumque pinealis ac pituitariæ absentiã, vasa turgida & cerebrum sanum, cystis aquam limpida continens in cranio reperta est. „Un-
 „ de illa hæbetudo, inquit SWIETENIUS
 „ (b), si comitetur quandoque rachitidem,
 „ non pendet ab ipso hujus morbi genio;
 „ cum e contra infolitum ingenii acumen to-
 „ ties mirentur medici in rachiticis; sed ab
 „ alio morbo accedente ortum ducit, feri
 „ nempe aquosi collectione in calvaria ca-
 „ vo, . Et vero si ad eos, qui ad ætatem
 „ adultiorem cum deformi thorace, curvis
 „ cruribus capiteque grandiore pervenerunt,
 „ animum advertas, ad unum omnes ingenio-
 „ sos esse confitearis oportet; ino & eos, qui
 „ non nullas tantum morbi reliquias retinere,
 „ ut LENTILII (c) adolescens. SWIETE-
 „ NII certe sententiæ suffragantur ABILD-
 „ GAARDII (d) & HOFFMANNI (e) pue-
 „ ri,

(a) Vide §. 29. d.) β.

(b) l. c.

(c) Vide §. 10. I. B. 2.

(d) Vide §. 34. Nro 1. a).

(e) Vide histor. 3.

ri, & ipsa BÜCHNERI (a) etiam puella 10° ætatis anno perfectam rachitidem experta.

6. *Convulsiones* quoque qua tonicæ qua clonicæ rachiticis non sunt infrequentes, præfertim appetente dentitione; siquidem non paucis eorum ista inter convulsiones peragitur, quo tempore rachitis decipit, quem ad modum accidit BÜCHNERI (b) puellæ 14 annorum, quam absoluta dentitione convulsiones reliquerunt. Aliis vero per omnem fere vitam vel toto saltem morbi tempore manent, uti STORCHII (c) trimulo infanti ac tribus BÜCHNERI puellis. Harum „ duæ gemellæ „ (d) . . . quæ etsi neque dentes neque morbum „ spinalem attigerint, huc tamen pertinere „ deinceps intelliges. Una $\frac{1}{4}$ anni altera annum vivendo explevit. Utraque perpulchra quidem erat, sed magnum tamen caput & genæ relaxatæ, licet jocunde rubentes; magnum quoque abdomen; admodum addephagæ, vere epilepticæ erant, ore spu- mantem, & digitis in pugnum collectis admodum trementes convulsæque. Per diem sæpe infestabat hic paroxysmus cum acuto „ cla-

---

(a) Vide §. 10. I. B. 1. b).

(b) Ibidem Nro 5. b). d. 6,

(c) Vide §. 27. c).

(d) L. c. §. 4. p. 279.

„ clamore exorsus & cum terroribus alternans.
„ Miserum visu! subinde sub pastu convelle-
„ bantur; post tamen æque ac antea admo-
„ dum ingurgitabant, & vix $\frac{1}{2}$ a pastu hora
„ elapsa redibant convulsiones. Extra do-
„ mum delatis certa epilepsia instabat. Ano-
„ sæpe obstructæ erant, tuncque graviores
„ convulsiones, dato tamen clystere mitiga-
„ tæ. Pulvis epilepticus marchionis sæpe ad
„ duos dies terrores & epilepsiam distulit.
„ Sæpe pedibus, sæpe toto corpore tume-
„ bant, sæpe quoque tumor successive solutus
„ fuit, & mortuis uni dexter alteri sinister
„ pes tumidus erat. Obibant autem convul-
„ sionibus & terroribus per 3 dies continuo
„ alternantibus. Non vero pulchritudinem
„ faciei mors vicit, alias abunde miseram Hip-
„ pocratica facie dedecorare nolens, . Terti-
„ a (a) vero „ natu minima . . . crescendo
„ staturam infantis annum unum nati non ex-
„ cessit, nec vivendo 3 annos. Unum cum
„ $\frac{1}{2}$ anno convulsa & vomens dentes protru-
„ sit. Et etsi a cunis misera esset, debi-
„ lior tamen ab eo tempore existit nec ire
„ nec sedere valens. Abdomen tumidum,
„ pectus elevatum, addephaga, vere epile-
„ ptica & paucissimi somni erat, ita ut intra

„ 24

(a) Ibidem §. II p. 284.

„ 24 vix 2 horas dormiret. Sub paroxy-
 „ smis epilepticis urina & scybala vi exclu-
 „ debantur. Strabismicam convulsiones fece-
 „ rant perpulchram alias puellam & facie ple-
 „ nissimam, licet flaccidiorem. Sed id memo-
 „ rabile est, quod omnis color vestitusque
 „ ruber ab ipsius oculis procul removendus
 „ fuerit, nihil certius quam epilepticum in-
 „ sultum excitaturus: porro quod aliquando
 „ per 2 dies mirum in modum toto corpore
 „ intumuerit; 3° fummo opere inquieta ab omni-
 „ bus exspiratura credebatur; sed vesperi
 „ uno vomitu & dejectione nigra ac ova pu-
 „ trida redolente & mortem elulit, & simul
 „ atque semel omnis corporis tumor evanuit.
 „ Tenesmis inanibus quoque pluribus per ho-
 „ ram vicibus correpta fuit. Vita extremo
 „ anno bis hyeme variolas fero livido non
 „ satis repletas experta est, & sub postero-
 „ ribus 10 dentes, caninos & molares, raro
 „ phænomeno una protulit. Postquam per 14
 „ dies & facies in rugas collapsa ex infante
 „ anum finxerat, & tribus ab hinc diebus dor-
 „ mire inceperat, epilepsia continente vivis
 „ erepta est. Nodosa fuisse negabatur; re-
 „ liqua tamen morbi spinalis symptomata
 „ erant,,. Quandoque autem convulsiones
 non nisi prope mortem ingruunt, ut in
 PREUSSII (a) puero. Paulo vero rarius
 est

(a) Vide sequ. Nro 7. d).

est, contracturas artuum in rachiticis observari, ut CAMERARIUS (a) vidit in futuro puero, qui diu retractis ad corpus pedibus jacuit, donec octiduo ante mortem eos iterum extendisset.

7. *Vacuationes* denique variæ varia perinde in rachiticis phænomena præbent.

a) *Alvus* primum teste STORCHIO (b) aliis fluxa est, adstricta aliis, plerisque tamen secundum naturam, at copiosa; ægri autem adeo hic sunt fordidi, ut licet abunde sapere videantur, isthac tamen in re nullius munditiei sint studiosi; forte ob segnitiam a debilitate. Quantum ad alui fluxum attinet, ZEVIANI (c) „illum semper in omnibus rachiticis observavit, multique alii scriptores „illum inter vera rachitidis symptomata referunt, in primis WALDSCHMIDIUS, (d). At si ad aliorum quoque respicias observata, nihil hic certi obtinere videbis. Nam etsi BENEVOLI (e) puero puellæque tum

LEN-

(a) Vide §. 10. I. B. 5. a). β.

(b) l. c. p. 266.

(c) l. c. Cap. I. §. 6. nota. (2).

(d) Caf. med. lib. 5. caf. 22.

(e) Vide §. 39.

LENTILII (a) quoque ac STORCHII (b) puellis alvus fluxerit; in BÜCHNERI (c) tamen puella 14 annorum e fluxa tandem evasit adstricta, & puero (d), qui principio sæpe in 3 vel 4 dies alvo caruit, proxime mortem nigra & cadaverosa accidit. Sexenni etiam ejusdem (e) puero sæpe alvus adstricta fuit; STRACKII (f) quoque puellam difficilis, non fluxa vexabat alvus. Hæc porro aliquando etiam tenesmodes est, velut in BÜCHNERI (g) puero & puella. Quanto autem interdum cum labore alvum rachitici exonerent, documento est alia BÜCHNERI (h) observatio: „ puella natu maxima, supra annum „ 3 menses ætate attingens, primo absque „ convulsionibus dentes gignere incepit; mox „ ab eo tempore nodos articuli exhibuerant, „ brachia & pedes curvabantur, ac 3° anno „ etiam gradi prohibita in perfectum morbum „ spi-

(a) Vide sequ. c).

(b) Vide §. 29. d). β.

(c) Vide §. 10. I. B. 5. b), δ. 6.

(d) Vide præced. Nro 2. c)

(e) Vide §. 29.

(f) Vide §. 10. I. B. 5. a). β.

(g) Vide præced. Nro 6. & §. 10. I. B. 1. c).

(h) l. c. §. 2. p. 277.

„ spinalem incidit. Abdomen prætumidum
 „ & pectus ad latera compressum, antè
 „ elevatum gestabat. Caput prægrande, caro
 „ pendula & laxa, dyspnœa continua. Sæpe
 „ per hebdomadem obstructa alvo laborabat :
 „ deinde ingentibus cruciatibus & nervorum
 „ distensionibus . . . indurata & lapidea scy-
 „ bala ea vi extrudebat, ut fissis seu rhaga-
 „ dibus distinctis ani marginibus satis copio-
 „ sis rivis sanguis profunderet. Ceterum plu-
 „ rimum comedebat addephaga, & a 2^a po-
 „ meridiana usque ad 7^{am} vespertinam, ubi
 „ 3½ annos nata vivis excessit, convulsio-
 „ nibus & nervorum distensionibus cum cla-
 „ more ingruentibus divexata est; quartam
 „ vero horæ partem ante obitum crepitans so-
 „ nitus ex ipsius corpore exaudiebatur, qui
 „ cum moreretur, repetebatur, . . .

b) *Urina* vero etsi plerisque secundum naturam procedat, in tribus tamen BUCHNERI (a) infantibus fuit suppressa; nisi quod in puella 14 annorum ischuria demum in enuresin abierit.

c) *Sudores* quoque interdum accidunt, ut BUCHNERI (b) puellæ. Assiduos ex-
 per-

(a) Vide §. 10. I. B. 1. c.) §. b.) d. b. & § 29.

(b) Vide §. 30. e.)

pertus est CAMERARII (a) puer, olidos puer PICKII (b), frigidos LENTILII (c) puella 15 mensium, nodosa, elato sterno, carnis flaccidis, prægrandi ventre & capite, brachio dextro fere immobili, anhelans & alvi profluvio detenta, osleaque macie deformis. quibus malis demum succubuit.

d) *Hæmorrhagiæ* denique etiam rachiticis non sunt inlolentes. Nam cum observante BÜCHNERO (d) sanguis iis admodum sit ob acorem vasorumque atoniam resolutus, faciles inde vel anastomoses vel diabrofes sanguini viam ex vasis elabendi præbentes enascuntur. Ita crebris narium hæmorrhagiis affligebantur BÜCHNERI (e) puella sexennisque puer (f) ac STORCHII (g) trimulus. Cum his vero hæmoptoen quoque perpeffus est septennis BÜCHNERI (h) puer. Quotidianæ narium hæmorrhagiæ luculentum

ex-

(a) Vide §. 10. I. B. 5. a) β.

(b) Vide §. 46. b).

(c) Eteodr. med. pract. p. 517.

(d) l. c. §. 26. p. 294.

(e) Vide §. 10. I. B. 1. b).

(f) Vide §. 29.

(g) Vide §. 30. h).

(h) Vide §. 10. I. B. 1. c).

exemplum refert M. PREUSSIUS (a): puer 6 in manu dextra, 6 lævo in pede digitos ex utero attulit, ita ut uterque ille sextus digitus e radice minimi enatus, non parallelo cum ceteris sed transverso esset situ, apicemque a corpore prorsus averteret. Postridie ambo forcipe feliciter adempti sunt. Pusio tamen semper valetudinarius mansit ac rachiticus, maximo capite, magno ventre, curvis pedibus, &c. Octiduo ante obitum corripitur acuta febre cum quotidiana hæmorrhagia narium, nullatenus cohibenda. Tandem supervenit anasarca, inflatio ventris, & convulsiones totius corporis, ac demum mors. In cadavere hepar maximum, pallidum, prædurum; lien totus scirrhusus tantæque molis, ut a lævo hypochondrio ad pubem usque totum ventris latus expleverit; stomachus ac intestina flatibus distentissima, & ileon passim maculosum nigrescens ac sphacelosum: pulmones emarcti: reliqua inculcata. Sed nec ab hæmorrhoidibus rachitici sunt immunes, qua cæcis qua fluentibus; illas parentes plerumque pro ani prolapsu habent. J. STORCH (b) vidit puerum trimulum, rachiticum leviter, qui
ul-

(a) Misc. nat. cur. Cent. 3. obs. 11.

(b) Quinquupart. pract. l. c. Cl. 3. p. 134. sq.

ultra 8 dies diarrhœam fanguinolentam striatam passus hæmorrhoidale quoque tuberculum nactus est (a parentibus pro ani proidentia habitum), dolorificum & aliquot diebus sanguinem fundens. Accessere morbilli, alteroque eruptionis die puer ano catoque sanguinem excrevit; sed rite investigata re comperit, ægrum narium hæmorrhagia prius laborasse, partemque sanguinis fuisse deglutitam, quæ ab hinc vomitu rejecta est. Idonea ergo adhibita morbillis curatione, illitoque ungu. albo camphorato, quod ani tuberculum intra paucas horas discussit, puer sanitati est redditus. Alium id genus casum J. P. W A H R E N D O R F F (a) literis prodidit: puer 6½ annorum A. 1719 ex patre ad hæmorrhoides disposito prognatus, ac die 2^a Octobr. in lucem editus, imbecillo corpore, difficulter incessum orsus est. Inde ventre tumente artus debiles facti. Anno demum 3° ambulare cœpit, cruribus antrorsum & in latera curvatis, cetera hilaris. A. 1723, ætatis 4°, Majo mense febre acuta 14 dierum prehenso accidit mane diei 3^{tii} 4^{ti} & 7^{mi} narium hæmorrhagia, quam postremam eodem adhuc die pur-

---

(a) Annal. Vratisl. Tent. 37. A. 1726. Jul. Cl. 4. art. 18. p. 137.

purpura secuta. A morbo sensim se collegit. Junio a matre adductus ob ani prolapsum interdum accidentem; re autem investigata non ani procidentia sed cæcæ hæmorrhoides tumere visæ, quæ post unum alterumve diem sponte apertæ fluxere, puero quotidie sanguinis aliquid ano reddente cum insigni levamine, quod inde minueretur venter, viresque crescerent. Septenni quoque ejus fratri usque adeo fluebant, ut indusium ipsius menstruantibus esset simile. Fluxus hic utrique aliquamdiu persistit. Major natu diutius vixit, cessante licet fluxu sanus; junior autem sanguineo - cholericus 7° ætatis anno obiit, ut etiam desinente fluxu aliquamdiu bene valuerit. Mõrbus, quo periit, videtur fuisse scarlatina post variolas non observata satis, & in hydropem anasarca abiens. Sectio cadaveris non concessa.

C A P U T V.

PROEGUMENÆ CAUSÆ.

§. 12.

1. **S**EXUS nil discriminis videtur ad rachitidem promptius contrahendam secum ferre,

& N. ROSENSTEIN (a) haud dum comper-
tum esse ait, maresne plures an feminæ huic
morbo sint obnoxia. Sane quas coram ha-
beo observationes, totidem pene utriusque
sexus rachiticos exhibent.

§. 13.

2. AETAS *tenera* tantum modo rachitidi
patet; ut ut aliqui cuilibet illam ætati commu-
nem esse voluerint: id quod nulla certa fide
probari posse erudite ostendit BRENDELIUS
(b). Utrum vero p. n. illa ossium in adultis
mollities observata analogi quid cum rachitide
habeat, felicioribus ingenis dispiciendum re-
linquo. Ipsa vero etiam prima ætas quosdam
hic limites habere dicitur. Enim vero GLIS-
SONIUS (c) „afferinus (inquit) . . . mor-
„ bum hunc rarissime infantes mox a partu
„ aut ante semestrem ætatem, imo forte ante
„ 9um mensem corripere. Ab illo tempore
„ vero paulatim incipere frequentius in dies
„ grassari, usque nempe ad primum ætatis an-
„ num completum cum dimidio. Inde fre-
„ quen-

(a) l. c. p. m. 387.

(b) l. c. §. I. nota (a).

(c) l. c. Cap. 18. p. m. 217.

„ quantiam quali ἀκμὴν suam attingere & in
 „ eadem quasi consistere ad finem usque fe-
 „ cundi ætatis anni cum dimidio, ita ut tem-
 „ pus frequenter invasionis sit annus ille in-
 „ teger, qui mox primum sesquiannum a partu
 „ sequitur. Exacto 2° anno cum dimidio mor-
 „ bus in dies minus frequenter invadere in-
 „ cipit,,. Isthoc effatum deinceps scriptores
 „ alius ex alio descripsere. Ita & BRENDE-
 „ LIUS (a) „ rarissime (ait) conascitur infan-
 „ tibus (i. e. exferit se se matris in utero),
 „ rarius a partu statim contrahitur seu nativa
 „ est), raro ante 6um, frequenter a 9°
 „ mense, frequentissime ad annum cum di-
 „ midio usque, apud nos potissimum, item-
 „ que post illud tempus invadit; continet ta-
 „ men se intra spatium duorum dimidiique
 „ a partu annorum, ac raro trinis majores
 „ adoritur,,. Unde limites ejus forent a
 „ mense 9° ad 3um usque ætatis annum. Alii
 „ vero alios statuunt, quos inter C. STARCK
 „ (b) „ initium . . . rachitidis (inquit) maxi-
 „ me juxta 16um ætatis mensem, non nun-
 „ quam etiam post id temporis esse consue-
 „ scit; vix aliquem expletis 2 annis prehen-
 „ dit, non nullos intra primum ætatis au-
 „ K 3 „ num

(a) l. c. §. 3.

(b) l. c. p. 16c.

„ num „. Verum tamen haud usque adeo rara sunt exempla rachitidis datos hic limites vel præoccupantis vel transgredientis. Vidit STORCH (a) puellam, cui post primum ætatis trimestre mox conspicua rachitidis exordia se se exseruere: contra ea ISENFLAMMII (b) adolescens, etsi a teneris valetudinarius, rachiticus tamen longe post 14um ætatis annum fieri manifeste incepit. Sed nunquamne rachitis in utero? Rarissime id alii, alii nunquam fieri pronunciant. H. BOERHAAVIUS (c) „ infantibus ille (morbus, inquit) nunquam connatus, raro ante 9um ætatis mensem, vix unquam post biennium vitæ, sed „ spatio hoc medio frequens accidit „. SWIETENIUS (d) eundem fecutus „ rachitis (ait) „ vel nunquam vel admodum raro connascitur, nec memini me unquam vidisse recens „ natum, qui hoc morbo jam laborabat „. ZEVIANI (e) perinde nullum unquam infantem cum hoc morbo natum contendit fuisse visum. Id ipsum deinceps WINKLERUS (f) alii-

---

(a) Vide §. 10. I. B. 5. b). β.

(b) Ibidem b). δ. h.

(c) l. c. §. 1481.

(d) Ibidem.

(e) l. c. §. 2. p. 1.

(f) Diff. de atrophia infant. ex lacte corrupto. §. 4. p. 5. A. 1728.

aliquae post BOERHAAVIUM tenuere. Inter incerta id saltem refert ROSENSTEIN (a), licet noverit infantem rusticum egenum, quem parentes cum rachitide natum referebant; sed ruditas eorum in rite dijudicando morbo obstitit, quo minus ipse verbis eorum fidem adhibuerit. Nihilo tamen fecius haud neganda existant observata medica foetuum in utero jam manifeste rachiticorum. Sic A. BOOTIUS (b) „ mali hujus originem (inquit) infantes saepe „ in utero matris contrahunt, idque vel mox „ in ipso conceptu vel gestationis tempore „ : id quod ipsum experientia procul dubio edocuisse censenda est; & GLISSONIO (c) referente „ testatur aliquis nostrum, se semel, „ & semel tantum, vidisse puerum recens natum hoc morbo afflictum. Atque in eo „ spina dorsi & collum adeo erant debilia, „ ut nulla ratione valerent grandiusculum caput sustinere. Obiit hic intra 3 menses „ post partum: quibus patet, eum gravissime „ fuisse affectum „ . Porro I. G. KLEIN (d) vidit gemellos partu editos, unum rite

K 4

con-

(a) l. c. p. m. 383.

(b) l. c. p. m. 38.

(c) l. c. Cap. 15. p. 172.

(d) Diff. sistens casum rachitidis congenitae 1763. translatum deinde in nova acta nat. cur Tom. 1. Obs. 38. p. 146.

conformatum, alterum rachiticum, qui post
 10 a partu dies obiit. Nimirum „rustica
 „ atrabiliaria absoluto tempore parit gemel-
 „ los feliciter: alter corpore rite constructus,
 „ at debilis, adhuc superest; alter morbosæ
 „ conformationis . . . 10 modo inter vagi-
 „ tus vivebat dies. Multo rogatu obtinui
 „ licentiam inspiciendi saltem proxima nocte
 „ emortuum. Judicavi corpusculum a violen-
 „ tiæ vel putredinis vitio integrum tres ulnæ
 „ Francofurtensis quadras forte longitudine
 „ æquare, ceteroquin tenue, lanugine longa
 „ obsitum maxime in facie, & vere rachiti-
 „ cum. Caput quippe in proportione ad re-
 „ liquas partes justo majus erat, & in occi-
 „ pite tuberosum; facies verissime repræsen-
 „ tabat eam, quæ est decrepitis senibus; pe-
 „ ctore lateribus quasi compresso, costæ in
 „ cartilaginum locis nodosæ ad collum emer-
 „ gebant prope, obliquo itinere, ita ut dex-
 „ træ sinistris essent altiores, sterno simul pro-
 „ minentiore. Abdomen apparebat insigni-
 „ ter tumefactum; cuncti at corporis muscoli
 „ emaciati, laxa cincti cute. Notabilis vide-
 „ batur prominentia epiphysium ad juncturas
 „ radii, ulnæ, genu, tibiæ, fibulæ cum spi-
 „ næ dictorumque ossium incurvatione & lati-
 „ tudinis intuitu augmento. Os ischium sini-
 „ strum dextro altius sedebat, pedemque id-
 „ circo dextrum lævo longiorem metiebatur

„ manus absque femoris sinistri noscenda luxatione aut fractura, nec ulla ad hos locos inflammatione tumiditateque conspicua. „ En rachitidem connatam!, &c. Eo autem minor ambigendi causa de hocce casu, rachitidine an alii morbo descripta illa mox dicti fœtus deformitas tribuenda sit, relinquatur J. A. MURRAYO (a), quo plura connatæ rachitidis etiamnum dicenda supersunt exempla. MOREL apud VANDERMONDE (b) sceleton describit infantis cum rachitide nati, moxque a partu inortui. Longitudo ejus a capite vertice ad pedum calces erat 12 pollicum, capitis diameter 12 pollicum ac 2 linearum; diameter minor thoracis a 1^a costa vera ad eandem oppositi lateris 11 linearum, media diameter a 7^a costa vera ad eandem lateris adversi 1 pollicis cum 8 lineis, maxima vero a 3^a costa spuria ad cognominem oppositam 2 pollicum cum 2 lineis; diameter pelveos major inter utramque ossium ilei cristam 1 pollicis ac 7 linearum, minor vero interius ab uno ischii osse ad alterum 7 linearum. Brachium sinistrum ab acromio usque ad medii digiti apicem (qui non ultra inam costam spuriam pertinebat) duos pollices cum

K 5

9

(a) Ad ROSENST. l. c.

(b) Recueil period. Tcm. 7. Juill. 1757. p. 434.

9 lineis, dextrum autem 3 pollices, longa erant. Artus denique inferiores ab externo acetabuli margine ad inum usque calcanei 2 pollices & 5 lineæ metiebantur. In externa ossium conformatione rachitis manifeste se probebat; caput enim prægrande, omoplatæ instar ossium ilei crassæ & angustæ, ossa humeri, cubiti radiique singulari modo curvata, inque medio insignis crassitiei, ac magis etiam circa extremitates. Carpus, metacarpus ac digiti secundum naturam. Antici costarum margines nodosi, eorumque cartilagine perquam latæ, & quæ ad ultimas costas longas pertinebant, binasque ultimas breves, fuere curvæ & extrorsum flexæ, adeo ut thorax sic fatis campanas vitreas in hortis usitatas æmularetur. Spina dorsi rite conformata. Ossium femoris crassities & curvitas erant extraordinariæ. Medulla putredine profus liquata totam posticam imaque lavi ossis femoris partem usque adeo corrodit, ut reliquæ tantum condylorum ope exiguæ tenuisque ollez lamellæ & periostitii cum ceteris ossis partibus cohæserint. Os tibiæ ac fibulæ nihil e statu naturali habuere, adeo nempe & forma & similitudine abludebant: contra tarsus ac metatarsus digiti que fuere secundum naturam. Connatam quoque rachitidem vidit & SICHII (a) &

STOR-

(a) Vide §. 37.

STORCHIUS (a) in puella, & generatim hac de re agens (b) „ non nulli (ait) infantes hunc „ morbum ex utero matris afferunt (NB. ist- „ hoc improvide dictum foret, ni id ipse „ vidissem expertusque fuisset); aliis sub „ lactatione accidit; contra aliis & quidem „ plerisque post ablactationem: rursus alii eo- „ dem, dum incedere incipiunt, & denique „ alii jam dum 7um attigere annum, corri- „ piuntur. Qui ab utero rachitici fiunt, ii „ maximam partem jam inde ab initio inquieti „ sunt in utero, non sine multis matris gra- „ vidæ molestiis, partumque causant dolori- „ ficum vel ob grandius caput vel perversum illius corporisque situm. Si mox a „ partu iustrentur sedulo, jam passim vestigia „ rachitidis reperire est. Cum aliquando fe- „ minæ gemellos parienti, quæ jam 5 vel 6 „ proles rachiticas, omnes demum morte ab- „ reptas, nacta est, interessem, resque mihi „ de labe hæreditaria & morbis jam abunde „ nota esset, rachitidemque perinde sæpius „ inde oriri perpenderem, exoravi parentes, „ ut hos mihi gemellos lustrare concederetur, „ monstravique prudenti patri adstanti filium „ rite per omnia conformatum, qui etiam „ ex 10 vel 11 germanis unicus erat rachi- „ tidis expers; filia vero jam tunc elatum in „ acu-

---

(a) Vide §. 29.

(b) Von Kinderkrankh. l. c. p. 255. sqq.

„ acumen pectus, & costas utroque in latere
 „ introflexas, nec non tumoris epiphygium
 „ in superioribus inferioribusque artubus ru-
 „ dimenta habebat, quæ etiam demum ultra
 „ 4um ætatis annum omnia huic morbo solen-
 „ nia symptomata, ut ut sub assidua præ-
 „ cautione, modoque tolerabili, est exper-
 „ ta: donec demum his feliciter superatis
 „ adultiori nihil e corporis deformitate vitii
 „ superfuit. Porro qui ex utero matris ru-
 „ dimenta rachitidis in lucem attulere, ple-
 „ rumque paulo post natiuitatem inquieti
 „ fiunt, multum clamosi, idque sæpe in 18
 „ vel 20 hebdomades, alvo viridescencia
 „ egerunt, torminosi, inflatur caput, donec
 „ post ablactationem morbus evadit magis
 „ conspicuus. Hujusmodi etiam infantes ubera
 „ plurimum appetunt infatiabiles; licet parum
 „ inde capiant incrementi. Ex hac narra-
 „ tione liquet, non usque adeo raram, ac mul-
 „ tis visa est, esse rachitidem congenitam; mo-
 „ do medici exemplo sTORCHII corpora neo-
 „ natorum ocys perlustrassent, multo sæpius,
 „ quam hætenus, id ipsum detexissent. Quod
 „ si itaque morbus non illico a partu se se
 „ præbeat conspicuum, tum ut plurimum post
 „ ablactationem seu dentitionis tempore ad 3um
 „ usque ætatis annum in nervum erumpere
 „ consuevit. Sic $\frac{3}{4}$ anni habuit BURGGRA-

P I I (a) puer, dum conspicua morbi præbuit indicia; contra vero 3° primum ætatis anno observari cœpit in **P I C K I I** (b) puero ac femina **T A C C O N I** (c), quamvis forte rudimenta non observanda hi ægri ex utero attulerint. Multo autem rarius videre est rachitidem in pubertatis tempus vel ferius etiam incidentem. **I S E N P L A M M I I** (d) adolescens etsi post pubertatem rachiticus manifeste evaserit, ad illud idem tamen usque tempus perpetuo fere vixit valetudinarius, ita ut rachitica materia jam inde a cunis præsto quidem fuisse videatur, at non dum tanta vel copia vel acrimonia, quæ solennibus morbi phænomenis producendis par fuisset. Rarissimum vero omnium est, rachitis juvenili primum ætate ingruens, cujus nulla ante præludia observare fuit, cujusmodi rem **T H O M A S S I N** (e) memoria prodidit. Puer nimirum semper sanus usque adeo, ut ab anno ætatis 17° ad 18um usque fortis robustusque exstitit. Ab hinc vero manifeste emaciari cœpit, ut ut citra sensibile valetudinis detrimentum;

(a) Vide §. 10. I. B. 5. b). β.

(b) Vide §. 46. b).

(c) Vide §. 25.

(d) Vide §. 10. I. B. 5. b). δ. b.

(e) Journ. de Medecine, &c. T. 43. Mars 1775. p. 222. sqq.

tum; nisi quod identidem leves febris accessiones experiretur. Malæ celeriter fiebant concavæ, cutis e livido pallebat, oculi splendore nativo amisso flavescebant. Mæstus vultus. Ventriculus male affectus cum inconstanti appetentia; dyspnœa, summaque totius corporis debilitas. Tanta autem pernicitate in deterius ruebat æger, ut articuli pedum, crurum, manuum, cubitorum, humerorumque intumuerint, mediumque horum tumorum juncturis e directo respondens fuerit oedematofum. Lumborum vertebræ cœpere postrosum protuberare, thorax vero antrorsum admodum præcurrere. Lateralis diameter cavi pectoris magnopere minuebatur ob costarum convexarum subidentiam, simulque majorem sterni a vertebris recessum: unde thorax evasit similis thoraci avium. Ultimæ quoque colli primæque dorfi vertebræ procursum fecere inter omoplatas, superiorque pars & caput insigniter vergebant antrorsum. Cum nulla horum omnium manifesta appareret causa, onaniam Auctor suspicabatur, quod ægerrime ferente patre, Auctor ægrum deseruit. Iste nil proficientibus variis remediis in dies pejus habebat, viribus tamen sic satis perstantibus, ut quotidie ad deambulandum (id quod fere ad fatalem usque diem continuavit) egredi posset; forte ob adhibitum regimen summe analepticum, datis esui succulentis carnibus & aromate

mate conditis, potui autem vino saccharato. Ultimo morbi mense deformitas trunci corporis crevit, & femora cruraque oppositos sibi in arcus ita curvabantur, ut S Romanum referrent. Tandem æger post $3\frac{1}{2}$ circiter morbi menses ex improvise obiit. Quo tempore Auctor accitus est, abdominis molem reperit secundum naturam, citra ullam rachiticis solennem protuberantiam. Dolendum anatonem a morte fuisse neglectam!

§. 14.

3. HAEREDITARIA labe, cui GLISSONIIUS (a) non favens, non dum liquet, (ait), an parentes hoc morbo in pueritia, afflicti prolem eo affectam genituri sint. Et ROSENSTEIN (b) de rachitide agens, in felicitate (inquit) reponendum est, eam carere contagio, nec quantum hæctenus compertum habetur, labe hæreditaria contrahi. Porro J. D. GOHLIUS (c) opinio nem STORCHII convulsurus, quod PELARGUS (ait) rachitidem hæreditariam & avito, tra-

(a) l. c. p. 179. Conferatur Cap. 15. p. 171.

(b) l. c. p. 387.

(c) Aët. med. Berol. dec. 2. vol. 7. fest. 1. p. 60.

„ traduce fatam velit habere, ex allatis suis
 „ exemplis sufficienter constare non potest.
 „ Quod vir quidam septuagenarius ob pedum
 „ aliquam curvaturam naturalem, qualem in
 „ innumeris pluribus individuis observare pos-
 „ sumus, pro rachitico in infantia existente
 „ judicatur, hæreditatis jus solitarie non con-
 „ ficit; quippe ego contra exempla scio, ubi
 „ parentes utriusque artuum nullo defectu con-
 „ spicui nihilo minus infantes nanciscantur ra-
 „ chiticos. Observo potius admodum facile
 „ confundi infantes ex spinæ dorsæ disloca-
 „ tione spuria gibbosos factos cum talibus,
 „ qui rachitici vocantur. Neque hæredi-
 „ tariæ labi aliquid hic tribuendum censet
 SWIETEN (a) dicens: „ in thesauro rerum
 „ naturalium Regis Galliæ (b) a summis in
 „ historia naturali viris BUFFON & AU-
 „ BENTON . . . describitur & delineatur
 „ species canis, quem ob humilem staturam
 „ *Basset* vocant; licet longitudo corporis satis
 „ insignis sit. In horum canum sceletis quan-
 „ doque deformitas in ossibus extremorum
 „ anteriorum invenitur, & tunc vocantur *cru-*
 „ *ribus*

(a) l. c. ad §. 1485 Nro 3.

(b) Hist. nat. gen. & part T. 5. p. 300. sq. Tab.
35. 51.

„ *ribus tortis*. Simile in ossibus extremo-
 „ rum vitium observatur in pueris rachiticis.
 „ In reliquis sceleti talis canis ossibus nulla
 „ apparet deformitas; imo & in substantia
 „ ossium horum deformium nullum observa-
 „ tur vitium, sed sanissima sunt: cum e con-
 „ tra in rachitide ossium substantia a natura-
 „ li statu manifeste degeneret. Hinc dubitat
 „ Cel. AUBENTON, an non primi canes
 „ in hac specie laboraverint rachitide, quæ
 „ huic deformitati originem dedisset; & de-
 „ in sensim evanido hoc morbo mansisset ef-
 „ fectus, ossium deformitas nempe ad poste-
 „ ros translata jure hæreditario? Imo crede-
 „ re videtur, infantes rachiticis parentibus
 „ natos eandem corporis deformitatem per
 „ longam generationum seriem traducere pos-
 „ se, post morbum jam curatum superstite
 „ manente tali deformitate. Ast quantum
 „ novi, in humano genere hoc non dum ob-
 „ servatum fuit. Hæc ille. At J. STORCH,
 „ quo nemo hac in re curatissime observanda &
 „ curiosior fuit & oculatus magis, omnino tue-
 „ tur, rachitidem plerumque esse gentilitiam
 „ ob numerosas (quas suis ubique locis dabi-
 „ mus) observationes ab se factas, coarguitque
 „ sibi paulo ante obtrectantem GOHLIUM, cu-
 „ jus e propriis verbis ostendit morbum esse
 „ hæreditarium. Nam quia iste (a) „ & nostro
 „ (scri-

 (a) l. c.

„ (scribit) Berolinensi loco ab hinc, quod
 „ Gallicæ coloniz jura civitatis nactæ sunt,
 „ frequentius inter Gallos quam inter no-
 „ strates observantur rachitici, morbo etiam
 „ ad adultam ætatem usque notati, talem
 „ fulcris subalaribus nixum & pendulum lo-
 „ comotivam exercere sæpissime conspexi,
 „ & qui de anno præsentis 1726 in futurum
 „ prodibit index, feminam Gallicam 20 an-
 „ norum rachitide denatam intimabit. Post
 „ mutuam autem utriusque nationis cohabi-
 „ tationem stabilitam frequentiora etiam ra-
 „ chiticorum infantum exempla inter Germa-
 „ nos obtingunt,; recte STORCHIVS (a)
 „ quærit: quid ille cohabitationis mutuo nomi-
 „ ne sibi velit? Solum ne domicilium? an con-
 „ jugia? Si prius, tunc rachitis contagiosa sit,
 „ oportet; quod nemo adhuc vidit: sin connu-
 „ bia inter utramque gentem, tunc utique cla-
 „ rum fit, rachitidem inde evasisse heredita-
 „ riam. „ Ego autem, inquit STORCH (b),
 „ sincerissime hæctenus etiam assero, omnia
 „ mea in praxi a me unquam visa exempla
 „ me in dies magis mea in sententia confir-
 „ mare, omneque eximere dubium; ut ut
 „ quandoque acciderit, ut parentes pudori
 „ sibi

(a) l. c. p. 280.

(b) Ibidem.

„ sibi duxerint (fateri), morbos id genus
 „ sua sibi in pueritia obtigisse. In matre,
 „ cujus tres proles a morte secui, nullum
 „ quidem rachitidis vestigium reperi, nec
 „ adhuc A. 1726 assensum obtinui, dum
 „ id e patris curvis adhuc aliquatenus et-
 „ iam tum cruribus, qui cetera bene con-
 „ formatus fuit, evincere volui. At A.
 „ 1737 mater demum confessa est, sororem
 „ sui mariti multas partu edidisse proles,
 „ omnesque rachiticas evasisse, atque infu-
 „ per aliquas earum pessime mulctatas & in
 „ pumiliones redactas. Novi alios conju-
 „ ges, ambos morbum hunc in infantia per-
 „ pessos, quorum proles omnes, optimo li-
 „ cet sub regimine, malum idem experiun-
 „ tur. Omnia mea in praxi visa exempla
 „ pro demonstrando adducere foret admo-
 „ dum prolixum; sagaces enim Practici a
 „ præjudiciis liberi si ad conspicua adhuc a-
 „ vorum, parentum, & in linea collateralis
 „ affinium vestigia observanda animum ad-
 „ verterint, vadem me do, nullum iis ab
 „ experientia dubium hac in re superfutu-
 „ rum,,. Meminit porro anniculi infantis
 (a), alteriusque trimuli (b), ac pueri itidem

L. 2

trien-

(a) Vide §. 10. I. B. §. b) γ. 6.

(b) Vide §. 33.

triennis (a), qui non a patre modo matreque, sed ab ipsis jam avis rachitidem hæreditate accepit. Alius (b) anniculus patre rachitidis olim toleratæ vestigia præ se ferente prognatus, & cujus frater eandem aliquot ante annis superavit, dextro in dorso latere costas quadam in plaga prominentiores nactus & crura fortiter decussans satis docebat, rudimenta se avitæ rachitidis adeptum esse. Perinde & alium (c) 9 mensium puerum vidit rachiticum, cujus thorax a claviculis usque ad scrobiculum cordis seu totum sternum extrorsum prominebat convexum ac breve, capite magno & carnibus flaccidis. Hujus etiam pater similem tum conformationem thoracis habebat : ut liqueret, puerum ex hæreditate rachiticum esse. Nactus item est (d) curandum infantem 2½ annorum, cruribus curvis, nodosis articulis, magnoque ventre cum dextri hypochondrii doloribus, cujus mater per aliquot infantie annos rachitidem, ex toto dein evanidam, passa est; in matertera autem manifesta adhuc ejusdem supererant vestigia. Provocat denique auctor ad

---

(a) Obs. clin. ann. 5. Febr. Cl. 3. Nro 2. p. 49.

(b) Ibid. ann. 7. Decemb. Cl. 3. p. 296.

(c) Ibid. ann. 6. Januar. Cl. 3. p. 311.

(d) Ibid. April. Cl. 3. p. 538.

ad ALBERTI (a), BOELI (b), HEISTERUM (c) ac TEICHMEIERUM (d), qui omnes gentilitiam dari rachitidem agnovere. Subinde vero, ut in aliis quibusvis hæreditariis morbis, ita in rachitide quoque eum ad modum se res habet, ut e pluribus generationum individuis semper unum tantum modo hoc morbo laboret, illæsis ceteris. Ita STORCH (e) „novit virum 90 annis major, rachitidis adhuc vestigia habentem, cui „inter 7 proles unicus erat filius, qui in „pueritia rachitidem superavit; filia vero „bene formata e 5 prolibus rursus unicum „tantum filium nacta est, rachitidem leviori „tantum in gradu perpessam. Iste vero ipse „primogenitus, cetera rite formatus, inter „8 proles perinde unicum modo filium, leviori rachitide affectum, suscepit,,. Aliquando etiam parentes in adulta jam ætate nulla amplius rachitidis vestigia præ se ferunt; sed proles eorum ad unam omnes rachiticæ fati produnt avitum esse morbum, velut in BURGGRAPHII (f) & CAMERARII (g)

L 3

pue-

(a) Introd. in med. physiol. & pathol. p. 326.

(b) De atroph. infant. p. 12.

(c) Dissert. de rachitide §. 15. p. 17.

(d) Dissert. de infant. atrophia rachitica p. 13.

(e) l. c. ann. 4. append. 2. p. 795.

(f) Vide §. 10. l. B. 5. b). β.

(g) Ibidem a) β.

pueris, bimula STORCHII (a) ac tribus WOLFFII (b) infantibus res est liquida. Quid quod BÜCHNERUS (c) II proles rachiticas eorundem parentum describat? Neque prætereunda est crurum rachiticorum successio apud STORCHIUM (d): „hodiedum „ (refert ille) novi septuagenarium in suis „ parumper curvis cruribus rachitidis vesti- „ gia habentem, cujus duo filii eodem sunt „ modo conformati, horumque proles ab „ 2^a ad 7um ætatis annum adeo recurvis e- „ rant cruribus, ut eorum fracturæ inter am- „ bulandum secuturæ metuerentur: quod si „ octavum attingant annum, rursus crura „ sic satis recta evadunt, ut deinceps non „ nisi vestigium hæreditarii mali retineant. „ Homines ejusdem ætatis similibus cum reli- „ quis jam in juventute mes novi, quorum „ nunc jam quartam generationem eodem „ hocce morbo affectam novi „ . Atque ex his opinor satis superque conficitur, rachiti- dem non modo perperam e serie morborum gentilitiorum a multis fuisse expunctam, sed illam insuper tam esse hæreditariam, ut nul- lus morbus magis.

§. 15.

(a) Vide §. 29. d) β.

(b) Vide §. 10. I. A. 1.

(c) Diff. cit. § 2. fqq.

(d) l. c. ann. 2. Junii Cl. 3. p. 267.

§. 15.

4. PARENTES vel ambo vel alteruter laxi aut cachectici a non paucis huic morbo creduntur originem præbere: & quidem

a) *Laxi*, debiles, pituitosi, quod pater ita constitutus effætam genituram afferat, mater autem similem sibi prolem in utero effingat: unde facillima ad morbos quosvis dispositio fætui conciliatur. Hinc BOERHAAVE (a) „maxime . . . infestus (inquit) „ habetur (hic morbus) proli, cujus parentes laxa & debili conditione corporis, „ otiosi, molles, opipara mensa, cibis pinguibus, saccharatis, paucò pane, vinis „ dulcissimis, & aqua multa calida usi, morbis chronicis, venere, ætate exhausti, tabi in primis venerea & iteratis gonorrhœis „ multum obnoxii effætam fere genituram „ impenderunt generandis liberis „. Hinc & GLISSONIUS (b) testatur „morbum hunc „ potissimum infestare generosorum cunas, „ præsertim eorum, qui molliter vivunt, deinde eorum, qui sedentariam & securam vitam agunt; minime omnium cunas eorum, qui mediocris sunt fortunæ, & qui

L 4

„ la-

(a) l. c. §. 1482.

(b) l. c. Cap. 23. p. 286.

„ laboribus assueti sunt „ . Quorsum forte facit CAULITZII apud I. HEISTERUM (a) observatio de matrona, quæ tota graviditate vino aliisque potibus calefacientibus ac noxiis cibis sub assidua in lecto quiete dedita prolem enixa est rachiticam. Et quia obesi plerumque laxo sunt corpore, hinc ZEVIANI (b) se observasse ait, parentum obesorum & corpulentorum proles, uti & has ipsas, si obesiores ac magis nutritæ sunt, rachitidi plus esse obnoxias, præ primis quæ lacte materno fuere destitutæ. Sed omnia hæc reor magis cerebri esse commenta, quam ab experientia profecta; siquidem longa deinceps observatio rustica gentis laboriosæ ac robustæ, frugalique victu usæ progeniem, ut toties GHERLI (c) aliique viderunt, esse malo huic perinde, ni plus etiam, obnoxiam.

b) *Cachectici* vero parentes, veluti in HOPFMANNI (d) & LANGGUTHI (e) casibus, magis ad rem facere videntur. Valet hic præ primis cachexia

α. Ar-

(a) Diff. cit. §. 20. p. 19.

(b) l. c. Cap. I. §. II. p. 6.

(c) Vide §. 46. a).

(d) Vide histor. 3

(e) Vide §. 10. I. B. 5. b). d. b.

α. Arthritica ; siquidem ægritudo hæc & laxa debiliaque parentum corpora reddit, & ossa vitiat, neque infrequenter ab acore pendet. „ Sic novimus misellam arthriticam, inquit L. G. KLEIN (a), quæ „ gravidata semper bene valebat, infirmos „ ast, rachiticos factos, edebat infantes; „ reliquo tempore articulorum tormentis contracta tota membris excarnificabatur semper „ .

β. Leucorrhœica; ut quæ laxitatem vel pro causa vel pro effectu habeat, mucosamque & non raro acrem humorum conditionem. De mulieribus huic malo obnoxii STORCK (b) sequentia notat: „ tales . . . „ feminæ pariunt plerumque infantes crassos „ robustos, & hi tales manent per plures „ menses; postea vero emaciantur, lassi „ fiunt, & membra pendula gerunt. Tandem subsequitur pessima rachitis, quæ raro huc usque sanari potuit „ .

γ. Scorbutica, quæ præter solidorum laxitatem humorum quoque acrimoniam habet comitem. Hac labe affecti fuere parentes binarum prolium apud PICKIUM (c).

L 5

Pau-

(a) Interpr. clin. tit. *Graviditas* p. m. 117.

(b) Ann. med. 2. p. m. 215.

(c) Vide §. 46. b).

Pauca tamen alia hanc in rem exempla reperire est.

δ. *Scrophulosa*. J. P. BÜCHNERI

(a) „undecim . . . prolium (b) mater scrophulosa est, & 40° ætatis anno ita vetulam facie mentitur, ut mirarer de anormaliis mensium querentem; pater & ante & quam diu genuit, inconcussæ valetudinis se se semper fuisse affirmat; vermibus tamen majorem in modum olim laborasse constitit, & hodie quoque exsucco ac rheumatico corpore senium anticipat: ceterum sedentariæ vitæ homo ac durum panem lucratur, atque eos inter est, quos vitam merendi difficultas conterit ac consumit „r.

ε. *Purulenta*, ut in phthificis, V A T E R O (c) visa est rachitidem produxisse, quo teste tres puellæ a patre phthifico ex morbosa quoque matre susceptæ evaserunt rachiticæ. Solidisne robur adimendo vel bilem enervando, sicque in acorem proclivitatem consciscendo, aut alia haud dum satis nota ratione purulentus fomes rachitidem consciscit?

(a) l. c. §. 12. p. 285.

(b) Vide §. 10. I. B 1. b. c. §. b. δ. b. §. 11. Nro 2. c). 6. 7. a). §. 27. a. §. 29. §. 32. §. 3°. e).

(c) Vide §. 10. I. A. 3.

fcit? Illustrem juxta ac raram pro hacce causa observationem nuper protulit J. C. T O D E (a): vir optima ætate, euchymos, interdum parumper hypochondriacus, cum sanissima conjugē septem genuit proles sanas ac rite conformatas, quarum pleræque aliam & aliam nutricem habuere, matre nulli earum ubera præbente. Proles 8^a mascula, sanissima perinde futura visa, nacta est nutricem rusticam mulierem, quæ jam septimam lactavit prolem, optime valentem. Hæc præsentem puerum lactans nanciscitur parvum abscessum in lævæ papillæ areola, ex quo, non obstante deligationis apparatu, pus emergebat adeo, ut ipsa impedire nequiret, quo minus puer interdum illius non nihil cum lacte deglutiret. Abscessus interea solito tempore perfanatus. At lapsō inde mense puer manifeste emaciari, colore fœdari lurido, sensimque rachiticus fieri. Effloruit simul exanthema circum os crustæ lactææ simile, cujus deciduis squammis aliæ succedebant. Per idem tempus in genitalibus quoque erupere pustulæ, brevi abeuntes, denuoque repullulantes, decedente hic illic cuticula, non sine insigni plagarum dolore. Quin & circa anum

ex-

(a) Medic. chirurg. Biblioth. 9 B. 3 St. 2 Abschn. 1 Beob. p. 557.

excreſcentiæ obortæ ob ſedem ac figuram condylomatibus venereis ſimillimæ. Symptomata hæc junctim ſpectata miſtinatis venerei ſuſpicionem injecere, ut ut omnia reliqua contrarium ſuaderent, valetudo nimirum moresque parentum integerrimi. Idcirco ſuſpicio nutricem tetigit. Sed hæc præcedentem jam prolem lactavit, nunc & alias ſaniffimam; ſaſta tamen eſt, ſe clam ſui copiam marito identidem facere, at nil quidquam ſe inde præter naturam perſenſiſſe, utroque ſe ſe accurato ſubjiciens examini ſaniffima reſerta eſt. Verum cum condylomata rem nihilo ſecius ambiguum facerent, Auctor nutrici alumboque præbuit electuarium purificans, & puero inſuper quotidianum aquæ tepidæ balneum imperavit, non ſine aliquo fructu; nam oris exanthema genitaliumque puſtulæ evaneſcere viſæ, ut ut poſtliminio denuo utrumque reſloruerit: at condylomata nil mutata. Conſulti tum duo celebres medici in eo ambo coaluere, luis venereæ ſuſpicionem haud eſſe vanam, nec inutilem fore mercurium; at rem ab hyeme in proximum ver eſſe differendam. Inde ſub ulteriori electuarii depurantis uſu apthæ quoque ſupervenere, ſuſpicionem ſyphilitici miſmatis tanto magis aſſerentes. Contra ea Auctor hac ipſa de cauſa præſentiam acidi, cuncta hæc ſymptomata promentis, ſuſpicari cœpit.

Qua

Qua propter solutionem boracis cum melle rosarum aphthis penicillo illinendam præscribit, suggerens, minime obfuturum, si quid inde pusio deglutiret etiam; id quod proinde pene singulis vicibus sub litu accidit. Quid fit? aphthæ disparuere, decessit oris exanthe-
ma, condylomata exaruerunt, ac genitalium pustulæ non amplius repullularunt. At rachitide quid demum factum? Hisce etiam suffragatur P. C. OETINGERI (a) apud E. G. BALDINGERUM (b) observatio, qui „vidit
„ rachiticos, in quibus miasma variolarum
„ retropulsam vel resorptam, ad ossa delata-
„ tum, in quibus morbillosa acrimonia re-
„ sorpta, ad ossa delata, in quibus pus vel
„ ichor ex fistulosis vel aliis impuris ulceri-
„ bus resorptus, ad ossa delatus, rachiticas
„ ossium corruptiones produxerunt. Vidi
„ (ait) hæc citius vel tardius fieri, & certus
„ sum diversas plane in humoribus natas
„ acrimonias similia ossium vitia produxisse.
„ Expertus scio, resorptum ex ulceribus ca-
„ coethis post variolas male curatas relictis
„ ichorem produxisse in uno rachitidem ossi-
„ bus

(a) Diff. de virib. rad. rubicæ tinct. antirachiticis
§. 29.

(b) Sylloge select. opusc. argum. medic. practic.
Vol. 5. Nro 9. p. 280.

„ bus mollioribus, in altero rachitidem offi-
 „ bus fragilibus, sedulo post mortem in u-
 „ troque casu examinatis, distinctam. Ne-
 „ que habent, quod obvertant practici, qua-
 „ si illa ulcera cacoetha post variolas non
 „ nisi in scorbuticis, venereis, vel alia ca-
 „ cochymia corruptis relinquuntur, & hinc
 „ concludant, tamen fuisse diversam acrimo-
 „ niam, quamquam uterque infans ex una
 „ causa visa variolis male finitis in rachiti-
 „ dem inciderit: sani antea fuerunt, vix
 „ ætate differentes, & ex neglectis variolis
 „ unius adeo epidemiæ inciderunt in rachiti-
 „ dem, „

§. *Syphilitica.* Plerique sane credi-
 derunt, rachitidem venereo deberi ut pluri-
 mum morbo, cujus etiam sententiæ fuit
 EOERHAAVIUS (a), & BURGGRAPII (b)
 certe puer a patre syphilitico prognatus est.
 Verum hæc opinio hodie jam perpaucis arri-
 det. „ Certum est, inquit SWIETEN (c),
 „ lue venerea infectos ex utero materno pro-
 „ dire infantes sæpius. . . . An vero tales
 „ infantes citius aut pejus rachitide affician-
 „ tur, quam alii, non dum videtur penitus
 „ con-

(a) l. c. & §. 1488.

(b) Vide §. 10. I. B. 5. b) β.

(c) l. c.

„ constare. Rachitis enim . . . diversus a
 „ lue venerea morbus est, qui & facilius cu-
 „ ratur, & longe aliam sanandi methodum
 „ requirit, quam lues, qua infecti nascun-
 „ tur infantes, non autem rachitide, quæ
 „ vel nunquam vel rarissime a nativitate in-
 „ cipit, sed notabili postea tempore se ma-
 „ nifestare solet. Luei congenitæ rachitidem
 „ succedere posse nullus dubito; sed & cer-
 „ tus sum, sanissimos, dum nascebantur, in-
 „ fantes rachitide correptos fuisse, licet nul-
 „ lum omnino nec in illis adesset luis vesti-
 „ gium usque in corpore, nec in parentibus
 „ ullum signum prægressæ olim luis invenire-
 „ tur. Unde dum constat, luem & frequen-
 „ tes gonorrhœas sic enervare quandoque
 „ totum generationis apparatus, ut effœtam
 „ ferme genituram impendant miseri procre-
 „ andis liberis, videtur concludi posse, sed
 „ nullo modo certum est, quod & inde pen-
 „ deat origo rachitidis. Præterea lues ve-
 „ nerea integro seculo antiquior est rachiti-
 „ de „. Quid quod observatum sit, infan-
 „ tes venereos ab assumpto illitove Mercurio
 „ evasisse rachiticos (a), contra quam
 „ evenire oporteret, si rachitis venereæ labi
 „ deberetur. Hæc SWIETEN. At enim ve-

ro

(a) Vide §. 35.

ro non pauca suppetunt, quæ in contrarium dici queant: nam neque epocha rachitidis usque adeo evicta est, ut ista antiquiorem syphilidem quisquam pro certo compertoque tenere possit neque etiam mercurius ita constanter operari est visus, ut ejus ab usu non modo nil commodi rachiticis accessisset, sed multo potius morbum latentem adhuc evolvisset potius: quandoquidem iudubiis constat observatis, rachitidem mercurii usu fuisse percuratam, ut alibi (a) dicitur. Quapropter ut demus non omnem rachitidem a misamine venereo progigni; nunquam tamen assentiemur iis, qui nullam inde rachitidem oriri posse, sibi persuadent.

CAPUT VI.

PROCATARCTICÆ CAUSÆ.

§. 16.

I. **D**IÆTA *prava*, solida relaxans debilitansque, humores vero attenuans & acore imbuens, passim ut excitans rachitidis causa habetur (b); cujusmodi præsertim sunt ingesta

a)

(a) Vide §. 35.

(b) BRENDL l. c. §. 13.

a) *Acescentia* vel acida, ac vel maxime lac: unde morbus hic sæpe debetur nutritibus acescente nimis lacte præditis. Vocabatur G. V. ZEVIANI (a) primo vere A. 1754 ad infantem admodum tabidum cum obstructo ventre, febricula, & aliqua crurum spinæque dorsi curvitate, ingenio prompto & ad miraculum vivaci, floridoque vultu. Sæpe tamen capite dolens tumorem sub aure habuit. Alvi solutio sæpe varieque, at nequicquam, tentata. A dosi magnæ quia materiæ aliquid vomuit, iterabatur magnesia addito rheo: unde infans magna materiæ densæ & albæ, consistentia & odore caféi, frustra ejicere cœpit. Enim vero toto priori vere lac immoderate inmanique vi ingurgitavit, & ab hinc agrotare coepit. Idcirco rhei usus cum sapone Veneto porro datus: unde cum alvo ac lotio copiosa prodibat materia corrupta caféosi odoris. Inde colli tumor ac cephalalgia minuebantur; superstitibus tamen identidem molestissimis in fronte ac versus inguina doloribus punctoriis. Post 8 dies conquiescente vomitu & alvi fluxu vigor & appetentia rediit. Verum aliquanto inde post dolore frontis & inguinum factò

(a) l. c. Cap. 3. §. 96. p. 80.

facto frequenti & graviori rediit vehemens febris, intra paucos dies letalis. Perinde H. BOERHAAVE (a) refert, post 8 liberos rite valentes, a matre lactatos, 9^{am} prolem nutrici commissam evasisse rachiticam: unde liquet a pravo nutricum lacte rachitidem conscisci posse, præsertim si notante eodem auctore (b) iisdem illa vitiis laboret, qualia in parentibus culpari alias diximus (c). Huc porro omnino facit, quod de Hornbergæ infantibus E. CAMERARIUS (d) memoriæ prodidit, ubi „infantes . . . potissimum torquet rachitis, prodens se frequentissime atrophiam, inappetentiam, sitim, asthmate, tussi serina sicca ad vomitus usque concitationem, costarum ac sterni cartilaginum distortionibus ac emotionibus, tumore abdominis, eaque pedum paralyssi, ut eis ne insistere quidem amplius queant. Accedit iracundia, facilesque ad eam motus ex re qualibet usque ad spasmodicam respirationis interceptionem, indeque oriundos tandem convulsivos motus. Alvo

,, nunc

(a) Præleos P. 5. p. 373.

(b) Aphor. cit. §. 1483.

(c) Vide §. 15. a) & confer SWIETENIUM ad §. 1483.

(d) A&N. nar. cur. Vol. 2. Obs. 153. p. 355.

„ nunc libera nunc constipata , junctisque
 „ subinde vermium excretionibus a purgan-
 „ tium usu. Neque tamen rachitici manent
 „ pueri, sed vel superant morbum penitus,
 „ vel ab ipso haud adeo lente ad tumulum
 „ promoventur. Facit ad genesin mali fre-
 „ quentem puerperarum crudior diæta, juscu-
 „ la cum pane fecalino largiori fermento im-
 „ buto facta, cibique duriores & crudior
 „ aqua. Infantibus vero exhibent pulmenta
 „ spissa ex farina salum crasse comminuta;
 „ accedunt inferti tenellorum, ori pro suctio-
 „ ne nodi masticato pane fecalino acidiore
 „ repleti; potus frigidioris aquæ, ac male
 „ tecti corpusculi expositio injuriis rigidi
 „ aeris, & facta ablactatione usus & frigidæ
 „ aquæ & lactis diu in frigidissimo fonte a
 „ coagulatione præservati „.

b) *Saccharata*; saccharum enim no-
 tante BOERHAAVIO (a) „ olea nimis fol-
 „ vendo macilentiam inducere potest, ut &
 „ attenuatione nimia debilitatem producit &
 „ laxitatem nimiam: quare & rachiticis &
 „ scorbuticis nocuisse visum „. GLISSON-
 NII (b) enim testimonio „ observatum est,
 „ hoc morbo laborantes dulcia, ut syrupos,

M 2

„ tum

(a) Elem. chem. T. 2. p. 159.

(b) l. c. Cap. 21. p. m. 272.

„ tum bellaria, multoque saccharo aut melle
 „ condita (quæ aliis pueris in deliciis esse
 „ solent) averfari; forte hæc iis quoque no-
 „ xia sunt, quem ad modum & scorbuti-
 „ cis „. Saccharum fane duo BUCHNERI
 (a) infantes male ferebant; nisi id aut illorum
 idiosyncrasiz aut alii causæ fuerit dandum.
 Suo quidem acido sal hic abundat; sed utrum
 istud ossibus inimicum sit (non enim ab omni
 acido ossa læduntur), haud dum ab experi-
 entia constat, uti nec certa fide probatum
 est, saccharum rachiticis nocuisse. Eo vero
 est mirabilis credidisse BOERHAAVIUM
 (b), posse sacchari usu parentum humores ita
 attenuari ac solida debilitari, ut procreandis
 prolibus rachiticis evadant obnoxii: dum in
 contrarium non pauca habentur exempla adul-
 torum saccharo immoderate usorum sine ulla
 manifesta noxa. Sic SWIETEN (c) „ me-
 „ nit se legisse olim de B. COSTERO (d)
 „ egregio Jurisconsulto Batavo, qui sedenta-
 „ riam vitam egit, sed simul sobrie admo-
 „ dum vixit; dulcia autem in cibo & potu
 „ amavit adeo; ut tantam copiam sacchari
 „ ab-

(a) Vide §. 10. I. B. I. b) §. b) d. 6.

(b) Aphor. §. 1482.

(c) Ibidem.

(d) Histor. Verhaal &c. in de Voorreden.

„ absumpserit solus, quæ 5 vel 6 aliis ho-
 „ minibus suffecisset: nec tamen inde un-
 „ quam nauseam sensit vel biliosas eructatio-
 „ nes, nec morbis obnoxius vixit; sed ultra
 „ 90 annum senio exhaustus non morbo in
 „ lectulo mortuus inventus fuit. Plura ex-
 „ empla hominum, qui sacchari ac mellis
 „ ingenti copia usi fuerunt, alibi (a) habentur,
 „ & tamen longævi sanique fuerunt „.

c) *Saturnina* quoque hic non nullis
 fuere suspecta. J. H. SCHULZE (b) suspi-
 catus est etiam edulia in vasis e stanno, quod
 plumbo est adulteratum, confectis aliquid ad
 accersendam rachitidem valere, præsertim si
 edulia fuerint acida, quæ plumbum solutum
 secum tenello corpori invehant. „Mihiqui-
 „ dem (ait ille) non obtigit sufficiens occasio
 „ ad observationes in hac re stabilienda ne-
 „ cessarias colligendas; verum unius memini
 „ familiæ, in qua unam prolem hic morbus
 „ abstulit, alteram (forte nunc etiam morte
 „ ablatam) male & miserandum in modum
 „ confecit: ubi mihi primam de stanno suspi-
 „ candi ansam fuisse oblatam fateor; cum
 „ viderem haud vulgare illud, sed artificio-

M 3

„ sius

(a) SLARE de sacch. & lap. bezoar. 8vo Lon-
 din. 1715.

(b) Diff. mors in olla §. 37. sqq.

„ sius præparatum in tota illa domo adhibe-
 „ ri. . . Forte non difficillimum fuerit fun-
 „ damentum rei attingere, si ratione habita
 „ ejus temporis, quo primum in Anglia hic
 „ morbus auditus fuit, sedulo inquiretur,
 „ quo tempore cœptum sit stannum adjecto
 „ antimonio & bismutho temperare, porro-
 „ que consideretur, an morbus hic etiam
 „ illos affligat, quorum domibus stanni usus
 „ negatus est, ? Neque etiam alienus ab hac
 opinione fuit BRENDÉLIUS (a). Verum
 hodie satis constat, nihil hic plumbo deberi,
 postquam rachitis & plebi & agrestibus ob-
 servata est esse perquam familiaris, quibus
 stanni plumbique usus est prorsus nullus.

d) *Lenta glutinosa, farinacea, in*
 primis immodicus panis esus; quod inde vis-
 cidus acor, meseraicarum glandularum infar-
 ctus & atrophia enascantur. Constans enim
 fere est observatio, rachitidem post ablac-
 tationem incipere fieri conspicuam, quo tem-
 pore infantibus cibi farinacei panisque præ-
 beri solent. „ Quemadmodum, inquit
 „ STORCH (b), non nulli infantes sub mul-
 „ to lactis usu emaciantur, ita etiam alii a
 „ probo lacte pancreaticæ valent, ut non
 „ nulli

(a) l. c. § 12. nota (n).

(b) Von Kinderkrankh. l. c. p. 257. sq.

„ nulli robusti, crassi, ac præ obesitate
 „ pene deformes evadant: ubi primum au-
 „ tem ab uberibus depulsi sunt, collabitur
 „ caro, fiunt fomnolenti, morosi, inquieti,
 „ aut valetudinarii etiam, & ad voracitatem
 „ usque famelici, appetentissimi durorum,
 „ dyspeptorum ac frigidorum, casei, fru-
 „ ctuum horæorum & sicci panis, uti &
 „ multi potus frigidi noctu præsertim,,. At-
 que ex nato inde lento acore facilis ra-
 chitis.

2. **DENTITIO** autem consensu omnium inter principes rachitidis causas procatarcticas est habenda. Hæc enim vero **STORCHIO** (a) notante in rachiticis plerumque fera est ac lenta, ut ut in aliquibus maturior etiam & celeris; omni autem ratione exlex (b), ita ut jam molaris jam incisivus dens erumpat. In aliis porro placide succedens; contra ea in multis difficilis spasmsisque & convulsionibus comitata. Quocunque vero acciderit modo, semper fere sub illa primum occipit (ni ex utero mox afferatur) hic morbus,

M 4

,, quem

(a) Ibidem 2 Band 1 Cap. p. 9.

(b) Ibid. 3 Band 16 Cap. p. 258.

„ quem nos quidem, ait BÜCHNERUS (a),
 „ hætenus non aliter quam a dente ortum
 „ observavimus : dentitio ergo ipsa nobis
 „ vera causa esse videtur, quæ in subjecto
 „ per alias causas prædisposito rachitidem
 „ determinet „. Cum id mirum videretur,
 in causam inquisitum est, quam varii dedere
 variam. PETITUS (b) eam in dolore ejus-
 que sequelis quæsitit humores vitiantibus &
 æquabilem turbantibus nutritionem ; BÜCH-
 NERUS (c) in sepsi cacochymia tunc enata ;
 M. HALLERUS (d) in saliva tunc uberius
 secreta, deglutita, resorpta, & ita humores
 omnes omniaque solida ipsaque ossa resolven-
 te, &c. Unde unde sit, hocce sane tempore 7
 BÜCHNERI (e) infantes in rachitidem inci-
 derunt, & plurimorum quoque aliorum mor-
 bus in eandem incidit periodum.

§. 18.

(a) l. c. §. 18. & §. 13. Obs. 1.

(b) l. c. p. 524. sq.

(c) l. c. §. 20.

(d) Diss. de rachitide (8vo Viennæ 1782) Cap.
 6. §. 4. p. 71. sq.

(e) Vide §. 10. I B. I. b. c. §. b. d. b, §. 11.
 Nro 6. 7. a) §. 27. a) §. 29.

§. 18.

3. *OSSIUM morbi* alii, præ primis autem fracturæ artuum, latentem dispositionem rachiticam in nervum erumpere faciunt. CAMERARII (a) quippe puer fracto pede rachiticus evasit, & J. P. BÜCHNERI (b) puellarum una ex quo femur fregit perfecte evasit rachitica. In ISENPLAMMII (c) porro adolescente licet ante femoris fracturam in thorace jam manifesta adfuerint rachitidis indicia; tamen post fracturam artus & curvi & nodosi celeriter effecti sunt.

§. 19.

4. „*AER humidus & frigidus* multum
 „ huc contribuere potest, inquit GLISSO-
 „ NIUS (d) . . . Hinc loci maritimi, paludi-
 „ nosi & pluviis imbribusque frequentioribus
 „ obnoxii, imo vel numerosis aquarum sca-
 „ turiginibus irrigui, ceteris paribus in hunc
 „ morbum sæcundiores esse solent. Simili-
 „ ter ædes juxta ripas fluminum majorum,

M 5

jux-

(a) Vide §. 10. I. B. 5. a). β.

(b) Vide §. 10. I. B. 5. b). δ. 6.

(c) Ibidem.

(d) l. c. Cap. 16. p. m. 186.

„ juxta stagna piscinasque exstructæ hoc no-
 „ mine culpanitur „. Idcirco etiam rachitis
 Angliæ velut endemia est; enim vero „ sci-
 „ endum est, inquit idem GLISSONIUS
 „ (a), Angliam esse insulam, & non nihil
 „ humiditatis a vicinia maris, tum frigidita-
 „ tem a distantia ab æquatore mutare; de-
 „ inde eam innumeris prope fontibus ubivis
 „ fere locorum scaturientibus abundare; de-
 „ nique multis pluviis iisque frequentioribus
 „ quam plerasque alias regiones irrigari „.
 Quod postremum de Anglia GARENCIER
 (b) quoque testatum reliquit scribens: „ hæc
 „ regio cœlorum veluti matula esse videtur,
 „ in quam Jupiter per cribrum mingit: unde
 „ non infacete Gallus quidam ex Anglia re-
 „ diens & alii eo loci proficiscenti obviam
 „ factus dixit: si solem conspexeris ibidem,
 „ velim me ipsi commendatum habeas; per
 „ duos enim menses, quibus ibi fui, illum
 „ videre mihi non licuit „. Et certe rachi-
 tis GLISSONIO (c) teste primum in occi-
 dentali Angliæ tractu innotuit; deinceps vero
 pene omnia loca occidentalia & australia per-
 agravit; in septentrionalibus autem partibus
 multo

(a) Ibid. Cap. 19. p. m. 235.

(b) Angliæ flagell. p. 53.

(c) l. c. Cap. 1. p. 3.

multo tunc adhuc rarior erat, nec vulgata. Eadem quoque de causa, notante BOOTIO (a), morbus hic vulgari cœpit „in Hibernia „ ab aliquot annis, ubi antea solebat rarissimi- „ mus esse ac vix cognitus „: forte quod ad illud usque tempus medicorum ingenium in se haud converterit, non vero, quod, ut Auctor hic opinatur (b) „ siderum iētus isti „ (morbo) procreando vel fovendo magno- „ pere inserviunt „. Ob eandem utique cœli naturam eodem pene, quo in Anglia, tempore in Gallia rachitis, dudum forte antea vulgata, observari primum cœpit, idque BOOTIO (c) perinde testante; licet SWIETENIUS (d), qui librum ejus non vidit, dicat ab ipso nullam Gallia, sed Angliæ tantum ac Hibernia, mentionem fieri: qui tamen diserte „ morbum istum (inquit) non „ in Anglia dumtaxat & Hibernia, sed & in „ aliis quoque regionibus grassari veri simile est, & de Gallia quidem mihi certissimo „ constat; quippe illo trium annorum & dimidii spatio, quod effluxit, ex quo ista „ scripserim, diversos hic Parisiis infantes „ vidi

---

(a) l. c. p. m. 30.

(b) Ibidem p. 33.

(c) Ibidem p. 36.

(d) l. c. ad §. L480.

„ vidi eo laborantes, eosque methodo mihi
 „ usitata atque isto capite indicata feliciter
 „ perfanavi „ In Hollandia perinde fre-
 „ quentem esse rachitidem PETITUS (a) atque
 „ que testantur; quippe quæ similem prioribus
 „ atmosphæræ statum habeat. Idem etiam est
 „ de multis Germaniæ locis, ubi rachitis est
 „ endemia. Sic P. HOFFMANNUS (b) in
 „ humido frigore causam reposuit „ cur . . .
 „ Halæ, quæ tam ob Salæ præterlabentis &
 „ salinarum effluvia, quam ob sulphureum
 „ carbonum fossilium fumum atmosphæra val-
 „ de humida cingitur, pueri rachitici se no-
 „ bis crebrius sanandos offerant „ Perinde
 „ J. P. BUCHNERUS (c) de Argentorâto a-
 „ gens „ de cælo Argentoratensi (ait) id . . .
 „ notabis, quod cum apertum & omni ven-
 „ to pervium sit, salubritate se se admodum
 „ commendet; quod vero, cum frequentes
 „ rivi urbem interlabendo distinguant, cir-
 „ cumque fluant, cum proximus quoque
 „ Rhenus in aerem evolutos vapores suos
 „ transmittat, cum demum gremium vallis
 „ levibus paludibus penes Rhenum notatæ
 „ oc-

(a) l. c. p. 524.

(b) l. c. Cap. 9. thes. path §. 8. p. m. 489.

(c) l. c. §. 17.

„ occupet, humidius utique cœlum nostrum
 „ existat. Inde est, quod magis relaxata
 „ corpora, atque hinc pulcherrime quoque
 „ insignia hic reperias: inde est, quod quæ-
 „ que tempestas humida mox officinas no-
 „ stras formulis medicis repleat. In specie
 „ de castello tenebis, me novisse, qui dum
 „ huc ex urbe migrassent, brevi ita relaxa-
 „ tos esse, unum ut cachecticum facie fer-
 „ ret, in incompletam herniam & quartanam
 „ incideret, alterum ut strictior antea exsuc-
 „ ciorque laxata cute totus repleretur „.
 paulo ante (a) vero: „ in castello, quod
 „ humidius cœlum quam ipsa urbs sortitum
 „ est, mirabar numerum & rachiticarum &
 „ cachecticarum prolium. Hic morbus inter
 „ juventutem Argentoratensem, ubi ob cœli
 „ humiditatem corpora pulchra & relaxata
 „ frequentiora sunt, creberrimus occurrit „.
 Hæc autem ut ut sint, negat tamen STORCH (b)
 foli id genus cœli locique constitutioni mor-
 bum ex toto esse tribuendum, sed ejus hæ-
 reditate accepti genesin tantum accelerari pro-
 moverique, postquam per connubia rachitico-
 rum ex uno solo ad aliud fuerit translatus,
 ut

(a) Ibidem §. 13. Obs. 5. 6.

(b) l. c. 3 Band p. 288.

ut ex GOHLIO superius (a) de Berolinensibus dictum, quod ipsum etiam G. C. GAHRLIEPIUS (b) de constitutione epidemica Berolinensi A. 1701 agens notavit, nimirum Berolini „ante . . . raram, nunc ab adven-
 „ tu Gallorum exulum inter Germanos etiam,
 „ infantes præsertim, fere endemiam rachi-
 „ tidem „ evasisse.

§. 20.

5. CONTAGIUM autem ab rachitide in totum abesse testatur GLISSONIUS (c):
 „ etenim observamus (ait ille) frequenter
 „ pueros seu coætaneos seu prope coætaneos
 „ in iisdem ædibus enutritos, quorum unus
 „ aut alter hoc morbo forte afflictus fuerit,
 „ dum alius aut plures eorum minime labo-
 „ rent: imo novimus pueros non tantum
 „ communibus ædibus assidueque mutua so-
 „ cietate gaudentes, sed & quotidie commu-
 „ ni mensa & lecto utentes, quorum alter
 „ hoc malo affectus socium convictus & con-
 „ cubitus nullo modo infecerit; quod sane
 „ vix videtur contingere potuisse in morbo
 „ pro-

(a) Vide §. 14.

(b) Misc. nat. cur. Cent. 1. 2. app. p. 23.

(c) l. c. Cap. 16. p. m. 185.

„ proprie contagioso „. Neque etiam quifquam alius observatorum contagii hocce in morbo visi meminit.

C A P U T VII.

P R O X I M A C A U S A.

§. 21.

PROXIMA *causa* rachitidis ad nostram usque ætatem satis obscura mansit: ut adeo mirum non sit aliam atque aliam a pathologis fuisse assignatam. Infinitus sim, si eas hic singillatim persequi omnes ordiretur. Multi cum GLISSONIO (a) medullam spinalem spiritibus imperviam esse voluere (b); STAHLII affectæ inæqualem partium organicarum nutritionem errore principii vitalis factam culpabant (c); in jecur omnem morbi ortum rejecit A. BOOTIUS (d); abdominalium viscerum obstructionem pro rachitidis proxima cau-

---

(a) l. c. Cap. 4. sqq.

(b) F. HOFFMANN l. c. §. 4.

(c) J. STORCH l. c.

(d) l. c. p. m. 36.

causa G. HARRIS (a) habuit; quam in solo glandularum meseraicarum infarctu viscido reposuit L. HEISTER (b). Alii ad acrimonias respexere cum J. LINDESTOLPIO (c), & J. Z. PLATNER (d) opinabatur esse succi nutrientis e crudo vitiosoque chylo confecti in ossibus corruptionem; contra ea ZEVIANI (e) universam humorum massam acore a lacte assumpto corruptoque imbui censuit. Soli atoniæ insigni morbum deberi vult J. P. BÜCHNERUS (f). Rectius H. BOERHAAVIUS perspexit proximam rachitidis causam neutiquam repertum iri in solo seu solidorum seu humorum vitio, sed utrinque esse querendam; modo rem acu tetigisset in ea statuenda; ipsi enim est (g) „causa proxima „ mali cacochymia iners, mucosa, frigida, „ vappida, latente forte leni labe venerea „ permista, cum laxa partium firmarum fabrica „. Verum ut de humorum lentore frigido dicam nihil, certe miasma venereum

S W I E-

(a) De morbis acut. infant. p. 24.

(b) Compend. med. Cap. 18. §. 20.

(c) De venen. Cap. 14. thes. 38.

(d) Institut. chirurg. §. 1071.

(e) l. c. Cap. 3. §. 64. p. 57.

(f) l. c. §. 17. p. 290.

(g) l. c. §. 1488.

SWIETENIO (a) quoque hic displicuit. Singulis vero hisce aliisque id genus circa proximam rachitidis causam datis hactenus opinionibus convellendis immorari nec lubet nec vacat, præsertim cum id jam abunde præstiterit L. E. VACHER (b), docueritque ignotam adhuc esse proximam morbi causam.

§. 22.

Si tamen in usque adeo abdita ægritudinis hujus indole conjecturæ locus est, atque ad singula quæque rachitidis phænomena advertamus animum, veri omnino simile esse apparebit, proximam ejus causam quæri oportere in *p. n. solidorum laxitate humorumque acore*. Id quod præ primis persuadent:

1. *Ætas* tenerrima rachitidi obnoxia, solidorum laxitate maxime insignis atque ad acorem generandum perquam idonea, quem

2. *Ingesta* huic ætati solennia, lac nempe ac lactinia aliaque vegetabilia in cibum data promptissime inducunt.

3.

(a) Ibidem.

(b) *Traité du Rakitis ou l'Art de redresser les Enfants contrefaits.* 8 à Paris 1772.

3. *Tenuitas sanguinis*, acoris in massa humorum præsentis certus effectus, in rachiticis varie se se prodens. Testatur DUVERNEY (a) carnes rachiticorum albas esse, molles, decolores, sanguinem vero aquosum & valde dissolutum, & in rachitica BÜCHNERI (b) puella a morte secta perinde „sanguis summo opere tenuis, resolutus & rutilus erat „.

4. *Mollities ossium* rachiticorum, quam & BOERHAAVE (c) & RUYSCHIUS (d) ab acido effici non abs re suspicati sunt; quandoquidem nullum hactenus præter acida menstruum, quo ossa humana molliantur, in rerum natura nobis innotuit.

5. *Vapor acidus* manifestus nares feriens sub sectione rachitici cadaveris ab RUOFFIO (e) memorata. Denique

6. *Therapia antacida* morbum, ut visuri fumus, felicissime tollens, dum omnis alia medendi ratio hic inutilis observatur.

Ve-

(a) *Traité des Maladies des Os.* T. 2. p. 291.

(b) Vide §. 10. I. B. 5. b) d. b.

(c) *Elem. chem.* T. 1. p. 737.

(d) *Advers. anat.* dec. 2. Obs. 6. p. 16.

(e) Vide §. 10. I. B. 5. a) β.

Verum enim vero • ut hæc perquam . . . probabilia, una tamen superest difficultas elidenda, nimirum undenam tantus acoris in humoribus proventus sit repetendus? Ex primis enim viis illuc transmitti haud videtur; tunc namque in primis viis acidum deberet maxime abundare; quod tamen symptomatum ab acido primarum viarum oriundorum absentia refellit, aut certe non tanta adsunt intensitate, quantum ubertas illa acidi post se alias trahit: reliquum ergo est, ut acor ille ex ipso sanguine extriceretur. Estne igitur efficiens ejus causa laxior principii alcalini volatilis cum acido (e quibus animalis ille noster sal ammoniacalis coalescit) in humoribus nostris nexus, ita ut facile jugiterque diffletur e corpore alcali, manente in humoribus & semper uberius accrescente acido? Et si istud ita se habeat, quæ demum causa erit, quæ nexum acidum inter & alcali efficiat minus, quam in sanis, arctam facileque disturbandum? Hæc ego felicioribus ingeniis dispicienda relinquo. Id unum opportune hic addendum censeo, acori illi sanguinis procul dubio feram rachiticorum dentitionem esse tribuendam, obstante nempe dentium osteogeniæ acido. Quam sero autem sæpenumero dentes in rachiticis generentur, documento sunt duæ BUCHNERI

puellæ, quarum una (a) ut ut 15 menses vixerit, nullos nacta est dentes; altera (b) autem 3° primum anno dentes 10, caninos ac molares, simul ac semel nacta non multo inde post obiit.

C A P U T VIII.

D I A G N O S I S.

§. 23.

DIAGNOSIS rachitidis duplex est:

I. *Absoluta*, eaque

I. *Imminentis*, difficillime condenda; namque „adeo obscurus est, inquit GLISSONIUS (c), hic morbus, ut ante sui apparitionem ægre sensibilis habeatur, . Interea tamen opinione BRENDÉLII (d) „per-
 „tinet ad illam (diagnosim) infantes citius
 „loqui quam incedere, languidos esse, vix
 „ferre motum, habitu corporis marcido ap-
 „pa-

(a) Vide §. 30. e).

(b) Vide §. 11. Nro. 6.

(c) l. c. Cap. 21. p. m. 266.

(d) l. c. §. 4.

„ parere „. At enim vero tunc malum non tam imminet, quam jam occipit.

1. *Præsentis* autem obtinetur per symptomata vel aliqua huic morbo propria (ut sunt articulorum nodi, curvitas artuum, &c.) vel jam collectim præsentia. Nullum autem certius est occipientis rachitidis signum debilitate illa (a) musculari sine manifesta alia causa ingruente, assiduoque durante & jugiter invalescente, cui etiam primas tribuit GLISSONIUS (b).

II. *Relativa* porro, qua inorbus præsens ab hydrocephalo, atrophia simplici, aliisque affinis ægritudinibus, queiscum confundi solet, discerni queat, minus est implicata, quam claram certamque reddunt symptomata propria rachitidi præsentia, absentia vero symptomata, quæ affinis illis morbis perinde sunt propria; nisi forte cum hisce rachitis fuerit complicata: tum omnino utraque aderunt singulis hisce morbis solennia symptomata.

§. 24.

Pathognomico autem signo rachitis haud dum donata est; vidimus enim singula illius symptomata (c), etsi quædam ipsorum ei soli

N 3

pro-

(a) Vide §. 11. Nro 1.

(b) l. c. p. m. 265.

(c) Vide §. 10. seqq.

propria, haud omni morbi tempore, imo nec in omni rachitico præsto esse, præter solam forte muscularein illam debilitatein (a).

C A P U T IX.

P R O G N O S I S.

DURATIO rachitidis, quoad vel necet vel dispareat, est varia: duravit anno amplius in puero VOGELII (b), 13 menses in puero BURGGRAPII (c), 1½ anno in puellis BÜCHNERI (d) ac STORCHII (e), 2¼ annis in puella alia BÜCHNERI (f), 4 annis amplius in STORCHII (g) puero, 4½ an-

(a) Vide §. II. Nro 1.

(b) Vide §. 10. I. B. 5. b) β.

(c) Ibidem.

(d) Vide §. II. Nro 6.

(e) Vide §. 10 I. B. 5. b) β.

(f) Vide § II. Nro 7. a).

(g) Ibidem Nro I. B. b).

4½ ann. in puero BÜCHNERI (a), &
 6 annis in alio (b),
 6 vel 7 annis in infante RUOPPII (c),
 12 annis in una BUCHNERI (d), &
 15 annis in altera ejusdem (e) puella,
 40 annis denique in C. TACCONI (f) fe-
 mina,

quæ circa 3um ætatis annum antè postè-
 riusque gibbosa admodum fieri cœpit, ac brevi
 post non modo spina dorsi cum costis, sed et-
 iam ossa artuum superiorum perquam curva eva-
 sere: unde tota statura pusilla evasit. Versus
 7um annum ætatis accessere etiam inertia, de-
 bilitas, impotentia motus muscularis, aliaque
 omnia symptomata rachitidis. Interea tamen
 sub continuo morbi incremento ægra vixit ad
 42um vitæ annum, tuncque doloribus aliisque
 malis exhaurita obiit. In abdomine cadaveris
 jecur plane ad claviculam usque pertinebat,
 cumque isto & stomacho ac liene pars una in-
 testinorum in thoracis latebat cavo, altera in
 N 4 pelvi.

(a) Vide §. 29.

(b) Vide §. 10. I. B. 1. c),

(c) Ibidem §. 2) β.

(d) Ibidem §. b). δ. 6.

(e) Ibidem Nro 1. b)

(f) Comment. Bonon. Vol. 5. P. 2. p. 81.

pelvi. Porro tuber ingens in abdomine re-
 pertum, album, tactu asperum, non tantum
 totum ventrem, verum insignem quoque tho-
 racis cavi partem, implens, tenera membrana
 tenui, e lumborum vertebra egressa, circa re-
 nes crassiore mollioreque quam uspiam alibi
 reperta, investitum, copiosisque vasis vari-
 cosis scatens. Videbatur istud primum scirrho
 simile, & 4 diversis e partibus constans, quas
 totidem velut fulci dirimebant. In partem ad
 umbilicum primum occurrentem culter cum in-
 tro adigi non posset, ferra applicata: quod
 ossea substantia intus latere crederetur, qualis
 reipsa est reperta. In recluso ita tubere ca-
 vum cranii humani capacitatem æquabat, hu-
 moris visceridi fere sesquilibram continens, in-
 teriusque perinde membrana investitum. Ad
 umbilicum crassities tuberi erat digiti latitu-
 dine, in origine vero sua circa lumbos æqua-
 bat crassitie $2\frac{1}{2}$ digitos latos. Ubi os æmula-
 batur, constabat spongioso texto; sed quo
 diaphragmati fiebat propior, mollior erat, ac
 tandem scirrho similis esse videbatur. Origine
 autem curatius investigata compertum est, esse
 mesenterii tuber. Alterum tuber priori admo-
 dum fuit simile, at merus scirrhus, nuspiam
 adhuc ossescens; dextro in latere a priori tu-
 bere contingebatur, locum jecori alias ac ven-
 triculo proprium obtinens, primumque ad instar
 tuberi cavum ad lib. ij. liquidi continebat,
 sub-

substantia a digitos transversos crassa præditum. Tertium quoque tuber scirrhosum, at primo minus, lævo reni tam arcte adhærebat, ægre ut inde avelli potuerit. Ren hic dimidio minor erat dextro. Quartum denique tuber binis præcedentibus simile, ac totum pene in thoracis cavo locatum, superius cum primo tubere connexum fuit. Quatuor hæc tubera simul 34 pollices longa, 24 pollices lata 32 lib. appendebant. Præter hæc vertebrae costasque caries vitiauit; nec alia rachitidi familiaria phænomena desiderabantur.

§. 26.

2. CURABILITAS rachitidis a variis observatoribus varie adumbratur, & quidem notante GLISSONIO (a), morbus hic specie sua letalis non est, imo non nunquam adeo levis mitisque est, ut pueri eo affecti solo ætatis beneficio, calore vitali aucto, eoque vi frequentiorum exercitiorum ad partes externas evocato absque medicamentis convaluerint. Aliquando tamen adeo graviter affligit, ut optimis etiam adhibitis præfidiis vix imo ne vix quidem im-

N 5

,, mi-

(a) l. c. Cap. 23. p. m. 284.

„ minens vitæ periculum præcaveatur „ . Per-
 git deinde prolixè signa percensere , quæ vel
 salutem sperare jubent , vel interitum porten-
 dunt ; hæc autem P. HOPPMANNUS (a)
 paucis ita complexus est : „ morbus invale-
 „ scens si super 5um ætatis annum aut diu-
 „ tius inhæret , difficulter curatur , & tor-
 „ pus plerumque languidum ac deforme ju-
 „ ventuti tradit ; & nisi accedentibus juven-
 „ tutis annis , ubi totum corpus maximam pa-
 „ titur mutationem , penitus tollitur , per to-
 „ tam vitam nullam sanationis spem admittit.
 „ Nec minorem habet difficultatem sanatio , si
 „ per hæreditariam dispositionem morbus fuit
 „ inductus , aut mox primis a natiuitate men-
 „ sibus obortus . Denique si phthisis cum
 „ hæctica febre , hydropicus tumor , asthma
 „ vel diarrhœa superveniunt , spes in angusto
 „ est posita . Quæ vero ab aeris aut victus
 „ vitio oritur rachitis , aut variolas , scabiem
 „ aliasque cutis efflorescentias subsequas ha-
 „ bet , nec cum tanta ossium spinæque dorsi
 „ incurvatione & motus impotentia conjungi-
 „ tur , faciliorem recipit medelam „ . A.
 B G O T I U S (b) vero rachitidem tantum non
 fem-

(a) l. c. thes. pathol. §. II.

(b) l. c. p. m. 31.

semper curabilem esse vult, modo nec prave nec fera nimis therapia sit. „ Est . . . le- „ talis hic morbus (ait ille), si vel negli- „ gatur penitus, vel sero aut prave curetur, „ plurimosque quotidie absumit; neque ullus „ est annus, quo non aliquot millia infantium „ eo pereant . . . Morbus iste (a) ægrius „ tollitur, si a jecore cœpit, quam si a pe- „ ctore; magisque etiam, si a primo ortu „ infans ei obnoxius fuerit. Quando in pe- „ ctore ipso originem habet, curatio ejus fa- „ tis facilis est . . . Ac vere affirmare pos- „ sum (b), fratrem meum G. BOOTTIUM & „ me quam plurimos ita integræ sanitati re- „ stituisse, non modo qui eo leviter ac nu- „ pere laborabant, sed & qui diutius ac gra- „ vius eo afflictabantur, ac quidem non nul- „ los, in quibus adeo inveteratus erat, ut „ vix sanationem admittere posse videretur. „ Eandem cum BOOTTIO sententiam de curabi- „ litate rachitidis tuetur C. STRACK (c) di- „ cens: „ ad id (i. e. curationem) autem nul- „ lum, nisi quo morbus incipit, opportunum „ tempus est: intra id enim morbus curatio- „ nem & recte admittit, & cito excutitur: „ quæ

(a) Ibidem p. 33.

(b) Ibidem p. 35.

(c) l. c. p. 162.

„ quæ observatio neminem eorum quos plu-
 „ rimos accepi, effectu orbem reliquit. Si
 „ morbus non prius cognoscitur, quam ubi
 „ topi juxta articulos sunt, & venter intum-
 „ escit, is certam quidem adhuc curationem
 „ recipit, at longius tamen ad eam tempus
 „ requirit, . Ego si rachiticorum syllabum,
 quem coram habeo, intueor, parem fere mor-
 bo superstitum numerum numero mortuorum,
 quos aut neglecta medendi methodus aut mor-
 bi immedicabilis vis abripuit, reperio.

3. SOLVITUR rachitis triplici fere natura
 nifu, videlicet

a) Etate accrescentibus viribus præ
 primis non dum primo septenario expleto.
 „ Multos novimus, inquit GLISSONIUS
 „ (a), solo beneficio aucti caloris sive incre-
 „ mento ætatis sive exercitiis sanatos absque
 „ ope medica, quos nemo amicorum affectos
 „ putaverat, : id quod etiam S. FORMIUS
 sua in praxi observavit (b). Refert etiam
 J. STORCH (c) proprium suum filium 3°

zta-

(a) l. c. Cap. 19. p. m. 239.

(b) Vide §. 6.

(c) Obs. clin. ann. 6. Mart. Cl. 3. p. 465.

ætatis anno post aliqua rachitidis symptomata superata loqui & incedere cœpisse, indeque intra annum & corpore & animo evasisse perquam alacrem. Haud secius J. P. ISEN-FLAMMII (a) adolescens 15 annorum 5° ætatis anno pessime erat conformatus, ambæ tibix perquam fuere introflexæ, femora vero parumper extrorsum, nec humeri & antibrachia erant prorsus recta, atque in articulorum epiphysibus protuberantiæ manifeste tangebantur. Parentibus anxiiis varias jam machinas applicare volentibus rem Auctor dissuasit, ægrumque naturæ voluit relinquendum. Ita factum. Inde 8° ætatis anno deformitas jam dimidio minor, ab hinc post unum alterumve annum prorsus evanuit, ita ut nunc adolescens citra ulla in & externa remedia artus habeat emendatissimos sine ullo pristinx deformitatis vestigio. Denique & J. P. BÜCHNERI (b) „puella . . . dentitione absque
 „ convulsione succedente nodosa facta est;
 „ sed 7° anno morbum spinalem adhuc im-
 „ perfectum exiit. Semper adhuc puellæ
 „ corrupti dentes excidunt, sed reparantur.
 „ Variolis discretis bis laborabat & 3° ætatis
 „ anno & 14°. Nimirum statum 2^e ægræ
 (a)

(a) l. c. §. 86. p. 392. seqq.

(b) l. c. §. 5. p. 280.

„(a) ad 7um usque annum servavit,,. Istæ autem non eatenus accipienda sunt, quasi vero cuncti id genus ægri, si septimum attigerint annum, evadant ab rachitide liberi, nec abs re id refellit J. D. GOHLIUS (b) „pro
 „recepta (inquiens) observatione habetur,
 „quod rachitis sponte quasi cum septenario
 „primo resolvatur; quam autem mancam
 „esse ex indice nostro docemur: mortui enim
 „sunt hoc morbo æque, qui infra septena-
 „rium ætate constiterunt infantes, ac juve-
 „nes, qui ultra eundem annos extenderunt
 „ad 14 & 15,,. Et certe plures id etiam
 BÜCHNERI (c) aliorumque casus testantur.
 Idem quoque de pubertatis annis tenendum
 est, circa quos non nullis rachitidem abire D.
 W. TRILLERUS (d) commemorat.

b) *Metastasi*; cujus tamen unicum, quod sciam, exemplum prostat, ab G. H. KOENIGSDOERFFERO (e) literis proditum:

(a) Vide §. 10. I. B. 1. b).

(b) l. c. dec. 2. vol. 7. sect. 1. p. 58. sq.

(c) Vide §. 10. I. B. 1. b). 5. b). §. 6.

(d) Diff. de morbis pubertate solutis 4° Vitemb. 1770 Resp. D. G. BERTHOLDO) §. 12.

(e) Diff. de inflammatione oculor. a rachitide cum tuberculis in inter. palpebrar. tunica (4° Hal-

tum : pnelam decennem non optimo corporis habitu , macie & humoribus ab rachitide neglecta vitiatis confectam Auctor nactus curandam cum tumidis colli parotidumque glandulis ac biennali ophthalmia aerem lucemque ac palpebrarum diductionem dolorificam non ferente. Tumbant ΜΕΙΒΟΜΙΙ glandulæ , simulque interiorem palpebræ tunicam obsidebant eminentia mollia cedentiaque vel carnosæ tubercula ophthalmiam foventia. Fluebant multæ lacrimæ calidæ , pituitæ palpebras per noctem glutinaturæ fere expertes. Interdum cephalalgia ex temporibus in oculos excurrens urgebat. Modicus palpebrarum tumor cum rubore tarforum. Quandoque febris etiam, quam superveniens vomitus cito solvebat. Appetentia nimia. Post frustraneum variorum topicorum usum ophthalmia et Anglus non nulla tubercula excidit. Hæmorrhagiam secuta suppuratio cum aliquo , at non diuturno , levamine ; namque ulcusculis paulo post glutinare vix occipientibus morbus pristina cum vehementia rediit. Donec tandem discussæ idoneis præsiidiis inflammationi successit plena oculorum sanitas. Sed simul etiam cœpit rachitis in aliis corporis partibus reviviscere , spinam dorsi ad

mo-

1æ 1751. Præf. A. E. BÜCHNERO) §. 2. p. 10. §. 8. p. 21. §. 13. p. 36. §. 15. p. 38.

modum literæ S curvando, aliaque solennia producendo symptomata. Qua propter omnis curatio ad rachitidem directâ felici eventu.

c) *Febre* denique humores rachiticorum ab acida dyscrasia ad alcaliscentem statum tradente: hinc Scoti rachitidem febre per artem excitata sanare perhibentur (a), & J. STORCHII (b) trinulus infans ejusdem beneficio convaluit, dum pedibus non dum hætenus valens ac per vices epilepsiæ obnoxius post hujus accessionem 4ª Decembris toleratam multis avidè ingestis cibis 12ª Decembris æstu ac tussi prehenditur. A data tinctura refrigerante ac potiuncula die 15ta emendatus, æstu factò mitiore, lenique sudore oborto, agroque cibum denuo poscente. Idcirò tinctura continuata. Postero die infans mensæ assidens dum suillam comedit, 17ª die ex spasmo rursus decumbere cogitur. Data itaque mixtura:

R. Aquæ fl. tiliæ

— pœoniæ aa unc. j.

Pulv. specif. ceph. M I C H. scrup. sem.

Sacch. perlat. drach. j. M.

Die 18ª spasmus abiit, exceptis digitis, quos adhuc contrahebat. Repetita potiuncula, data-

(a) Vide §. 45. a).

(b) l. c. ann. 5. Decembr. Cl. 3. p. 262.

taque insuper mane mixturæ rhei drach. fem. alvum solvit; spasmo tamen in aliquot adhuc dies perseverante. Ceterum morbus declinabat, cum quo pariter & rachitis in declinationem venit (a).

§. 28.

4. RELIQUIÆ rachitidis cum variæ sint, præcipuæ tamen fere habentur

a) *Scrophulosa cachexia*. Enim vero J. P. BÜCHNERUS (b) „vidit ætatis cursu „rachitide imperfecta exemptos scrophulosos „fieri „. Et J. STORCH (c) „congestio- „nibus (ait) humorum versus caput est etiam „tribuendum, quod similibus ægris inter- „dum post omnem quoque jam superatum „morbum ex antiqua consuetudine prava glan- „dularum colli malarumve ulcera adhuc ena- „scantur, queis vulgo *Tuf-knoten* nomen in- „ditum, & faciem adhuc deformant; licet „cetera corpus rite jam conformatum sit: „quemadmodum A. 1734 puerum 12 anno- „rum

(a) Confer. §. 47. a) sub finem.

(b) l. c. §. 13. Obs. 9.

(c) Von Kinderkrankh. l. c. p. 291.

„ rui post superatam rachitidem curandum
 „ habui, quæ præfertim in crurum curvitate
 „ consistebat, bene conformatum. Hic ultra
 „ annum jam glandulas unius malæ induratas
 „ primum nactus est, quæ dein exulceratæ
 „ sanationem non admifere: donec demum
 „ plurimi dentes vacillantes facti exciderunt,
 „ maxillaque cariota frustatim eximenda, ac
 „ puero misere pereundum fuit „. Ego vero
 has scrophulas non tam humorum versus ca-
 put congestioni quam potius acoris rachitici
 reliquiis ad colli faciei que glandulas depositis
 tribuendas esse arbitror; siquidem haud raro
 videas usu illas abforbentium & alcalinorum
 (v. g. pulv. testar. ovor. calcinatarum, &c.)
 i. e. antacidorum percurari. Quid quod vi-
 gente adhuc rachitide humorum acor glandu-
 lares id genus infarctus, præ primis in me-
 fenterio, toties producat, qui aliquando in
 pessima ulcera degenerant. H. P. TEICH-
 MEIERUS (a) „ in tribus subjectis atrophia
 „ rachitica laborantibus & enormi gibbositate
 „ descædatis (in quibus tamen manus pedes-
 „ que situm & figuram naturalem servabant)
 „ fistulas in regione lumborum penetrantes
 „ usque

(a) Diff. de atrophia infantum rachitica (4° Jenæ
 1715. Resp. N. G. WITTENBURG.) §. 12.
 p. 12.

„ usque ad centrum mesenterii observavit,
 „ comprobante hoc insuper sectione anatomi-
 „ mica post mortem in uno tali subiecto in-
 „ stituta; ast 20 annum ætatis nunquam atti-
 „ gerunt, sed omnes tabidi & asthmatici mor-
 „ tui sunt.,.

i b) *Loquelæ vitia*, ut est præcocitas, balbuties, difficultas, &c. (a), id quod præfertim in adolescente LENTILII (b) obtinuit.

c) *Deformitas corporis* (capitis nempe vel thoracis vel artuum, omniumve simul) tota vita superstes. „ Qui sine visceris labe inde „ reveniunt, inquit C. STRACK (c), pauci „ staturæ decorem majestatemque recipiunt; „ multi, etsi enim nodos ex articularis amiserunt, „ nihil minus curtæ crassæque staturæ „ cum magno capite, longis manibus, magnif- „ que pedibus difformes manent; plurimi vero „ humilis suppressive habitus scauri, vari, „ vatii, valgi, comperneve cum incurvis co- „ xis miserabili modestis animis spectaculo, „ scurris vero atque calonibus risui sunt: quæ „ res offensos aut timidos efficit, aut mordaci „ lingua præcoces, aut tædiosos ab hominum

(a) STORCH l. c. p. 292.

(b) Vide §. 10. I. B. 2.

(c) l. c. p. 160.

„ confortio arcet, domumque cogit, atque
 „ nuptias desiderio depellit, . Sic genua in-
 troflexa superfuere quadrimulo cuidam STOR-
 CHII (a) pufioni, ut ut non sine fpe hujus
 quoque vitij per tempus emendandi. Perinde
 H. P. LE DRAN (b) confulebatur pro infante
 5 vel 6 annorum, cui post rachitidem super-
 fuit dextrum crus ita vitiatum, ut offa ejus
 extrorfum poftorfumque fuerint flexa. Puellæ
 (c) quoque meminit 12 annorum, olim ra-
 chiticæ, cui post evanidos epiphyfium tumo-
 res amborum cœfurum offa manfere curva, uno
 eorum introrfum, extrorfum altero vergente,
 atque ad tactum manifefte complanatis, & fe-
 morum quoque ambo offa extrorfum flexa fu-
 perfuere, thorace brachiisque vitij expertibus,
 ac puella per omnia recte valente. Alii vero
 multo his etiam deformiores vivunt, vitiaque
 totius pene fyntaxeos offeæ ex rachitide re-
 tinent. Ita J. P. ISENPLAMMII (d) ado-
 lefcenti tenera in ætate artus superiores & in-
 feriores p. n. curvari cœpere, curvitasque ad
 11um ufque ætatis annum increfcebat, ele-
 vante fe fterno, coflifque uno in latere sub-
 fiden-

(a) Obf. clin. ann. 6. Januar. Cl. 3. p. 310.

(b) Chirurg. Gutachten p. 180.

(c) Ibid. p. 194.

(d) l. c. p. 393.

identibus, ac spina quoque dorsi ad os usque sacrum ab uno latere in alterum bis inflexa. Vicesimo anno deformitas acmen attigit, quam ultra 30 annum eodem nunc in gradu retinet, ita ut neque ulterioris incrementi sit metus, sed neque spes ulla vel arte vel sponte obtinendæ emendationis. Porro (a) in anatomico theatro Erlangensi asservatur sceleton viri ab rachitide olim deformati a calce ad verticem sesquiulnam altum: capitis moles & figura naturalis est, in quo aliqui tantum dentes crassi & informes visuntur; nec in metacarpis ac metatarsis & digitis manuum pedumque quidquam est vitii, nisi quod in proportionem ad reliquum corpus magnitudine videantur excedere: cetera vero ossa omnia sunt difformia. Ossa brachiorum, antibrachiorum, femorum, crurum falcata; sterni os prominulum; clavícula dextra deorsum plane ad 3^{am} usque costam flexa; vertebræ dorsi ac lumborum ad sacrum usque os duas suo in situ ac directione flexuras exhibent; pelveos quoque vitiose conformatæ os innominatum dextrum minus, ac dextrum os pubis sinistro multo brevius. Qui virum in vita novere, narrant, incessum illi, etsi celerem, plane tamen fuisse singularem, ut qui semper pede uno alterum

O 3

inter

(a) Ibidem p. 394.

inter eundem alternis vicibus decussaverit. Substantia ossium est perquam fragilis atque friabilis, cujus cornu similis obtutus opinari facit, illam olim reapse fuisse flexilem. Cum hac deformitate homo viriles attigit annos, eamque ad mortem usque retinuit. Non nulli rachiticos articulorum nodos diutius a morbo retinent, uti HEISTERI (a) puella decennis in carpis & cubitis, octennis vero puer in malleolis.

5. EFFECTUS rachitidis vel vehementis vel diuturnæ sunt varii; quos inter utrum variolarum aut immunitas aut saltem benignitas referenda sit, in medio relinquo. Certe si (ut propius verum est) ab acido sit rachitis, opposita erit putrido variolarum genio, ita ut has vel abarceat, vel omnino mitissimas reddat, cujus rei cum BÜCHNERUS tum STORCHIUS fuere testes. Iste (b) meminit puellæ cum puero uno partu editæ, quæ pravam thoracis conformationem rachiticam ex utero in lucem attulit, dum mox a partu
eam

(a) Medic. chirurg. Wahrnehm. 2 Band Nro 384.

(b) Obs. clin. ann. 4. append. de variol. & morbill. cas. 76. p. 789. sq. 796. Confer. §. 13.

eam lustrasset Auctor (puero per omnia sano, nec etiam unquam deinceps rachitico facto). Inde vero invalescebat rachitis, & non obstante omni antirachitica curatione 3° ætatis anno puellæ crus curvatum est; quod tamen per annum tantum debile multumque curvum mansit, ab hinc autem denuo rectum evasit. Puella hæc ubera adhuc suo cum fratre ejusdem nutricis eodemque tempore sugens, isto variolis correpto ipsa illarum non nisi molimina citra eruptionem est experta; forte quod rachitis obstiterit, quo minus fomes variolosus acre imbutos puellæ humores in sibi similem indolem convertere quiverit. Perinde J. P. BÜCHNERI rachiticarum una (a) bis variolas discretas nacta est, 3° primum, dein 14° vitæ anno; alia (b) huic ætate proxima bis pariter lividas & confluentes habuit, 7° nempe vitæ mense ac 12° ætatis anno, neutras tamen funestas; siquidem biennio inde post primum obierit. Tertius (c) fuit „ puer . . . „ qui adhuc inter vivos agens 7um annum „ mox ingrediatur. Hic uno & dimidio ætatis anno sine convulsionibus quidem, sed „ cum

O 4

„ cum

(a) Vide §. 27. 3).

(b) Vide §. 10. I. B. 5. b). δ, 6.

(c) l. c. §. 10. p. 283. sq.

„ cum hæmorrhagiis narium prævio ætui suc-
 „ cedentibus dentes edidit; inde tamen no-
 „ dosus factus est, & hæmorrhagiæ continuant.
 „ Anno ætatis 5° bis in hyeme uno mense
 „ variolas discretas maturantes habuit. Non
 „ loquitur, stupore quodam detentus & pur-
 „ gatù difficilis. Aestate hætenus pedum offi-
 „ cio magis valuit quam hyeme. Præsertim
 „ proxime elapsa ætate, quæ siccior erat,
 „ bene habuit; sed diuturniori tempestate au-
 „ strina, quæ superiorem annum finiebat, ita
 „ prostratus est, ut ingredi non valens in per-
 „ sectam rachitidem adactus sit. Ab eo tem-
 „ pore non rara alvi obstructio, urinæ quæ-
 „ dam retentio una cum lenta feбри vexare in-
 „ cœpit. Ab esculentis dulcibus hætenus ab-
 „ horret, & corporis externam faciem talem
 „ gerit, qualem rachiticis esse jam sæpius
 „ percepisti. Corpusculum hoc per aliquod
 „ tempus alternis diebus fortioribus stricturis
 „ affici pulsus me docuit, atque sub ejusmodi
 „ strictura ita invalescente, ut pedes rigidos
 „ redderet, subito olim intumuit, tumore
 „ brevi iterum & sponte evanescente „.
 Hæc de variolarum in rachitide seu immuni-
 tate seu benignitate. At rara & ambigua sunt
 illius ea commoda; certiora vero ac numero-
 siora sunt mala inde pullulantia, quorum alia
 vulgatiora sunt, alia rariora, ut syncope in
 puella

puella BÜCHNERI (a), polypus in alia LANGGUTHI (b), cataracta, quam G. H. KOENIGSDOERFFER (c) „, incipientem in „ puero rachitico sanguinis e naribus proflu- „ vio pessime cohibito vidit, quæ fetaceo & „ remediis, quæ contra rachitidem proficua „ sunt, intus datis curabatur„. Ad vulgaria autem vel maxime pertinent

a) *Febres* vel acutæ vel lentæ: illæ quidem rariores (si peripneumonias rachiticorum excipias) ac plerumque ex accidente, ut in PREUSSII (d) ægro; istæ vero ipsa ex rachitide profectæ crebriores; ut ut ne has quidem semper, præsertim per initia morbi, adesse constet. GLISSONIUS (e) hac de re agens „ multos quippe reperias (ait) hoc morbo graviter afflictos absque febrili intemperie aut ulla causa suspitionis ejusdem„. Et SWIETENIUS (f) „dubitari tamen (inquit) potest, an in ipso invadentis rachitidis primordio lenta febricula jam comes

O 5

„ ad-

(a) Vide §. 10. I. B. 5. b). §. 6.

(b) Ibidem.

(c) Diff. cit. §. 10. p. 24.

(d) Vide §. 11. Nro 7. d).

(e) l. c. Cap. 1. p. m. 2.

(f) l. c. ad §. 1488.

„ adfit „, quamvis H. BOERHAAVIUS (a) omni eam tempore adesse voluerit dicens: „ toto interim decursu mali lenta febricula de- „ pascitur corpus usque in mortem „. Hinc verius hac de re ita P. HOPFMANNUS (b): „ invalescente demum malo jungitur febricula „ lenta, tussis, respirandi difficultas, & alia, „ quæ plerumque ad mortem perdurant „. Possè tamen etiam per ipsa morbi principia lentas occipere febriculas testis est A. BOOTIUS (c): „ quandoque (ait ille) ab ipso „ pectore & pulmonibus incipit malum hecti- „ ca quadam siccitate cum non nullo etiam „ caloris excessu obsessis „. Sed isthoc usque adeo rarum esse videtur, ut in exemplis, quæ coram intueor, nullum hujus modi sit, quod pro certo doceret mox initio febrem adfuisse. Serius hæc utique supervenit pueris ABILDGAARDII (d) & BURGGRAPII (e), pnellisque BÜCHNERI (f); de reliquis autem nihil comperti habetur.

b) Pleu-

(a) Ibidem.

(b) I. c. thes. pathol. §. 2.

(c) I. c. p. m. 32.

(d) Vide §. 34. Nro I. a).

(e) Vide §. 10. I. B. 5. b). β.

(f) Ibidem b) δ, b. & §. 29. ante a).

b) *Pleuritica & calculosa* pulmonum dispositio. Enim vero ob vitiatam thoracis figuram rachitici & inde superstites gibbosi facile in peripneumonias vel pleuritides incidunt. J. P. BUCHNERUS (a) „novit, . . . „ qui rachitide eluctati facile in pleuritidem „ quamdam spuriam cum suffocationis periculo junctam incidunt, quæ venæ sectione „ male tentata jusculo vinoso cum melle sumpto & cathartico aut epithemati acri mox cessit, . . . Haud tamen inde concludas, veras pleuritides rachiticis parcere; inferius (b) enim visuri fumus, has & non raro et funesto plerumque eventu supervenire. Neque etiam calculos in rachiticorum pulmonibus repertos pro monstris habendos esse quisquam dixerit, qui ad humorum acorem lympham coagulantem ac summam solidorum laxitatem, terreique principii hoc in morbo erroneas depositiones respexerit. Apud S. BLANCARDUM (c) „infans dentitionis tempore languebat. Adfuit a principio tussis molesta „ & spirandi difficultas, quæ in dies increfcebant. Caput solito majus erat, membra „ flaccida

---

(a) l. c. §. 13. Obs. II. p. 285.

(b) Vide §. 30. b).

(c) Praxeos med. Cap. 16. Opp. medic. & chirurg. Tom. 2. p. 300.

„ flaccida; carpi ac tarfi protuberabant; ade-
 „ rant nodi in costarum cartilaginibus; ven-
 „ ter tumebat; pectus macrum fuit. Tandem
 „ emaciatus obiit diem. Abdomine inspecto
 „ cuncta sana, sed iusto majora. Intestina
 „ aere turgida. In thorace sternum reflexum,
 „ pulmones exsuccii & plumbei coloris. Mi-
 „ rum! membrana pulmones succingens aspera
 „ erat & protuberantiis tuberculisque verru-
 „ cis non dissimilibus. Apertis pulmonibus
 „ in plurimis locis tartarea seu gypsea sub-
 „ stantia concreverat.,.

c) *Abortus facilis in gravidis ab rachitide olim deformatis.* Adeo enim sæpe figura pelveos hocce ex morbo depravatur, ut foetum in utero maturefcere non sinat, quem ad modum in quadam STORCHII a) puella vidimus, qui alia etiam duo hanc in rem adultarum exempla profert, unum apud A. E. BUCHNERUM (b) puerperæ in infantia rachiticæ, atque inde syntaxin ossium, præsertim spinæ dorsi incurvatæ, deformem habentis, quæ semper 6° vel 7° mense præcociter pariebat, idque tam factis quam neglectis ve-

næ-

(a) Vide §. 10. I. B. 5. b) β .

(b) Misc. phys. med. A. 1728. Maji Cl. 2. art. 2.
 §. 2. p. 1026.

næ sectionibus prophylacticis. Ex 6 prolibus unica puella 5um vitæ annum non sine insignibus rachitidis rudimentis attigit (a). Altera (b) perinde ex rachitide male formata mulier sæpius abortivit.

d) *Tumores* variæ indolis, ut

α. *Serofi* artuum vel totius, iique aut stabiles aut fugaces. Ita duabus BUCHNERI (c) puellis pedes sæpius intumuerunt; sub mortem vero primum alia (d) manuum pedumque oedema, a potu increfciens, nata est. Id ipsum & alii accidit puellæ (e), quæ ultimo vitæ stadio „pede & brachio sinistro „primo intumuit, dein ad dextras partes „tumor transit, „. Perinde puero (f) illius „major pedum tumor, non tamen ultra „malleolos allurgens, 4 hebdomadibus mortem antevertit, „. Toto autem corpore tumuit trimulus infans STORCHII (g); speciatiim vero hydrops anasarca PREUSSII (h) puero

(a) Vide §. 13.

(b) Observ. clin. ann. 6. Maji Cl. 2. p. 567.

(c) Vide §. II Nro 6.

(d) Vide §. 10. I. B. 1 b).

(e) Ibidem Nro 5. b) d. b.

(f) Ibid. Nro 1. c).

(g) Vide §. 34. Nro 1. c).

(h) Vide §. II. Nro 7. d).

puero ante mortem accidit. Interdum hujus modi tumor brevis temporis esse consuevit, velut in BÜCHNERI (a) puero natuque minima puella; quem tamen auctor pro emphysematico habuit.

β. *Ossæi* callos velut a fracturis prægressis mentientes, & in longis præ primis ossibus conspicui; quorum jam multo ante varia ex D'AUBENTONO (b) ac STORCHIO (c) specimina retuli, quibus unicum adhuc ab STORCHIO (d) visum subjungo: bimula puella ad ablationem usque sana, post hanc jam annicula tristari coepit, agrescere, carnisque flaccescere, & alvo sæpius fluente nec loqui nec ambulare adnisa est. Circa A. 1724 natalitia festa videbatur laevum brachium ad 3 pollices ab axilla esse fractum; quod non modo tumor ibi dolens emerferit, sed etiam post aliquot hebdomades enata cartilago prominere. Ante 5 vel 6 septimanas protuberantia limilis spontanea in dextri quoque antibrachii ulna detecta fuit, manifesto indicio, prius quoque dictum malum non a vi externa
fed

(a) Vide §. 29. & 11. Nro 6.

(b) Vide §. 10. I. B. 5. b). 7. a.

(c) Ibidem 6.

(d) Obs. clin. ann. 4. append. de variol. & morbill. Casu 77. p. 791.

sed abstrusa potius quadam ex causa provenisse. Verbo rachitidis erant symptomata, qua jam aliquot ejus germanæ laborarunt. Ante aliquot hebdomades tussis ingruit. Diarrhœam huc usque durantem unicus pulvis rhabarbarinus abegit. Quo tempore soror hujus infantis e variolis decubuit, contagiique affigari suspicio alebatur, harum loco infantem febris pectoralisprehendit, vires usque adeo pefundans, ut diei 21 April. hora 10^a vespertina desinenti tussi succedentes convulsiones intra pauca minuta mortem intulerint. Cum vero plures jam hujus familiæ proles rachiticas pectoralis febris superveniens peremerit, quarum unius (a) anatome jam exstabat, hujus quoque infantis sectio postero mane est instituta. Fontanella præter hujus modi ætatis morem duos pollices lata aderat. Artuum carnes absumptæ, non item in facie; dextrum brachium, & sinistrum antibrachium 3 pollices a manu, fuere curvata. Abdomen magnum, at non prægrande, cujus in cavo tenuissimum digitisque facile atterendum omentum totum se se retraxerat. Hepar pro ætate majus $\frac{1}{4}$ lib. appendit, ac velut ex inflammatione profunde aut e livido rubrum. Lien

pro

(a) Vide §. 10. I. B. 5. b) *β.*

pro oblongo latus & angulosus. Venter & intestina secundum naturam, flatibus, vermibus, ingestis, fæce, &c. vacua. Mesenterium plenum glandulis pisa fabasque æquantibus. Renes uterisque cum appendicibus absque vitio. Ventris ergo magnitudo foli jecori grandi debebatur. In thorace sex summæ costæ utriusque lateris in medio (circiter sesquipollicem retro cartilagine) introrsum, imæ autem extrorsum flexæ, quasi ex prægressa fractura; quæ tamen (ut e dictis liquet) nunquam accidit; præsertim cum soror ejus similem ex utero jam thoracem attulerit, qualem altera quoque paulo ante memorata habuisse dicta est. Ablato sternone erupere aliquot cochlearia aquæ ex mediastino cum pericardio communicante. Cor magnum cum læva auricula parva, dextra vero permagna, cujus in dextro ventriculo duo polyporum rudimenta reperta; jacuitque cor in antica thoracis parte sub sternone solitarium, nusquam pulmone tectum, ut qui se in thoracis postica retraxerit, sanus hic illic, hac illac maculosus & inflammatus. Similem statum situmque cordis ac pulmonum in aliis quoque binis germanis (a) hujus ægræ descriptis videre fuit.

Cum

(a) Ibidem.

Cum autem puella fatis ingenii nutibus proderet, quin tamen vel syllabam effari quiverit, caput quoque lustratum est. Dempstis tegumentis dissectoque cranio adhuc molli meninges tenuissimæ sub fronte antèrè videbantur ex mera lubrica materia constare; omnes cerebri anfractus venis rubris velut ex inflammatione referti erant. Medulla cerebri debite consistens. Sub calloso autem corpore cochlear aquæ limpida in peculiari conceptaculo, ductum quemdam versùs nasum antèrè habente, repertum. Nulla usquam glandularum pituitariæ pinealisque vestigia. Ossa brachiorum nudata habebant ubique protuberantias, tamque fuere mollia, ut ubique cultro se se in transversum percindi facile siverint.

e) *Caries, ulcera.* Sic MORELI (a) in fœtu & in TACCONI (b) femina caries ossa vitiavit. Ulcera vero vel ex hacce, ut in pueris ABILDGAARDI (c) & CAMBRARI (d), vel ex scrophulosis tumoribus, ut ex TEICHMEIERO (e) notavimus, ortum

(a) Vide §. 13.

(b) Vide §. 25.

(c) Vide §. 34. Nro 1. a).

(d) Vide §. 10. I. B. 5. a) β.

(e) Vide §. 28. a.)

tum trahunt. In s. GRASSII (a) puero trinulo rachitico a morte secto intra integumenta abdominis pleraque interstitia scirrhusa ulcerosaque reperiebantur. Hepar prægrande. In latere dextro per abscessum ad mesenterium transeuntem, omnia intestina infestantem, cum scirrhositate & exulceratione undiquaque contortum, ut intestina conspici ac distingui non possent, circa intestinum rectum maxima induratio seu scirrhosus tumor 3 digitos amplus visebatur. Dexter annulus inguinalis p. n. relaxatus erat, sed sine hernia; nam intestina convoluta, purulenta & scirrhusa prolabi nequiverunt. Lien magnus sanusque. Ventriculus flaccidus, atonus. Thymus dextro in latere scirrhosum abscessum nucem juglandem viridem magnum aluit. Sinister pulmo pleuræ superius accretus, totusque scirrhosus. In ventriculis cerebri copia lymphæ. Cetera inculcata. Non inutile erit duas huc KÖNIGSDORFFERI traducere ulcerum rachiticorum observationes, Una (b) a G. VIEBEGIO accepta est „pueri „ rachitici, qui dolore arte excitato a fistula „ liberabatur. . . Fistula hæc in puero sum- „ me

(a) Miscell. natur. cur. Cent. 1 & 2. Obs. 180, p. 385.

(b) Diff. cit. §. 12. nota (g), p. 33.

„ me rachitico, infirmissimo, emaciato, con-
 „ gruis medicamentis tam intus datis quam
 „ extrinsecus impositis, & quæ adversus ul-
 „ cera fordida valent, cicatrice quidem ob-
 „ ducebatur; sed ulcus hoc aliquoties redi-
 „ bat. Tandem causticum in auxilium vo-
 „ catum dolore excitato partes firmabat, ita
 „ ut humoribus nec nova in hoc loco colle-
 „ ctio & stagnatio, nec etiam, si quiete ac
 „ putredine corrupti fuerint, exitus ibidem
 „ concederetur. Hoc unico enim robore vi-
 „ tali, arte excitato dolore, aucto . . . .
 „ decubitus & stasis humorum, vasis jam
 „ hac medicina efficaci corroboratis, averte-
 „ batur,, . . . Altera (a) spinam ventosam si-
 „ stit „qua juvenis 20um jam annum ætatis æ-
 „ gens misere torquebatur. Is per multos
 „ annos rachitide laboraverat, quæ tandem
 „ vitiatas humoribus in ossa delatis in hunc
 „ atrocem desinebat morbum. Os humeri in
 „ media circiter parte tribus perforatum erat
 „ foraminibus, & in inferiori circa articu-
 „ lationem duobus, quæ omnia usque ad
 „ medullæ cavitatem descendebant. Ex uno
 „ hoc foramine in alterum facilis erat aditus,
 „ adeo ut liquor in unum ope syringæ inje-
 „ ctus ex omnibus aliis rediret. Exhibant,

P 2

„ in-

(a) ibidem §. 10. p. 24.

„ injectionibus per aliquod temporis spatium
 „ continuatis, membranaceæ partes, in ca-
 „ vitate medullari a corrosivis, malo consilio
 „ ab agyrtis inditis, sine dubio natæ. Os
 „ femoris dextri lateris in media parte vi-
 „ tiatum exesumque reperiēbatur, & cum
 „ incisa tumente carne exitus saniei acri non
 „ daretur, vicinas voraverat partes, easque
 „ ad genu usque sinuosis ulceribus inquina-
 „ v. rat. Callus sectione non tollendus erat,
 „ qui facta exploratione subter ligamenta
 „ prorepserat, & vasis ita vicinus & incum-
 „ bens deprehendebatur, ut in corpore in-
 „ firmissimo succisque exhausto ferrum in
 „ auxilium trahere temerarium fuisset. Me-
 „ dicamenta ergo adversus callum idoneæ
 „ ope syringæ, quæ in tubulum ex argento
 „ purissimo fabrefactum desinebat, atque huc
 „ & illuc flecti & intorqueri fistulæque ac-
 „ commodari poterat, non sine fructu inji-
 „ ciebantur. Namque callus mota inflamma-
 „ tione & supputatione mollium partium,
 „ quibus accreverat, separabatur, ita ut
 „ membranosæ partes spithamam interdum
 „ longitudine æquantes cum pure & ichore
 „ exirent. Externe emplastrum imponeba-
 „ tur unguinosum, ut transpiratio per ali-
 „ quod tempus in hac parte impediretur, &
 „ humores eo facilius hic concurrerent, qui
 „ ad separationem partium harum peregrina-
 „ rum

„ rum necessarii videbantur. In sinistro la-
 „ tere suprema ossis femoris pars carie &
 „ partes molles sinibus, qui alte descende-
 „ bant, afficiebantur. Licet vigesimum jam
 „ ageret annum, nullá tamen pubertatis si-
 „ gna monstrabat, penis nullis pilis obfitus
 „ non erigebatur, sed natura cum truculen-
 „ to morbo pugnans a tramite suo depulsa in
 „ hac parte perficienda languescebat. Per
 „ longum temporis spatium a tonsoribus &
 „ ejusdem farinae homuncionibus ineptis ridi-
 „ culisque unguentis & corrosivis discrucia-
 „ tus ad miserrimam sanitatis conditionem
 „ redactus erat. Medicamentis, a quibus
 „ in macie & humoribus vitiatís maximum
 „ auxilium peti solet, longo tempore intus
 „ datis illa corporis pars, quæ os innomina-
 „ tum & costas spurias intercedit, paulatim
 „ tumebat cum nulla inflammatione nec ru-
 „ bore nec calore nulloque etiam dolore, si
 „ illum excipias, qui a strictura partium
 „ mollium movebatur, cum tumor adoleve-
 „ rit. Cum hic incideretur, humor metasta-
 „ si salubri facta huc delatus exhibat, qui
 „ neque nimis densus coactusque, neque ni-
 „ mis tenuis aquosusque erat, cum fœtore
 „ exiguo; at in tanta quantitate, ut 4 men-
 „ suras impleret. Hoc facto omnia in me-
 „ lius vergere & ulcera sicari videbantur, .

f) *Paralyfis* artuum vera an unquam rachiticis accidat, dubium etiamnum superest; siquidem illa ambulandi impotentia non tam nervorum spinalium a vertebra vitiose locatis compressioni & impedito spirituum in eos influxui, quam nimis potius musculorum flacciditati & extenuationi tribuenda esse videatur. GLISSONIUS (a) „nunquam, quod „meminimus (ait), paralyfin aut apoplexiam huic affectui supervenisse novimus; „deberet autem necessario sapius (falter in „morbo confirmato) evenire, si laxitas & „debilitas hæc nervorum a defectu influxus „cerebri originem duceret „. Probabile id tamen visum est D'AUBENTONO (b); in descriptione enim cum sceletorum tum ossium rachiticorum quorumvis, quæ in regio thesauro asservantur, notat carnes ob nutritionis bonæ defectum debitam amittere firmitatem, simulque etiam ossa sub incremento non satis solida fieri: unde censet vertebra natura sua porosas emolliri ac subsidere, indeque medullam spinalem & nervos hinc oriundos & ad imos artus pertinentes sensim comprimi, qui ob id in dies magis evadant paralytici, morbi vi semper magis incremente.

(a) l. c. Cap. 4. p. m. 26.

(b) l. c. T. 3. p. 55.

te. At SWIETENIO (a) hæc explanatio minus arridet: „miræ quidem (inquit iste) „ depravationes spinæ dorsi in sceletis rachiticorum observantur, nec improbable videtur, „ posse comprimi tandem medullam spinalem „ contentam in theca vertebrarum, & nervos inter commissuras vertebrarum ex spinali medulla emergentes; tamen veræ paralysises in rachiticis vix observantur. In miseris illis, quorum cura neglecta fuit penitus, videmus quosdam emergere totos deformes, spina dorsi adeo distorta, ut vix possibile videatur, hoc contingere potuisse absque compressione spinalis medullæ ac nervorum, & tamen non observatur paralysis. . . Minori cum periculo contingunt distortionem illam in spina dorsi; quia lente & sensim fiunt in rachiticis, & theca illa vertebrarum, dum divergit a recto tramite, notabilem arcum circuli facit: unde sensim medulla spinalis se accommodat mutatae figuræ canalos ossei, per quem deducitur. Idem verum est de nervis, qui ex vertebrarum theca toto hoc itinere egrediuntur, . . . Unde sinistra manus paralysis in BUCHNERI (b) puella, & immo-

P 4

bile

(a) l. c. ad §. 1485 Nro 7.

(b) Vide §. 30. e).

bile fere brachium dextrum in puella LENTILII (a) ad solum forte musculosi habitus non nervorum vitium perinde referenda esse videntur.

§. 30.

6. LETALIA ut plurimum sunt

a) *Connata rachitis.* „ Morbus hic „ proprie natus sive qui ante partum in- „ vadit, inquit GLISSONIUS (b), pericu- „ losissimus est, & rarissime si unquam ad „ salutem terminatur „. Prognoseos hujus veritatem satis illa evincunt, quæ superius (c) de connata rachitide in medium allata sunt, ubi unquam rachitidi supervixisse STORCHII puellam puerumque SICHII alibi (d) videbis.

b) *Hydropes*, præsertim hydrocephalus; immedicabilem enim cachexiam adesse arguunt: cujus rei perinde varia exempla dedimus (e).

c) He-

(a) Vide §. 11. Nro 7. c).

(b) l. c. Cap. 23. p. m. 285.

(c) Vide §. 13.

(d) Vide §. 37.

(e) Vide §. 29. d) a.

c) *Hætica* febris; nam & hæc, ut alibi (a) dictum, non prius advenit, quam summa præfente cachexia, morboque in mortem tendente.

d) *Insensibilitas pedum*. Enim vero notante J. P. BÜCHNERO (b) „si visus ob-
„ fuscari & pedes emori incipiunt, non ul-
„ tra 3 aut 4 dies mors inducias agit,, :
quod obitus duarum ejus puellarum (c) do-
cuit.

e) *Convulsiones facie* continuæ, velut in minima BUCHNERI (d) puella, & quæ (e) 15 mensium, nullos dentes nacta, facie valde plena, vere epileptica, magnum tumidumque ventrem, altum pectus, manum lævam sex ante mortem septimanis frigidam ac paralyticam habuit. Huic convulsionibus comitata tussis deum in continentem 24 horarum epilepsiam perpetuo sudori junctam ac vesperi letalem abiit. Puella nodosa non erat, nec a morte faciem Hippocraticam præ se tulit.

P 5

f) Ha-

(a) Vide §. 29. a).

(b) l. c. §. 15. Nro 8. p. 288.

(c) Vide §. 10. l. B. 1. b) 5. b). d. 6.

(d) Vide §. 11. Nro 6. /

(e) l. c. §. 9. Nro 8. p. 283.

f) *Halitus teterrimus*, cum quali binæ
BÜCHNERI (a) puellæ interierunt.

g) *Facies vetula*. „ Si facies tan-
„ dem collabascet, inquit BUCHNERUS
„ (b), vix ultra 14 dies mors differtur „.
Complura fatalis hujus phænomeni exempla
superius (c) jam producta sunt.

h) *Peripneumonia* superveniens, quam
in rachiticis gibbosis facile enasci alibi (d)
ostensum fuit: si autem semel ingruat, abun-
de liquet, ominosam esse debere. Nam a
quibus creatur eausis, ab iisdem etiam, ut-
pote manentibus, fovetur augeturque, ita
ut necessum sit eam vel in letales abire vo-
micas vel gangrænam. GLISSONII (e)
collegarum morbum rachiticum juncta opera
id temporis observantium unus „ vidit . . .
„ affectum hunc complicatum cum magno em-
„ pyemate simulque phthisi. Amoto sterno
„ pulmones sinistri lateris toti abscessu oc-
„ cupati sunt, atque undique pleuræ adna-
„ ti: compresso leviter tumore pus copio-
„ sum subflavum crassum & fœtidum per
„ tra-

(a) Vide §. 10. I. B. Nro 1. b) Nro 5. b) d. 6.

(b) l. c. Nro 1. p. 288.

(c) Vide §. 10. I. B. 1. c).

(d) Vide §. 11. Nro 3.

(e) l. c. Cap. 2. p. m. 13. sq.

„ tracheam . . . in ipsum os effluxit. Eo-
 „ rum membrana exterior, qua firmiter
 „ pleuræ adnati sunt, crassior apparuit soli-
 „ to, eaque mediante lobi istius lateris ita
 „ coaluerunt, ut vix in lobos distinguere
 „ potuisses. Eadem etiam membrana tum
 „ ipsum abscessum involvit, qua aperta in
 „ conspectum venit magnitudo abscessus,
 „ qui adstantium æstimatione continuus ad mi-
 „ nimum lib. ij. puris. Tantum abscessum
 „ in tantillo corpore merito quis miretur!
 „ Sed is totum ferme finistrum latus occupa-
 „ vit, parenchyma pulmonum istius lateris
 „ corruptum erat, semiputridum, & pure
 „ quasi intertextum „. Jure itaque metu-
 „ endas esse peripneumonias monet STORCH
 (a), cujus etli puer trimulus (b) inde eva-
 ferit, jugulatae tamen sunt puellæ, sesquien-
 nis una (c), altera bimula (d), tertia (e)
 1 $\frac{1}{4}$ ann. ex hæreditate uteroque rachitica,
 cui post superatam mense Martio pectoralem
 febrem cum brevi spiratione superfuit dys-
 pnoea.

(a) Von Kinderkrankh. l. c. p. 274. sq.

(b) Obs. clin. ann. 3. Maji Cl. 3. Nro 1. p.
285.

(c) Vide §. 10. I. B. 5. b) β .

(d) Vide §. 29. d) β .

(e) Quinquupart. pract. l. c. p. 108.

pnœa. Die 1^a Maji post novam incalescentiam color totius corporis fuscus fit ac lividus, ægra anxie tussiente. Ab idoneis remediis postridie melius habuit; at insequente nocte obiit. Ex 7 prolibus rachiticis fuit ista 4^a: omnes pectoralis febris sustulit. Eundem exitum habuit illius (a) pusio sesquennis, habitior, at pallidulus, a nativitate valetudinarius ac semper ægre spirans, aliquamdiu leviter scabiosus, cui cum scabies post lotionem corporis in propria urina fuisset siccata, tussis convulsiva, quam a 3 hebdomadis habuit, increvit. Demum peripneumonia supervenit. Scabies ad bis adnotata vesicantia non revertit. Die 4° peripneumoniæ, idoneis licet remediis oppugnata, oborta miliaria rubra cum anasarca, quod 5° die crevit cum tussi ac dyspnœa. His die 6° accessit mane & vesperi vehemens insultus epilepticus, cui mors successit. In dorso, femoribus cruribusque lividæ maculæ. In abdomine magno intestina flatu distenta & hepar lib. ij. In pelvi feri effusi selibra, in dextro thoracis cavo lib. j, in lævo unc. iij. jv. cum albida & viscida materia. Totus pulmo, excepta plaga pollicem lata, inflammatus, atro-fuscus, mucro spumoso turgens: lævi pulmonis

monis pars pro corde tegendo deerat circiter
 2 pollicum latitudine. In utroque corde po-
 lypus digitum longus, glanduloso - membra-
 neus. In medio cujusvis costæ arcu tuber-
 moschatam nucem æquans, introrsum vergens,
 ac si illæ olim fractæ per callum coaluissent.
 Minacibus autem id genus pulmonum malis
 ii in primis obnoxii sunt, quorum thoracis
 figura haud leviter est depravata; alii non
 perinde. Nam „non dissimulamus, inquit
 „ GLISSONIUS (a), in iis, quos affectus
 „ hic e medio sustulit, ut plurimum nos per
 „ anatomen observasse obstructions, tumo-
 „ res varios nodosque in pulmonibus; sed
 „ attestamur quoque infantes aliquos pueros-
 „ que nos vidisse levius hoc morbo affectos,
 „ in quibus nulla suspicio fuit vitiatorum
 „ pulmonum; nulla quippe tussis adfuit,
 „ nulla respirationis læsio, quæ necessario
 „ individua obstructionis in pulmonibus co-
 „ mes est „.

 HISTO-

(a) l. c. Cap. 4. p. m. 32. Confer §. II, Nro
 3. e).

HISTORIÆ
RACHITIDIS
PARS II.

DE
MEDENDI METHODO
RACHITIDI.

PROLEGOMENON.
SUMMA MEDENDI CAPITA.

- I. INDICANS est rachitis.
- II. INDICATIO est eam tollendi; quod fit, si
1. Causa ejus aufertur, i. e. si,
    - a) Acor humorum aboletur, &
    - b) Laxitas solidorum emendatur;
  2. Symptomata mitigantur;
  3. Effectus futuri præcaventur, præfentes tolluntur.

III.

III. INDICATA demique pro hisce obtinendis petuntur e fonte pharmaceutico, chirurgico, ac dietetico.

S E C T I O I.

P H A R M A C A.

C A P U T I.

EMETICA, CATHARTICA.

I. **E** M E T I C A num unquam in rachitide curanda præbere oporteat, non abs re dubitatum fuit. Rejicit ea ZEVIANI (a), tamquam teneræ ætati violenta, meliusque illis cathartica cum solventibus suffici arbitratur. J. S T O R C H (b) autem plus etiam ab iis metuit, ne videlicet humoribus uberius ad caput alioquin magnum ac turgens compulsis vel hydrocephalus vel ulcera scrophulosa letata-

(a) l. c. Cap. 4. §. II . p. 9°. sq.

(b) Von Krankh. der Kinder l. c. p. 300.

talia (a) ut' plurimum consequantur. F. HOFFMANNUS (b) tamen emetica minime censuit excludenda „ conferunt (inquiens) le-
 „ niora laxantia, non omittis, si opus est,
 „ nec tenera infantum constitutio obstat, le-
 „ nioribus emeticis ex rad. ypecac. aliquot
 „ granis cum saccharo & aqua cinnamomi si-
 „ ne vino datis aut cum syrupo quodam in
 „ electuarium redactis vel etiam cum aqua
 „ calida infusis & oblatis,, . Satis autem e
 reliquis ejus verbis colligitur, non alioquin
 esse danda, nisi ubi stomachi saburra præ-
 sens ea exposcit. Proinde non ad morbi
 ipsius causam sed accidens tantum tollendum
 indicantur. GLISSONIUS (c) quoque non
 nisi in saburra turgente iis locum esse agno-
 scit. Idcirco etiam SWIETENIUS magistri
 sui BOERHAAVII (d) sensa, dicentis „vo-
 „ mitoriis lenibus aliquoties cum prudentia
 „ repetitis,, explanans emetica haud alio-
 quin danda censet, nisi ubi signa docuerint
 primas vias biliosas aliisque fordibus onustas
 munere suo fungi non posse; quod etsi in ra-
 chiticis contingere interdum queat, non ta-
 men

(a) Vide §. 28. a).

(b) L. c. curat. §. 1.

(c) l. c. Cap. 30. p. m. 356. sqq.

(d) De cognosc. & cur. morb. aphor. 1, 89.

men sæpenumero aut constanter evenire, imo ubi vigentem appetentiam non videri usque adeo frequens. Neque inflatum abdomen signum esse saburræ præsentis; quandoquidem illius phænomeni causas longe alias esse constat (a), in primis insolitam jecoris magnitudinem (b), ob quam ne tuta quidem satis esse emetica arbitratur, quorum ex actione tantæ molis jecur a diaphragmate musculisque abdominalibus magnopere concuti oporteret. Quod cum omne emeticorum genus efficere tenendum sit, tanto id utique magis de drasticis valet, miraculoque potius est observatio J. P. BUCHNERI (c) narrantis: „infantem
 „ nodosum unius & dimidii circiter anni, pe-
 „ dibus, abdomine, seroto non rugoso, fa-
 „ cie tumentem, flaccescentem, plane stupi-
 „ dum, eundi loquendique potentia quadam,
 „ qua antea pollebat, defraudatum cum lar-
 „ gis dosibus resinæ scammonii, tartari eme-
 „ tici, & sulph antimonii aurati ad vitam,
 „ sensibilitatem ac debitam stricturam revo-
 „ care frustra tentassem, tandem amplo cin-
 „ gulo mercuriali cum spir. vin. sæpius fri-
 „ cata

(a) Vide §. 10. I. B. 3.

(b) Ibidem e).

(c) l. c. § 13. Obs. 13. p. 296.

„ cata dorſi ſpina, & tinctura vener. HEL-
 „ VETII (quæ vitriol. cyprium ſpiritu vini
 „ ſolutum contiuet) ita data, ut vomiturien-
 „ di quidem conatus, raros tamen vomitus,
 „ cieret, & appetitum plane proſterneret,
 „ in integrum reſtitui. Furibundam praxin!
 „ exclamabunt, quibus venus in omni caſu
 „ venenum eſt; ſed venerabuudi Senis noſtrī
 „ æterno præcepto (a) *ad extremos morbos*
 „ *extrema exquisite comparata remedia opti-*
 „ *ma*, ad extremum igitur ſtuporem & re-
 „ laxationem extrema ſtringentia adhibenda.
 „ Id ad huc notabis, eſſi doſeos dati tartari
 „ emetici & vitrioli veneri oblitus ſim, me
 „ tamen obſtupuiſſe, ad excitandam nauſeam
 „ ac inappetentiam ea copia opus eſſe, non
 „ propter ea, quod ſtupido draſtica conve-
 „ nire ex dogmatibus vetuſtatis ignorarem,
 „ ſed quod eam vim requiri non augura-
 „ rer,,. SWIETENIUS (b) tamen thera-
 „ piam hanc improbens „admodum vero ſimile
 „ (ait), puerum, qui tot & tanta pati po-
 „ tuit, leniori arte curari potuiſſe,,.

(a) Sect. I. aphor. 6.

(b) l. c.

§. 33.

II. CATHARTICA quoque inutilia aliis, aliis necessaria sunt visa. GLISSONIO (a) ea suadenti A. BOOTIUS (b) contrarius „purgatio (inquit) nullum hic locum „habet „scopo nempe therapeutico, praefertim vel crebra vel drasticis mota; mitiora tamen cathartica initio morbi semel bisve dare expediet ad faburram primarum viarum ejiciendam, uti & per decursum curationis, quoties indicia illius adfuerint; quippe quae ob rachiticorum infantum voracitatem facile generetur. Idecirco etiam cum BOOTIO sentiens SYDENHAMUS (c) „in rachitide vera „(monet) cathartica locum non habent, nisi „ut semel vel bis ad plurimum aeger purgandus, antequam usum alterantium aggregari „diatur „. Quo etiam sensu F. HOFFMANNUS (d) eccoprotica principio morbi commendat. Quid itaque tenendum de purgatione per epicrasin ab H. BOERHAAVIO (e) pro rachiticis consulta? En ejus formulam!

Q

R.

(a) l. c. Cap. 30. 32.

(b) l. c. p. m. 34.

(c) Diff. epistolar. p. m. 269.

(d) l. c.

(e) Mater. med. ad §. 1489.

R. Rhei electi unc. sem.

Myrobal. citr. sine nucl. dr. iij.

Agarici trochisc. scrup. ij. Infunde
frigide cum

Cerevisiæ fortioris libr. jv.

„ Post 24 horas paratus erit potus, quo
„ utatur pro familiari quotidiano spatio 4
„ septimanarum. Si vero nimis inde purge-
„ tur, æqua copia cerevisiæ alterius dilui
„ poterit, aut etiam majore, si usus indi-
„ cat „. Non parum huic potui tribuit
SWIETENIUS (a), præsertim ita tempera-
to, ut parce tantum alvum subducatur, idque
primis non nisi diebus, quod commode ob-
tentum iri notat „ si omni vespere lagena re-
„ pleatur eadem cerevisiæ; sic enim diluitur
„ magis & magis efficacia cathartico-
„ tidie, quæ non solent renovari. Simul
„ hoc commodi sic habetur, quod medicamen-
„ torum ingratus sapor quotidie fiat mitior,
„ & vi purgante rhabarbari ac myrobalano-
„ rum exhausta jam supersit tantum vis ro-
„ borans & adstringens, quæ una cum cere-
„ visia fortiori in cura rachitidis quam ma-
„ xime prodest „. Cum itaque non facile
catharsi per epicrasin hic opus sit, nisi for-

te

(a) Commentar. ad §. cit.

te in ægris aliunde quoque cachecticis ac impuris, cathartica melius e longioribus præbentur intervallis. Ita STORCH (a) trimulo infanti rachitidem ab utroque parente hæreditariam, at inchoatam tantum passo, nec nisi jecur magnum & crura parumper curva debiliaque habenti præbuit quovis mense semel morfulorum purgant. drach. ij; externe quoque semel quavis hebdomade infusum levistici, & interdum balnea decocti emollientis, consuluit. A morfulis numerosi vermiculi expulsi sunt, brevique apparebat, artus veri valentiores.

III. **A**NTACIDA vero tantæ sunt hocce in morbo (utpote acido) energiz, ut iis folis omnis sæpenuero curatio absolvatur. Huc proinde referenda sunt

Q 3

I. Al-

(a) Obs. clin. ann. 6. Mart. Cl. 3. p. 473. & in
A. E. BÜCHNERI miscell. phys. med. A.
1728. p. 903.

I. *Alcalina*, queis ZEVIANI (a) plurimum tribuit, cujusmodi sunt vel ipsa alcali purum fixum mite, vel corpora illud continentia, ut antiscorbuticæ plantæ, saponæ, &c. Hinc

a) *Sal tartari* quantum hic valeat, documento est P. C. ABILDGAARDII (b) observatio: puer septennis absque manifesta causa dextro pede claudicare cœpit, malumque biennii spatio sensim crevit. Superius femoris extremum protuberabat, femore tamen quaquaversum mobili. Nullus ibi dolor. Puer hilaris & acuti ingenii nunquam ante ægrotavit, facie tamen pallida justoque grandiore capite conspicuus. Rachitidem ergo sub claudicatione latere suspicio orta, nec in vanum, quæ anni spatio ita invaluit, ut puerum prope enecarit, ad osseam inaciem redactum cum diarrhœa, sudore continuo, febre ac summa debilitate. Artus inferiores resoluti erant & immobiles; abdomen flaccidum, mireque tumidum, ut ob molem facci instar in alterutrum corporis latus recideret. Quinque ulcerum profunde fistulosorum unum ad superiorem ac dextram femoris partem si-

nu

(a) l. c. Cap. 4. §. 119. p. 103.

(b) Collect. Havn. Vol. 1. Obs. I. p. 2. sqq.

nu angusto in ipsum ossis corpus descendente specillumque ad longitudinem 4 pollicum admittente conspicuum; alterum supra spinam anticam superiorem ossis ilei dextri itidem sinuosum in corpus hujus ossis longitudine 3 pollicum descendebat; tertium in medio femore dextro sub finem partis carnosæ musculi fasciæ latæ oblique ascendebat versus anteriora, alteri illi profunditate non cedens; quartum in inguine corpus ossis pubis penetrabat; minimum tandem ulcus anterius ad latus perinæ dextrum symphysin ossium pubis adibat. Singula pus fetidum ac rodens eructabant. Auctor tristi prædictione facta præbuit decoctum corticis Peruviani (quo diu jam ante puer utebatur absque levamine) ad unc. jv quotidie cum salis tartari gr. xv in eodem solutis. Et en! intra triduum desinit diarrhœa, febris, sudor colliquativus, & vires quotidie crevere, rediit sanus faciei color, appetentia, adeo ut post 14 dies nil mali superesset præter ulcera jam bonum pus fundentia & abdominis tumorem multo jam minorem ac paralyticam fere inferiorum artuum debilitatem. Post mensem lecto relicto sustentatus manibus aliquatenus incedebat. Pertuso jam corticis ægro datum decoctum rubiæ tinctorum cum sale tartari; quo solo remedio intra 4 menses ita convaleuit, ut plerisque ulceribus, quæ linteis tantum car-

ptis deligabantur, consolidatis baculo suffultus jam ambularet. Unicum ulcus ad os sacrum superstes in dies quoque emendabatur, & vix pollicem jam profundum ad proximam sanationem tendebat. Totam hanc curationem Auctor merito soli tartari tribuit; cum diu ante sumptus solus cortex nil emendationis attulerit. „ Sed & alios rachiticos quot „ quot tractandos habuit, sola solutione salis tartari aquosa æque felici successu curavit „. Simplicissima autem methodo ac pro qualibet ætate alcalina salia N. ROSENSTEIN (a) hunc in modum consulit:

℞. Sal. tart. unc. sem., solve in
Aquæ fontis lib. j. Asserva in lagenâ.

Pro egenis loco salis tartari sumi potest tantumdem cinerum clavellatorum purorum. Hujus solutionis dantur pro varia ætate quovis mane gutt. a 20 ad 80, 100 ex haustu aquæ; neque id quidem continenter, sed identidem, ubi per 3 vel 4 dies solutio data est, totidem dein dies intercalando.

b) *Sapo Venetus*, quo num quisquam alius ante ZEVIANUM (b) in rachitide fit usus,

(a) l. c. p. m. 398. 402.

(b) l. c. Cap. 4. §. 147. p. 126.

ufus, pro certo non dixerim. Iste vero cum in ætate pusilla alcalibus puris ob eorum acrimoniam haud satis fideret, præsertim si rachitis non ita manifeste ab acido lactis pendere ei videretur, maluit minori cum discrimine saponem experiri. Atque „ istud est „ (inquit ille) motivum, cur ut certior fierem, num rachitis ab acore proveniens „ ex lacte ortum habeat, quem ad modum „ multa id persuadebant, saponis periculum „ facere decreverim. Namque si manifestum „ inde sequeretur levamen, nullus dubio fu- „ peresset locus, quin illa ipsa esset rachi- „ tidis causa. Præbui itaque saponem quan- „ titate nuclei cereæ quovis mane duobus „ infantibus ab rachitide multum extenuatis, „ nulloque adhac idoneo remedio usis, at- „ que intra paucas hebdomadas insigne ob- „ servavi levamen sine ullo sinistro superve- „ niente effectu, & a continuato plures in „ menses ejus usu ambo integræ adepti sunt „ sanitatem „. ROSENSTEIN (a) hunc in modum saponem dabat :

R. Sapon. Venet. dr. xv.

Bilis taurin. inspiss. dr. j sem.

Pulv. rad. ari dr. vij. M. F. pilul.
gr. ij.

Q 5

Con-

(a) l. c. p. m. 298.

Consparg. pulvere cinnamomi. S. a prandio & cœna Nro jv. Vel etiam (a) pro ditioribus :

R. Offæ HELMONT. unc. j sem.

Bilis taur. inspiss. scrup. jv.

Pulv. rad. ari. q. f. F. pilul. gr.

ij. D.

uti priores. Efficaciam harum dupliciam pilularum Auctor non abs re commendat ad acorem minuendum, digestionem alimentorum promovendam, probumque ex iis chylum, unde bonus sanguis paretur, conficiendum, oscula vasorum resorbentium patula servanda, mucosam diathesin prævertendam, præsentemque corrigendam, infarctus mesenterii tollendos, motumque intestinorum peristalticum cum alvi libertate fovendum.

c) *Cicuta* sale alcalino prædives. Nam cum aliæ pleræque plantæ, quæ sub destillatione volatile alcali præbent, mortuo in capite nihil amplius alcali fixi recondant; *cicuta* præter alcali volatile in destillatione prolectum in carbone insuper haud parum salis alcalini fixi continet: ac proinde magno-

---

(a) Ibidem p. m. 403.

gnopere antacida & ad rachiticum acorem e-
 nervandum efficacissima sit, oportet. Et ve-
 ro egregiam ejus in hoc morbo curando vir-
 tutem sæpius expertus est A. STORCK. Sic
 (a) „infans 3 annorum pessima rachitide la-
 „ borat, facie & toto corpore tumet, & est
 „ debilis. Tentatis multis remediis, quæ
 „ alias in hoc morbo salutaria sunt, nil
 „ profui: unde infanti cicutam dedi. Inci-
 „ piebam a gr. j mane & uno vesperi.
 „ Quarto die jam 4 grana per diem exhibui.
 „ Infans cœpit melius appetere. Oçtavo
 „ die dedi 6 grana per diem, & infans vi-
 „ debatur robustior, pedibus se se sustinuit.
 „ Dofin tunc non amplius auxi; quoniam
 „ omnia quotidie meliora facta sunt, & in-
 „ faus alias morofus, piger, meticulofus,
 „ fpatio unius mensis erat agilis, jucundus,
 „ & optime comedit, & tumor articularum
 „ ad minimum $\frac{1}{2}$ minor fuit. Color faciei
 „ cachecticus in naturalem ac rubicantem
 „ transivit. Tertio mense fere finito infans
 „ optime fanus fuit, folus ambulavit, bene
 „ dormivit, fiebat pinguis, & post curatio-
 „ nem omnia vestimenta erant ei nimis an-
 „ gusta & brevia. Hinc usu cicutæ infans
 „ multum increvit, nec unquam malum sym-
 „ pto-

(a) De cicuta libell. 2. Cap. 2. Caf 23. p. 150.

„ ptoma observatum est „ . Perinde (a) „ pu-
 „ ella 4 annorum rachitica a 3 mensibus u-
 „ titur cicuta , & jam fere curata est „ .
 Porro (b) „ infans 3 annorum rachiticus
 „ nec pedibus poterat insistere , nec libere
 „ respirare. Cicuta fecit , ut morbus totus
 „ disparuerit , ut infans respiret commode ,
 „ curratque alacriter , ceterosque suos fra-
 „ tres sanitate superet. Similes casus plures
 „ habeo „ . Denique (c) & alius „ infans
 „ 3 annorum rachiticus in omnibus extremo-
 „ rum articulis vix pedibus poterat insistere,
 „ languerat multum , & erat valde morosus.
 „ Cum in hoc tentata essent in cassum omnia
 „ usitata contra rachitidem remedia , suasi ,
 „ daretur ei de cicuta extracto m. & v. gr.
 „ j. Spatio paucorum dierum habebat majore
 „ rem appetitum , & videbatur hilarior. Au-
 „ xi remedii dosim , & dedi mane gr. ij &
 „ totidem vesperi. Post 3 septimanas am-
 „ bulabat liberius , & jam pedibus insistebat
 „ satis firmiter , imo tumores articulorum vi-
 „ debantur minores. Dedi dein 4 extracti
 „ grana matutino tempore , & 4 vesperi.
 „ Hac dosi spatio $\frac{1}{2}$ anni malum sublatum est
 „ in-

(a) Ibidem casu 24.

(b) Supplem. necess. Casu 17. p. 25.

(c) Continuat. experim. Cap. 3. Cas. 13. p. 30.

„integre, & puer jam ultra fefquiannum
 „bene valet, hilaris est & agilis, & bona
 „gaudet memoria, quæ antea fuit valde de-
 „bilis „.

2. *Absorbentia* parum quidem haftenus,
 at non frustra, in rachitide tentata, ita ut
 præter *ostracodermata* nullum aliud probatum
 fuisse fciam, quorum quis primus hocce in
 morbo periculum fecerit, haud dum comper-
 tum tenemus. Casus demum, teste A. HÆ-
 NIO (a), remedii notitiam in vulgus ape-
 ruit: „aderat (narrat ille) Hagæ Batavorum
 „vir ex fummis Reipubl. moderatoribus
 „arcanum suæ familiæ possidens, quod gra-
 „tis concederet parentibus, qui suos infan-
 „tes rachiticos dolerent. Initio præxeos
 „meæ communi methodo frustra infanti cui-
 „dam curando insudaveram; cumque brevi
 „interiturus videretur, parentes metuentes
 „a sumptibus voluere rem sibi dimitti. In-
 „audierant interim arcani mox dicti laudes:
 „applicuere & ipsi, ostenderuntque mihi
 „posthac eundem infantem sanum, vegetum.
 „Casu contigit, ut Collega mihi referret,
 „se ex domestico amplissimi illius moderato-
 ris

(a) Prælect. in H. BOERHAAV. instit. pathol.
 Edit. F. AUG. DE WASSERBERG T. 2.
 ad §. 715. p. 55.

„ ris rescivisse, totum arcanum nil nisi ostracodermata usta continere. Experimur: curas posthac inde fortunatas fecimus „ . Longiori demum remedii experientia idem hic Auctor (a) convictus „ in rachitide (inquit) . . . fatis nequeo ostracodermata laudare; si enim bis ter de die pulveris hujus scrup. j quotidie detur, infantes que sole aprico, aere rurali, motu in infanti curru creberrimo ac quotidiano, lecto & conclavi ficcis, fanisque fruuntur alimentis, propemodum omnes cito; qui vero horum adminiculorum plerisque carent, solo hoc pulvere motuque, tardius quidem prioribus, tuto tamen & certo curantur, quam diu degeneratio universæ compagis curam nec dum reddiderit quocunque noto huc usque remedio impollibilem „ . Vidit etiam M. HALLER (b) rachiticum hocce remedio sanitati affectum.

CAPUT

(a) Rat. medendi P. 9. C. 6. §. s. p. m. 113.

(b) Diff. cit. Cap. 7. §. 8. p. 84.

C A P U T III.

M E R C U R I U S.

§. 35.

IV. **M**ERCURIUS in rachitide curanda suadet ab aliis, ab aliis rejicitur. Enim vero illam luis veneræ progeniem non esse ex SWIETENIO superius (a) memoratum est, & ab adhibito mercurio infantes non dum rachiticos in rachitidem incidisse GLISSONIUS (b) perhibet „observavimus (in „ quiens) . . . pueros non nullos unguentis „ mercurialibus illitos ad necandam scabiem „ in hunc postea morbum incidisse „ . Quod tamen non tam mercurio forsan quam ipsi magis rachitidi jam imminenti & absque litu etiam mercuriali eruptione tribuendum arbitror; nisi forte pingui unguento solidorum laxitas fuisset promota, atque ita rachitidis generis accelerata. Huic sane fortuito GLISSONII casui reclamant experientia N. D.

P A L-

(a) Vide §. 15. b) §.

(b) l. c. Cap. 16. p. m. 188.

FALCKII (a) de hydrocephalo agentis. In proprii illius verba: „ morbus hic plerumque infan-
 „ tibus accidit non dum bimulis, ac sæpenu-
 „ mero rachitidi est complicatus. Ortus ejus
 „ vulgo tribuitur negligentia custodum debi-
 „ tique regiminis defectui. Ultro concesserim,
 „ id quandoque ita evenire; at non semper:
 „ quandoquidem reperire est infantes hoc malo
 „ multatos, quorum sollicita cura habebatur.
 „ Morbus hic plerumque tristi exitu terminatur,
 „ in primis vulgari therapia tractatus. Si uspiam
 „ adhuc remedio locus est, non aliud id sane erit,
 „ quam mercuriale emplastrum toti capiti applicitum.
 „ Hac occasione silentio præterire nequeo,
 „ in rachiticis infantibus emplastra mercurialia
 „ carpis tarsisque admoda, simulque mercurium
 „ dulce interne refracta dosi, quæ nycthemero $\frac{1}{4}$ vel sum-
 „ mum $\frac{1}{2}$ grani haud excederet, datum, non modo
 „ rachitidem sanasse, verum difficili etiam periculosaque
 „ dentitioni iisdem citra ullius alterius remedii
 „ usum auspicato fuisse prospectum. Galli quoque
 „ testantur hodie (b), numerosis sibi constare observa-
 „ tis,

(a) Von dem Quecksilber und dessen Kräften bey verschiedenen Krankheiten p. 254.

(b) Journ. de Medec. &c. T. 64. Juin 1785. p. 224. sq

tis, in nosocomio de *Vaugirard* infantes e degeneri miasmate venereo rachiticos a mercurialibus remediis optime convalescere. Verum cum ex hisce paucorum hominum experimentis non dum quidquam certi de mercuri adversus rachitidem efficacia decernere sit integrum, ulteriorem ea in re disquisitionem a posteritate præstolari nos oportet.

C A P U T IV.

T O N I C A.

§. 36.

V. **T**ONICA denique remedia in rachitidis curatione prioribus adjungere oportet; nam cum cetera ad saburram & acorem humorum auferendum sint necessaria: tonicis ad musculorum flacciditatem debilitatemque, hocce in morbo enormem, percurandam etiam atque etiam opus est. Cur itaque illa c. **S T R A C K** (a) inutilia esse velit, haud dum per-

---

(a) l. c. p. l. l. sq.

pervideo. Taxat ipse medicos, qui morbi causam „ quoniam in partium laxitate & of-
 „ sium mollitudine invenisse sibi persuade-
 „ bant, utique in roborantibus auxiliis mede-
 „ lam quæsierunt. . . Verum duplex isti cu-
 „ rationi vitium inest, alterum quod successu
 „ sæpe careat (vix enim nodus, qui infedit,
 „ discutitur), alterum quod medicina, etiam
 „ quæ recte imperata est, debeat mulieribus
 „ administranda concedi, quarum animus in-
 „ constans atque superstitiosus est „ &c. Ve-
 rum hæc nos, qui ad fidelia observata non
 verba respicimus, haud morantur; certis enim
 tentaminibus constat, per medicamenta ner-
 vina roborantia & adstringentia in rachitide
 plurimum haud raro fuisse effectum, dum red-
 dito musculis nativo robore ossa curvata illo-
 rum actione ad situm ac figuram nativam re-
 digebantur. Atque hunc in finem præ primis
 proficua sunt.

§. 37.

1. *Rubiæ tinctorum* radix, quam pulchro
 cum successu ABILDGAARD (a) sali tartari
 suo in ægro junxit. Et SWIETENIUS (b)
 „ cum

(a) Vide §. 24 Nro I. a).

(b) L. c. ad §. 1489.

„ cum radix rubiæ tinctorum (inquit) ingesta
 „ animalibus illorum ossa tingat rubro colore,
 „ . . . LEVRET (a) suspicabatur utile
 „ posse esse in rachitide hoc remedium; cum
 „ insignes vires diureticas haberet, & in mul-
 „ tis morbis chronicis prodesset: tentavit ru-
 „ biæ tinctorum usum, & profuisse testatur,,
 Maxime id enituit quodam in casu puellæ ab
 LEVRETO tractatæ, quem a SCHLOSSERO
 communicatum accepit G. E. RÖSNER (b):
 „ invisit . . . sub finem mensis Junii . . .
 „ puellam biennem, quæ facultate pedibus
 „ incedendi, quam vix elapso ætatis suæ anno
 „ jam possidebat, a 6 mensibus perdidit.
 „ Aegra epiphyfes ad juncturas tibiæ, fibu-
 „ læ, genu, radii & ulnæ multum protube-
 „ rantes habet, crura conspicue arcuata sunt;
 „ abdomen tamen parum tumet; faciem, dor-
 „ sum, femora cruraque obtegit herpes icho-
 „ rem acerrimum sudans. Præscribitur se-
 „ quens (c) decoctum:

R 2

R.

(a) l'Art des Accouchem. §. 1431. p. 244. sqq.

(b) Disp. qua non nulla circa vires lactis notan-
 tur. §. 77. in A. HALLERI disp. cit. T. 7.
 Nro 238. p. 242.

(c) Ex libro cit. §. 1451.

℞. Rad. rubiæ tinctorum unc. sem.
 Salis vegetab. dr. ij. Coque pintis ij
 Aquæ commun. per horam igne le-
 nissimo. Colaturæ adde
 Mell. opt. dr. ij. S. quovis die unc. x.

„ Quinto die postquam hoc decocto uti cœ-
 „ pit, puella pedibus commode insistit; her-
 „ pes desiccatus fere deprehenditur. Elapsis
 „ 3 septimanis illa per cubiculum ambulare
 „ valet; protuberantiæ in juncturis artuum
 „ plurimum subsederunt; crura minus incur-
 „ va conspiciuntur; crustæ ab herpete super-
 „ stites sponte natura deciduæ relinquunt loca
 „ ulcusculorum integre sanata. Initio mensis
 „ Augusti mater infantis suspendit usum de-
 „ cocti per 5 dies: tum pustulæ renascuntur
 „ in facie, occupantque loca ab ulceribus
 „ herpeticis profundioribus antea obsessa.
 „ Aegra decoctum iterum sumit sine interrup-
 „ ptione; pustulæ illico evanescent. Jam
 „ nullæ in juncturis protuberantiæ, crura fere
 „ recta, ulcera sanata sunt. Usum decocti
 „ continuari adhuc per aliquot septimanas
 „ prudentia jubet. Urina a decocto primum
 „ copiosissima, dein minus abundans, semper
 „ saturate rubra fluxit. Alvi dejectiones
 „ per primos 15 dies quotidie numero 5 aut
 „ 6, postea rariores fuerunt, itidem rubræ.
 „ Sudorem autem rubrum, Cl. LEVRETO
 „ quan-

„ quandoque visum , observare in hac ægra
 „ non licuit „ . ROSENSTEIN (a) autem
 omisso etiam sale EX LBVRETI formula, ne
 forte huic magis quam rubiæ tinctorum cura-
 tio adscribatur , sequens consulit decoctum :

℞. Rad. rubiæ tinctor. dr. ij.

Cort. aurant. siccat. scr. sem. Con-
 cisis adde

Sem. sænic. contus. gr. xv. Coqu. in
 Aquæ puræ lib. vj. ad reman. lib.
 iv. in

olla terrea vitreata. Refrigeratum & clarum
 decantetur in vitreas lagenas usui allervandum.
 Notandum interea F. C. OETINGERUM (b)
 per experimenta eruisse , duplicem radici ru-
 biæ tinctorum inesse vim, aliam ossa vivorum
 animalium tingentem , aliam tonicam adstrin-
 gentem , hancque in crassioribus ejus partibus
 austeris , illam vero in subtilioribus phlogisti-
 cis residere , atque vim antirachiticam non
 istis, sed austeris illis , utpote tonicis esse tri-

R 3

buen-

(a) l. c. p. m. 400.

(b) Differt. de virib. rad. rubiæ tinctor. antirachi-
 ticis a virtute ossa animal. vivor. tingendi non
 pendente. §. 32. in E. G. BALDING. syl-
 loge opusc. Vol. 5. Nro 9. p. 270.

buendam; qui demum subdit (a): „ non solo
 „ ex ratiocinio sed expertus testor, radicem
 „ rubiæ sive in substantia sive in decocto mul-
 „ tum prodesse in simplici rachitide, ejusque
 „ primis præcipue principiis,,. Quod si porro
 rachitis in neonatis jam sit conspicua, queis
 amarum ex rubia seu pulverem seu potum haud
 ita facile ingesseris, ejus usu interno nutricis
 lac est medicatum reddendum, cujus rei sin-
 gulare exemplum prodidit L. B. SICH I (b):
 rustico cuidam e 7 filiis omnes, excepta pri-
 ma filia, rachitide periere, secundus bimulus
 atrophicus, ceteri vero plus minusve anniculi,
 compressis ad latera costis, sterno admodum
 extuberante, grandi capite, abdomine tumido,
 artubus extenuatis. Symptomata hæc nun-
 quam non se se versus 4 vel 5 mensem ex-
 ferebant, a ventris semper tumescencia & sty-
 pticitate cum dyspnœa occipientia. Filia jam
 circiter duodennis articulos adhuc parumper
 nodosos habebat. Pater harum prolium opti-
 mi habitus riteque conformatus (uti & duo
 ejus germani ac mater illorum) nunquam ægro-
 tavit; uxor autem temperamenti melancholici
 colorisque fere in nigrum vergentis negavit
 per-

(a) Ibidem §. 51. p. 281.

(b) Raccolta di Opuscoli medico-pratici. Vol. 4.
 p. 30. sqq.

perinde se unquam ægrotasse, nisi quod molestis quibusdam brachiorum torporibus identidem esset obnoxia, ut quandoque ne induere quidem se se idcirco valeret. Adjecit nihilo minus, fratri suo omnes perinde proles eadem in ætate decessisse. Cum vero in octavum jam aut nonum mensem utero gereret, monuit SICH1, ut simul ac peperisset, ipsam ad fœtum inspiciendum accerferet. Factum. Reperit ille pusionem rite quidem conformatum, at paulo tamen grandiorè, ac par erat, tum capite tum ventre, simulque parumper laboriose spirantem, ac proinde manifesta jam connotæ rachitidis indicia præ se ferentem, qualis etiam ad 4um usque vitæ mensem mansit. Ea propter matri præter idoneum vitæ regimen imperatus diuturnus decocti ex rubia tinctorum usus, nimirum

¶. Rad. rub. tinct. rec minutim concis.
M. j.

Aquæ fontis q. s. Stent primum in cinere calido infusa; dein lento igne diu coqu. cum ebullit. Tum
D. U. lib. j. m. & v.

Hujus ab usu in matre lotium rubuit, & post aliquot menses lac etiam rubellum visebatur, præsertim paucis a decocti potu horis; porro molestus ille brachiorum torpor abiit, & quod

amplius, teter cutis color pedetentim in album nitidum mutabatur. In alumno vero ab lactis hujus medicati usu urina perinde rubebat, in primis post lac a decocto potu factum reddita; dyspnœa desit, puer agilis evasit optimeque coloratus; 7° mense duo in maxilla inferiore dentes incisores erupere, dein ex ordine alii succedere. Nulla jam in partibus organicis observabatur familiaris rachiticis disproportion, justa erat capitis ventrisque moles, & functiones naturales rite peragebantur. Artus imi juxta ac summi carnosissimi, robusti, non nodosi, ita ut septimestris puer pedibus bene insistens iis uti gestiret. In ætate 11 mensium morbillis cum pessimis symptomatibus (tussi ferina, anorexia, vomitu, convulsionibus, sanguinis ex naribus, ore, ac demum etiam auribus stillicidio) feliciter superatis iterum ex toto convaluit, spemque fecit fore, ut ablactatus etiam sub idoneo diætetico regimine ab rachitide maneat tutus.

§. 38.

2. *Osmundæ regalis* radix ab H. BOERHAAVIO (a) inter antirachitica remedia relata,

---

(a) Mater. med. ad §. 1489.

lata, & P. GHERLIO (a) adversus rachitidem præ primis familiaris, quam post sæpissime in cassum tentata quæque aperitiva & chalybeata demum edoctus reperit specificum esse remedium rachitidis, ita ut quotiescunque illam data opportunitate præbuit, nunquam fefellerit. Miracula inde vidit, liberatis ejus usu plurimis infantibus ac paulo etiam adultioribus utriusque sexus ab rachide; quæ pro desperata sæpe etiam ab omnibus habebatur. Trium nominatim rachiticorum ægrorum meminit hoc remedio sanatorum, puelli nempe sesquiennis, tum alius fasciis adhuc involuti, cui extreme emaciato cum tumido ventre spina quoque dorsi occipiebat insigniter curvari; sed remedio hoc cum lacte dato non solum rectus iterum & obesus, verum venustissimus quoque pulso evasit. Tertius etiam quinquennis fuit puer, vere monstrosus; quippe qui nil nisi venter fuerit, ceteris membris usque adeo extenuatis, ut ossa tantum sola pelle testâ superfuerint, puerque ita ranam ventre, facie simiam referens, distortis oculis, ac sæpius manuum brachiorumque carnes dentibus commordens fasciatus

R 5

in-

(a) Rare Osserv. di Medicina e Chirur. Cent. I. Osserv. 45. p. 133. sqq.

incantatusve omnibus videretur. Datis autem in 40 dies quovis mane jejuno stomacho pulv. tenuissimi rad. ofmundæ regalis granis $10\frac{1}{2}$ ex haustulo decocti tepidi rad. petroselini venter sensim subfedit, recuperatisque carnibus puer perfectam nactus est sanitatem.

§. 39.

3. *Sarsaparillæ radix*, a ZEVIANI (a) contempta, GLISSONIO (b) tamen utilis visa, quantæ interdum in domanda rachitidis malignitate sit energiæ, variorum docemur observatis. LEPROTTI Pontificius Archiater, teste BENEVOLI (c), in leviori rachitidis gradu solum sarsæ decoctum præbuit cum felici semper successu. Vidit etiam BENEVOLI duos pusiones ab occipiente rachitide solo hoc decocto liberatos; & in gravissimis minacissimi morbi symptomatibus, copioso diuturnoque entis veneris (d) usui non cedentibus, ubi primum decoctum sarsaparillæ usurpari cœptum, omnia in melius abiisse, quod sequentes comprobant historiæ. Quatuor illustris fami-

---

(a) l. c. Cap. 4. §. 138. p. 115. sq.

(b) l. c. Cap. 31 p. m. 368.

(c) l. c. Observ. 39. p. 242.

(d) Vide § 40. a).

milizæ filiis 2° vitæ anno rachitide sublatis (a), 5° quoque cum circa 11um ætatis mensem jam perinde carpi ac genua essent nodosa, tumeretque venter debili toto corpore cum pallore, plumbeo adnatæ colore, anasarca, dyspnœa & molesta tussi, post frustra omnem impensam in eo servando operam, tandem suavisu medici Genevensis cœpit Auctor præbere quotidie m. & v. entis veneris BOYLEANI gr. j, & post aliquot hebdomades granum 1½, donec exacto bimestri medicamentum (cujus usus monente Genevensi medico identidem erat interrumpendus) seposuisset ad tempus. Verum post 8 vel 10 ab hinc dies morbus ingravescebat coorta diarrhœa sæpe cruenta, 15 aut 20 dejectiones per diem causante, cum febre, lotio parco, totiusque corporis macie. Reditum ergo ad ens veneris, simulque contra anasarca mars (ut ut uni ante mortuorum in cassum datus) præscriptus, ita ut quovis mane præberentur croci martis aperitivi gr. iv. vesperi autem entis veneris gr. iij. Sed oborta brevi post narium hæmorrhagia, eaque vespere quodam profusa cum insigni faciei inflammatione ac vehementi delirio, ulteriorem croci martis usum prohibuit, suffectis ei lenissimis gratisque jusculis diureticis. Diarrhœa op-

pu-

(a) l. c. Observ. 38. p. 228.

pugnabatur enematis e decocto turionum (bottoni) rosarum rubrarum in aqua ferrata, vel e sola hac aqua cum ovo in ea soluto. Cunque constanter observaretur dyspnœa eo fieri lenior, quo minus cibi caperet æger, omne ejus nutrimentum reductum ad tria parvissima jura per diem ex pane, adjecto pro renata ovo. Per hyemem amiciebatur indusio ex Anglica fronella. Ceterum usque adeo fuit debilis, vix ut brevissimo tempore lectum deferere quiverit, idque ad 19um usque ætatis mensem. Ab hinc usque ad ætatem biennio paulo majorem sub hac therapia symptomata jam leniora jam intensiora experiebatur, solo hydrope anasarca eatenus emendato, ut crurum tantum superesset oedema, ceteris artubus summe emaciatis. Exactis ita ultra biennium aliquot mensibus repente omnia intra paucos dies in deterius labebantur. Præter maciem ac diarrhœam gingivæ cum nigrore putridæ factæ, passimque lividæ in corpore maculæ emersere cum debilitate propemodum letali. Idcirco dari quotidie in 40 dies cœptum decoctum sarsaparillæ, ex ejus scrup. iv primum, dein dr. ij in aquæ unc. xvj incoctis ad remanentiam unc. vj, adjectis aliquot foliis cochleariæ ac yvæ arteticæ, datumque simul sine ulla in posterum intermissione ens veneris m. & v. ad gr. ij. Non dum lapsis 8 aut 10 diebus manifesta jam cernebatur uni-

verli

versi morbi emendatio. Tum vero scorbuti ac maciei ergo (ubi primum per febrem ac diarrhœam licuit) lac una muliebri in 4 menses datum, principio m. & v. ad unc. ij præter consueta jura; cumque evidenter prodesset, missis deinceps jusculis purum lac mane ad unc. v, vesperi paulo minus, aliquot semper ante cibum horis, concessum. Finiente 3° ætatis anno tumor corporum, genuum & abdominis in totum subsedit, desit dyspnœa, tussis, febris, diarrhœa, oedema, ceteraque symptomata, sola superstitite debilitate, modicum incessum ægre concedente; sed sub assiduo entis veneris usu (a quo non ante cessatum, quam æger sanus omnino, vivax, eufarcos robustusque evasit) vires mirifice rediere. Porro (a) duarum hujusce pueri sororum gravissime rachiticarum seniori graviora diuturnioraque symptomata acciderant. Initio Februarii nata primis vitæ mensibus tam sano erat corporis habitu, ut rachiticâ futura non crederetur. At vix anniculæ factæ pallor obortus, dyspnœa, ventris tumor, carpi, genua, malleoli protuberare, sternum elevari, spinâ dorsi cum claviculis insolenter curvari, caputque grandescere. Deinceps scorbutus

ac-

(a) Ibidem Observ. 79. p. 225.

accessit, hydrops anasarca, diarrhœa sæpe cruenta, urina parca, tussisque suffocationem semper minitans. Unde summa cum carniuntum virium exhaustio; bienniumque sic afflicta morti proxima sæpenumero reddebatur. Fratris igitur exemplo mox initio datum ens veneris, tum decoctum farsæ cum cochlearia & yva arthetica, & quoties per febrem ac diarrhœam licuit, lac etiam. Ens veneris ad 30 menses (demptis paucis diebus a medicamento hoc per vices vacuis) præbebatur; farsæ vero decoctum intra hoc tempus quartam usque ad vicem iteratum, vario ambo effectu, nisi quod vitam servarint: unde mater, ut decoctum farsæ quintum etiam daretur, præter lac & ens veneris, adurfit. Et vero paucis post diebus febris desit; tussis ac dyspnœa mitior facta. Ab hinc melior corpori redibat color, venter subsidebat, & in dies in melius proficienti non multo post spinæ quoque tortuositas & clavicularum curvitas emendabatur, subsidentibus pariter sterno, capitis mole, & articulorum nodis. Unde puella pedibus primum insistere, tum etiam incedere cœpit; donec morbus ita sensim evanuit, ut nec vestigium superesset. Cunque intra 18 ab hinc menses puella ter quaterve rursus pallescere ac languere cœpisset, dato semper iterum in 2 vel 3 menses ente veneris tandem ad integerrimam perducta est sanitatem. In-
trea

terea (a) ferociente adhuc ejus morbo nascitur alia soror, cui circiter 6° vitæ mense prophylactice dabatur quotidie entis veneris gr. j fem. dosisque crescente ætate angebatur. Nihilo tamen fecius exeunte 1° ætatis anno impalluit cum dyspnœa, carpique ac genua inflabantur: idcirco enti veneris additum decoctum sarsæ methodo ante dicta. Cunque morbus medicamentis resisteret, decoctum spatio 18 mensium sub usu entis veneris quater iteratum, sæpeque lac etiam in usum ductum. Quo factum, ut ægram hanc prius quam fratrem sororemque rachitis reliquerit. Denique & in alius stirpis puella (b) post duos fratres rachitide sublatos 20° vitæ mense symptomata rachitidis emicuerunt, scilicet color faciei perfuscus, debilitas, dyspnœa, tussis, ossis frontis protuberantia. Sed ad usum entis veneris ultra biennium cum decocto sarsæ ac lacte circiter per 40 dies exhibitis omnia symptomata ita evanuerunt, ut bimula facta jam per omnia sana vixerit.

§. 40.

(a) Ibidem p. 229.

(b) Ibidem p. 240.

§. 40.

4. *Mars* denique a tonica sua virtute notissimus hic principem fere locum habet. Nemini ignotum est, quid ad infarcta abdominis viscera referenda valeat, & lienes CELSO (a) teste in animalibus aqua ferrata fabrorum potatis cum inventi fuerint parvi, cur non & jecur ingens rachiticorum inde minui possit? Porro cum ferrum ab acidis tam facile solvatur, illaque in corpore absorbeat, utique ad acorem rachiticum simul absorbendum pulcherrime valebit. Haud abs re igitur

a) *Ens veneris BOYLEANUM* olim pro specifico in rachitide habebatur; quippe quo, ut R. BOYLE (b) refert „ ultra 100 „ infantes malo hoc ad conditionem usque „ desperatam laborantes sanati . . . fuissent „. Dosis erat ad gr. ij. iij. ex aqua pura vel cerevisia tenui vel alio apto vehiculo; a quo nullæ in corpore turbæ sequebantur, ut ut „ in „ quibusdam tamen corporibus absque periculo „ ad 20 vel 30 (grana), „ potuerit præberi: neque alius inde quam per sudores & partim per urinas manifestus effectus oriebatur. Crevit

---

(a) L. 4. C. 9.

(b) Consider. circa utilit. philos. nat. exper. Exercit. 5. Cap. 6. p. m. 234.

vit sensim ab efficacia in dies magis vulgata
 remedii fama, ut alio in loco meminit BOY-
 LE (a) in hæc verba: „quamvis autem varia
 „ sæpe atque diversa admodum symptomata
 „ puerorum illum morbum, quem in Anglia
 „ rachitidem (*Rickets*) dicimus, comitentur,
 „ quo plures Londini singulis septimanis ex-
 „ stinguuntur; medicamentum tamen illud,
 „ quod alibi *ens primum veneris* voco, fa-
 „ ctum ex valide calcinato beneque dulcorato
 „ vitrioli Dantiscani colcothare, elevatumque
 „ ope salis ammoniaci in subrubeum sublima-
 „ tum felici hætenus successu . . . admini-
 „ stratum est, ut & ipse sororque mea, cui
 „ illud communicaveram, atque alii, qui meo
 „ hortatu illud sumpserunt aliisque dederunt,
 „ ducentos & plures hujus unius remedii ope
 „ absque topica ulla fere applicatione sani-
 „ tati restituerimus . . . Male autem huic re-
 medio entis veneris nomen ab auctore fuisse
 inditum, aptiusque ens martis vocandum fuisse
 SWIETENIUS (b) ostendit, quandoquidem
 BOYLE illud non ex cupri sed ferri vitriolo
 para-

(a) *Parznesis ad usum simplicium medicamentor.*

§. 7. Nro 3. p. m. 57.

(b) l. c. ad §. 1489.

paravit, ut descripta parandi illud ab auctore methodus clare ostendit, nempe (a) jubet vitriolum Dantiscanum Hungaricumve aut Goslariense (quæ martialia sunt) calcinari ad rufum usque vel purpureum colorem (quem ferri tantum vitriolum contrahit), calcemque affusione aquæ calidæ ab omni falsedine, quantum fieri potest, liberari, ut sola supersit pars metallica; quæ dein siccata cum anatica parte salis ammoniaci puri optime contusa, inditaque retortæ vitreæ igne arenæ per gradus aucto sublimatur per 10 aut 12 horas: ab hinc vero ignis augetur, donec retortæ fundus igneo colore rubescat. Quod sublimatione obtentum est, colore vel rubicundo sit vel saturate flavo oportet; si enim pallida sit flavedo, signum est, ingredientia non fuisse sibi intime mista: proinde sublimatum cum capite mortuo exactius mistum denuo sublimare oportebit. Si hæc phenomena omnia cum iis comparentur, quæ in præparatione florum salis ammoniaci martialium sensibus usurpantur, satis liquebit, ambo hæc præparata esse ejusdem indolis, præsertim cum ens veneris ad gr. 20 vel 30 etiam pro dosi innoxie dari possit, qua

---

(a) Considerat. circa util. philos. natur. exper. I, c. p. 233.

qua doſi præparata cupri nunquam ſine periculo præbentur. Unde ens veneris ex ſale alcalino volatili & ferro conflatum non poteſt adverſus rachitidem non eſſe efficax, cum & tonicum ſit & tam ob ſal alcalinum volatile quam ob ferrum etiam antacidum. **BENE-VOLI** (a) meminit puellæ, cujus ſoror duoque fratres rachitide laborarunt; quæ cum 5° vitæ menſe complete cœpiſſet ente veneris uti, inque ejus uſu non interrupto ultra bien- nium pergeret, nullum nacta eſt rachitidis in- dicitum. Nec minori cum utilitate hoc reme- dium in præſente jam rachitide pluribus aliis infantibus fuisse datum ſuperius (b) vidimus. **H. BOERHAAVIUS** (c) illud huncce in mo- dum præberi vult :

℞. Entis veneris **BOYLEI** gr. ij.

Exhibe veſperi ex vino Canarienſi quotidie per 3 ſeptimanas. **ZEVIANI** (d) vero „com- „ modius reperit, illud præberi ſub pultriculo „ occultatum; neque curavit unquam, veſperi „ an mane ſumeretur; effectus quippe idem

S 2

pror-

(a) l. c. p. 241.

(b) Vide §. 39.

(c) Mater. med. ad §. 1489.

(d) l. c. Cap. 4. §. 150. p. 129.

„ profus erat cum hac tum illa ratione dicta
 „ assumpti „. Observavit (a) autem reme-
 dium hoc efficacissimum evadere in confortio
 cum rheo, adeo ut in desperatis quoque ca-
 sibus ipsum non destituerit. Nec vidit hacten-
 us rachitidem adeo provectam ac vehemen-
 tem, quæ non citius serius ad iteratum ho-
 rum duorum remediorum usum denique cessif-
 set. Et quidem (b) duplici ratione solitus
 est bina hæc remedia exhibere. Prima ita ha-
 bet: præbet per 15 dies continenter quotidie
 entis veneris gr. v, aut plus minus, pro va-
 ria vel morbi vi vel ætate, interponendo ta-
 men 4° quovis die æqualem rhei dosin. La-
 psis aliis 15 diebus sine medicatione, dein re-
 sumitur eadem therapia, atque post alios 15
 dies ab hac finita vacuos tertium quoque in-
 stituitur. Tres hæc doses sufficere solent ad
 absolvendam rachitidis imitioris curationem.
 Sin vero illa fuerit gravior, 4^{am} quoque aut
 5^{am} imo ulteriorem etiam exposcit dosin. Al-
 tera porro methodus consistit in exhibitione
 entis veneris cum rheo uniti, ita ut entis ve-
 neris ad rheum sit dupla triplave quantitas,
 modo exhibendi manente, ut in præcedenti.
 Priorem quoque imitatus est methodum P.

Z A-

(a) Ibidem §. 146 p. 125. sq.

(b) Ibid. §. 149. p. 128. sq.

ZANETTI (a), nisi quod adjectis aliis paucis eam fecit prolixiorē, qua plurimos rachiticos ab se fuisse curatos perhibet. Complectitur autem sequentia: 1° Rheo vel ejus syrupo, quandoque etiam ypecacuanha primarum viarum sordes ejicit. 2° Alterans decoctum in 3 hebdomadas, quotidie ad cochl. iij. iv. præbet;

℞. Herb. rutæ murar.

Cort. aurant.

Rad. osmund. reg. aa unc. j.

— curcumæ unc. fem. Incis. coqu.

in

Vini alb. generosi &

Aquæ font. aa lib. j. Colat. expr.

adde

Croci martis aperit. nodulo inclusi
cum

Pulver. rhei elect. aa dr. ij.

Sacch. alb. q. s.

Lapso hoc tempore sufficit decocto 3°) Ens
veneris BOYLEI quotidie ad gr. iv. v. (aut
plus minus pro varia morbi vi atque ætate)
cum panatella per 15 dies, intercalato tamen

S 3

4°

(a) Nov. æst. nat. cur. Tom. 6. Obs. 8.

4° quovis die ad purgandum rheo. Dein per 14 dies feriatum ab internis remediis; ab hinc vero ens veneris denuo eadem dosi ac tempore, cum intercalato rheo, præbuit, subjuncta iterum 14 dierum quiete. Sicque tertium, quartum, aut sæpius etiam entis veneris usus resumptus, donec ægri corpus manifestum inde robur consequeretur. 4°) Embrocationes coxarum crurumque toto morbi tempore opersequentis linimenti omni vespera institutæ:

℞ Rad. ofmund. reg. minut. incisæ
 Fol. falviæ
 — Rosmar. aa unc. j. Coqu. cum
 Vini alb. generos. lib. jv. ad consumpt. $\frac{1}{2}$. Colat. expressæ adde
 Olei lumbr. terr. sesquilibram. Coque

denuo ad $\frac{1}{2}$ remanentiam. Partes illitæ leviter fricentur, pannoque dein laneo subtili involvantur, ac infans deum fasciis illigatus lectulo inferatur, supposito vertebris infirmis duriusculo potius pulvinari. His proba addi jubet nutrimenta. Hæc de ente veneris BOYLEI, cui pari cum efficacia surrogari possunt vulgari modo parati Flores salis ammoniaci martiales, vel etiam

b) Tin-

b) *Tinctura vitrioli martis aurea* BOER-
 HAAVII (a), de qua SWIETENIUS (b)
 „ cum (inquit) . . . junioribus sæpe difficul-
 „ ter ingeri possint remedia, usus fui non
 „ semel tinctura vitrioli martis aurea, cujus
 „ pauca guttulæ vino Hispanico exceptæ, je-
 „ juno datæ instaurant & vires excitant. Pa-
 „ ratur ex vitriolo martis in crucibulo ad cal-
 „ cem coloris purpurei rubri usto, quæ calx
 „ digeritur mensis spatio in phiala alta che-
 „ mica cum copia vigecupla optimi spiritus
 „ salis marini dulci . . . sed spiritus salis
 „ marini nunquam totam hanc calcem soluit,
 „ licet sæpius affundatur novus: unde ex cal-
 „ ce rubra vitrioli martis partem solvendam
 „ tantum elicit. . . . Pane biscocto, cerevi-
 „ sia meraca generosa, nec acida nec ine-
 „ briante, numerosos rachiticos me curasse læ-
 „ tus recordor, dum hujus tincturæ quando-
 „ que tantum 3 vel 4 guttulas darem semel vel
 „ bis de die in adultioribus. . . . Hujus autem
 „ tincturæ, non usque adeo usitatæ, in locum
 „ aliæ tincturæ martiales eodem cum successu
 „ dari possunt, laudaturque in primis tinctura
 „ martis LUDOVICIANA, familiaris olim J.

S 4

STOR-

(a) Chem. T. 2, Process. 166.

(b) l. c.

STORCHIO (a), quam vel solam vel cum tinctura rhei aut propr. MYNSICHTI remixtam præbere fuit solitus. Huic maxime analoga (imo una eademque fere) est tinctura martis ZWELFERI (b), cujus usu R. LENTILII (c) fefquiennis puer convaluit, deformis ante curvis artubus, carpis tarsisque tuberosis, prægrandi capite, pectore angusto, sterno spinaque exstantibus, multæ escæ, & tamen macilentus, verbo per omnia rachiticus, nisi quod venter non admodum tumeret. Datus itaque in 14 dies quotidie ante meridiem pulvis sequens ad 2 cultri cuspides:

℞. Specif. antiatroph. dr. ij.
 Æthiop. miner. dr. j.
 Olei cinnam. gutt. ij. M.

A meridie tincturæ vitrioli martis ZWELF. gutt. vj ad viij. Ter in die illitum pectori ac spinæ ungv. cardiacum. Die 15° datum purgans:

℞. Syr. cichor. c. rheo
 — rofar. solut. aa unc. j.
 Pulv.

(a) Von Kinderkrankh. l. c. p. 303. sq.

(b) Mantiff. spagyr. P. 1. C. 3. fol. 337.

(c) Eteodr. med. pract. p. 167. 230. 260. 450. 464.

Pulv. jalapp. non resin. scrup. j.
 Aquæ acaciæ parum, D.

Die 14° melius spirabat, ventre tumido quidem adhuc, at minus tenso. Idcirco post catharsin repetita tota curatio usque ad convalescentiam, nisi quod pulvis parumper mutatus sit, nempe

℞. Specif. antiatroph. dr. ij.
 Æthiop. miner. dr. j.
 Sem. nasturt. gr. xv.
 Mercurii dulcis gr. x.
 Elæosaceh. fassasr. scrup. ij. M.

Et de tinctura vitrioli martis gtt. x noctu datæ. Tandem in fine ad robur artuum intendendum jussus est lavacro uti aquarum cervinarum, atque sic intra 12 hebdomades prorsus convaluit.

c) *Mars aromatizatus* etiam se fe SWIETENIO (a) probaverat, qui „quan-
 „ doque hydromelli cortices cinnamomi infun-
 „ di curavit cum parca quantitate limaturæ fer-
 „ ri, & bis de die cochlear dedit, augendo quan-
 „ titatem in adultioribus,,. Ejusdem com-
 matis est vinum apud BOERHAAVIUM (b);

S 5

℞.

(a) l. c.

(b) Mater. med. ad §. 1489.

- ℞. Fol. & flor. betonicæ unc. iij.
 Cort. rad. rubi silvestr.
 — — capparidis
 — — tamarisci
 Trichomanis aa unc. ij.
 Limat. mart. unc. fem. cum
 Vini lib. viij. frigide infusa S. ter
 de die ad unc. j.

(d) *Mars catharticus* denique seu mars rheo nuptus C. STRACKIO (a), utique ad imitationem ZEVIANII (b), primis fequentibus rachitidis indicis, hunc in modum in usu est:

- ℞. Limat mart in pulv. tritæ
 Pulv. rhei aa gr. v.
 Sacch. alb. gr. x. M. F. Pulv.

D. talis m. & v. jejunis. Si alvus inde (ut non raro fit) cietur, vespertina dosis omittenda, quoad stercus figurari ceperit; tum vero m. ac v. dandum remedium. „ Post mensem „ magna fames, perfecta ciborum digestio est; „ sequitur largum tenuis urinæ profluvium, „ quod rotundum vultus tumorem & tumidam
 „ cor-

(a) l. c. p. 162.

(b) Vide præced. a).

„ corporis molem atque torporem demit. De-
 „ inde citreus genarum & lacteus cutis color
 „ deletur, totumque corpus, quod ante quasi
 „ pastaceum erat, nunc firmas carnes recipit,
 „ Post tertium mensem genæ atque labia belle
 „ rubent. Atque sic expleto 4° mense ab-
 „ soluta curatio est, puerque tutus manet.
 „ Talis curatio, dum modo eo tempore ad
 „ me ventum est, nunquam fefellit me, ne-
 „ que etiam juxta infantes, qui progeniti a
 „ gibberosis parentibus erant. Et poterit
 „ unusquisque puerum tutum præstare, modo
 „ attendat, quo tempore facies impallescat,
 „ & malæ inflavescere incipiant,

e) *Aquæ martiales.* ROSENSTEIN

(a) Spadanas confulit, aut quæ his similes hodie arte parantur: & si ne harum quidem sit copia, jubet globulam martialem in aquam commuem indi, donec ab ipso colorem infusi Theæ nanciscatur, hujusque selibram quotidie antemeridiano tempore potui dari præcipit.

§. 41.

5. *Peruvianus cortex* ut ut abundante adhuc acrimonia rachitica in ABILDGAARDII (a) puero haud magnopere eidem profuerit; ubi tamen isthæc semel pro eo, ac par est, fuerit cicurata, non potest non egregie prodesse, si ex ROSENSTEINII (b) consilio quotidie in pulvere ad gr. 20. 30. 40. præbeatur, aut ejusdem sal essentialis in usum ducatur. „ Ego (inquit auctor hic) præbui „ infanti non mediocriter rachitico quotidie „ illius gr. x in pilulis per 9 menses, omni- „ que mane ac vespere fortes imperavi fri- „ ctiones pannis laneis fumo mastichis imbu- „ tis, curando insuper, ut fere quotidie cur- „ riculo per conclave circumvehatur. Ab „ his infans ambulare coepit, nec quicquam „ deinceps e pristino suo morbo est exper- „ tus „ .

§. 42.

6. *Glandium decoctum* cum jam in pluribus aliis ab atonia morbis perefficax se se
ex-

(a) Vide §. 34. Nro I. a).

(b) l. c. p. m. 403.

exhibuisset, in rachitica quoque laxitate emendanda tentatum spem non fefellit s. H. A. KAISERI (a) puella 4 annorum, jam inde a partu semper imbecilla, ventricosa cum umbilico herniam minante, facie inflata, plumbea oculorum adnata, artubus omni pene carne exutis, carpis ac malleolis admodum protuberantibus, rarissimis capillis iisque etiam bifidis, pulsus molli debili, cute laxa fordida, urina cruda aquosa, vesperi semper cum siti febriciens, noctu sudans, pedibus quidem insistens, at sine duce incedere nequiens, assiduo fere ulnis gestanda, pro alimento siccum panem unice deperibat. Primum itaque corpus in tepido hydrogaly balneo ab fordibus ablutum; indusia sedulo mutata, probaque imperata diæta, & potui solum glandium ustulatarum decoctum cum lacte ac saccharo concessum. Mox initio curationis data ecoprotica mucum copiosum evexere, quo procedente horum quoque usus continuatus. Sub noctem quotidie totum corpus aqua frigida ope spongiæ ablutum, siccoque dein panno perfrictum; mane vero articulorum nodi pannis laneis perfri-

---

(a) Fortsetzung des Unterrichts von dem Nutzen und besonderer Heilungskraft der Eichel 2 Krankengesch. p. 44. sqq.

fricti. Post horum octidui usum cathartica omiſſa, ſoliusque decocti usus continuatus, a quo alvus evasit naturalis, sudores nocturni sensim minuebantur, venterque mollescens subsidebat. Post 4 septimanas 3 lumbricos egestit. Data tinctura stomachica digestionem promovit. Spatio 10 hebdomadam puella profus convaluit recuperato cum carnibus incessu, a quo & robur crevit, præsertim ubi appetente vere sæpius in aprico sole ambulare sedereque jussa est.

SECTIO II.

C H I R U R G I A.

C A P U T I.

S A N G U I N I S M I S S I O.

§. 43.

SA N G U I N I S *missio* in curanda rachitide vario fine variaque methodo olim adhibebatur, sed nullo manifesto successu; cum immi-
nutus

nutus seu in toto sanguis vires plus proster-
 nat, seu in una aliqua tantum modo parte
 nil levaminis afferat. Hinc de phlebotomia
 GLISSONIUS (a) „venæ sectionem vires
 „ non tolerant (inquit, ut cuius facile in-
 „ notescit, qui ad ætatis fragilitatem, habi-
 „ tus partium extenuationem venarumque
 „ gracilitatem attendere velit,,. Haud se-
 cius A. BOOTIO (b) inutilis visa est san-
 guinis missio in rachitide „ nisi morbo lon-
 „ gius progresso ac capite jam nimium aucto,
 „ quando sanguisfugæ venis post aures atque
 „ in fronte & temporibus utiliter admoventur,
 „ multumque ad universam curationem
 „ conducunt: ideoque suses ita ferat, 2° ac
 „ 3° usurpandæ sunt,,. Sed ne hujus qui-
 dem temporis ulla est ratio, quæ demi san-
 guinem exposcat; videtur multo potius Auctor
 empyricam quorundam Anglorum praxin fa-
 cere velle rationalem. Hisce enim in more
 fuit auricularum concham scarificare, sangui-
 nemque inde lina collectum hypochondriis
 (nescio ob quam occultam sympathiam) appli-
 care, dextro e concha læva, e dextera sinistro:
 unde etiam GLISSONIUS (c) „ ridiculum
 „ quid

(a) l. c. Cap. 29. p. 339.

(b) l. c. p. m. 34.

(c) l. c. p. 343.

„ quid (ait) & superstitiosum sapit, quod
 „ aliqui in hujus scarificationis administratione
 „ factitant, dum dextræ auris sanguinem lana
 „ exceptum sinistro hypochondrio, sinistræ
 „ dextro alligant „, ut ut ipsam scarificatio-
 nem non improbet, imo utilem declaret (a)
 ad p. n. capitis molem minuendam. Haud
 multum tamen inde speravit ZEVIANI (b),
 & siqua forte sanguinem e capitis vasis eli-
 ciendi res posceret, unam fore credidit hy-
 drocephali præventionem; pro qua tamen ma-
 gis e re futuram censuit profundam venarum
 occipitalium scarificationem, ut quæ cum la-
 teralibus duræ matris sinibus communicent.
 Empyricam autem illam aurium scarificatio-
 nem non in Anglia modo verum in Silesia
 quoque viguisse testantur cum J. STORCH
 (c) tum Annales Vratislaviensium (d), sed
 sola cum impostura & sine ullo evidenti mor-
 bi levamine; nam „ quantum novi, inquit
 „ SWIETEN (e), hodie illa scarificatio au-
 „ rium penitus evuluit, nec illam unquam
 „ ten-

(a) Ibidem p. 342.

(b) l. c. Cap. 4. §. 129 p. 110. sq.

(c) Von Kinderkrankh. l. c. p. 208.

(d) Tent. 4. A 1718. April Cl. 2. art. 4. §. 4.
p. 926.

(e) l. c. ad §. 1489.

„tentatam vidi „. Hodie vero in rachitide a venæ sectione prorsus abstinemus, uti & ab omni alia sanguinis missione.

C A P U T II.

ENEMATA, TOPICA.

6. 44.

2. **E**NEMATA vero cum pro variis hujusce morbi symptomatibus epigenomenis auferendis utilia esse queant, tum ad ipsam etiam rachitidem extirpandam efficacia esse, si tonico-solventia fuerint, J. KAEMPP (a) expertus est, præ prius in quinquenni puero puellaque septenni, ex rachitide gibbosis, curvis cruribus, & atrophicis; queis cum p. n. osmium curvitatem nullæ machinæ adhibitæ emendare possent, tandem enematum visceralium usu nativam artuum conformationem sunt consecuti.

§. 45.

(a) Abhandlung von einer neuen Methode die hartnäckigsten Krankheiten, die ihren Sitz im Unterleibe haben, sicher und gründlich zu heilen. Obs. 57. p. 482.

§. 45.

3. TOPICA externa, ut suffitus; linimenta, aliave id genus vario fine varioque successu in rachitide tentata sunt.

a) *Litus* duplici plerumque scopo adhibentur, nimirum vel stimulante ac febrem excitante vel roborante. Quantum ad priorem, doctus quidam vir DUNCANO (a) retulit, incolas insularum occidentalium Scotiae rachitidi mederi per febrem sequenti artificio excitatam: oleo ex jecore piscis Scate dicti primum carpi ac malleoli vesperi fricantur, quod ocyus febrem aliquot horarum excitat. Altero vespere, ubi prior febris desiit, idem fit, ac deinceps omni vespere, quam diu frictio febrem movet. Ubi vero solum carporum ac malleolorum frictionem nulla amplius febris excipit, tunc præter has partes etiam genua cubitique fricantur, sicque plurium jam partium frictio rursus febrem accendit, ideinque labor quavis iterum vespera repetitur, quousque febrem creat: quæ si non amplius emicuerit, tunc una simul cum hætenus perfrictis partibus etiam

ver-

(a) Medic. Comment. von einer Gesellschaft der Aerzte zu Edinburg, 6 Th. 1 St. 3 Abschn. p. 105. sqq.

vertebræ ac latera quotidie fricantur tam diu, donec nulla amplius inde oboriatur febris. Tum vero indusum ex fronella eidem oleo intinctum & ab ægro indutum vehementiorem, quam unquam hætenus, febrim producit, hocque remedium continuatur ad plenam usque confectionem, intra breve plerumque tempus subsequentem. Ceterum vero tonici litus e variis roborantibus remediis conflare possunt, queis venter, spina dorsi & artus calide perfricentur. Cujusmodi est, quem SYDENHAM (a) describit :

- ℞. Fol. absinth. vulg.
 — calamint. vulg.
 — card. ben.
 — centaur. min.
 — chamæm.
 — chamædrios
 — hyperic.
 — lil. convall.
 — marrub. alb.
 — menthæ
 — parthen.
 — pulegii

T 2

Flor.

(a) Process. integr. tit. de rachit. Opp. T. I. p. m. 521.

Flor. ruta
 — salviæ
 — saxifrag. pratens.
 — scordii
 — serpilli
 — tanacet.
 — virg. aureæ omnium recent. col-
 lector. & incisor. aa M. ij
 Axung. porc. libr. j.
 Sevi ovill. &
 Vini clareti aa libr. ij.

Macerentur in olla fictili super cineres ca-
 lidos per horas 12, deinde ebulliant ad hu-
 miditatis consumptionem; postea colentur,
 ut F. linimentum, quo venter & hypochon-
 dria illiniantur mane & sero, ut etiam &
 artus hoc malo affecti, per 30 vel 40 dies,
 vel donec convaluerit. Prostat & aliud ejus-
 dem Auctoris (a) linimentum, cui Anglos
 multum in rachitide tribuere ait J. STORCH
 (b):

℞. Olei tamarisci
 — lilior. aa unc. ij.

Succ.

(a) Sect. I. Cap. 5. p. m. 59.

(b) l. c. p. 304.

Succ. rad. bryoniæ

— — apii aa unc. j. Bulliant ad
succor. consumpt. Addendo

Ung. de althæa

Butyr. infulsi aa unc. j

Gumm. ammoniac. in aceto soluti
unc. sem.

Ceræ flav. q. s. F. Liniment.

„ Sane quam plurimi infantes etiam vera ra-
„ chitide laborantes hac methodo a me (in-
„ quit auctor) liberati fuerunt „. Et vero
F. HOFFMANNUS (a) „ si quid . . . mea
„ ipsius (inquit) experientia commendatio-
„ nem meretur, sunt profecto balnea aquæ
„ dulcis cum herbis nervinis majoranæ, flor.
„ lavend. chamomill. rosmar. serpill. meliss.
„ &c. decoctæ, quibus si laborantes crebrius
„ immittuntur, & postea linimenta nervina
„ ex axungia humanæ, olei nucistæ expressi
„ aa unc. sem., bals. Peruv. drach. j, olei
„ rutæ, lavend. caryophill. aa gutt. xxx
„ composita una cum frictionibus spinæ dor-
„ si & artuum adhibentur, sæpe tam exopta-
„ tus sequitur effectus, ut ego plures inde
„ viderim mirum sublevatos, & tandem ce-
„ teris paribus ex voto restitutos „. Mi-

T 3

rum

(a) l. c. curat. §. 3.

rum itaque est, cur H. BOERHAAVE (a), an linimenta? & quæ adhibenda? dubitarit; imo SWIETENIUS (b) profus illa rejecerit, quæ molliunt & lubricant; ac tametsi hujus modi litus a variis commendati nervina roborantia continerent, nihilo minus contendit „talia remedia minus prodesse, quam „ creditur; parantur enim ex herbis recentibus, additur vinum, & post macerationem „ pingua illa debent ebullire ad humiditatis „ consumptionem, sicque fragrantia ingredientium diffatur in auras „ (verum isthæc de primo tantum illo SYDENHAMI linimento, non item de ceteris omnibus, valent): hisce ergo mavult SWIETENIUS surrogari

b) *Suffitus*: „ demonstratum enim „ fuit, multum boni expectandum esse a „ frictionibus calidis siccis, pannis fumo aromatum imbutis, quæ in primis abdomini „ & spinæ dorsi applicantur „: modo non validæ sint, sed moderatæ. Hunc in finem habetur apud BOERHAAVIUM (c) sequens suffumigium:

R.

(a) Aphor. de cogn. & cur. morb. §. 1489.

(b) Ibidem.

(c) Mat. med. ad §. 1489.

- R. Benzoini
 Mastiches
 Olibani
 Succini
 Thuris aa unē. j. M. F. Pulv.

De hoc Pulvere inspersum parum prunæ fumet; super hoc fumo panni lanei detenti fricandis partibus adhibentur.

4. **B**ALNEA, lotiones aridos artus humectantes, rachiticum acorem diluentes, & laxam fibram roborantes. Hæc

a) *Calida* si adhibentur, herbæ roborantes vel alia id genus incocta solutave in iis sint, oportet, ut paulo ante ex HOFFMANNO (a) plurimum iis confiso vidimus. Ejusdem quoque energiæ sunt balnea thermarum alcalino sale aut marte præditarum: hinc

T 4

ther-

(a) Vide §. 45. a).

thermas Bathonienses deprædicat J. MAYOW
 (a) „observatione frequenti expertus sum
 „ (inquiens), quod ad abdominis intume-
 „ scentiam, quæ in morbo hoc valde insignis
 „ esse solet, tollendam thermarum prædicta-
 „ rum usus maxime conducatur „. J. STORCH
 (b) tamen ad avertendam rachitidem vel oc-
 cipientis jam progressum inhibendum suffecif-
 se sibi testatur balnea vel simplicis aquæ vel
 ex hydrogala vel ex decocto malvæ, fapo-
 nariæ, chamomillæ, levistici, &c. Sic (c)
 trimulo infanti semper hæctenus ex rachitide
 vel sedenti vel jacenti, ubi corpus ante velut
 leprosum fuisset depuratum, extenuatio car-
 nium accidit major. Idcirco post alvum ca-
 thartico mercuriali motam præbuit

℞. Essent. lign. sassafr. drach. ij
 Tincturæ antimonii drach. sem. M.

S. m. & v. gutt. 7 vel 8. Tam simul im-
 peravit balnea decocti emollientis cum lacte
 sedulo adhibenda. Ab his infans emendatus
 verno tempore, post superatas variolas, vi-
 res

(a) Tract. med. phys. quinto de rachit. p. m.
 143.

(b) l. c. p. 298.

(c) Obs. clin. ann. 7. Febr. Cl. 3. p. 48.

res carnesque adeptus est. Plures id genus casus hujus auctoris jam superius (a) dedimus. Interea tamen alibi (b) sub finem curationis roborantia balnea seu nativa (thermarum vel acidularum) seu arte facta (ex aromaticis plantis) consulit, atque „in roborandis artubus & carne musculari (inquit) „soleo cunctis externis remediis præferre „*infusum radicis levistici cum spiritu frummenti paratum*, quod semel qualibet hebdomade præter balneum adhiberi consulo „. Omnibus tamen balneis palmam præripit balneum tepidum specificum antirachiticum a FULVIO GHERLI (c) memoriae proditum, nimirum e tepido decocto *sideritidis latifoliae campestris* seu *stachidis annuæ*. Ante hujus notitiam plurimum tribuebat radici *osmundæ regalis*; verum deinceps montanis in locis medicinam faciens vidit sæpenu-mero infantes ad ubera, interdum etiam paulo adultiores, jam hac jam alia in causa deformes, macros, extenuatos, verbo rachiticos, ac non nisi capite & ventre (ranarum instar) conspicuos; quos non multo inde post

T 5

da-

(a) Vide §. 33. & §. 10. I. B. 5. b) 7. c,

(b) Von Kinderkrankh. I. c. p. 304.

(c) I. c. Cent. 2. Osserv. 99. p. 185. sqq.

data opportunitate revifens reperit non sine ftupore venultos obefulosque: unde ruflicam hanc gentem percontatus, quonam remedii genere convaluiffent, intellexit, unicam elle herbulam, cujus folius ufui falutem deberent, agreftibus illis *l'erba della ftrega* (herba fagæ) vocitatam; oftensam vero in campis continuo agnovit elle fideritidem latifoliam campeltrem. Hanc coloni multam bullire faciebant in magno aquæ lebete, cujus in decoctum non nifi tepidum unica tantum modo vice a plantis pedum ufque ad verticem capitis immerfos agros probe balnearunt: unde ifti intra 3 vel 4 dies cœperunt renutriri, fanorum adipifci colorem; ficque demum brevi poft profus fani fiebant. Poft complures alios ab hinc fimiles cafus obfervatos GHERLI ipfe in omnibus ac numerosis quidem fibi oblatis rachiticis remedii periculum facere cœpit, femperque felici eventu, quin unquam eum fefelliffet. Plurimis e cafibus paucorum tantum commeminit. Lactens centurionis filiola rachitica & pelle ac offibus tantum confans, multum deformis, fpirantique cadaveri fimilis, dicto balneo ad integram conftantemque fanitatem perducta eft. Eodem in ftatu puella alia tresque puelli fuere, qui omnes hoc balneo ex cadaverofa ftatu eluctati intra breviffimum tempus evafere venultiffimi. Inde VALLISNERIUM Auctor de hoc fpe-

specifico certiore fecit. Rescripsit ille, in montanis quoque ad Paduam locis herbam hanc, rusticis *Orchessa* dictam, ab incolis adversus rachitidem balnei forma prospere adhiberi. Deinceps & alii duo medici id ipsum ab Auctore edocti remedium eodem cum successu adhibuerunt. Monet vero GHERLI, eo esse balneum efficacius, quo saturatius fuerit, bulliendoque herbam coqui oportere, quoad insipida seu fatua evaserit, ac tantam illius copiam esse parandam, quæ sufficiat ægro mergendo. Iste enim probe lotus & a capite ipso (quod perinde balneo lavandum est) ad pedes usque fatus, e balneo demum eductus, calidisque pannis probe reficcatus calido lecto traditur, ac fasciis (cujus cujus ætatis puer sit) illigatus uberibus admovetur, ut conquiescat. Mirari subit, nusquam alibi extra Italiam hujus remedii, quod a quoquam fuisset in usum vocatum, extare memoriam. Hujusne loci est observatio ZACUTI (a)? „ad puerum curandum „ vocati, in 5° ætatis anno constitutum, qui „ cum ab utero exiret cum summis pedibus „ adeo mollibus & flexibilibus, ut ceræ modo facile sequerentur, quocumque torque- „ res, usque ad eam ætatem factis pluribus „ au-

---

(a) Prax. med. admir. L. 3. Obs. 127.

„ auxiliis confanescere non poterat. Huic
 „ . . . balneum artificiale roborans & exsic-
 „ cans summo fuit auxilio; nam pedes firmi
 „ sunt facti & ad motum habiles :

R. **Betonicæ**

Rutz

Salviæ

Stœchad.

Rosmar.

Absinth. aa M. j.

Balantior. unc. iij

Myrtillor. unc. j

Sangu. dracon.

Boli Armen.

Acaciæ

Spodii

Rosarum

Gallar. aa unc. j

Melissæ

Ivæ arthrit. aa M. fem.

Scoriæ ferri limati selibr.

Alumin. pulverif. libr. iij

Salis libr. j

Sulphuris unc. ij

Hypocistid. drachm. ij

Cort. median. castanear.

— arbor. glandium

Sumach

Terræ sigill.

Fol. pruni silv.
 Rad. bistort. aa drachm. iij
 Mastich. drach. ij
 Sorbot. siccor. unc. j
 Nuc. cupressi Nro jv.
 Rad. chelidon. unc. ij.

„ Coque in sufficiente vini styptici quantita-
 „ te, quousque remaneant libr. jv. Cola,
 „ ferva, & cum una libra decocti actu cali-
 „ di singulis noctibus pedes ablue, & tege
 „ linteo mastiche & roremarino prius suffu-
 „ migato. Hujus præsidii ope recordor mul-
 „ tos persanasse, qui in tenera ætate consti-
 „ tuti præ humiditate & mollitie ossium am-
 „ bulare non poterant, & si id facere tenta-
 „ bant, vacillantes in solum cadebant „.

b) *Frigida* quoque, utpote laxas car-
 nes roborantia, scopo cum prophylactico tum
 therapeutico non nulli commendant. J. FLO-
 YER (a) erudite contendit, baptismum per
 immersionem in aquam frigidam olim solen-
 nem fuisse adversus rachitidem prophylacti-
 cum; verum non erudite minus quam solide
 a SWIETENIO (b) confutatur. Meliori
 autem fundamento nititur consilium TISSO-

TI

(a) *Psychrolufiæ* p. 56. sqq.

(b) *L. c.* ad §. 1489.

TI (a) suadentis, ut infantes a primo fere tempore vitæ balneis frigidis cum frigido regimine ad rachitidem aliosque morbos prævertendos affueant; id quod etiam in Anglia factitari docet epistola ex Newcastle ad FLOYERUM (b) data. Ceteroquin autem frigidis balneis curatorium in scopum haud multum defert SWIETENIUS (c) „videatur „ (inquens) morbus non adeo facile tolli hac „ methodo, & cura per tutiora cum optima „ spe tentari posse „: imo BRENDLIUS (d) vitæ quoque discrimen inde metuit; & plus alioquin etiam obesse, quam prodesse posse, ZEVIANI (e) existimat hæc balnea, dum alternum eorum frigus cum calore aeris, hypocausti, lecti, vestium fibras magis relaxat ac teneras reddit, exemplo carniæ animalium cæcorum, quas diuturno ante frigore duratas coctione dem molliores experimur. At istud exemplum nullatenus huc facit, utpote ad mortuas carnes pertinens, & extremum fere frigoris calorisque gradum supponens.

(a) Anleitung für den gemeinen Mann §. 384. 1q.

(b) l. c. p. 123.

(c) l. c.

(d) l. c. §. 20.

(e) l. c. Cap. 4. §. 134. p. 115.

nens. Directa vero experimenta capta plus evincunt. Angli, inquit ROSENSTEIN (a), rachiticos infantes aquæ frigidæ balneis indunt, vel eam ope embroches adhibent. Utroque modo nostri quoque homines, at rarissime, utuntur. Femina quædam id genus balneis per tres consequentes ætates usa profus convaluit. Ad nostros foterios fontes similes quoque curationes fiunt, qualis præsertim memorabilis fuit, quæ in Loka ope embroches instituta erat. Forte luti frigus ad curationem non parum contulit. Perinde J. D. METZGER (b) balnei frigidi in rachitide „ efficaciam . . . pluries expertus est, et „ iam ubi spina ventosa rachitidi supervenerat in metacarpo nata „ . Et apud J. J. PICRIUM (c) in rachitidem „ incidebant „ scorbuticis parentibus nati, cœptam 3° ætatis anno, frater quinquennis & soror anno minor, ille gravius, hæc mitius. Spina dorsi instar literæ S inflexa est, ossa artuum incurvata & prope genu contorta, „ quasi luxata, pone articulos nodosa cum „ eminentia quadam. Venter est prætumi- „ dus

(a) l. c. p. m. 399.

(b) Advers. med. P. 2. Spec. I. Sect. 3. §. 4 p. 10.

(c) Diss. de salubri frigido potu (4. Jenæ 1718. Resp. M. M. HENTSCHEL) § 23. p. 29.

„ dus & caput grande; pectus autem & ar-
 „ tus sunt emaciati, ad motum impotentes,
 „ & puer velut pedibus captus gressus face-
 „ re haud valet, & ut corpore ignavus, ita
 „ animo tristis. Spiritus grave olet juxta
 „ ac sudor. Appetitus plerumque nimius
 „ facit eos voraces, afflictos insuper fre-
 „ quentius febris continua, purpura scorbuti-
 „ ca & coryza. Diu in cassum curati sub
 „ finem ætatis præteritæ invitantur ad frigi-
 „ dæ fontanæ egregie dulcis, ante Lober
 „ portam proficientis, potum. Bibunt, pu-
 „ ella mane & a meridie, puer vero saltem
 „ mane; balneatur eadem frigida in labro
 „ post meridiem, observatis pro more con-
 „ gruis reliquis. Finita elapso mense cura
 „ capita & ventres detumescunt, modera-
 „ tior est fames, expeditior corporis motus
 „ & hilarior animus, ipseque puer erigit se
 „ sæpius supra pedes, his licet ad incellum
 „ uti nequeat „.

C A P U T IV.

ULCERA ARTE FACTA.

§. 47.

5. **U**LCERA *arte facta* in rachitidis curatione vario scopo tentata sunt, & quidem

a) *Vesicantia* jam ad paralyticos paralyticosve adulto in morbo musculos excitandos, jam ad gravia supervenientis febris symptomata abigenda, jam ad humores a capite avocandos utilis non nullis visa sunt. Sed quantum ad paralytin, dictum superius (a) fuit, vix unquam veram in rachitide paralytin nasci, motusque impotentiam potius ab amissa musculorum tonofitate ac tono pendere, quæ per vesicantia restitui nequeunt, feliciusque aliis remediis revocantur. Neque etiam ad minuendam capitis molem quidquam posse experientia hætenus docuit: „quocirca, in-
 „ quit GLISSONIUS (b), vix vesicatorii
 „ applicationem in hoc morbo curando ad-
 „ mit-

(a) Vide §. II. Nro I. B. c).

(b) l. c. Cap. 29. p. 348.

„ mittimus ; nisi acutus una complicitur
 „ morbus, qui sui causa hoc remedii genus
 „ exigat, „ quo in casu utique non scopo ra-
 chitidis curandæ adhibentur ; licet post ejus-
 modi morbum etiam citra vesicantia curatum,
 ut alias (a) vidimus, rachitis quoque subin-
 de consueverit decedere. Hinc non tam ve-
 sificantibus quam acuto potius morbo tribuen-
 da est rachitidis curatio, cujus GLISSONIUS
 (b) meminit : „ aliquis nostrum testatur se
 „ bieuini puello, qui hoc morbo affectus in
 „ febrim quoque acutam & malignam incide-
 „ rat, quique jam prope phreneticus factus
 „ fuerat, præscripsisse inter alia vesicato-
 „ rium vertebris colli adhibendum. Mani-
 „ festum hinc levamen puellus mox sentire
 „ visus est, & post aliquot dies a febre li-
 „ beratus est. Postea bis vel ter infusione
 „ rhabarbari, &c. purgatus, præter omnium
 „ expectationem fere absque aliis remediis
 „ hunc affectum quoque excussit, „ .

b) *Fonticuli* porro in unico fere hy-
 drocephali rachitidi complicati casu locum
 habent ; nisi forte quis pertendat, pus in ul-
 cere fonticuli natum atque in massam humo-
 rum resorptum ad eorum acorem enervandum
 abo-

(a) Vide §. 27. c).

(b) l. c. p. 347.

abolendumque plurimum etiam facere : ad quod forsitan respexit GLISSONIUS (a) præsidio huic non parum tribuens : „fonticulus (ait ille) in hoc affectu multum probatur, atque hoc solo fere præsidio non nullos puellos liberatos fuisse novimus. Et enim . . . specialiter hydrocephali potens cum curativum tum præservativum remedium est, & ad enormem capitis magnitudinem paulatim imminuendam, ejusque superfluum ferositatem evacuandam, tum inordinatum ossium augmentum reprimendum multum conducit. Manifeste quoque nimiam spinalis medullæ humiditatem exsiccat, calorem suscitatur, nervos roborat, eorumque torporem excutit. Cum vero hoc remedii genus per se ulcus quoddam sit, & non nihil doloris puello gestanti inferat, nutricique insuper aliquid molestiæ indies creet: non id præscribendum, nisi ea morbi magnitudo sit, ut eam aliis remediis absque hoc satis domari posse vix speremus. Excitandus est fonticulus inter 2^{am} & 3^{am} colli vertebra, isque ferri potius acie, quam igne vel caustico remedio.

(a) Ibidem p. 343.

CAPUT V.

MACHINÆ.

§. 48.

6. **M**ACHINÆ denique ad ossa vitiose curvata pristinæ suæ figuræ restituenda a multis excogitata ægrisque aptata sunt, videlicet

a) *Loricæ* ad spinam costasque vitiose inflexas emendandas. Commendat eas cum innumeris aliis **PETITUS** (a) ac **J. Z. PLATNER** (b); modo prudenter & confectæ & applicata fuerint, obsequiosæ nempe & flexiles, non duræ ac rigidæ doloremque inferentes, ut quæ plus obstant, quam prosint. Contra ea **J. STORCH** (c) omnes thoraces, quales quales illi fuerint, prorsus rejicit, pluribus ostendens exemplis, melius ægris consuli, si nullos gestent. Ita (d) „A. 1721 „ ostendebatur mihi (inquit) bimulus infans „ post variolas curatas cum aliquali costarum „ in

(a) l. c. p. 569.

(b) Diff. de thoracibus §. 37. sq.

(c) Von Kinderkrankh. l. c. p. 309.

(d) Ibidem p. 274.

„ in dorso gibbositate. A variolis eam præ-
 „ tendebant ortam. Cum autem pater ad-
 „ huc aliquatenus curva crura thoracemque
 „ eodem præfertim ad dorsum loco non fa-
 „ tis æquabiliter conformatum haberet, edi-
 „ xi malum prolis ab rachitide esse, atque
 „ jam ante variolas adfuisse. Annuere pa-
 „ rentes, materque prolatis thoracibus con-
 „ fessa est, horum ope jam ante variolas
 „ malum ab se fuisse oppugnatum: quibus
 „ deinde sepositis commissoque foli naturæ
 „ negotio infans sic satis emendate crevit,
 „ ut in eo deinceps parum aut nihil vitii
 „ fuerit observatum. Porro (a) illustrem
 „ (ait) novi familiam, cujus Princeps re-
 „ gnans gibbosus, curvus & improlis provin-
 „ ciam suam fratri reliquit. Iste rite con-
 „ formatus multas procreavit proles; at qua-
 „ rum minimum septem ex rachitide periere.
 „ Eapropter archiater peragrata Anglia &
 „ Belgio feminam in id genus malis curandis
 „ celebrem ex Belgio accivit. Hæc thora-
 „ ces laminis ferreis plumbove farctos & co-
 „ thurnos applicuit. Verum curatione raro
 „ ultra 2 vel 3 menses durante unicus filius
 „ gibboso dorso alteque elato humero defor-
 „ mis superstes mansit, sterili deinde in ma-

U 3

„ tri-

(a) Ibidem p. 295.

„ trimonio vivens. Unam fororum ejus diu
 „ curandam habui, ubi nubilus prope futura
 „ erat, cetera bene conformatam, anxietati-
 „ bus obnoxiam; donec aliquot costas ante-
 „ rius sub læva mamma protuberantes, quas
 „ thoraculis introprimere studebat, visendas
 „ præbuisset. Postquam autem sartor edo-
 „ ctus est, ut plagam thoraculæ affecto loco
 „ respondentem ossibus balenæ vacuum relin-
 „ queret, brevi experta est, ipsum hoc re-
 „ medium contra toleratas hætenus anxietates
 „ esse optimum. Et quia protuberantia
 „ dicta illam nec deformem ullatenus reddi-
 „ dit, nec a futuro sponso facile detegi po-
 „ terat, deposita omni sollicitudine jussit æ-
 „ gra omnes suas thoraculas modo ante di-
 „ cto mutari. Inde nuptui data fertilis læ-
 „ taque evasit genitrix. Denique (a) A.
 1734 consulebatur Auctor pro puero spinam
 dorsi adeo curvam habente, ut costæ lateris
 unius aliquantum elevatæ viserentur. A pe-
 rito rei factore thoracem ad gibbum hunc de-
 primendum fieri curant; sed mox ut appli-
 catus est, observabatur in puero non modo
 brevis spiratio & anxietas, sed etiam brachi-
 um ac manus affecto ex latere inflari ac fu-
 sca fieri, puero pedibus insistere non valen-
 te;

(a) Ibidem p. 309.

te; qui tamen sine thorace & vel modice brachiolis sustentatus prompte ac sine labore ambulabat. Simul etiam notatu dignum occurrit, ingruentes variolas, dum toto corpore mediocriter tolerabiliterque prostarent, gibbo in loco, quousque a gestato paucis tantum diebus thorace compressus fuerat, numerosas erupisse, plusque quam aliis in locis causasse doloris. Cognita re pater ulteriorem thoracis usum vetuit: quo facto puer sensim ita se se collegit, ut A. 1748 ne vestigium quidem gibbi in eo superfuerit. Alibi (a) quoque relatum est, quantum puella quædam a thoraculis nocuenti sit experta. Ex his itaque satis liquet, porroque etiam ex mox dicendis patebit, satius esse, omnem rachiticorum ossium deformitatem auxiliatricis naturæ viribus emendandam committere. LE VACHER (b) tamen gloriatur se machinæ genus ad spinam dorsi viriose flexam pristinae suæ figuræ reddendam invenisse, cujus ope non nullis optatam tulerit opem; quæ utrum in omnem valeat casum, repetita deinceps tentamina docebant.

U 4

b)

(a) Vide §. 10. I. B 5. b) β.

(b) Abhandlung. der königl. Parif. Acad. der Chirurgie 4 Band p. 468 sqq.

b) *Brachialia* perinde ex linteo, corio, chalybeisve laminis ad curvitatē superiorum artuum emendandam PETITUS (a) consulit; sed idem de his, quod de ocreis dicitur, tenendum est.

c) *Ocreæ, cothurni*, hisque similia pro valgis, varis, &c. ex rachitide factis curandis excogitata sunt, diu noctuque gestanda, quorum descriptionem præsertim apud L. HEISTERUM (b) & H. P. LE DRAN (c) videre est. Iste affirmat, se ope id genus ocrearum compluribus in ægris curationem absolvisse; prior autem, ubi varia earum genera descripsisset, subdit: „interim ut, quæ
 „ mea de cruribus sive tibiis incurvatis sit
 „ sententia, libere atque aperte dicam, si
 „ non nisi mediocriter vitiata sunt, saluta-
 „ rius sæpe esse deprehendi absque constri-
 „ ctione pedum per ocreas & machinas,
 „ præsertim rudiores infantes relinquere,
 „ quam per adhibitās eas graviter illos affi-
 „ cere, & quandoque nimis arcta constri-
 „ ctione magis adhuc lædere, pedumque incre-
 „ mentum impedire. Igitur id sibi datum
 „ mea

(a) l. c.

(b) Instit. chirurg. P. 2. S. 6. C. 177.

(c) Chirurg. Gutachten p. 180. 195.

„ mea quidem sententia medici existiment,
 „ ut nisi magna necessitas idem facere postu-
 „ let, haud facile ocreas ob tibias incurva-
 „ tas infantibus injiciendas proponant. Si-
 „ quidem haud insolitum est, sed sapius vi-
 „ di, tibias mediocriter, imo quandoque
 „ valde curvas paulatim per se, dum infan-
 „ tes adolescunt, & pedibus non multum
 „ ac præmature insistant, sed potius gestan-
 „ tur, curruque infantili cubantes sæpe ve-
 „ huntur, naturalem figuram per se recipe-
 „ re „. In eundem quoque sensum loquitur
 „ DE LA MOTTE (a): „cum cruribus
 „ pedibusve curvis nihil est agendum; ete-
 „ nim nullos novi, queis simile artificium
 „ (nempe ope fasciarum) per ætatem iterum
 „ vitium emendasset: nec alios novi, in
 „ queis ocreæ aliave instrumenta quidquam
 „ profecissent; nisi quod miseris infantibus
 „ multum molestiæ parumque utilitatis attule-
 „ rint, & quod qui ea imperarunt, coacti
 „ demum fuerint ab ulteriori eorum usu dis-
 „ cedere; qua etiam re plurimum profuere.
 „ Neminem item novi hoc malo affectum,
 „ qui non sponte naturæ procerus & rectus
 „ evaserit, ac facilius quidem, quam si his

(a) De morbis mulierum L. 1. 199.

„ fasciis fuisset vexatus. Ac tametsi infan-
 „ tes adeo nodosi evaserunt, ut natura pror-
 „ sus eluctari nequiverit; illæ tamen proles,
 „ quæ nil simile perpessæ sunt, semper mi-
 „ nus deformes mansere, quam quæ adeo
 „ crudeliter fuerunt excruciatæ „. Similia
 & FORMIUM jam monuisse superius (a) vi-
 dimus. Refert quoque J. STORCH (b) A.
 1736 futorem fuisse accitum, ut ocreas pro
 bimulæ cetera sanæ curvis parumper curibus
 emendandis conficeret. Frustra erat auctor,
 puellæ matri maritum procerum ac, nisi quod
 simili crurum paulisper extrorsum curvatorum
 vitio, ab ipsa hætenus ne observato qui-
 dem, esset præditus, rite conformatum osten-
 tans cum spe fore, ut filiæ quoque per æta-
 tem, si naturæ fuerit relicta, haud major su-
 perfit deformitas. Surda namque mater
 ocreas e flavo corio balenæ ossibus farctas
 filiæ induit. Sed octiduo non dum lapso pu-
 ella, prompte prius circumcursitans, haud
 amplius incedere valuit. Ocreæ igitur non
 modo inutiles fuere, sed illata quoque ab
 iis noxa deinceps lavacris balneisque tonicis
 abolenda erat. Solent utique ossa ita vitiose
 cur.

(a) Vide §. 6.

(b) l. c. p. 312.

curvata sine ullis machinarum tormentis per
 ætatem iisdem emendari gradibus, quibus ro-
 bur musculare accrescit. „ Maxime notan-
 „ dum est, inquit SWIETENIUS (a), si
 „ idonea cura superetur malum, musculus
 „ redire citius, quam crederetur, robur &
 „ torositatem, quorum numerosissimi ex offi-
 „ bus originem ducunt vel ossibus inferuntur.
 „ Vis autem muscularis magna est, & ossium
 „ figuram per morbum mutatam restituit per-
 „ fectissime in multis; protuberantes tunc
 „ epiphyses mole minuuntur; gibbosa spina
 „ dorsi vel in alterutrum latus declinans ad
 „ naturalem figuram redit, licet nullæ lori-
 „ cæ adhibeantur, nullis fasciis vel ocreis
 „ utantur parentes quandoque nimis solliciti
 „ de prolium figura, & hujus curam com-
 „ mittentes mulierculis, quæ valida compres-
 „ sione sæpe plus nocent, profunt quam ra-
 „ rissime. „. Provocat ad calum puellæ apud
 BENEVOLI, a nobis paulo superius (b).
 datum, cui perinde jungi ISENFLAMMI
 (c) adolescens potest, qui ubi, monitis pa-
 rentibus, ne deformi ex rachitide corpori
 ma-

(a) l. c. ad §. 1489.

(b) Vide §. 39.

(c) Vide §. 27. 2).

machinas admoverent, sibi relictus fuisset, adeo solis naturæ viribus emendatus est, ut ne vestigium quidem pristinæ deformitatis superfuert.

SECTIO III.

I. **A**LIMENTA demum rachiticorum quod attinet, euepta ac medicata esse oportet; prohibenda vero, quæ morbi causam vel fovere vel augere quirent, qualia sunt quævis acescentia & relaxantia, ut aquosa tepida, oleosa, mucilaginoso, acoem continentia, in eumve facile degenerantia. Hinc recte ZEVIANI (a) lactis usum, quoad
ejus

(a) l. c. §. 122. 125. 151.

ejus per ætatem fieri possit, interdicit; quippe quod maxime acescentis naturæ sit, ac proinde morbo ut plurimum faveat. Vetat eandem ob causam STORCH (a) multum panis (quem infantes rachitici solum sæpe appetunt) esum, tum quod cito acescat, tum quod obstructions mesenterii causet. Dulcia quoque haud satis rachiticis convenire cum alii, tum J. P. BÜCHNERUS (b) observavit, utpote quorum usus binis illius puellis (c) pessime semper cesserit: an ob acidum sacchari? Alimentorum itaque titulo ab H. BOERHAAVIO (d) sequentia præ primis commendantur:

a) „Panis bene fermentatus, bis coctus,
 „ cum admisso paucò croco, nuce myristica,
 „ cardamomo, cinnamomo, semine celeri,
 „ atque similibus gratissimis & roborantibus
 „ aromatibus „

b) „Caro columbarum, gallinaceorum,
 „ cuniculorum, ovilla, hædina, vitulina,
 „ macilentior, leniter assa, minutim incisa;
 „ dein intermixto pane bis cocto, sale &
 „ pau-

(a) l. c. p. 301.

(b) l. c. §. 31.

(c) Vide §. 16. b).

(d) Mater. med. ad §. 1489.

„ pauco petroselinum, thymi, nucis myristi-
 „ cæ, aut similibus parata „ .

c) „ *Oryza*, milium, hordeum, cum
 „ aqua & uvis passis cocta, dein cum pau-
 „ xillo vini & leniorum aromatatum condita „ .
 Pro potu autem illo suadente præbendum „ vi-
 „ num Gallicum maturum rubrum adstrin-
 „ gens, ter quaterve de die ad unc. j exhi-
 „ bitum; vinum Hippocraticum ita datum
 „ ad unc. sem. eodem tempore: cerevisiæ
 „ recentes, ut munna Brunswicensis, ale
 „ Britannorum, cerevisia Batava. Hisce æ-
 „ stivo tempore aqua portio aquæ ferratæ
 „ medicatæ admisceri potest, in primis vero
 „ acidularum Spadanarum „ . Omnia hæc
 adductis rationibus pulchre illustrat S W I E-
 T E N I U S (a).

C A P U T II.

M O T U S C O R P O R I S.

§. 50.

2. **M**OTUS corporis ut ut rachiticis
 perquam sit proficiuus ac necessarius etiam,

vi-

vigente tamen morbo haud propria ægrorum vi musculari imperandus, sed rhedæ curriculive adminiculo est instituendus. Enim vero fatis inter omnes convenit clinicos (a), prohibendos esse rachiticos, ne vel ambulent, vel pedibus insistant, quam diu ossa insueta mollitie sunt prædita, morbusque in vigore est; ne videlicet ossium figura a corporis pondere vel pressione vitietur, ac ne ob facilem tunc lapsum ossa frangantur, id temporis utique fragiliora (b). Si namque isthoc in morbi statu infantes ad motum muscularem adigantur, sæpe inde ossibus imprimuntur vitia, deinceps morbo plane etiam superato immedicabilia, id quod F. BUYSCHIUS (c) luculenta observatione confirmat: „oberrat (ait „ ille) hominum genus obtortis ita incedens „ cruribus, ut genua ambo fere se mutuo „ tangant, dum pedes plus distant infra. „ Dubitabam olim, pro quo habendum esset „ malo? an ex mollitie oriretur ossium, ut „ in rachiticis infantibus, antribuendum potius ligamentorum laxationi eorum, quibus „ nectuntur femoris & tibiæ epiphyfes? Am-
 „ bi-

(a) BRENDDEL l. c. §. 34. SWIETEN l. c. ZEVIANI l. c. §. 153. p. 132. sq.

(b) Vide §. 10. l. B. 5 a). 7.

(c) Advers. anat. dec. 2. Obl. 6. p. 15. sq.

„ bigenti super hac re occurrit valgi & ad-
 „ uli quidem cadaver. Perscrutabar illico,
 „ statimque intellexi rationem morbi: in u-
 „ troque scilicet crure cavum interius fun-
 „ ditatis erat longe magis depressum, quam
 „ cavum ejus tibiæ externum. . . Unde de-
 „ buit necessario pars interna hujus articuli
 „ vergere in contactum atque inclinare. Qui
 „ igitur curandos hosce homines suscipiunt,
 „ postquam adoleverunt, atque instrumentis
 „ vel ligamenti rem aggrediuntur, peccant;
 „ est enim impossibile adultiori ætate un-
 „ quam efficere, ut cavitas assurgat, vel e-
 „ longetur tuber femoris illi cavo respon-
 „ dens. . . Cogito autem, nihil posse acci-
 „ dere pejus infantibus, quibus sic affecta
 „ sunt ossa, quam quod cogantur insistere
 „ suis pedibus, aut quod priori adhuc ma-
 „ jus malum, ambulare; pressæ enim incum-
 „ bentis molis pondere juncturæ molles di-
 „ latantur, itaque pariunt omnia mala, quæ
 „ rachiticis evenire dolemus quotidie . . .
 Quam diu itaque in morbi vigore impotentia
 motus muscularis adest, solerter vetandi sunt
 stare ac incedere hi miseri; sed ne otio ac
 desidia magis laxetur corpus, opera aliorum
 sunt commovendi. Variæ quidem hic metho-
 di corporum rachiticorum movendorum, ut
 in SWIETENIO (a) videre est, commen-
 dan-

(a) l. c.

dantur; sed cum pleræque earum sua habeant
 incommoda noxasque ossibus metuendas, opti-
 ma facillimaque teste SWIETENIO (a) est,
 „ ut lecto incumbant, qui curriculo imponi-
 „ tur, quem protrahunt mulieres, quæ ra-
 „ chiticis inserviunt. Sic certe ægri lenis be-
 „ neficio motus & aere aprico frui possunt,
 „ dum tempestat favet,,. Eadem suadet L.
 HEISTERUS (b), „ certissima (ajens) ea-
 „ demque mitissima præservandi ratio in eo
 „ posita est, ut infantes teneriores vel alias
 „ & speciatim ob rachitidem huic vitio oppor-
 „ tuni a justo maturiori & frequentiori statio-
 „ ne atque ingressione solenter detineantur,
 „ contra vero vel decumbant, vel sedeant,
 „ vel gestentur, aut curru sæpius infantili
 „ vehantur, donec ossa paulatim cum incre-
 „ scente ætate roborentur & confirmentur,,.
 Namque SWIETENIO (c) notante „ ubi
 „ morbus bonis remediis minui incipit, mo-
 „ tus musculares vix non deleti antea vigo-
 „ rem acquirunt; incipiunt artus movere &
 „ sponte corpus erigere in lectulo decumben-
 „ tes

(a) Ibidem.

(b) l. c. §. 2.

(c) l. c.

„ tes, manibus crepundia tractant, crura mo-
 „ vent, & pedibus insistere sponte cupiunt.
 „ Ubi hoc videbam, licet ossa crurum adhuc
 „ incurva forent, permisi facile, & redibat
 „ ossibus nativa figura absque ullis etiam ma-
 „ chinis adhibitis „. In paulo adultioribus
 ars saltandi ad emendandas deformitatis reli-
 quias non erit inutilis, quam A. C. LORRY
 (a) duobus in casibus vidit profuisse.

3. **A**ER siccus vel frigidus vel magis
 moderate calidus est ad curationem rachitico-
 rum perquam necessarius; siquidem superius
 (b) dictum sit, quantum atmosphææ humi-
 dum frigus rachitidi saveat, & quam sit cœ-
 lum simile illius ferax, ut est Argentoraten-
 se,

(a) Von der Melancholie 2 Band 1 Th. 1 Cap.
 p 124.

(b) Vide §. 19.

„ dissimam, ita ut situ & fungis obfitos nou
 „ semel viderim conclavium angulos, & pa-
 „ vimentum, ligneum si fuerit, perpetuo tali
 „ madore putrescere. Talis aer pessime no-
 „ cet hoc morbo decumbentibus. Unde pa-
 „ tet necessitas, ut ægri superiorem ædium
 „ partem incolant, vel saltem ibi dormiant.,.
 Patet etiam, cur assidua eorum aprico in sole
 mora illis tantopere sit proficua, accedente
 præsertim corporis motu.

 CAPUT IV.

AMICTUS, LECTUS.

4. **A**MICTUS quoque aeri respondeat,
 oportet. H. BOERHAAVIUS (a) jubet rachi-
 ticos indui ; vestitu accurate sicco, calefa-
 „ ciente, ex lana præ primis confecto.,.
 Quam in rem SWIETENIUS (b) „ magni
 „ (ait) momenti monitum hoc est; quod si
 „ ob-

 (a) l. c.

(b) Ibidem.

„ observetur in rachiticis curandis, insigniter
 „ prodest. Nisi enim vestes siccae fuerint, a
 „ corpore calefacto vaporem humidum emit-
 „ tunt. qui corpus alluens labefactat ulterius
 „ nimis flaccidas partes. Hinc suasi semper,
 „ ut vestes depositae siccaentur sedulo, &
 „ suffumigiis ex olibano, mastiche, imbue-
 „ rentur, antequam induerentur denuo . . .
 „ Indusia ex lana parata praefertuntur his, quae
 „ ex lino conficiuntur; linea enim reperiuntur
 „ illa, quae irruunt; hinc calefaciunt qui-
 „ dem corpus, sed calore humido ob reper-
 „ cussam exhalationem cutaneam: quae si co-
 „ piosior fuerit, linea indusia penetrantur &
 „ tota madescunt. Lanae vestes bibulae sunt;
 „ & cum crassiores sint lineis, plus humidi
 „ in se recondunt, antequam humidae ad ta-
 „ ctum appareant: hinc sedulo exsiccandae
 „ sunt, antequam de novo induantur. Cum
 „ autem & lanae asperior superficies sit, quam
 „ lini, si nudum corpus tangant vestes lanae,
 „ ab omni corporis motu frictionis species
 „ excitatur, quae insigniter prodest. Risit
 „ quidem hocce BOERHAAVII monitum ZE-
 „ VIANI (a), praesertim quod illud Veteres ex
 „ falsa hypothese commenti sint; sed ipse haud
 „ meliori fundamento nixus illud repudiat.

X 3

§. 53.

(a) l. c. §. 154. p. 134.

§. 53.

5. **LECTUS** denique rachiticorum calidus ac siccissimus, simulque medicatus (scilicet exsiccans roboransque) esse debet; quod juxta **BOERHAAVIUM** (a) obtinetur „ de-
 „ cubitu super storeas ex aromaticis, robo-
 „ rantibus, exsiccantibus herbis factas in ela-
 „ tiori ædium parte supra tabulata lignea „ .
 In lecto ergo tria tenenda sunt: locus siccus calidusque, lecti partes i. e. conceptaculum, & strata seu culcitra aut storea cum pulvinis ac tegumento. Cum vero de loco ipso, quo lectus ponendus est, jam ante (b) satis dictum sit; superest, ut conceptaculum & strata, pro eo ac par est, expendantur.

a) *Conceptaculum* vel tabulatum optimum est ligneum. „ Lectuli, inquit **SWIE-**
 „ **TENIUS** (c), fiant ex ligno, & parietes
 „ ligno obtegantur, si sumptibus ferendis suf-
 „ ficiant parentes. Ligna autem . . . sicca
 „ debent esse, nec obducta ullo pigmento
 „ aut vernice. Observatur enim, quod ligna
 „ in se rapiant humidum ex aere, & quidem
 „ magna

(a) l. c.

(b) Vide §. 51.

(c) l. c.

„ magna vi: unde si libere distendi nequeant
 „ in omnem dimensionem, ligna dissiliunt to-
 „ ties cum magno fragore. Ubi autem lig-
 „ num pigmento oleoso aut vernice obduci-
 „ tur, tunc non amplius absorbet ex ære
 „ aquam in se; sed humida tempestate aqua
 „ striatim per superficiem lignorum decur-
 „ rit „.

b) *Stratum* vero ipsum e culcitra feu
 florea & pulvinis constans ne plumis, sed fi-
 licis potius foliis, farciatur, suadendum est;
 hæc enim teste SWIETENIO (a) „ firmio-
 „ ris substantiæ cum sint, a pondere compri-
 „ mentis corporis ægri non facile uniuntur in-
 „ ter se in majores massas, præcipue si prius
 „ in umbra siccata fuerint „. Habent porro
 hæc folia id boni, quod attrahendo omne hu-
 midum semper siccum præstent lectum. Ut
 autem roborans quoque sit lectus, utiliter his
 foliis plantæ aromaticæ permiscetur, quæ gra-
 to aromate exhalato laxas debilesque rachiti-
 corum fibras roborant. H. BOERHAAVIUS
 (b) pro implendis lecto ac pulvinaribus hunc-
 se pulverem commendat:

(a) Ibidem.

(b) Mater. med. ad §. 1489.

℞. Fol. rec. in umbra ficcatorum
 filicis maris lib. iij.
 majoranæ
 melissæ
 menth. aa M. ij.
 trifol. odor.
 meliloti
 sambuci
 rofar. aa unc. ij.

„ Terantur in pulverem tenuem, misceantur
 „ duplo tanto paleæ hordei, atque dein his
 „ linteo immixtis fiant lectuli & pulvinaria,
 „ quibus incumbant, quique ab humido rite
 „ defendantur, & sæpe exsiccentur, . Ad-
 ditur palearum hordei duplum pondus cetero-
 rum omnium, ne nimia fragrantia herbarum
 ægris alioquin molesta sit. Quod si ægri le-
 ctum amplius deserere, ob situm erectum vel
 in sedili jam etiam impossibilem, nequeant, sic-
 que lectulus exsiccari quotidie non possit, sua-
 det SWIETENIUS (a), ut duo similes lectuli
 pro æterno conficiantur usu, sicque semper
 eorum unus, intesea vacuus, sicari possit.
 Et cum BOERHAAVIUS dictis ex plantis pul-
 verem confici jubeat, SWIETENIUS „for-
 „ te minutim (inquit) conscissas forfice her-
 „ bas

(a) l. c.

„ bas addere conduceret magis; pulveres enim
 „ a corporis incumbentis humiditate conglo-
 „ barentur facile non nisi ægrorum molestia
 „ in majores massas, & fragrantia herbarum
 „ suaveolentium periret citius, dum in pul-
 „ verem tenuem tritæ sunt, præcipue cum ta-
 „ les lectuli sæpe exsiccati debeant,,. De-
 „ nique quod paulo superius (a) de amictu est
 „ monitum, idem quoque de lectulo valet, ut
 „ pro lineis pannis lanei potius culcitæ inster-
 „ nantur, laneisque itidem pannis infantes in-
 „ volvantur. Enim vero „ ob hanc causam in-
 „ ter alias accidit, inquit GLISSONIUS
 „ (b), pauperum infantulos minus huic malo
 „ obnoxios esse, quod nempe plerumque af-
 „ perioribus linteis aut forte laneis integu-
 „ mentis involvantur; quæ utraque tum fri-
 „ cando partes tum eas titillando calorem in-
 „ situm excitant & adaugent, vitalisque san-
 „ guinis affluxum copiosorem ad habitum
 „ corporis invitant, adeoque magni sunt mo-
 „ menti ad hunc morbum arcendum,, quod a
 „ molliori linea supellectile nequaquam obtinetur.

(a) Vide §. 52.

(b) l. c. Cap. 16. p. m. 187.

HISTORIA I.

L. HEISTERI (a).

Trimulo infanti rachitico curvam parumper spinam dorfi magno cum ventre habenti 5^a Aprilis 1714 præscripta

1. Diæta proba ac parcior.

2. Lorica pro pectore ita parata, ut plagas eminentiis vel curvaturis corporis respondentes laminis ferreis munitas haberet, quibus nempe illarum & incrementum vetaretur, & abolitio fieret (b).

3. Species pro infuso quovis mane hora 7^a & a meridie 4^a ad 4 vascula cum saccharo hauriendo.

R. Herb. rutæ murar. M. ij.

Rad. ofmund. unc. j. (c). M. concis. D.

4. Pul-

(a) Medic. und chirurg. Wahrnehm. 1 Band Nro 210.

(b) Confer §. 48. a).

(c) Confer §. 38.

4. Pulvis m. & v. ad cultri cuspidem cum priori infuso vel aqua cerafor. fumendus :

℞. Pulv. rad. irid. Flor.

— — ari

Antimon diaph. martial. aa dr. iij.

Fuligin. splend. unc. fem.

Lap. Cancr. ppt. dr. j. fem.

Sacch. cand. alb unc. j. fem. M.

F. Pulv.

5. Purgans quavis hebdomade fumendum:

℞. Pulv. jalappæ gr. vij.

Merc. dulc. gr. iij.

Diagryd. gr. j. M. D. pro dosi mane ex infuso, omisso ea die Pulv. sub Nro 4.

6. Potui data cerevisia, cui inditus facculus cum rad. caryophyll. & flaved. cort. aur. aa drach. ij.

7. Vectio multa quctidie imperata, jacente in curriculo infante, vetito illi incessu & statione in pedes, donec viribus proficisset (a).

HIS-

(a) Confer §. 50.

HISTORIA II.

E J U S D E M (a).

Cauponis infans bimulus, ante jam cursitans, postmodo nec ambulare nec stare valebat. Pedes debiles erant ac flaccidi; venter prægrandis; epiphyses manuum pedumque tuebant. Die 30^a Martii 1718 præscriptum:

℞. Syr. cichor. c. rtheo
 — rofar. solut. aa dr. ij.
 Pulv. rad. jalapp. gr. vj.
 Merc. dulc. gr. iij.
 Aqua fœnic. drach. j. M. D. 4°

quovis die pro haustu mane; reliquo autem triduo fumat:

℞. Fuligin. splend. dr. ij.
 Lap. Cancr. ppt.
 Antimon. mart. cachect. aa dr. j.
 Sem. anisi dr. vj.
 — fœnic. dr. ij.
 Sacch. canar. unc. j.

Ol.

Ol. still. caryophyll.

— — cinnam. aa gtt. j. M. F.

Pulv. D. quater per diem. Porro

℞. Sem. cin. dr. vj. Infund in

Vini Hispan. unc. vj. per 24 h. tepido in loco, decantatum D. U. S. in prandio ac cœna cochl. j. Alternis quoque diebus imperatum balneum decocti aquosi cum furfurib. & herbis salviæ ac rosmarini, inque illo artus ac spina dorsi probe fricabantur (a). Quotidie etiam infans cœlo sicco ac sereno curriculo vehendus erat vel domi vel sub dio. Quæ cum toto vere & ætate sedulo acta essent, infans frugali simul sub mensa convaluit.

HISTORIA III.

F. HOFFMANNI (b).

Puer octennis a matre ad cachexiam proclivi genitus & enutritus, a primo mox ortu
offi-

(a) Confer §. 46. a).

(b) Med. rat. syst. T. 4. P. 4. Supplem. Cap. II. Obs. 9.

offibus tenerioribus carneque spongiosiori præditus, valde languidus facieque tumidus apparuit. Accedente dein ea ætatis periodo, qua alias infantes pedibus insistere solent, terram attingere detrectat; & licet quandoque ingrediendi aliqua potentia pollere videretur, brevi tamen iterum adeo debilitabatur, ut vix pedem movere posset. Ceterum bene appetens, digerens & egerens insigni ingenii alacritate & statura supra ætatem magna (a) gaudet, præsertim tamen caput inusitata fere magnitudine quasi inflatum conspicitur, ut naturalis membrorum convenientia fere penitus sublata videretur. Parentes, qui causam mali incantationi tribuebant, innumeris frustra adhibitis a me tandem consilium expetebant, quod etiam hac ratione lubens suggerebam. Primo omnium repurgatis primis viis talem victus rationem præcipiebam, quæ parca tenuis leniterque exsiccans erat, ut scilicet puerulus in parva quantitate carnes tantum assatas cum pane similagineo comederet; pro potu decocto ex radice chinæ & rasura ligni sassafras cum pallulis uteretur; mane in lecto sub decocti calidi usu leniorisque sudoris expectatione membra pannis calidis probe frican-

---

(a) Confer §. 10. I. A. 3.

canda daret (a), & demum balneum Lauchstadiense (b) per tempus adhiberet, subjunctis post singulos usus frictionibus, artuumque inunctionibus cum tali spiritu nervino:

- ℞. Aquæ reginæ Hung. m̄c. ij.
 Sapon. venet. dr. iij. solutis adde
 Balf. Peruv. dr. fem.
 Olei caryophyll.
 — lavendul.
 — majoran. aa gtt. xv.

Quibus per aliquot menses probe observatis eveniebat, ut puer magis magisque pedibus uti disceret.

HISTORIA IV.

R. LENTILII (c).

Puellum nobilem rachiticum trium circiter annorum juxta præscriptum Exc. MURALTII curavimus:

℞.

(a) Confer. §. 45. a).

(b) Confer §. 40.

(c) Misc. med. pract. P. I. p. 287. sq.

- ℞. Tamarind. unc. sem.
 Fol. fenn. f. f. dr. ij.
 Rhabarb. dr. j. sem. Conc. cont.
 coqu. in
 Aquæ font. f. q. In colat. dr. iij
 dissolve
 Mann. Calabr.
 Syr. ros. solut. aa unc. j. M.

Præbita singulis diebus 3 cochlearia per epi-
 crasin quod in corpusculo viscosum oberra-
 bat, expurgabant. Pectori prominenti &
 abdomini prætunido inunctio bis in die re-
 petenda:

- ℞. Ungu. cardiaci unc. j.
 Olei lil. alb. unc. sem.
 Gummi ammon. in aceto sol. dr. iij.
 M. F. linim.

Ab his cum bellissime haberet, post absolutam
 mixturam purgantem mane & pomeridie scr.
 sem. pulvisculi sequentis ex jure datus:

- ℞. Rad. pæon. mar. dr. j.
 Millep. ppt. scr. ij.
 Lumbr. terr. ppt. scr. j.
 Santal. citr.
 Sem. nasturt. aa gr. xv.
 Sacch. perlat. dr. ij. M.

Noctu

Noctu, cum ibatur cubitum, gtt. xx mixtu-
ræ ex cochleari potus ordinarii (a):

℞. Tinct. vitrioli martis z W E L P.
Spirit. fuligin: aa dr. j̄ M.

Sternum quod valde exstaret, non tantum con-
tinuatum linimenti usum commendavi, verum
& thoracem e corio tenero fieri curavi balæ-
narum costis tenerioribus firmatum, e duabus
partibus constantem, antica scilicet & postica,
illa sternum hac spinam muniens, ab utroque
latere ligulis coriaceis angustis successive con-
stringendum (b). Ita brevi restitutus est, nunc
bilaris & symmetros.

H I S T O R I A V.

E J U S D E M (c).

Filiolo cuidam quadrienni, A. 1699 misere
tachitico, contortis brachiis & cruribus, pro-
mi-

(a) Confer §. 40. b).

(b) Confer §. 48. a).

(c) Jatromnem. theor. pract. P. I. C. 21. p. 100.

minentibus articulationibus, elato sterno & spina, sequentia mire profuerunt:

- ℞. Tamarind. unc. fem.
 Fol. fennæ dr. ij.
 Rhabarb. dr. j. fem. Coqu. in
 Aquæ f. q. In colat. unc. iij dissolv.
 Mannæ Calabr.
 Syr. ros. solut. aa unc. j. M.

Tria cochlearia singulis diebus præbeantur mane, ita pergendo ad pharmaci consumptionem. Postea mane & pomeridie sit usus pollinis proxime scripti ad scr. j ex jure:

- ℞. Specif. antatroph. dr. vj.
 Croci mart. aperit. dr. j.
 Olei cinnam. gtt. ij.
 — caryoph. gtt. iij.
 Merc. dulc. scr. j.
 Sacch. perlat. dr. j. fem. M.

Noctu autem gtt. x mixturæ talis e vehiculo quovis grato:

- ℞. Sal vol. oleof. dr. ij.
 Tinct. mart aperit. dr. j. M.

Abdomen & pectus inungantur mane & noctu linimento:

℞. Ungu. alth.

— martiat. aa unc. j.

Gumm. ammon. acet. sol. unc. sem.

Olei lil. alb.

Ceræ flav. aa q. s. M. F. liuim.

His & similibus medicamentis hætenus plures utriusque sexus pufiones salvos præstitimus, quamvis aspectu jam horridos. Hinc omnibus practicis eadem commendare nulli veremur. Plures enim, quam quis facile crediderit, in his regionibus offenduntur rachitici, misere per varias methodos ipsamque morbum excruciat, ac demique vel vita suæcti vel in pumiliones monstruosos adulti. Nunc specifico antatropho summo nec unquam pœnitendo cum fructu miscere soleo *æthiopem mineralem*, v. gr.

℞. Specif. antatroph. unc. sem.

Æthiop. miner. dr. ij

Elæof. caryophyll. dr. iij, vel

Balsamosacch. Peruv. dr. iij. M. Do-
fis scr. j. vel dr. sem.

AUCTORUM SYLLABUS,

A.

- Abhandlung. chir. der Par- Boyle 272. sqq.
 ris Acad 311. Brendel 3 4. 6. 25. 118.
 Abildgaard 24. sq. 170. 182. 190. 302.
 Act. Berol. 159 206 29.
 — Haffnac. vid Strack Broke 85.
 — nat. cur 75. 94. 178. Büchner A. E. 220. 245.
 236. v. Koenigsdörfer.
 — nov. nat. cur. 151. 277. Büchner J. P. 3. 6. 22. 28.
 — nov. Succ. 86. 30. 40 70. 106. 126. 132.
 Alberti 165. 135. 138. sq. 142. 144. 165.
 Annal. Vratisl. 27. 92. 136. 170. 184. 188. sq. 192.
 295. 2. 5. 209. 215. 219. 233.
 d'Aubenton 67. 68. 100. sq. 241. 317. 323.
 230. Buffon 160.
 Burggraf 94.

B.

- Baldinger 173. 2^a I. sq.
 Benevoli 8. 266. sqq. 275.
 Berthold 206.
 Blancardus 79. 219.
 Boeli 16.
 Boerhaave 10. 11. 134. 150.
 167. 17. 178 sqq. 192.
 194. 218 200. 243. 244.
 25. 279. 281. 294. 317.
 223 sq. 326. sq.
 Bonetus 63.
 Bonn 59. 103.
 Bootius 2 10. 46. 56. 57.
 58. 97. 98. 99. 125. 127.
 151. 187. 191. 202. sq.
 218. 243. 287.

C.

- Camerarius 75. 178.
 Caultitz 85. 168.
 Celsus 222.
 Collect. Haun. 216.
 Comment. Bonon. 199.
 — — Edinburg 290.

D.

- Desgranges 92.
 Dillenius 58.
 le Dran 212. 312.
 Duncan 290.

E.

- E.**
Eichler 104.
- F.**
Falck 256.
Festus 20.
Fickius 203.
Fischer 97.
Floyer 201 sq.
Formius 13.
- G.**
Gahrlied 190.
Galenus 8. 18.
Garencier 186.
Gherli 265. 297.
Glissonius 2. 5. 7. 22.
28. 31. 33. 43. 45. 49.
51. 52. 54. 57. 62. 63.
6. 80. 97. 99. 102. 113.
118. 120. 122. 134. 136.
148. 151. 159. 167. 179.
185. sq. 190. sq. 196. sq.
201. 204. 217. 220. 222.
234. 237. 240. 243. 255.
266. 287. sq. 305. sqq.
229.
Gohlius 199. 206.
Grassius 226.
Gruner 3. 6.
- H.**
Haen 253. sq.
Hagendorn 64. 112.
Haller A. 3. 71. 259.
Haller M. 184. 254.
Harris 192.
- Haynius, 64.
Heister 60. 85. 165. 168.
192. 212. 312. 321. 330.
322.
Henning 29.
Hentschel 302.
Hippocrates 6. 8. 18. 19.
242.
Hist. nat. gen. & part.
160.
Hist. Verhaal 180.
Hoffmannus 4. 24. 188. 191.
204. 218. 240. 243. 293.
322.
Horatius 22.
- I.**
Journ. de Medec. 92. 157.
255.
Isenflam. 115. 117. 205.
212. sq.
Junker 115.
- K.**
Kämpf 289.
Kaifer 285.
Klein 151. 169.
Königsdærffer 206. 217.
226. sq.
- L.**
Langguth 104.
Lentilius 47. 144. 280. 335.
337.
Levret 259.
van der Linden 2.
Lindestolp 192.

Lorry 322.
Lucilius 21.

M.

Martialis 21.
Mayow 296.
Mezger 302.
Misc. Nat. Cnr. 58. 145. 190.
226.
Mitterhæuser 4. 59. 100.
Morel 153.
Morgagni 114.
de la Motte 313.
Murray 86. 153.

O.

Oettinger 173. 261 sq.
Overbeck 115.

P.

Peterin 92. 184.
Petitus 25. 67. 83. 127.
188. 308. 312.
Platner 192. 308.
Plaurus 21.
Preuffius 145.

R.

Raccolta di opusc. med.
prat. 262.
Reufner 8.
Richter 90.
Riverius 12.
Rosenstein 30. 44. 148. 151.
159. 248. 309. 261. 283.
sq. 303.

Rofner 259.
Ruoff 71.
Ruffell 35.
Ruyfch 194. 319.

S.

Scaliger 20.
Schlosser 259.
Schulze 181.
Sichi 262.
Slare 181.
Sponius 6.
Storck 169. 251. sq.
Storch 17. 20. 24. 26. 30.
35. 39. 44. 45. 46. 56.
69. 70. 81. 82. 84. 87.
89. 92. 95. 96. 97. 99.
103. 120. 172. 123. 124.
127. 129. 135. 141. 145.
155. 161. sq. 163. 164. 165.
182. sq. 189. 191. 204. 208.
sq. 211. sq. 214. 220.
309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

Swieten 5. 11. 12. 15. 23.
32. 34. 43. 51. 56. 61.
72. 84. 111. 118. 121.
125. 135. 137. 150. 160.
174. 178. 180. 187. 193.
217. 231. 240. 242. 244.
258. 273. 279. 288. 294.
301. sq. 315. 318. 319. 320.
323. sq. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

T.

Tacconus 199.
Teichmeier 165. 210.
Theo-

Theodosius 14.
Thomassin 157.
Tiffot 302.
Tode 171.
Triller 19. 206.

V.

le Vacher 193. 311.
Vandermonde 153.
Vaterus 29.
du Verney 194.
Viebeg 226.
Viter 92.
Vogel 92.

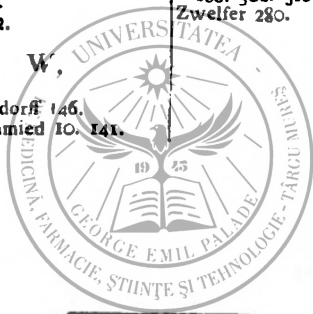
W.

Wahrendorf 146.
Waldschmied 10. 141.

Winkler 150.
Wittenburg 210.
Wolff 27.

Z.

Zacutus 299.
Zanetti 277.
Zeller 71.
Zeviani 7. 9. 53. 64. 141.
150 168. 177. 192. 229.
246. 248. 266. 275. 19.
288. 302. 316. 319. 325.
Zwelfer 280.

INDEX RERUM.

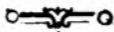
A.

- A**bdomen rachiticis graude 49. unde? 50. sqq.
- Abortiendi proclivitas in feminis olim rachitidem passis 220.
- Abscessus (v. vomicae).
- Absorbentia curant rachitidem 252.
- Acescentia, acida ingesta rachitidis causa 177. sqq.
- Adulti etiam, ac rarius, in rachitidem incidunt 157.
- Aer collectus in primis viis rachiticorum 51. humidus & frigidus rachitidis causa 185 sqq. salubris rachiticis qualis? 322.
- Aetas tenerrima rachitidi obnoxia 149. adultior eam fugat 204.
- Alcalina sunt antirachitica 246.
- Alimenta quae danda rachiticis? 315.
- Alvus rachiticorum qualis? 1:1.
- Ambulatio (vide incessus).
- Amictus qualis optimus pro rachiticis? 224
- Anatome rachiticorum 27 58. 59. 60. 70. 71. 75. 79. 80. 87. 95. 97. 105. 109. 116. 129. 130. 131. 132. 133. 220. 223. 226. 234. 236. sq.
- Antacida sunt antirachitica 245. sqq.
- Appetentia qualis rachiticis 125. sq.
- Aqua collecta in rachiticorum abdomine 50. thorace 132. capite (v. hydroceph).
- Aquae ferratae utiles rachiticis 283.
- Arthritici parentes rachiticis proles gignunt 169.
- Artus deformes rachiticorum 65. eorum ossa nodosa 98. unde? 102. curva ibid. aetas haec vitia sensim corrigit 312. sqq. (v. cura).
- Atrophia rachitica 26.
- Auriculæ cordis p. n dilatatae in rachiticis 131. sq.

B.

Balnea tonica in cura rachitidis vel calida 295 vel frigida 301.

Ba-

- Baptismus olim per immersionem an prophylacticus ad rachitidem? 301.
- Brachia rachiticis vel ambo vel alterutrum solito longius 17.
- Brachialia ad brachia curva emendanda 212.
- Bullitus in rachiticorum pectore 132.
- Connata rachitis 150 sqq. plerumque est letalis 232.
- Contagiosa non est rachitis 197.
- Contractura in rachitide 11.
- Convulsiones variz rachiticorum 128 quando letales? 222.
- Cor nudum sæpe in rachiticis repertum 129. 224. quibusdam solito majus 120.

C.

- Cachexiæ variz parentum causa rachitidis 168. sqq.
- Cæsarea sectio 90 sqq.
- Calculi pulmonum in rachitide 219.
- Caput rachiticorum grande 52. pendulum 24. ejus vasa solito ampliora 42.
- Caries denuum rachiticorum 82.
- Carnes rachiticorum quales? 26. quæ esui dandæ? 317.
- Cataracta a rachitide 217.
- Catharticorum usus in rachitide 242.
- Causæ rachitidis præegumenæ 149 procatarticiæ 176. proxima 191.
- Chartre 2.
- Cibi qui dandi rachiticis? 216.
- Cicuta curat rachitidem 250.
- Claudicatio symptoma rachitidis 123. (v. incessus).
- Cortex Peruv. in rachitide utilis 284.
- Costarum rachiticarum vitia 95.
- Cothurni pro rachiticorum curvis cruribus an adhibendi? 212.
- Crura rachiticorum varie curvata 20. 112 unde? ibid. sqq.
- Culcitra quæ hic optima? 227.
- Curabilis quæ rachitis? 201.
- Curvitas ossium artuum 102. eam adultior ætas corrigit 312.
- Cutis qualis in rachiticis? 28.

D.

- Debilitas muscularis primum rachitidis symptoma 118.
- Decubitus rachiticorum qualis? 124.
- Definitio rachitidis exacta dari nequit 5.
- Deformitas corporis ex rachitide superites 211
- Den-

Dentitio rachiticorum inordinata 82. 183 excitat plerumque morbum latentem 183.

Dentium vitia in rachiticis 82. iactura præmatura 84. Dieta prava parentum vel infantum causat rachitidem 167. sq. 176.

Diagnosis rachitidis 196.

Diarrhœa in rachitide 131.

Digiti rachiticorum solito longiores 67.

Duratio rachitidis varia 198.

E.

Effectus varii rachitidis 214.

Emetica rachiticis an danda? 279.

Encephali vitia in rachitide 126. sq.

Enematum in eadem usus 289.

Englische Krankheit 2.

Ens veneris BOYLEI curat rachitidem? 272.

Epilepsia in rachiticis 138. quando letalis? 233.

Epocha rachitidis 5. sqq. 65.

Extravasata in rachiticorum thoracibus 122.

F.

Facies rachiticorum varia 29. prope mortem vetula 40. 234.

Fasciæ (v. brachialia, cothurni, loriciæ).

Febris rachitidis symptoma 217. eandem sæpe tollit 208. 230.

Ferri virtus in rachitide curanda 272.

Filicis foliis lecti rachiticorum farciendi 327.

Fistulosa ulcera ex rachitide 226.

Fonticuli an sanent rachitidem? 306. ubi excitandi? 227.

Fovea ad scrobiculum cordis in rachiticis 46.

Fracturæ ossium rachitidem latentem excitant 185.

Fragilitas ossium rachiticorum 81.

Functiones quæ læsæ in rachitide? 118.

G.

Genera rachitidis 22 sq.

Gibbi ex rachitide 18.

Glandium decoctum rachiticis utile 284.

Glieder doppelte 2.

H.

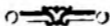
Habitus externus rachiticorum 26.

Hæmorrhagiæ in rachitide. 134.

Hæmoptoe 141.

Hæmorrhoides 145.

Hæreditaria ex labe est plerumque rachitis 159.

Halitus teter rachiticorum 122. letalis 234.	Laxi parentes rachiticas proles edunt 117.
Hæctica febris rachiticis letalis 222.	Lectus pro rachiticis 326.
Hepar rachiticorum sem- per iusto majus 55. sqq.	Lendenvang Belgis quid? 2.
Herzgespann quid? 64.	Lentor ciborum rachitidem promovet 182.
Hydrocephalus non sem- per adest 32. mercurio curatur 256.	Letalia signa in eadem 222
Hypopes rachiticis letales 232.	Leucorrhoeicæ mulieres pa- riunt rachiticas proles 169.

I.

Imperfecta rachitis quæ? 23.	Loca rachitidis feracia 185. sqq.
Incessus rachiticorum varie- læsus 181. unde? 124. 212. sq. ad eum rachi- tici, quamdiu debiles, non cogendi 319.	Loquela rachiticis tarde venit 120. ejus vitia in illis 47. 211.
Indicationes in rachitidis cura 238.	Lordosis in iisdem 86.
Infantium morbus est rachi- tis 148.	Loricæ an ad gibbos ra- chiticorum utiles? 308.
Ingeniosi plerique rachitici 124.	
Insensibilitas pedum iisdem letalis 233.	
Ischuria rachiticorum 143.	

K.

Kyphosis in rachitide 86.

L.

Lac rachiticis noxium 177.	Machine ad curvos rachi- ticorum artus emendan- dos 308.
Lanez vestes & stragula rachiticis optima 325. 329.	Macies rachiticorum 26.
	Mal de Scimmio Italis quid? 2.
	Mercurius an curet rachi- tidæ? 255. hydrocephala- lum 256.
	Mesenterii infarctus in ra- chiticis 53.
	Metastasi soluta rachitis 206.
	Mollities ossium rachitico- rum 69. unde? 72.

Morus corporis rachiticis qualis imperandus? 318. sgg.
Muscularis debilitas in iisdem 118.

N.

Nodi in rachiticorum costis 97. in artuum ossibus 98.
Nomina varia rachitidis 2.
la Nouure des enfans 2.

O.

Ocreæ (v. cothurni).
Ophthalmia rachitica 2. 7.
Osmundæ regal. radix antirachitica 264.
Ossium vitia varia in rachitide 67. morbi eandem latentem excitant 185.
Osteogeniæ in rachitide anomalia 67.
Ostracodermata usta curant rachitidem 253.

P.

Panis qualis rachiticis dandus? 217.
Paralysis in rachitide 230.
Parentum morbi qui proles rachiticas post se trahunt? 1. 7. sgg.
Pedes rachiticorum longitudine inæquales 67. insensiles fieri letale 233. (v. artus, crura).

Pelveos angustia ex rachitide 90. sgg.
Perfecta rachitis quæ? 23.
Peripneumonia facile rachiticis accidit, letalis que plerumque est 219. 234.
Peruvianus cortex (v. cortex).

Phthisis ex rachitide 33 (v. vomica)
Pica rachiticorum 126.
Pigmæi ex rachitide 20. 20.
Pleuritis (v. peripneumonia).
Plumbum (v. Saturnia).
Polypi rachiticorum 125. sgg. 221.
Pulmo sinister, qua cor tegere solet, mutilus in rachitidis 129.
Pulmones versus spinam dorsii compulsi 129. cum costis concreti ibid. sgg. eorum varia labe 130. sgg. (v. vomica).
Purgantia (v. cathartica).
Purulenta cachexia rachitidis causa 170. sgg.

R.

Rachitis quid? 1. a quo nomen? 1. 2. ejus alia nomina 2. epocha 5. genera 22. symptomata 24. causæ 149. sgg. diagnosi 19. prognosi 198. curatio 228.
Reliquiæ ex rachitide 209.
Respiratio (v. spiratio).
Ribbe-Kuchen quid? 2. 64.
Rickets quid? 2. 7.

Ro-

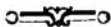

Roborantia (v. tonica).
Rubiz tinctorum radix effi-
cax contra rachitidem
 258.

S.

Saccharum an causa rachi-
tidis? 19.
Sal tartari antirachiticus
 216.
Saltus in declinatione ra-
chitidis utilis 322.
Sanguinis missio an in ra-
chitide utilis? 286.
Sapo Venetus antirachiti-
cus 28.
Sariaparillz virtus contra
rachitidem 266.
Saturnina an rachitidis cau-
sa? 181.
Scarificatio pone aures in
rachitidis cura 287.
Sceleta rachiticorum 67.
 213. 270.
Scoliosis eorumdem 86.
Scorbutici parentes rachi-
ticam sobolem procreant
 169.
Scrophulz in rachitide 131.
 post eandem 209.
Scrophulosi rachiticos gi-
gnunt 177.
Sensus in & externi in ra-
chiticis 134. sqq.
Sexus uterque rachitidi x-
que obnoxius 147.
Sideritis (v. stachis annua).
Siekte engelsche 2.
Situs costarum in rachiticis
 97.
Solutio rachitidis varia

Spinz dorsi varia incurva-
tio in rachitide 86.
Spina ventosa ex rachitide
 227.
Spiracio rachiticorum læsa
 127. unde? ibid. sqq.
Stachis annua antirachitica
 97.
Stannea vasa an rachitidis
causa? 181.
Statio debilibus adhuc ra-
chiticis non imperanda
 219. sqq.
Statura rachiticorum cor-
porum iusto minor 28.
Stupidi non nulli rachitico-
rum 135.
Sudores eorumdem 147.
Suffitus in cura rachitidis
 294.
Symptomata rachitidis 24.
 letalia quz? 232.
Syphiliticum virus an causa
rachitidis? 174. 256,
 270.
Tabes pectora quid? 2.
Thoraces (v. loricz)
Thorax rachiticorum varie
 vitiat 45.
Tincturz variz antirachiti-
cæ 279.
Tonica remedia
 de 257.
Topica va
Tubera
 ticor
Tur

V.

Vacuaciones rachiticorum
141.

Variolæ bis toleratæ 140
215. raro malignæ in ra-
chiticis 214. sq.

Vasa capitis majora in ra-
chiticis 42. flammæ (v.
hæc).

V. S. (v. sanguinis mis-
sio)

Venter (v. abdomen).

Vesicantia an hic proficua?
305.

Vestitus rachiticis quis opti-
mus? 324.

Veteribus an nota rachitis?
5. sqq.

Vinum utile rachiticis 318.

Vitalium viscerum varia la-
bès in rachitide 129.

Ulcera varia ex rachitide
210. 226. sq. 246. sq. ea-
dem arte facta in rachi-
tidis cura 305.

Unterwachsene Kinder. 64.

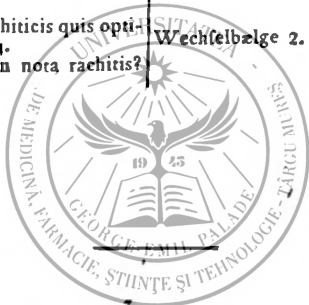
Vomicæ pulmonum a ra-
chitide 225. sq.

Voraces rachitici 126.

Urinæ rachiticorum 143.

W.

Wechselbalge 2.

ranis qua-
sus? 217.

Paralysis in racu.

Parentum morbi qu.
rachiticas post se tra.
17. sqq.

Pedes rachiticorum longi-
tudine inæquales 67. in-
sensiles fieri letale 233.
(v. artus, crura).

Re.
Ribb
Ricket